

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושלושים-וחמש של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה

יישום החלטת בית-המשפט העליון בנושא אתר דודאים

הענקת אזרחות למשפחה מארצות-הברית

מינוי מנהל שאינו ארכיאולוג לראשות רשות העתיקות

מינוי מלווה לחקירת פרשת סטרשנב-זיכרון

שינוי שעת שידור החדשות בערבית

צלבים במחנה ההשמדה אושוויץ

רשיון הפעלה לחברת תעופה נוספת להובלה

שאלות ותשובות

נוהל שליחת מברק דרך מברקית "בזק"

ביטול תדרים

חיוב באמצעות חשבון הטלפון

העברת מידע חסוי מחברת "בזק" לחברת "בזק בין-לאומי"

בקשת העיוורים לשימוש בטלפון סלולרי

הצעת חוק לביטול דינים שנושנו (תיקון – ביטול דבר המלך במועצה ארץ-ישראל),

התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח–1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק משאל עם (ניסוח השאלה), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

הצעת חוק השוואת זכויות פנסיה לאלמן ואלמנה, התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת ע' פרץ)

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מניעת הפרטה של מבחני הנהיגה), התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון – הקמת לשכות), התשנ"ח–1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי פגיעה), התשנ"ח–1997

(הצעת חבר הכנסת י' שטרן)

הצעת חוק התכנון והבנייה (תוכניות מיתאר לריכוזים בדואיים), התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת ט' אלסאנע)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד בחירות), התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת ר' חג'–יחיא)

הצעת חוק השמות (תיקון – סייג לקבלת שם מאימוץ), התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת י' ייב)
הצעת חוק הקבלת הסמכה לרבנות לתואר אקדמי, התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)
הצעות לסדר-היום
דברי חבר הכנסת אורי אור על עדות המזרח
חילופי גברי בוועדות הכנסת
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת
שאלות ותשובות
הקמת שדה תעופה בין-לאומי בנבטים
סמכויות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
חדשות "קול ישראל" באינטרנט
העברת תקציב למוסד גמילה מסמים
עריכת סקר על המצב הכלכלי-החברתי במדינה
אמינות הכתבות המשודרות ב"מבט"
הצעות לסדר-היום
קריאתו של הנשיא ויצמן להקדמת הבחירות
הצעה לסדר-היום
השמועות המוקדמות על מותה של "פופוליטיקה"
הצעה לסדר-היום
החרם העדתי על דרוזים בעלי אזרחות ישראלית ברמת-הגולן
הצעה לסדר-היום
יציאת צה"ל מדרום-לבנון
הצעה לסדר-היום
הגבלת אפשרות השקעות בקרנות הפנסיה
שאלות ותשובות
ביטול תקציב לשכונת הרכבת
החרמת נכסי חברת "בית אלמאל" במזרח-ירושלים
שיעור הניצול של תקציב המשכנתאות
מס רכוש
התגברות האבטלה במשק
הטלת מס רכוש על קרקע שאינה מצויה בידי בעליה
סגירת סניף של בנק הפועלים נצרת
שביתת הפסיכולוגים החינוכיים
חקירת מפולת הבורסה בשנים 1993-1994
הוראת השעה בעניין פטור ממס רכוש
מיסוי רווחי בורסה

ביצוע פרויקט שיפור פני מזרח-ירושלים
ניכוי בגין השתכרות מקופה ציבורית
המטבע הישראלי כבר-המרה בבנקים בחוץ-לארץ
היישוב עץ-אפרים
הפעלת קזינו במצפה-רמון
העלאת הריבית על משכנתאות
הצעה לסדר-היום
צמצום תקציבי החינוך לבתי-ספר בשכונות המצוקה
הצעות לסדר-היום
החלטת בג"ץ בעניין תקציבי תנועות הנוער
הצעה לסדר-היום
בני-ברק במקום ראשון בשיווק לחם בתנאים סניטריים חמורים
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעה לסדר-היום
בני-ברק במקום ראשון בשיווק לחם בתנאים סניטריים חמורים
שאלות ותשובות
שכר מינימום בשטחים שבשליטת ישראל ביהודה ושומרון
מעון הילדים "ניב"
התעללות במפגרים במוסדות
שכירת דירות מחברת "לב אשדוד"
שכירת דירות מחברת "לב אשדוד"
האבטלה בקרב העולים החדשים
זכאות תושבים לציד פטור ממכס
המכרז לניהול יחידות דיור של חברת "אפרידר"
אבטחת מבנים ברובע המוסלמי מתקציב משרד הבינוי
תוכניות הבנייה בהתנחלויות
אי-ניצול תקציב ההלוואות לדיור
מינוי מנכ"ל האגודה לתרבות הדיור
קברים ליד בית-לוויות בעוספיא
מתן אזרחות לנשים ירדניות ופלסטיניות שהתחתנו עם אזרחים ישראלים
מעמדה ומצבה של שכונת פרדס-כץ
הריסת בית בלוד
מפעלים ביטחוניים הפועלים ללא רשיון בטיחותי
תחנה לחלוקת תחליפי סם ליד בתי-ספר ביפו
המערך הגריאטרי במדינה
איכות מי השתייה
מתן שירות רפואי לילי על-ידי קופות-החולים

הפריות מלאכותיות לא-חוקיות
אי-שימוש בשפה הערבית בבתי-החולים
אשפוז כפוי של קשישה בבית-החולים "אברבנאל"
הפריות חוץ-גופיות
תלמידי החינוך המיוחד
מסגרת לימודים לילדים עיוורים במזרח-ירושלים
סיוע משרד החינוך לבית-הספר לאמנות "בצלאל"
קלינאי תקשורת במגזר הערבי
פעילויות חוץ-בית-ספריות בשנת הלימודים התשנ"ח
בדיקות מבחני הבגרות
עמידת בתי-הספר בתקני הציוד לכיבוי אש
אפליה על רקע כלכלי במתן הקלות לתלמידים עם לקויות למידה
תגובת משרד החינוך על תלונות על גננת
תנאי הלימוד בסמינרים לבנות בירושלים ובבני-ברק
מלגות לקורסי הכנה לבחינות בגרות ולמבחנים פסיכומטריים
אופן תשלום שכר הלימוד באוניברסיטה העברית
סיוע משרד החינוך לפנימיות חרדיות
עמדת המשטרה והפרקליטות כלפי תלונה נגד מנכ"ל משרד החינוך
טענות בדבר מדיניות מחמירה כלפי תושבי חברון היהודים
חקירת דיווחים של "היברו יוניון קולג"
בקשות לעיכוב הליכים
העמדתו לדין של אבישי רביב
החלטת שופט בית-משפט השלום בחדרה
הגשת כתב אישום נגד מתלונן על אלימות שוטרים
תלונה על פרסום לא נכון בילקוט הפרסומים
חלות חוק שעות עבודה ומנוחה על הקיבוצים
העסקת לא-יהודים בשבת באזורים של יהודים
הנוהל לאכיפת החוק והסדר על ישראלים ביש"ע
תוקף תעודות הביטוח הפלסטיניות לכלי רכב בתחומי ישראל
תלונה בגין מסירת הודעות כוזבות לבית-המשפט
גניזת תיק בדבר חשד בהונאת קיבוץ את הרשויות
שומות קרקע של השמאי הממשלתי
החלטה שלא להעמיד לדין את מר עוזי כהן
עומס בבתי-המשפט
העסקת עובדים בדואים במשמר בתי-המשפט
דברי נציג מרצ בישיבת מועצת קריית-טבעון
פתיחת בתי-המשפט ביום השני של ראש השנה

משך ההתדיינויות בבתי-המשפט

הגשת כתב האישום בתיק הציבורי נגד חבר הכנסת דרעי

הארכת תקופת ההתמחות בעריכת-דין

העומס בבתי-המשפט המחוזיים

דוח ישראל לאו"ם על זכויות אזרח בישראל

הצעת חוק הרכבות ומסילות הברזל, התשנ"ח–1998

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון), התשנ"ח–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק הדיור הציבורי (זכויות רכישה), התשנ"ח–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

היום יום רביעי, ו' באב התשנ"ח, 29 ביולי 1998 – ישיבת הכנסת פתוחה. זה היום האחרון של כנס הקיץ; אני מקווה שנעבור אותו בשלום. דרך צלחה לכולם.

נתחיל בשאלות בעל-פה. שאלתא מס' 269, של חבר הכנסת פני בדש, ששואל את השר לאיכות הסביבה בעניין יישום החלטת בית-המשפט העליון בנושא אתר דודאים. בבקשה.

יישום החלטת בית-המשפט העליון בנושא אתר דודאים

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שאלה מקדימה. יש היום דבר כזה שנקרא חוק פיזור הכנסת? אני לא יודע, יש פה מהומה. לא שמעתי שיש דבר כזה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בדש, זה כתוב בשאלתא שלך?

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא צריך לקרוא בדיוק מהכתוב.

היו"ר ד' תיכון:

לכן שאלתי. אנחנו ננסה לנהל היום את הישיבה ברוח טובה, עד כמה שאפשר, ונקפיד שלא להתרגז.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

טוב שהוספת "עד כמה שאפשר".

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

בחודש פברואר קבע בית-המשפט העליון, כי שדרוג אתר-דודאים יתבצע עד 30 ביוני 1998. עד היום לא בוצע השדרוג. הזבל מגיע מגוש-דן, נקבר באדמה בצורה פשוטה ביותר וללא איטום.

רצוני לשאול:

1. מה הוא הסטטוס של מישור-רותם כיום?

2. מה הוא התאריך המשוער שבו תופסק הפניית הזבל לדודאים?

3. מתי אמור להתבצע השדרוג?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב השר לאיכות הסביבה. בבקשה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הפסולת המגיעה מגוש-דן, כמו גם זאת שמקורה בבאר-שבע, בעומר ובשאר יישובי הדרום, מוטמנת באתר-דודאים הישן בצורה מוסדרת, כך שאין כל מפגעים סביבתיים מיידיים, כגון היווצרות ריחות, התעופפות פסולת, נבירת בעלי-חיים וחשש לשרפות.

1. שדרוג אתר דודאים החל ב-12 ביוני 1998, כלומר לפני חודש וחצי, ויסתיים עד סוף ספטמבר 1998. הסיבות העיקריות לעיכובים מקורן בדרישות המחמירות של המשרד לאיכות הסביבה להגשת תוכניות ופתרונות שיעמדו בקריטריונים הנדרשים. כמו כן חלו עיכובים בבחירת הקבלן המבצע.

כיום מתבצעות עבודות לחפירת תא השטח הראשון, כ-30 דונם. קצב החפירה הואט בגלל היתקלות במסלע קשה. לא ניתן להשתמש בחומר נפץ לפירור הסלע בגלל הקרבה לצינור דלק, ולכן המשך החפירה מתבצע בכלים מכניים. הצפי לסיום עבודות החפירה הינו בתוך שבוע, ולאחר מכן יחלו בעבודות איטום. התחזית לסיום השדרוג היא סוף חודש ספטמבר שנה זו.

2. אתר מישור-רותם נמצא בשלבי הכנת תסקיר השפעה על הסביבה.

מהלך הקמת האתר הוטל על המועצה האזורית תמר. בשלב זה בודקים את השטח המוצע – בגודל 100 קמ"ר במטרה לאתר את תא השטח המועדף. לאחר מכן יוגש האתר הנבחר לאישור המועצה הארצית, ובהמשך ייגשו לתכנון מפורט. משך הזמן לסיום התסקיר והתכנון הינו כעשרה חודשים. הצפי להתחלת הפעלת האתר הינו מחצית שנת 2000, וזאת לאחר קבלת כל האישורים ועבודות ההכנה.

יש נושאים שהם לא בסמכותנו ואין ביכולתנו לזרזם, כמו עבודות הוועדות השונות.

3. עם הפעלת אתר מישור-רותם, נפעל להפניית הפסולת לאתר החדש ולהפסקת פעילות ההטמנה בדודאים.

אני רוצה לציין גורם שלא טופל עד היום בתקשורת וברמה הציבורית – מכון ויצמן מקים באזור ערד מתקן סולרי ליצירת אנרגיה. מכון ויצמן הסכים לצרף לאתר המוקם גם מתקן לשרפת אשפה, שמגיע לטמפרטורות גבוהות מאוד, והם מתכננים את הנושא הזה. אם הניסוי הזה יעבור בהצלחה, יש לנו פריצת דרך חשובה מאוד לטיפול באשפה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת בדש. בבקשה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, בהחלטת בג"ץ נאמר, שבתוך שנה ייעשה מאמץ לפנות את הפסולת של חירייה לדודאים, לאזור רותם או לאזור אחר. החוזה שנחתם עם החברה הזוכה הוא לשש שנים. זאת אומרת, פה מתכוונים, לפי החוזה שנחתם, שימשיכו להוריד פסולת ממרכז הארץ לדודאים. גם שנת 2000 נשמע רחוק

האם התוכנית היא ליישם את ההסכם שנחתם לשש שנים בדודאים?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס שואל. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

חברי היושב-ראש, ברשותך, לפני השאלה אני רוצה לומר לך משהו אישי, אם אפשר.

אתה הואלת, במסגרת סיכום מחצית הקדנציה, להעניק לי תואר של אדיבות ונדיבות. אני מוכרח לומר לך, שזה מאוד מרגש, אף שמבחינתי זו מכה מעל החגורה, כי אני כבר 50 שנה משתדל להתפטר מהתכונות הפולניות שלי, ואני רואה שאני לא מצליח.

אבל, באותה הזדמנות, אני רוצה לומר לך מלה טובה, כיושב-ראש ליושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שבח וייס (העבודה):

לא אחת יש כאן תקלות, חיכוכים ורגעי זעם, ואני חושב שאני מסוגל לשפוט באופן הוגן ואובייקטיבי, מתוך כך שאנחנו שנינו כאן כבר 17 שנים, ואני יושב אתך בנשיאות, ואני רוצה לציין, ללא שום בעיה ובלב פתוח, את הדרך הליברלית מאוד שבה אתה מנהל את ענייני הכנסת, ברגעים שאיש מחברי הכנסת לא יודע, בנשיאות הכנסת. אני רוצה להודות לך גם באופן אישי על היחס שאתה מגלה כלפי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שבח וייס (העבודה):

עכשיו שאילתא, ברשותך.

היו"ר ד' תיכון:

שאילתא על דודאים.

שבח וייס (העבודה):

אדוני השר, באותו נושא עסקנו למעשה בשבועיים האחרונים, וגם נכנסתי לדין דרך הבעיות של חיפה.

כל הנושא הזה של פסולת בארץ הוא נושא קשה מאוד, ואתה יודע מדוע? לא משום שאנחנו ארץ קטנה, וכבר הצפופה ביותר בעולם, אלא היא בדרך אגב הולכת לפריפריה, אז נוסף על כל הצרות שיש לפריפריה, יש גם זבל. האם אצלכם חושבים על איזה פתרון דרמטי בסדר גודל של תוכנית לאומית, כדי שלא נצטרך להוביל לפריפריות את הזבל של מרכז הארץ?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מצטרף לדבריו של חברי, חבר הכנסת שבח וייס, לכבוד יושב-ראש הכנסת על הניהול של הישיבות. אומנם היו ויכוחים, אבל אין ספק, שאף שהיו מתחים, הישיבות נוהלו בצורה הוגנת ונאותה.

כבוד השר לאיכות הסביבה, אני מצטרף לאותה שאלה לגבי דודאים, אבל גם באותו הקשר, עניין רמת-חובב, שהוא בגדר פצצת זמן מבחינת הסכנה להתפרצויות של רעלים, שאנשים נפגעים מהן מדי פעם.

האם הובאו בחשבון כל התוצאות של העברת האשפה, הפסולת – אם הרעילה או הכימית, או באתר-דודאים – על איכות הסביבה ועל בריאות הציבור בנגב?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב השר לאיכות הסביבה. בבקשה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

היושב-ראש, חברי הכנסת, נעשה כל מה שבסמכותנו כמשרד, כדי לזרז את התהליכים. אבל יש נושאים, כמו עבודת ועדות מחוזיות, מקומיות או ארציות – אני לא יודע בסמכות מי הן, או ביכולתו של מי לזרז את עבודתן, וזו בעצם הסיבה העיקרית לעיכובים ולשינוי בלוח הזמן, או להארכת לוח הזמנים, אף שבשדרוג דודאים, אנחנו עומדים פחות או יותר בלוח הזמנים, למרות הקושי שבחפירה.

כפי שהעלה חבר הכנסת שבח וייס, אם נגיע למצב של יכולת שרפת אשפה, זה יהיה צעד דרמטי ודרסטי, דבר שמתקדם, אבל באטיות. יש היום מכרז של איגוד ערים באור-יהודה להקמת מתקן לשרפת אשפה באזור יבנה, לייצור מים וחשמל, והתהליך אומנם לא נמצא בעיצומו, אבל הוא בתנועה מתמדת. אני לא יודע מתי זה ייגמר, כי החברה היא פרטית, ואיגוד ערים באור-יהודה הוא איגוד שרשאי להתקשר עם חברות פרטיות לעניין זה.

התייחסתי לכל נושא רמת-חובב בהצעה לסדר-היום שעלתה בשבוע שעבר. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת נעמי חזן שואלת את שר הפנים בנושא: הענקת אזרחות למשפחה מארצות-הברית.

על-פי הסטטיסטיקה, שר הפנים הוא השר שמשותף פעולה עם הכנסת יותר מכל שר אחר. בשמכם אני רוצה להודות לו. תמיד הוא ישנו, ובזמן.

נסים דהן (ש"ס):

הוא גם ש"סניק וגם מרוקאי.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, וחברי הכנסת, אם מותר לי להעיר, לא רק שהוא משותף פעולה יותר, אבל הוא איננו חבר כנסת.

דוד אזולאי (ש"ס):

הוא מרוקאי.

נעמי חזן (מרצ):

כולנו היום מרוקאים, אדוני.

הענקת אזרחות למשפחה מארצות-הברית

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, ב-11 במאי 1998, הגיעו בני הזוג י' – השם המלא מופיע במקור – עם ארבעת ילדיהם ושני נכדיהם מארצות-הברית לישראל, במטרה להשתקע כאן. המשפחה עברה גיור קונסרבטיבי בארצות-הברית לפני כעשר שנים. למר י' אזרחות ישראלית. על אף זכאותם לאזרחות ישראלית מכוח חוק השבות, משרד הפנים אינו מעניק אזרחות לבני המשפחה, ולדבריהם, אינו משיב על פניותיהם. גברת י' והילדים נאלצים לשהות כאן ללא מעמד חוקי, וכתוצאה מכך – ללא זכויות.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא מעניק משרד הפנים אזרחות לבני המשפחה מכוח חוק השבות?

2. מה ייעשה בנדון? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, ראשית אני רוצה להודות לך על הדיפלומה שנתת לי. אני שמח לשתף פעולה עם הכנסת, וכפי שאמרתי, אף-על-פי – ובעוונותי הרבים – שנולדתי בקזבלנקה שבמרקו, ועליתי ארצה בשנת 1956, וגרתי עם כל משפחתי, 15 נפשות, בחדר וחצי, הצלחתי אחרי פרוטקציה רבה לסיים 12 שנות לימוד, עשו לי פרוטקציה וגייסו אותי לצבא, והשתחררתי מהצבא בדרגת רב-סרן, ולמרות הכול, הגעתי גם למעמד שר בממשלת ישראל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

איך זה?

שר הפנים א' סויסה:

אני באמת לא יודע איך זה. למרות כל זה, אני גאה להיות מרוקאי, ואשא על ראשי ועל כתפי את המשא הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

דוד אזולאי (ש"ס):

--- מרוקאים בבית הזה.

שר הפנים א' סויסה:

כן, כמובן, "יצגתי פה גם את חברי, את כל המרוקאים, וכמובן, את כל המזרחיים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

--- שחורים.

שר הפנים א' סויסה:

גם את כל השחורים. עוד מישהו רוצה להצטרף? כבר אפשר להקים מפלגה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

השר סויסה, גם ---

יוסי כץ (העבודה):

שר הפנים א' סויסה:

חבר הכנסת יוסי כץ, נחשוב על זה. נתכנס אחר כך, ונחשוב אם לקבל אתכם, אחר כך נראה.

רן כהן (מרצ):

אדוני השר – – – כל הנוכחים כאן – – –

שר הפנים א' סויסה:

אני מודה לכל הנוכחים כאן, שהם אתי כאן באמירה הזאת, ואני באמת מאמין באמירה הכנה הזאת.

לשאלות של חברת הכנסת נעמי חזן:

1-2. המשפחה הגיעה לארץ ללא בירור מוקדם בנושא העלייה – כפי שמקובל לעשות – ולפיכך יש לנו צורך לקיים את כל הבירורים שהיו אמורים להתבצע בארץ המוצא כאן, וגם זה לוקח קצת זמן.

עם הגעתם, ולמרות השאלות שהיו לנו, ניתן להם מעמד של תייר, והם שוהים כאן, ואין לנו כוונה לגרש אותם. אני מקווה שבימים הקרובים יסתיימו הבירורים, ונחליט ביחד עם בא-כוחם, עם העורך-דין שמייצג אותם, על המעמד שיינתן להם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני השר, אני מודה לך על תשובתך, ובעיקר על דברי הפתיחה, שלא התייחסו ישירות לשאלתא, לכאורה, אבל למעשה התייחסו ישירות לשאלתא, כי מה שלא נאמר בשאלתא הוא, שמשפחת י' התגיירה בארצות-הברית, אבל יש לה רק בעיה אחת, שכנראה גורמת לה עיכוב. משפחת י' היא משפחה של יהודים שצבע עורם שחור, או שהם אפריקנים אמריקנים, כפי שנהוג לומר עכשיו.

הם התגיירו בגיור קונסרבטיבי, עשר שנים הם חברים פעילים בקהילה קונסרבטיבית בארצות-הברית, ועל כך יש מסמכים. הבעל, אב המשפחה, הוא יהודי. ועל כן, אנא ממך, בהתחשב בדברי הפתיחה שלך, תן לכל המשפחה אזרחות עכשיו. תודה.

אודה על התייחסותך, כי מדובר במשפחה של יהודים שצבע עורם שחור.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אופיר פינס-פז.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, ראשית אני רוצה שהבית הזה ידע, שהיום אני, כאשכנזי – אני בטוח שאני מדבר גם בשם חברים אחרים – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא צריך להתבייש בזה שאתה אשכנזי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא מתבייש בזה שאני אשכנזי, אבל היום כולנו מרוקאים, ואני מתבייש מאוד, מאוד מאוד מתבייש בדברים שאמר חבר הכנסת אורי אור, ואני מגנה אותם בכל פה, ואני חושב, שאם הוא לא יבקש סליחה מכל העדה הגדולה הזאת, מקומו לא בבית הזה.

לשאלה עצמה שאני רוצה לשאול אותך, אדוני השר – אני לא יודע מה קורה במשרד הפנים. במשרד הפנים יש איזו אווירה שאני חש אותה בכל הישיבות, בכל הנושאים. כשמדובר בנושא שחברת הכנסת חזן העלתה, כשמדובר בעובדים זרים, כשמדובר בכל נושא שקשור לכך היום, יש איזו פרנויה בלתי מוסברת, איזו תחושה שמשרד הפנים דוחה ועושה הכול מתוך תחושה שהולכים להשתלט על העם היהודי והולכים להשתלט על מדינת ישראל.

אני חושב שמוכרחים לשנות גישה בעניין הזה. לא צריך לעשות בדיקת רקמות לעולים, ולא צריך לעשות בדיקות גנטיות. המשרד צריך לעבוד על-פי חוק, ועל-פי חוק, גיור קונסרבטיבי שנעשה בחוץ-לארץ הוא גיור שמתקבל במדינת ישראל, ולכן אני שב ופונה אליך לאשר את הבקשה, לאשר הרבה בקשות דומות שנמצאות על שולחן אנשי משרדך.

היו"ר ד' תיכון:

את המלה פרנויה אנחנו מוחקים, ברשותך. חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להעלות פן אחר של אותה שאלה, של אותו כאב של אותם אזרחים שאינם זוכים להגיע סוף סוף למעמד של תושבים או של אזרחים במדינה, אף שהם קשורים למדינה הזאת וחיים בה עשרות וגם יותר מעשרות רבות של שנים, דור אחרי דור.

אני מבקש להתייחס, כבוד השר, לנישואים של תושבי מדינת ישראל ואזרחיה עם ערבים תושבי השטחים או תושבי ירדן. זו מציאות, זה קורה. יש אפילו קרבה משפחתית בין המשפחות בכל המקרים האלה, ומחכים חודש, חודשיים, שנה, שנים לפעמים, בלי שום התייחסות.

אני רוצה לשמוע מהשר, אם אכן תהיה מדיניות של מתן תעודות זהות, תושבות קבע ו/או אזרחות במקרה הצורך, לתושבים האלה, לבני זוג, ואם תהיה התייחסות חיובית סוף סוף לקרובי משפחה ויהיה פתרון למצוקה בנושא הזה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, למקרה הספציפי שהעלתה חברת הכנסת נעמי חזן: אין כל קשר לגיור, לאופי הגיור שבוצע. ההבדל ביני לביניכם הוא, שאתם מעלים את העניין, את המקרה – לי קשה לעמוד כאן ולהגיד את פרטיו, אבל אני חייב לומר מה יש בו. משפחה הגיעה לכאן עם ארבעה ילדים ועם שני נכדים, שני נכדים שהוריהם אסורים בבית-הסוהר בארצות-הברית על ביצוע שוד מזוין. ההורים הגיעו לכאן, לא הביאו לכאן אפוטרופסות ולא נסתיימה בדיקת שאלת מעמדם של הנכדים. אז לי קשה לצאת ולקנות כותרות בהצגת אינפורמציה כזאת, אבל אין כל קשר לגיור; כי אחרת למה קיבל האבא מעמד של עולה ולמה האבא נושא תעודת אזרחות ישראלית, תעודת זהות ישראלית בכיסו? זה מראה שלא עשינו את החשבון הזה. החשבון הוא ענייני לחלוטין, והחובה שמוטלת עלינו היא לבצע את הבדיקות הללו. לו היו הבדיקות מתבצעות בארצות-הברית, אני חושב שהיינו יכולים כבר לסיים את העניין. אבל, כפי שאמרתי, אני מקווה מאוד שהבדיקה תסתיים בימים הקרובים.

לעניין הנישואין כאן בארץ עם אזרחים ירדנים, השאלה שהעלה חבר הכנסת דהאמשה – חבר הכנסת דהאמשה יודע שנפגשנו לפני כמה ימים, חבר הכנסת דהאמשה, נפגשנו בנושא הירדני לפני כמה ימים, העלינו את הבעיה הזאת, וסיכמנו שאני אזמין את השגריר הירדני. התקשרתי לשגריר הירדני, הוא לא נמצא בארץ עד סוף אוגוסט. כשהוא יחזור, אנחנו נשב אתו – ואמרתי לך כבר כמה

פעמים שאני רוצה לוותר על הדרישה הזאת, אבל, כפי שאמרתי לכם, הדרישה הזאת, הוויתור על הדרישה מעורר קצת בעיות עם ממלכת ירדן, ואני לא הייתי רוצה לגרום לבעיות אתם, לכן אני חושב שצריך לשקול זאת ביתר זהירות. אבל, כפי שסיכמנו על דרך הפעולה, אני מבצע אותה בהתאם לסיכום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רומן ברונפמן שואל סגן שר החינוך, התרבות והספורט בנושא: מינוי מנהל שאינו ארכיאולוג לראשות רשות העתיקות. חבר הכנסת ברונפמן, היכן הוא? בבקשה. חבר הכנסת ריבלין, לפזר את האספה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש היום חוק לפיזור הכנסת.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כולם כבר יודעים שיש – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר כי מפלגת העבודה לא מאמינה ברב כדורי.

היו"ר ד' תיכון:

אוי ווי. בבקשה.

מינוי מנהל שאינו ארכיאולוג לראשות רשות העתיקות

חומן בחונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, הארכיאולוגיה והציונות המדינית צעדו יד ביד משחר ההתיישבות בישראל. למרות זאת, בשנה האחרונה נוצר, לדעתי, נתק בין רשות העתיקות, שעומד בראשה אלוף במילואים אמיר דרורי, לבין המשרד וכמה גורמים פוליטיים וציבוריים בארץ.

לכן שאלתי היא:

מה מתרחש עכשיו ברשות העתיקות? מדוע רוחשות שמועות על כך שימונה מנהל לרשות – – –

היו"ר ד' תיכון:

חמש דקות. TIME OUT רבותי, רבותי, חבר הכנסת לנדאו, הגם אתה? אני תיכף עושה

חומן בחונפמן (ישראל בעלייה):

האם נכונות השמועות שהמשרד שאתה עומד בראשו מתכוון לפטר את מנכ"ל רשות העתיקות ולמנות במקומו איש שאיננו בעל השכלה ארכיאולוגית? אני מבקש תשובה על כך.

היו"ר ד' תיכון:

נדמה לי שגם למנהל הנוכחי לא היתה השכלה בתחום הזה, אבל הוא היה אדם מצוין.

חומן בחונפמן (ישראל בעלייה):

אבל לפחות הוא רכש ניסיון רב, עשיר – –

היו"ר ד' תיכון:

זה נכון.

חומן בחונפמן (ישראל בעלייה):

-- והפך את הרשות הארכיאולוגית למוסד.

היו"ר ד' תיכון:

הוא היה אדם עם מוטיבין בתחומים רבים.

בבקשה, סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הערה קצרה לדברים של חבר הכנסת פינס-פז, שאמר: כולנו מרוקאים היום. אני מסכים אתך, ובכל זאת אני לא --

קריאות:

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

-- מוותר ולא מתבייש במוצא הפולני שלי. אני דווקא גאה בו. נכון, שבח?

סופה לנדבר (העבודה):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כן, כן, במוצא הפולני.

1. בראש רשות העתיקות עומד אלוף במילואים בעל תואר בארכיאולוגיה. עד כה לא הוחלט להחליפו.

2. על-פי מיטב ידיעתי, התשובה שלילית. התפקיד, עד כמה שאני יודע, לא הובטח למפלגות. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

לא. הוא שואל מתי הוא מסיים את התפקיד?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הוא לא שואל. יש פה שתי – – –

היו"ר ד' תיכון:

הוא לא שואל? זה בוודאי יישאל בשאלה נוספת.

חבר הכנסת ברונפמן, אתה רוצה לשאול שאלה נוספת, בוודאי.

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול את סגן שר החינוך, התרבות והספורט, האם מההודעה הזאת אנחנו, חברי הכנסת, יכולים להתרשם שזו אינה הבטחה של משרד החינוך, שאלוף דרורי לא יוחלף בתפקיד עד תום הקדנציה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רואה שזה בוער כאש בעצמותיו – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – חבר הכנסת משה גפני. הוא ויתר לך כדי לאפשר לך לשאול שאלה נוספת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, האלוף במילואים אמיר דרורי היה האיש שהקים את רשות העתיקות; לא רק הקים רשות מפוארת, אלא הכניס סדר במחקר הארכיאולוגי בישראל אחרי עשרות שנים שהיתה שם הפקרות. כמי שליווה זאת מהיבטים שונים, גם כחבר ועדת החינוך בזמנו, גם כמנהל מוזיאון שעוסק בארכיאולוגיה, אני יכול להעיד, שהוא עשה עבודה בלתי רגילה. ההיטפלות אליו מנימוקים פוליטיים היתה לא במקומה.

אני רוצה לברך את משרד החינוך והתרבות, אם אכן האלוף דרורי יישאר במקומו עד סוף הקדנציה ואפילו יציעו לו קדנציה שנייה, דבר האפשרי לפי החוק.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, אני מודה לחבר הכנסת שבח וייס, ידידי, שאפשר לי לשאול שאלה נוספת. אני מודה גם לחבר הכנסת ברונפמן, אבל אני מוכרח לומר מלה לגבי הנושא, האם אני מרוקאי גאה או פולני גאה. אני רוצה לומר, אני יהודי גאה. נולדתי בארץ, ואני יהודי גאה. זה הסלנג שצריך להיות מהיום ואילך בעקבות מה שקרה היום. אני קודם כול יהודי גאה.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אזרח ישראלי גאה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה זה, יום הגאווה הלאומי?

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אתה פתחת את זה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו רק במוקדמות, לאט לאט ניכנס.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת יחזקאל, מפלגת העבודה התחילה לפני שלושה שבועות עם החרדים, עכשיו עם המרוקאים – תמשיכו, תצליחו, בעזרת השם.

סופה למדבר (העבודה):

מה אתה עושה סלט מכל דבר?

משה גפני (יהדות התורה):

זה המצב.

אדוני היושב-ראש, אגב, אני תמכתי באמיר דרורי כאן, במליאת הכנסת, ובוועדות הכנסת כדי שיהיה מנהל הרשות. אני רק תמה ואני רוצה לדעת, האם נעשה "עליהם" תקשורת על איזה מנהל של רשות ממשלתית או חברה ממשלתית, ללא שום ביסוס, ללא שום הצדקה, כאן, בוועדות הכנסת, בלובי של הכנסת? האם זה נעשה על רשות כלשהי, שאיש לא דיבר, איש לא אמר? שום מפלגה לא העלתה את העניין. להיפך, הרי מסתמכים על יהדות התורה, ויהדות התורה אומרת, שהיא תומכת ומבקשת לעודד את המחקר הארכיאולוגי. היתה ביקורת קשה ונוקבת בעיתונות על פעולותיו של אמיר דרורי. אני אומר זאת כחבר כנסת, לא כסיעת יהדות התורה.

אני רוצה לדעת, האם בדקתם במשרד החינוך את הביקורת שהיתה על אמיר דרורי, בכל מיני דברים שנעשים ברשות, על-ידי ארכיאולוגים, אנשי מדע ואנשי מקצוע? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט, אבל בקיצור.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

ובכן, רק בשבוע שעבר, או אולי לפני שבועיים, אם זיכרוני לא מטעה אותי, עמד שר החינוך, הרב יצחק לוי, על דוכן הנואמים ועסק בסוגיה של הבחירה המחודשת של דירקטוריון רשות העתיקות.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי, תפזרו שם את ההפגנה.

אפי אושעיה (העבודה):

הוא מרוקאי עם דם חם.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

היום יש כאן התרגשות טבעית.

שר החינוך, התרבות והספורט עסק בסוגיה הזו של החלפת הדירקטוריון ויושב-ראש המועצה, והודיע מפורשות, שאמיר דרורי כרגע לא מתחלף. אני מציע להפסיק לעסוק בסוגיה של החלפת אמיר דרורי.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, העסק הזה לא יכול להימשך. אני מבין שיש נושא חשוב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא אכנס כרגע לשאלה, מה יהיה בעוד שנה ורבע, כאשר הוא יסיים את הקדנציה שלו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טל, באמת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

שר החינוך, הרב יצחק לוי, במגע מתמיד עם יושב-ראש רשות העתיקות, ואין לי ספק שהדברים נעשים רק על-פי החוק ובשום פנים ואופן לא מעבר לחוק. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דוד טל שואל את שר המשפטים בנושא: מינוי מלווה לחקירת פרשת סטרשנוב-זיכרוני. בבקשה.

מינוי מלווה לחקירת פרשת סטרשנוב-זיכרוני

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, פרקליטת המדינה החליטה למנות את עורכת-הדין דבורה חן כמלווה לצוות החקירה המשטרית בפרשת סטרשנוב-זיכרוני.

היו"ר ד' תיכון:

סטרשנוב סטרשני ברוסית.

דוד טל (ש"ס):

עורכת-הדין חן היתה התובעת במשפט מנבר, ורבים מהמעורבים במשפט צפויים להיחקר.

רצוני לשאול:

אדוני השר, האם אין טעם לפגם במינויה?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת טל, אני מתאר לעצמי שאתה מתכוון לפרשת מנבר. בשלב זה מדובר על ליווי של הבדיקה, טרם הוחלט על חקירה, ליווי על-ידי פרקליטת מחוז הדרום, הגברת ליבוביץ, וכן על-ידי עורכת-הדין דבורה חן, כמי שתוכל לסייע על-פי הכרת הרקע.

גברת חן היא פרקליטה שעושה את מלאכתה נאמנה, היא איננה קשורה לשום גורם הצפוי בשלב זה להיחקר. אין בכך כל דופי, ואין מקום לניסיון להדביק פגמים כביכול למינוי האמור.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת טל, שאלה נוספת.

דוד טל (ש"ס):

אדוני השר, בימים אלו, שבהם כולנו מצווים לחזק, לתמוך ולתת אמון במערכת המשפט שהיא כל כך יקרה לכולנו, אני סבור שזה צעד לא נכון להציב אותה כמלווה לנושא הזה. לא היה קורה דבר אילו הציבו מישור בעל שיעור קומה דומה אבל שלא ליווה את המשפט של סטרשנוב. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר המשפטים באין שואלים נוספים בנושא כזה מעניין.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הנושא הזה, כפי ששמענו בתקשורת, עתיד כנראה להגיע לפני בית-המשפט הגבוה לצדק, והכרעתו תהיה מקובלת על כולנו, גם על חבר הכנסת טל וודאי שגם על משרד המשפטים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. איפה שר המדע, לאן הוא הסתלק? שר התחבורה נמצא בבניין? נא להביא אותו. אם תוך כמה שניות הם לא מופיעים, אנחנו מתקדמים. אני לא מבין, שר המדע היה כאן, ישב כאן, לאן הוא נעלם?

דוד טל (ש"ס):

למה להעניש את חברי הכנסת, אולי אפשר לקרוא להם?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אחמד סעד שואל את שר המדע בנושא: שינוי שעת שידור החדשות בערבית. בבקשה.

שינוי שעת שידור החדשות בערבית

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המדע, חברי חברי הכנסת, מפרסומים שונים עולה, כי בכוונת רשות השידור להקדים את שעת השידורים בערבית מ-19:00 ל-18:00. החלטה זו תפגע בשיעורי הצפייה בשידורים בערבית בכלל ובמהדורת החדשות בפרט. יש לציין, כי השידורים בערבית מהווים מקור חשוב להכרת התרבות והאקטואליה הישראלית עבור צופים ערבים בישראל, בשטחים ובעולם הערבי.

רצוני לשאול:

1. האם יש אמת בידיעה?

2. האם נשקל להעביר את רצועת השידור בערבית לערוץ-33? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר המדע.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תשובה על שאלתא בעל-פה מס' 268, של חבר הכנסת אחמד סעד, בעניין: שינוי שעת שידור החדשות בערבית.

1. עם הכנסת לוח השידורים לעונה החדשה, יחולו שינויים לא משמעותיים בזמן שידור התוכניות הקבועות. השינויים יחולו בתוכניות בעברית ובערבית כאחת.

2. לגבי ערוץ-33: התשובה שלילית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סעד, שאלה נוספת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, כפי שאתה יודע, בעבר היו השידורים בערבית בשעה 18:30. היו כל מיני טענות, ולכן שונתה השעה ל-19:00. אני רוצה להגיד לך, שלפני חודש הייתי בירדן ונפגשתי עם בני משפחה שבאו מכמה ארצות ערביות – מלבנון, מסוריה, מקטאר ומכמה מדינות. נדהמתי מכך שכולם רואים את הטלוויזיה בערבית. יש להם בקשה, והם אמרו שאפילו השעה 19:00 היא מוקדמת. לגבי אלה שעובדים במשרדים או במקומות אחרים, זה מוקדם.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אם אתם באמת רוצים להקדים לשעה 18:30, אתם עוד תפגעו בצופים.

היו"ר ד' תיכון:

אבל, זה היה בשעה 18:30, וכשהעבירו לשעה 19:00 צעקו בבניין הזה ובצדק: למה? עכשיו אתה שואל הפוך?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

כן. זה לפי עובדות.

היו"ר ד' תיכון:

זה היה בשעה 19:30. אני זוכר, שזה היה: בחצי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני שואל: למה בערוץ-1 זה משעה 20:00 עד 21:00? למה העלו זאת מ-19:00 עד 21:00 בערוץ-1?¹

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, שאלה נוספת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, רבותי חברי הכנסת, בלאו הכי יש ביקורת רבה על זמן המסך שמוענק לשידורים בשפה הערבית. התושבים הערבים נדרשים לשלם אגרת טלוויזיה, והם לא מקבלים את התמורה. מבטיחים: שלם את האגרה – תקבל את התמורה. משלמים את האגרה, ואין תמורה. מה שיש זה זמן של בערך שעת שידור, שהעיקר שיש בה, והוא הדבר שיש בו רמה ותוכן, הוא החדשות. קודם זה היה בשעה 19:30. החליטו להקדים זאת לשעה 19:00. היום מציעים להקדים זאת לשעה 18:30. ברור שהמטרה היא לא להיטיב אלא לפגוע. מדוע לא מגדילים את זמן השידור בשפה הערבית, כדי לגוון את התוכניות ולתת להן גם רמה מבחינת התוכן?

דבר שני – מדוע לא משאירים את זמן שידור החדשות בשעה 19:00? לגבי זה יש הסכמה שזה הזמן המתאים.

היו"ר ד' תיכון:

טוב. לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כולנו מתנגדים להקדמה לשעה 18:30.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים. תודה. עתה, חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני רוצה לבקש אותך להתערב, כדי שזמן שידור החדשות בערבית לא יעבור לזמן אחר. אדוני היושב-ראש, אנשים כבר התרגלו לשעה 19:00. אומנם פעם זה היה 19:30, אבל יש הרגל. חבל "להרוג" את השעה הזאת.

דבר שני, אני חושב שיש בטלויזיה בערבית התעלמות מאחד מכל חמישה ישראלים, התעלמות מחמישית מאזרחי המדינה. אדוני השר, האם לא הגיע השעה לשנות את המדיניות הזאת, המדיניות הכוללת של התקשורת הישראלית? אני לא רוצה גטו של תקשורת ערבית. אני רוצה, שגם למנהיגים הערבים ולאוכלוסייה הערבית יהיה ביטוי גם בתקשורת העברית, כך שישמעו גם אותנו, אבל אולי יש מקום לחשוב גם על ערוץ מיוחד אשר ישדר לאוכלוסייה הערבית בארץ. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אושעיה רוצה להעיר הערה, אבל במהירות, לפני שהשר ישיב.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני השר, ברשותך, לפני כחודש השבת במליאה, שתוכנית הרדיו של נגבי יורדת מהרדיו עקב המונדיאל. התברר שהתשובה הזאת לא היתה אמיתית, משום שהתוכנית חזרה על אפה ועל חמתה של רשות השידור באמצעות בית-המשפט. האם אדוני מתכוון לפעול נגד אלה שהכינו לך את התשובה השקרית? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר המדע. אתה יכול להצטמצם בתשובתך רק לשאלה.

שר המדע ס' שלום:

יש כמה וכמה שאלות. לגבי שאלתו של חבר הכנסת אחמד סעד, אכן צופים בזה בכל מדינות ערב, וזאת מפני שהם מאמינים ששידורי החדשות כאן הם היחידים האובייקטיביים, ושמהם אפשר באמת

לדעת מה קורה במדינת ישראל וגם מה קורה בסכסוך היהודי-הערבי, בלי שתהיה השפעה של השלטונות.

נסים דהן (ש"ס):

גם קול – – – מקהיר הוא אובייקטיבי.

שר המדע ס' שלום:

לכן, הצפייה של כל עמי ערב בחדשות האלה היא צפייה מבורכת, והם שומעים גם את "קול ישראל" בערבית.

לגבי השעה – השבוע ישבתי עם יוסף ביניא, מנהל הטלוויזיה בערבית. הוא ביקש לעשות משהו בעניין הזה. ב-1988 הצעתי לבראל ולביניא, כשהייתי חבר מליאת רשות השידור, לשנות את השעות כך שהשידור יהיה מ-18:00 עד 19:30, במקום בין 18:30 ל-20:00. אמרתי: אם לא תעשו את זה היום, יתנקמו בכם בעתיד ויורידו לכם את השעות. הוא אמר לי: כמה שצדקת, וכמה היום אנחנו מצטערים שלא קיבלנו את זה אז.

לגבי עצם השינוי בתוכניות, זו החלטה של מליאת רשות השידור. אם המליאה תחליט להקדים את זמן השידור, יכול להיות שזה דבר שיפגע, ואני מאמין שזה יפגע שכן כשהשעה יותר מוקדמת, הצפייה יותר מצומצמת באופן קבוע – אף שבחורף זה פחות, בקיץ ודאי וודאי. החלטה, בכל מקרה, תהיה החלטת מליאה, ואנחנו נראה מה יהיה בעתיד.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה דיברת על כך שיש רק שעה. הצמצום לשעה נעשה בזמן שאתה היית שותף לממשלה הקודמת. הרי כל הזמן היתה שעה וחצי. מי שהורידה חצי שעה היתה הממשלה הקודמת. הציבור צריך לדעת את זה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חשבתי שיהיה – – –

שר המדע ס' שלום:

אנחנו לא נגענו בשעה וחצי. זה היה שעה וחצי עד 1992 באופן קבוע. עלתה הממשלה החדשה – מינו את המנכ"ל החדש, והם החליטו על צמצום של חצי שעה, הם צמצמו לשעה והעבירו מ-19:30 ל-19:00. לצערי הרב, לא שמענו אתכם אז, ואני לא רוצה לבוא ולחשוב שעכשיו הסיבות הן סיבות אחרות. מי שהורידה לשעה במקום שעה וחצי – צריך לזכור – היתה הממשלה הקודמת, שאתם תמכתם בה.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד – איפה חבר הכנסת האשם מחאמיד? ידידי מחאמיד
-- --

נסים דהן (ש"ס):

עם ידידים כאלה לא צריך אויבים.

שר המדע ס' שלום:

חביבי -- --

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

-- --

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני, מה הוא אמר?

היו"ר ד' תיכון:

שום דבר. הוא העיר בבדיחה. מה אתה כבר מסתער עליו? עזוב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

-- --

היו"ר ד' תיכון:

עוד מעט תהיה לך הזדמנות.

אפי אושעיה (העבודה):

— — — חיים רמון — נשיא האגודה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, היום חם על כוחותינו.

היו"ר ד' תיכון:

כן. ראית איך הוא הסתער.

שר המדע ס' שלום:

אני חוזר: ידידי, חבר הכנסת האשם מחאמיד, ואני אומר זאת בהדגשה, יש מצב, שכשאתה אומר שיש התעלמות – אני יודע, והייתי הרבה שנים ברשות השידור, שבכל אותם סרטים קנויים שמשודרים בערוץ-1 ברצועה העברית – שהיא כביכול רצועה עברית, אבל בעצם השידורים הם שידורים של סרטים באנגלית – יש תרגום בערבית. מי שלא יודע קרוא וכתוב בקרב העם היהודי, מצבו דומה למי שלא יודע קרוא וכתוב בקרב העם הערבי. אין אבחנה בעניין הזה. מספר השידורים בעברית ממש אינו החלק המרכזי. מה עוד, שלפי דעתי, עדיין יש יותר ערבים שיודעים עברית מאשר יהודים שיודעים ערבית. אבל, בסך הכול, כל השידורים הקנויים מתורגמים גם לערבית.

לחבר הכנסת אפי אושעיה – בדברי תשובתי, שאותה קיבלתי מרשות השידור, אמרתי ונצמדתי למשפט שאמרתי, שהתוכנית ירדה בגלל שידורי המונדיאל.

אפי אושעיה (העבודה):

הטעו אותך.

שר המדע ס' שלום:

זו ההודעה שאני קיבלתי. אותה קראתי. כששאלו אותי מה יקרה אחר כך, אמרתי: זה מה שאני מגיב, כי זו האמירה שאכן קיבלתי. זה מה שנאמר לי, וזה מה שמסרתי. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

זה באמת קרה כך, אבל בנסיבות אחרות אולי. העובדה היא שהוא חזר – –

אפי אושעיה (העבודה):

העובדה היא שהטעו אותו.

היו"ר ד' תיכון:

– – על-פי החלטת בית-המשפט.

אפי אושעיה (העבודה):

נכון. זה בית-הדין לעבודה.

היו"ר ד' תיכון:

אוי ואבוי לנו אם בית-המשפט קובע את התוכניות שתשודרנה. אבל, הרבה דברים קורים.

השר סילבן שלום, גמרת?

שר המדע ס' שלום:

יש עוד שאילתא.

היו"ר ד' תיכון:

חכה ושב. תודה.

חבר הכנסת הירשזון שואל את שר המדע, כנראה במקום את שר החוץ, בנושא: צלבים במחנה
ההשמדה אושוויץ.

צלבים במחנה ההשמדה אושוויץ

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, נודע לי, כי גורמים פרטיים הציבו צלבים מסביב למחנה ההשמדה אושוויץ, כחלק ממערכה ציבורית של הכנסייה הקתולית להפוך את האתר לנוצרי מובהק.

ברצוני לשאול:

1. האם קיים המשרד מגעים עם ממשלת פולין להפסקת הנ"ל?

2. האם שוקל המשרד צעדים כלשהם, ואם כן, מה הם הצעדים?

3. האם שוקל המשרד לפנות לאפיפיור, כדי שיפעיל השפעתו להוצאת הצלבים?

אני מבקש לומר שהשאלות הופנו למשרד החוץ ולשר החוץ.

היו"ר ד' תיכון:

שר המדע, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, קודם כול, אני רוצה לברך את חבר הכנסת אברהם הירשזון, שאינו נלאה מלעסוק בנושא הזה, בהצלחה רבה אפילו, במשך כל תקופת עבודתו בכנסת. הוא עושה זאת בהתמדה יחד עם חבר הכנסת שבח וייס ועם אחרים. אני חושב שמגיע לו ציון לשבח על עבודתו המסורה בתחום הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם "מצעד החיים".

שר המדע ס' שלום:

"מצעד החיים" וכל הנושא של שואת יהודי אירופה. באמת, יישר כוח.

תשובה על שאלתא בעל-פה מס' 270, של חבר הכנסת אברהם הירשזון, בעניין צלבים במחנה ההשמדה אושוויץ:

1-2. נושא הצלבים במחנה אושוויץ מוכר, לצערנו, זה זמן רב, והוא מטופל על-ידי ארגונים יהודיים וישראלים שונים, ובראשם אנשי "יד ושם", אשר נציגיהם יושבים במועצה הבין-לאומית של אושוויץ.

בשנה שעברה, לאחר מגעים שנמשכו זמן רב, הוסרו כל הצלבים שהיו בתוך שטח המחנה עצמו, בעיקר באזור בירקנאו. עדיין נותרה בעיה אחת של צלב גדול ובולט אשר מוצב אומנם מחוץ לגדר המחנה, אך בשל גובהו דורשים הארגונים היהודיים להרחיק גם אותו.

ממשלת פולין הבטיחה להרחיק את הצלב, אולם בשל התנגדות ציבורית רחבה לא הורחק הצלב עד עתה. שלטונות פולין חוששים מפני עימות עם קבוצות המתנגדות להסרתו, אשר מקיימות משמרות קבע ליד הצלב, כדי למנוע את העתקתו משם.

בשל כך נמנעה גם חתימת ההצהרה של אושוויץ, שעליה היו אמורים לחתום ממשלת פולין והארגונים היהודיים. החתימה היתה מתוכננת לראשית חודש זה, אולם היא נדחתה עד לאחר שתושג הסכמה בין הצדדים לגבי הצלב.

מסמך ההצהרה שלא נחתם היה אמור להניח את היסודות להסכמה בין הפולנים לבין היהודים באשר לשימור מחנה אושוויץ ושיפוצו.

בפגישתו של ראש הממשלה נתניהו עם יושב-ראש הפרלמנט הפולני, שביקר בראשית החודש בארץ, קרא ראש הממשלה לפולנים להגיע להסכמה בנושא זה עם הארגונים היהודיים, ואמר כי ישראל תתמוך בכל הסכם שיושג בין הצדדים ותברך עליו.

משרד החוץ ושגרירות ישראל בוורשה עוקבים אחר ההתפתחויות בנושא זה, כמו אחר כל הקשור למחנה אושוויץ, אשר בו הושמד חלק ניכר של העם היהודי באירופה בתקופת השואה. נוסיף לסייע ככל האפשר לקידום המגעים בין הארגונים היהודיים לממשלת פולין, תוך העלאת הדרישה האלמנטרית להרחיק את הצלב שהצבתו פוגעת ברגשותיהם של יהודים רבים, דווקא במקום המשמש קבר ישראל עבור רבים כל כך מבני עמנו. נמשיך ונשקול את הצעדים האפשריים, על מנת לעודד השגתו של הסכם בנושא.

3. יש להדגיש, כי בן השיח בנושא הוא ממשלת פולין ולא שום גורם אחר. לפיכך, כל אופציה לפעילות שנשקלת ביחס לעניין היא מול ממשלת פולין.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אתה בוודאי שואל שאלה נוספת, חבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, השבוע צלצל אלי נפתלי לביא, אחיו של הרב הראשי לישראל, ואמר לי, שבידיו עדויות חותכות לכך, שבאותו מקום שהצלב נמצא בו, והיום הציבו מסביבו 50 צלבים נוספים, היה בתקופת השואה בור גדול עם אש, שלתוכו פרקו משאיות ילדים חיים. לכן אני חושב, שממשלת ישראל, עם כל הכבוד וההערכה שיש לי לארגונים היהודיים, לא יכולה להתכחש לעניין וצריכה להסביר, שממשלת ישראל לוקחת על עצמה את הטיפול בנושא, כדי להבהיר לעולם שהנושא עומד על סדר-היום המדיני של מדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת ויינברג, שאלה נוספת.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטרף לגינוי למעשה שנעשה מסביב לאושוויץ. הקמת צלבים על אדמה הספוגה בדם יהודי היא מעשה נפשע, וכולנו צריכים לגנותו.

אבל אני רוצה להעיר לחבר הכנסת הירשזון, לא כל כך בטוח שזה היה מעשה של הכנסייה הפולנית. בביקורי האחרון בפולין נוכחתי לדעת – ידעתי על כך כבר לפני זמן רב – שיש קבוצה גדולה של אינטלקטואלים פולנים המגינה על כל התופעות האנטישמיות בפולין. אחד הכמרים הישועים הידועים ביותר בפולין מפרסם באופן סדיר מאמרים בעיתונים החשובים של פולין ומגנה באופן חד-משמעי כל תופעה של אנטישמיות.

עם הגינוי, אני רוצה להבהיר ולבקש מממשלת פולין ומאנשים בעלי מצפון לחסל את התופעה הזו בהקדם האפשרי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דראושה בשאלה נוספת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לגנות את התופעה שדיבר עליה חבר הכנסת הירשזון. אני מגנה בכל תוקף את העובדה שבמקום כזה מוצבים צלבים מסוג כלשהו. אני אומר זאת כאזרח ערבי המתעב את הגזענות, מתעב את הנאציזם ואת כל מי שמאמין בעקרונות הפאשיזם והנאציזם.

אבל, אדוני שר המדע, גם במדינת ישראל אנחנו עדים, לצערי הרב, לתופעות גזעניות ומתגרות, להתקפות חוזרות ונשנות מצד מתנחלים או חוליגנים יהודים נגד פלסטינים. רק אתמול עצרה הממשלה שני צעירים יהודים מקרב המתנחלים, ששרפו שדות של פלסטינים באזור חברון וגם התנכלו למכוניות. עם כל זה שאנחנו יכולים לגנות את התופעות בפולין, מה אתה אומר על התופעות הגזעניות והחולניות הללו בתוך מדינת ישראל או בשטחים הפלסטיניים נגד העם הפלסטיני?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שאפשרת לי לדבר. אני רוצה לומר קודם משהו לחברי חבר הכנסת דראושה, ועשיתי זאת פעם אחת בזמן כהונתי בכנסת: תראה, יש כאן קבוצה גדולה של חברים, ואני חושב שאני נמנה עם חבריה, אולי אפילו החשוף ביותר ואם תרצה אולי גם הקרוב ביותר מבחינה פוליטית לשאיפות השלום שלך ושל הפלסטינים. אני נותן לכך ביטוי בכל הצבעותי, מכל הלב.

אני מבקש ממך, רוצה לשכנע אותך פנימית – אל תתקרבו בהשוואות לאושוויץ. קודם כול, מבחינה היסטורית זה חטא. יש לך כל כך הרבה הזדמנויות לומר מה שאמרת. אנחנו אתך במאבק העיקש שלך לשוויון ולשלום – אל תתקרבו לאזור הזה, זו זילות של הנושא. אני פשוט פונה אליך: אין שום דמיון, שום דבר לא, אז למה להגיד "אבל". יכולת להתאפק ולומר זאת בעוד שבע דקות בהזדמנות אחרת. אני פונה אליך כמי שקרוב מאוד למאבק השלום שלך: תתרחקו משם.

אדוני היושב-ראש, אני בא משם. לפני חודשיים שלחת משלחת של הכנסת בראשותי. היינו עשרה חברי כנסת, ואני לא בפעם הראשונה. תשעה חברי כנסת בפעם הראשונה, במקום הארור ההוא. צעדנו יד ביד, וכאשר הייתי צריך להדליק בשם הכנסת משואה, בחרתי ספונטנית את חברי הטוב מאוד, את חבר הכנסת נסים דהן, כדי שנלך יחד להדליק אותה, כדי לבטא את כל האחוזה האפשרית והאמיתית.

אני פניתי ביוזמתי להנהגת פולין. יש לי קשרים מסוימים, ואני מסכים מאוד לעמדה שגילו כאן כמה חברי כנסת.

השר סילבן שלום, הארגונים היהודיים הם מאוד חשובים בעניין הזה, כי אושוויץ הוא החור השחור בתולדות האנושות, כל האנושות הנאורה. אבל בשבילנו, בהקשר של אושוויץ, צלב הקרס הוא גלגולו של הצלב.

ממשלת ישראל צריכה להתייבב כאן בכל עוצמתה, ממשלה מול ממשלה – כי לנו הם שומעים, מכבדים, ואני אומר לעתים גם יראים, לא במובן הרגיל של המלה אלא במובן של הכבוד ודרך הארץ שיש להם כלפינו – בכל תוקפנותה בעניין הזה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר המדע.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת הירשזון וחבר הכנסת וייס בעצם דיברו על אותו דבר, שמי שצריך לפעול זו ממשלה מול ממשלה ולא הארגונים היהודיים.

הארגונים היהודיים הם אלה שפועלים מתוקף היותם ארגונים שפועלים בכל הנושא הזה ברחבי אירופה. הם גם מיוצגים, כמו שאמרתי, באותה הנהלה, אם אפשר לקרוא לזה כך, של האתר.

מעבר לכך, חבר הכנסת הירשזון ידידי, ראש הממשלה עצמו פעל ופועל. כפי שאמרתי, כאשר הוא נפגש עם יושב-ראש הפרלמנט הפולני הוא אכן אמר לו בצורה מפורשת, שישראל דורשת להסיר משם את הצלב. גם נציגינו מעלים זאת השכם והערב. לצערי, עד עתה הצלחנו בהסרת כל הצלבים, למעט אותו צלב אחרון שנמצא מחוץ למקום, אבל עדיין בולט בגובהו.

כמו שאתה יודע, מאחר שיש אנשים שעומדים שם כל הזמן, גם הממשלה הפולנית טוענת שקשה להם מאוד לעשות זאת, אף שאנחנו לא מקבלים את הדבר הזה ותובעים את ההסרה המוחלטת.

חבר הכנסת צבי ויינברג, האנטישמיות לא פסה. אף שיש מאמרים שאולי מגנים את האנטישמיות, עדיין הם מתי מעט, לצערי, ורוב רובם עדיין כאלה, אני לא רוצה אפילו לומר זאת בצורה שבה אני מתכוון לומר, אבל הייתי אומר שעדיין יש רבים שחווים את הגזענות ואת האנטישמיות בתוכם, והדבר הזה לא פס, לצערי, מן העולם.

חבר הכנסת דראושה, אמר לך חבר הכנסת וייס מה שאני רציתי לומר לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא משווה.

שר המדע ס' שלום:

אני חושב שהדבר הזה הוא זילות של השואה, ולא צריך לערב כרגע נושא של פלסטינים. בוא באמת תתייחס לנושא. אם רצית לשאול שאלה נוספת, תתייחס לנושא הזה, אבל הקשר הוא קשר לא טוב, לא נכון, מזיק, ולפי דעתי אפילו פוגע. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו עוברים הלאה, לשאילתא האחרונה. חבר הכנסת מאיר שטרית שואל את שר התחבורה בנושא: רשיון הפעלה לחברת תעופה נוספת להובלה.

רשיון הפעלה לחברת תעופה נוספת להובלה

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני שר התחבורה, נודע לי כי הממשלה החליטה לתת רשיון הפעלה לחברת תעופה נוספת להובלה.

רצוני לשאול:

1. מה ההיגיון בהחלטה זו, העלולה לפגוע בערכה של "אל על", בעיקר לנוכח כוונות ההפרטה של החברה?

2. האם תישקל ההחלטה שנית? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר התחבורה, בבקשה.

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני להשיב על שאילתא מס' 274, של חבר הכנסת מאיר שטרית, בנושא: רשיון הפעלה לחברת תעופה נוספת להובלה.

1. אין החלטת ממשלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אין עדיין?

שר התחבורה ש' יהלום:

אין. למה אדוני מדייק מעבר לכתוב? אין החלטת ממשלה על מתן רשיון הפעלה לחברת תעופה נוספת להובלת מטענים.

2. בחודש אייר התשנ"ח הקמתי ועדה משרדית, בראשותו של מנכ"ל המשרד, לבחינת המדיניות בענף הובלת המטענים.

הוועדה יושבת על המדוכה בימים אלה ובוחנת האם קיימת הצדקה, תחבורתית וכלכלית, לכניסת מובילים נוספים לענף זה. אחד השיקולים שהוועדה שוקלת הוא כמובן ההשפעה על חברת "אל על", לרבות ההשפעה על הפרטתה.

עם זאת, ברור שצריך לבחון האם כדאי לפתוח את השוק לתחרות על מנת להוזיל את עלויות ההובלה האווירית, וכך לעודד את היצוא ולחסוך עלויות לאזרחי המדינה ולפירמות, וכן על מנת לשפר את השירות לצרכן.

אסיף, כי כיום חוכרת "אל על" טיסות מחברות זרות, מכיוון שלא די בצי המטוסים שלה על מנת לספק את הביקוש להובלת מטענים. כמו כן, מפעילות עשרות חברות תעופה זרות טיסות מטען לישראל וממנה. בנסיבות אלה, מתן אישור הפעלה לחברה ישראלית נוספת עשוי להביא לתוספת תעסוקה של עובדים ישראלים.

כאמור, הוועדה יושבת ודנה בנושא, אך, אני מדגיש, טרם התקבלה כל החלטה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מאיר שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, מנוסח דברי תשובתך עולה דבר והיפוכו. אתה אומר שאין החלטה, אבל עם זאת אתה מביא את כל הנימוקים שתומכים במתן רשיון לחברת הפעלה נוספת.

אני מבקש לציין בפניך, שהמשמעות של מתן רשיון הפעלה היא הורדה משמעותית בערך של "אל על", כשגם כך יש בעיה באפשרות להפריט אותה. כשאתה תומך בהפרטה של "אל על", זה עלול ליצור בעיה קשה מאוד להפרטה של "אל על".

"אל על" היא מוביל לאומי, ויש ערך חשוב מאוד לחברה שהתובלה שלה היא עם מוביל לאומי. למשל, במשבר המפרץ האחרון, חברת "אל על" התארגנה תוך יום-יומיים להבאת מאות אלפי מסכות. איזה מוביל פרטי יעשה דבר כזה?

אדוני השר, אני חושב שראוי מאוד לשים על לשון המאזניים את השיקול לשים את האפשרות הזאת בפריזר, בצד, עד אשר חברת "אל על" תופרט, ואז אולי אתה צודק, לעשות תחרות בשוק. אודה לך, אדוני השר, אם תשקול, נוכח הדברים הללו, את האפשרות לקבוע מדיניות כזאת, שהאפשרות למתן רשיון נוסף או רשיונות נוספים תהיה אחרי הפרטת החברה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס באותו עניין.

שבח וייס (העבודה):

אדוני השר, אני מצטרף לדברים של חבר הכנסת מאיר שטרית. כל אימת שאני יכול אני בוחר לטוס ב"אל על", מתוך רגש פנימי. זה לא עניין של לאומנות, לא עניין של פטריוטיזם גלוי, אלא פשוט תחושה פנימית.

מדינה ואומה צריכה חברת תעופה שלה, מרכזית, שתשרת את היהודים ואת הערבים, את כל תושבי מדינת ישראל, בגאווה. אני אומר זאת ברמה של כל השבטים שיושבים כאן, במדינת ישראל, עם כל הרגישויות.

לפעמים צריך להניח להפרטה, לצנן אותה קצת מול כמה מפעלים שהם חיוניים, מכל בחינה שהיא, למדינה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר התחבורה.

שר התחבורה ש' יהלום:

רבותי השואלים, חבר הכנסת שטרית וסגן יושב-ראש הכנסת וייס, שהצטרף לאותה גישה. גם בדבריו יש סתירה, חבר הכנסת שטרית. ממה נפשך? אומנם נתת דוגמאות של חברה לאומית, אבל הזכרת את עניין ההפרטה. מה אתה עושה בהפרטה? אתה מוכר את החברה הלאומית. ממה נפשך? אם היא מופרטת, היא כבר לא לאומית. אם היא לא מופרטת, היא לאומית. לכן, גם בדבריו יש סתירה.

כך הדבר, אם אנחנו מפריטים חברה, לעולמי עד אי-אפשר לפתוח את השוק למטענים, כי אז יבוא הקונה ויגיד: עבדתם עלי, שיקרתם לי, הוצאתם למכירה מצב א', פתאום אחרי זה נותנים רשיון. אילו ידעתי, לא הייתי משלם את הכסף.

זאת אומרת, הזמן היחיד, אם רוצים לפתוח את השוק למטענים – כפי שאני אומר, אין החלטה – זה צריך להיות לפני ההפרטה ולא אחרי ההפרטה. זאת ההגינות מחייבת.

כל נושא ההפרטה הוא נושא בעייתי מאוד, משום שאתה יודע שאתה לוקח חברות, מונופולים – אתה יכול להגיד אותו דבר על "בזק"; יושבת לידי שרת התקשורת. אתה יכול להגיד אותו דבר על חברת הדלק הלאומית. כל דבר שבא להפרטה הוא בעייתי מאוד מאוד כלפי החברה העיקרית, המונופול שעוסק בעניין.

כולנו יודעים את יסודות הכלכלה המינימליים, שההפרטה גורמת, בסופו של דבר, להורדת מחירים, פותחים את השוק לתחרות, המחירים יורדים, ואז מה יגדל במדינת ישראל? היצוא, כי עלותו תרד.

נוסף על כך הבהרתי, שגם היום יש תחרות, אלא עם מי? עם חברות זרות שמסיעות מטענים. מה אנחנו אומרים? חברה זרה, שכל רווחיה הולכים לחוץ-לארץ, יכולה להיות בתחרות עם "אל על", אבל חברה ישראלית לא?

כל הדברים האלה נבדקים. אני חוזר ואומר – כרגע אין שום החלטה, ולא אמרתי שום דבר לצד זה או אחר. כבודה, הונה, מעמדה של חברת "אל על" יקרים לי מאוד מאוד, וזה יהיה אחד השיקולים המרכזיים והעיקריים בהחלטת הוועדה. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, אדוני שר התחבורה.

שאלות ותשובות

היו"ר' לנקרי:

אנחנו ממשיכים בסדר-יומנו – שאלות לשרת התקשורת לימור לבנת.

נוהל שליחת מברק דרך מברקיית "בזק"

חבר הכנסת ר' חג' יחיא שאל את שרת התקשורת ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

נוהל שליחת מברק באמצעות הטלפון דרך מברקיית "בזק" הוא חיוג לשירות 171, מסירת מספר הטלפון לחיוב והמען למשלוח בלבד. הנוהל לא כולל זיהוי שולח ואימות שייכותו למספר המחויב בשירות, דבר העלול ליצור מצב שבו כל אדם יכול לחייב חשבונות טלפון לא לו על שירות שהוא מבצע עבור עצמו.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לבעיה?

2. כיצד תטופל הבעיה?

3. מה הם אמצעי הפיקוח של משרדך על שירותי "בזק" הניתנים לכלל הציבור על מנת להגן מפני מקרי הונאה?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד התקשורת מודע לנושא, אך לא רואה בעיה ממשית בהליך שליחת מברק, מהסיבות הבאות: א. כאשר החיוב מתבצע בסניף הדואר, אין לכאורה קושי לזהות את מזמין השירות; ב. כאשר החיוב מתבצע באמצעות כרטיס אשראי, זיהוי הלקוח מתבצע באמצעות פרטי כרטיס האשראי, כנהוג בעסקאות מסוג זה; ג. כאשר החיוב מתבצע באמצעות חשבון הטלפון, זיהוי הלקוח מתבצע באמצעות הצגת מספר הטלפון של המתקשר על גבי צג במוקד, תכונת "זיהוי מנוי קורא" ברשת "בזק". מספר הטלפון של המתקשר נרשם גם כאשר יש בקשה לחייב קו טלפון אחר; זו גם הסיבה לכך שלא ניתן לקבל את השירות באמצעות טלפונים ציבוריים.

יצוין, כי רשות הדואר נותנת אמון בציבור שולחי המברקים. אכן יש פניות בודדות בנושא, ובמרבית המקרים מתברר כי המברק נשלח על-ידי אחד מבאי הבית או בידי עובד בארגון, ובמקרים שבהם קיים ספק, הלקוח מזוכה. נוסף על כך, מנוי הטלפון רשאי להורות לרשות הדואר למנוע מתן שירותי מברקה בקו הטלפון שלו.

2. כפי שפורט בתשובה על שאלה מס' 1, דרכי מתן השירות הזמינות, הפשוטות והנוחות בקבלת השירות, ההגנות הסבירות המבטיחות גביית התמורה, כפי שפורטו לעיל, משרתות, לדעתנו, את האינטרסים של כלל הציבור. בשלב זה אין אנו רואים צורך בנקיטת צעדים נוספים, ואולם משרדנו עוקב אחר הנושא במקרה שיתעורר צורך בהתערבות.

3. שאלת ההונאה בשירותי "בזק" והדרכים להתמודד עמה היא סוגיה מורכבת, ומשרדנו פועל בהיבטים שונים של הנושא: אכיפה, חקיקה וכיוצא בזה. להלן עיקרי פעילות משרדנו בשני שירותי "בזק" אשר בהם התגלו מרבית ניסיונות ההונאה: שירותי מידע קולי 057 ותחום השיחות הבין-לאומיות.

א. שירותי מידע קולי 057 – אכיפה: אגף פיקוח בזק ודואר במשרד התקשורת עורך באופן שוטף פיקוח על בעלי רישיונות לאספקת שירותי מידע קולי, לרבות מעקב אחר הפרסומים בעיתונות וביצוע פיקוח פתע. במקרים שבהם מתגלה הפרה מהותית של תנאי הרשיון, ננקטים צעדים כנגד בעלי הרשיון – עד כדי ביטול הרשיון ואי-חידושו, ובמקרים של חשד לפלילים, אף פנייה למשטרה.

חקיקה: משרדנו מקדם תיקון התקנות לצמצום תופעת ההונאות. הנושא נדון כמה פעמים בוועדת הכלכלה של הכנסת, ומשרדנו אף גיבש כמה הצעות קונקרטיות. עיקרן: חסימת הנגישות מקו מנוי לקוד גישה 057 והתניית החיבור לשירותי מידע קולי בבקשה בכתב של המנוי מחברת "בזק". המהלך טרם הושלם, לצערנו, וועדת הכלכלה טרם אימצה את עמדת המשרד בנושא.

ב. שיחות בין-לאומיות – מפעילי השיחות הבין-לאומיות בארץ – "בזק בין-לאומי", "ברק" ו"קווי זהב", שהן הנפגעות העיקריות מסוג זה של הונאה, נוקטות לאחרונה צעדי מנע, כגון השקעות ניכרות בתגבור מערך מחשב-גבייה ואיתור הונאות, גביית תעריף מיוחד מ"סוחר שיחות" בהיתר המשרד ועוד. נוסף על כך, לאחרונה התיר משרד התקשורת לחברת "בזק בין-לאומי" לחדול מלספק שירותי חיוג ישיר לכמה יעדים מוגדרים לשיחות ארוטיות שבהם נתגלה חשד סביר להונאות.

יצוין, כי משרד התקשורת פועל עם חברת "בזק" במסגרת ועדת ערר ייעודית, והיא רשאית להורות על ביטול הוראות חיוב במקרים שבהם הוכח כי הלקוח נפל קורבן להונאה. חברת "בזק בין-לאומי" כוננה אף היא ועדה דומה, בראשות שופט בדימוס.

ביטול תדירים

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שרת התקשורת ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

לאחרונה נמסרה הודעה מחברת "בזק" לחברת "מוטורולה" על ביטול התדרים שהוקצו לה והעברתם למה שהוגדר צורכי ביטחון.

רצוני לשאול:

1. מדוע הוחלט על ביטול התדרים?

2. מה הוא הליך קבלת התדרים החדש?

3. מדוע לא נעשית הקצאת תדרים פומבית על-פי קריטריונים מוגדרים?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הדרישה לפנות את תחום התדרים שבו פעלה חברת "מוטורולה" היא של משרד התקשורת ולא של חברת "בזק", והיא נובעת משיקולים כלל-ארציים של ניהול ספקטרום התדרים. התדרים הוקצו למערכת הביטחון, ולחברת "מוטורולה" הוקצה תחום תדרים אחר. הדבר נעשה בתיאום עם החברה.

2. הליך הקצאת תדרים נעשה על-ידי ועדת התדרים הלאומית שהוקמה מכוח סעיף 5ד(ג) לפקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש], התשל"ב-1972. במסגרת עבודתה בוחנת הוועדה בקשות של גופים שונים, אזרחיים וביטחוניים, להקצאת תדרים, ומקצה אותם על-פי זמינות התדרים. במקרים שאין תדרים פנויים, נעשית לפעמים פעולה של "הגירת מערכות" והקצאה מחדשת של תדרים, וזאת בדרך כלל בהסכמה של הצדדים.

3. הקצאת תדרים לשימושים אזרחיים נעשית באופן פומבי ומפורסמת לציבור; מצורפת הרשימה. מסיבות של פרטיות מסחרית, מפורסמת הרשימה העקרונית ולא התדר הספציפי של כל רשיון. תדרים המוקצים לשימושים ביטחוניים לא מפורסמים לציבור.

חיוב באמצעות חשבון הטלפון

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שרת התקשורת ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

בימים אלה קיבלו לקוחות חברת "בזקל" הודעה על חיוב בגין שירותים מאת "בזקל" באמצעות חשבון הטלפון של חברת "בזק". ללקוחות "בזקל" לא היה כל חוזה עם "בזק" בדבר השירותים והטובין של חברת "בזקל".

רצוני לשאול:

1. האם נוהג זה מקובל על משרדך?

2. האם אין בנוהג זה משום הונאת הצרכן?

3. מה הוא הקשר הגלוי והסמוי בין "בזק" לחברת "בזקל"?

4. איך יש לראות זאת נוכח חוק ההגבלים העסקיים?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. "בזק", החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (להלן – חברת "בזק") רשאית, על-פי סעיף 12.3 לרשיון הכללי שלה למתן שירותי "בזק", לתת שירותי גבייה לחברה בת שלה, לכל בעל רשיון אחר למתן שירותי "בזק" ולבעל זיכיון לשידורי כבלים.

"בזקל תקשורת בע"מ" (להלן – "בזקל") היא חברה בת של חברת "בזק", והיא עוסקת במתן שירותי נס"ר – נקודת סיום רשת – מכירה ותחזוקה של ציוד קצה ושירותים בחצרי הלקוח. בהכללת החיוב בגין שירותי "בזקל" בחשבון השוטף שלה, פועלת חברת "בזק" בהתאם לסמכותה לפי סעיף 12.3 האמור לתת שירותי גבייה לסוגי הגופים המנויים בסעיף. יצוין, כי שירות דומה ניתן גם לבעלי רישיונות אחרים, כגון "קווי זהב", "ברק" ו"סלקום", וגם לחברות בת נוספות כגון "בזק בין-לאומי בע"מ" ו"פלא-פון תקשורת בע"מ".

אני מוצאת לנכון להדגיש, כי על אף סמכותה האמורה של חברת "בזק" לפעול כסוכנת גבייה, היא איננה רשאית לנתק שירותי "בזק" שהיא עצמה נותנת בשל אי-פירעון חוב הקשור לשירות הניתן בידי חברת בת שלה או בידי בעל רשיון אחר, אשר היה כלול בחשבון השוטף של חברת "בזק".

2. אינני רואה במתן שירותי גבייה כאמור משום הונאת הצרכן, וזאת גם לאור העובדה שבחשבון צוין החוב כחוב נפרד בגין שירותים הניתנים בידי בעל רשיון אחר, דהיינו "בזקל".

3–4. כפי שנאמר לעיל, "בזקל" היא חברה בת של חברת "בזק", והיא העוסקת במתן שירותי נס"ר, מכירה ותחזוקה של ציוד קצה ושירותים בחצרי הלקוח.

"בזקל" הוקמה בהתאם להוראות הרשיון הכללי של חברת "בזק" אשר מחייבות את חברת "בזק" להקים חברות בת עצמאיות באותם תחומים שנפתחו לתחרות, ביניהם תחום שירותי הנס"ר. הרשיון הכללי של חברת "בזק" מחייב, באופן כללי, הפרדה בין הנהלות החברה האם לבין החברה הבת, בין

היתר בכל הקשור למערכות העסקים, הכספים, השיוק, הנכסים והעובדים, אך מאפשר השאלת עובדים בין החברה האם לחברה הבת בתנאים הקבועים ברשיון. כמו כן קובע הרשיון הכללי, כי כל הסכם בין חברת "בזק" לבין חברות הבת שלה יהיה בתנאי שוק ללא העדפתן על פני מתחרותיהן. חברות הבת, ביניהן "בזקל", פועלות מכוח רשיונות בזק נפרדים.

לאור כל האמור לעיל, אינני רואה פסול בעצם מתן שירותי גבייה על-ידי חברת "בזק" ל"בזקל", ואינני רואה בתיאור מתן השירות, כפי שעולה מהשאלתא שבנדון, משום הפרה של החובות המוטלות על חברות "בזק" ו"בזקל", הן מכוח רשיונות הבזק שניתנו לחברות, הן מכוח חוק הבזק, התשמ"ב-1982, והן מכוח חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. אציין כי הפעלת פיקוח מכוח חוק ההגבלים העסקיים איננה בתחום משרדי.

נוסף על כך, חברות הנס"ר השונות רשאיות לפנות לחברת "בזק" בבקשה לקבל שירותי גבייה. "בזק" מחויבת לתת שירות זהה לכל המבקשים.

"בזק" אינה מחייבת את לקוחותיה דרך חשבונות הטלפון שלהם בתשלום עבור שירותי "בזקל" שהלקוח לא הזמין. למשרד התקשורת לא הגיעה כל תלונה על כך.

העברת מידע חסוי מחברת "בזק" לחברת "בזק בין-לאומי"

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שרת התקשורת ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

לטענת חברת "ברק", חברת "בזק" מעבירה לידי חברת "בזק בין-לאומי" מידע עסקי על פעילותה ולקוחותיה של חברת "ברק". העברת מידע זה פוגעת ב"ברק" ובתחרות בשוק השיחות הבין-לאומיות.

רצוני לשאול:

1. האם התופעה מוכרת למשרדך ואירעה בעבר?

2. האם יבדוק משרדך חשד זה?

3. אם יש ממש בטענות של חברת "ברק", מה יעשה בנדון?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

1. לפני יומיים הגיעה פנייה מ"ברק" למשרד אגף פיקוח בודק.

2. בעקבות הפרסומים השונים שהיו בעיתונות, פנה מנהל אגף פיקוח בזק במשרד התקשורת למנכ"ל חברת "ברק" במכתב, ובו הוא מבקש להודיע, כי במידה שאכן נעשים המעשים אשר הוא מייחס לחברת "בזק" ולחברת הבת שלה "בזק בין-לאומי", יש בכך יסוד לכאורה לביצוע עבירות חמורות אשר יש בהן פגיעה של ממש בקיומה של תחרות הוגנת. על כן ביקש המשרד מחברת "ברק" להעביר לידי כל חומר בנושא על מנת שיהיה ניתן לבודקו ביסודיות.

3. אם חשדות כאמור יתבררו כנכונים, בין בחלקם בין במלואם, יש בכך יסוד לכאורה לביצוע עבירות חמורות הגובלות אף במעשים פליליים, והמשרד יפעל בהתאם לכך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שרת התקשורת תשיב על שאלתא מס' 3437, של חבר הכנסת דוד טל.

בקשת העיוורים לשימוש בטלפון סלולרי

חבר הכנסת ד' טל שאל את שרת התקשורת ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

מצורף מכתב שקיבלנו ועניינו בקשת העיוורים לאפשר להם לנצל את שיחות החינם שהם זכאים להן גם באמצעות כרטיסי בזק-קט ומכשירי טלפון סלולריים. בקשתם לא נענית הגם שלא מדובר בהגדלת המכסות.

רצוני לשאול:

1. האם ידועה למשרדך הבעיה?

2. מדוע לא נענית בקשתם?

3. האם תיבדק בקשת העיוורים?

שרת התקשורת ל' לבנת:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אני אשיב על שאילתא של חבר הכנסת דוד טל, אבל אמרת שהוא מציל את כבודנו. טוב שיש מישהו שמציל את כבודה של הכנסת אחרי הדברים שנאמרו הבוקר על-ידי חבר הכנסת אורי אור, ואי-אפשר כמובן שלא להתייחס אליהם.

שאלתי קודם את חבר הכנסת דוד טל – הוא אמר לי שהוא לא מרוקאי, הוא תוניסאי, או ממוצא תוניסאי; כולנו ישראלים, כמובן.

אני רק יכולה באמת להצטרף לאותם חברי כנסת שכבר התבטאו בעניין הזה וגינו בצורה החריפה ביותר את הדברים הקשים, החמורים, הבלתי-נתפסים ובלתי-נסבלים של חבר הכנסת אורי אור. שמעתי שש"ס מחלקת מדבקות שבהן כתוב: אני מרוקאי גאה. ביקשתי מדבקה כזו, רציתי לשים, היום גם אני מרוקאית גאה או, אם תרצו, לא רק מרוקאית אלא גם כל יתר יוצאי מה שאנחנו נוהגים לקרוא עדות המזרח. כשתהיה מדבקה כזו, אני אשמח לענוד אותה, לפחות, ולו רק באופן סמלי.

לשאילתא של חבר הכנסת דוד טל, שמתייחסת לזיכויים לאוכלוסיית העיוורים בשימוש בטלפון סלולרי. ובכן, הבעיה שהעלית בשאילתא, חבר הכנסת טל, לא ידועה במשרד, משום שהזיכויים – –

תודה רבה על המדבקה. אמרו לי שאין, אבל יש.

היו"ר ד' תיכון:

זריזים כאן.

שרת התקשורת ל' לבנת:

תודה, חבר הכנסת דהן.

סופה לדבר (העבודה):

זו התחלת מסע הבחירות שלך.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני, במקומך, לא הייתי מעירה שום הערה כרגע, ואני מציעה לך לדבר עם כמה חברי כנסת מסיעתך בעניין הזה גם כן. מוטב להתבייש, לשתוק. לא את אמרת את הדברים, זה לא מכוון אלייך, אבל מי שאמר אותם, זה מכוון אליו. כדאי שלא תצטרפו לזה, אלא תגנו את זה ותשתקו.

סופה לדבר (העבודה):

אנחנו כולנו יודעים – – – אבל ההצהרה לא במקום.

שרת התקשורת ל" לבנת:

חברת הכנסת לנדבר, אני רוצה להגיד לך, שאני לא בטוחה שהדברים שאת אומרת עכשיו עוד מוסיפים בריאות למפלגת העבודה. אני במקומך הייתי שומרת על זכות השתיקה עכשיו.

סופה לדבר (העבודה):

אל תכניסו עכשיו מפלגות – – –

שרת התקשורת ל" לבנת:

יש לכם מספיק צרות, למה לך?

שבח וייס (העבודה):

אין לה אחריות לדבריו של אורי אור.

שרת התקשורת ל" לבנת:

לא אמרתי. אמרתי במפורש שלא הפניתי את הדברים אליה ולא לכל אחד אחר. אני הפניתי אותם לאומרם, למי שאמר את הדברים, ואני גינתי את הדברים בצורה החרیפה ביותר.

סופה לדבר (העבודה):

– – –

שרת התקשורת ל" לבנת:

אני חושבת שההערה של חברת הכנסת לנדבר לא במקומה, משום שבאמת אי-אפשר להגן על הדבר.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר, עד כאן. יש לנו יום ארוך ואנחנו עדיין לא "מדגדים" את סדר-היום.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מציעה לא לתקוף במקום הלא-נכון.

סופה לנדבר (העבודה):

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת סופה לנדבר, אף אחד לא שומע.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חברת הכנסת לנדבר, לו היה מישור מתקין את אוכלוסיית העולים החדשים מחבר המדינות, הייתי עונדת שלט כזה, והייתי מגינה גם עליהם. אני חושבת, שאין מקום לשום התקפות מהסוג הזה, לשום אמירות, לשום מחשבה מהסוג הזה כלפי אדם ואף אזרח.

סופה לנדבר (העבודה):

לפני כמה שנים לא עשית זאת, לא הדבקת שום מדבקה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר, עד כאן.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת טל, ובכן, הבעיה שהעלית בשאלתך לא ידועה במשרד, משום שהזיכויים בחשבונות הטלפון לאוכלוסיית העיוורים ניתנים על-פי הסכם שנחתם בין חברת "בזק" לבין המדינה, אבל לא משרד התקשורת, ולפיו מועבר המימון בעד הזיכויים האמורים מאת משרד העבודה והרווחה לחברת "בזק". הזיכויים הללו ממומנים, למעשה, על-ידי המדינה, על-ידי משרד העבודה והרווחה – הוא שמעביר את הזיכויים לחברת "בזק".

ככל שאני יודעת, הקריטריונים למתן הזיכויים וההיקף הכספי שלהם נקבעו על-ידי משרד העבודה והרווחה, ולכן כל שינוי במתכונת צריך להיעשות על-ידי משרד זה.

מבנה תעריפי חברת "בזק" בשיחות סלולריות ובשיחות בזקכרט שונה מחיוב עבור שיחה רגילה שמחויבת באמצעות יחידות מנייה הבסיסיות של חברת "בזק", כך שלדוגמה כל שיחה באמצעות מוקד בזקכרט מחויבת, נוסף על חיוב באמצעות יחידות המנייה, בעמלה בגובה של 24 אגורות. לכן, שינוי במתכונת הזיכויים, תוך שמירה על זיכוי כספי בגובה נתון, דורש התאמות. דהיינו, המרה של יחידות מנייה בסיסיות של חברת "בזק" ביחידות המנייה הרלוונטיות.

לאחרונה קיבלתי ממנהל המרכז לעיוור בישראל בקשה לפטור את אוכלוסיית העיוורים מתשלום פעימות מונה עבור חיוג ל-144. הפנית את הבקשה הזו לשר העבודה והרווחה שאחראי, כאמור, למתן הפטורים וההנחות. אני מציעה גם לחבר הכנסת טל לפנות לשר העבודה והרווחה, שהוא הכתובת הנכונה למענה בעניין הזה.

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה לשאול עוד שאלה? בבקשה.

דוד טל (ש"ס):

אני רוצה להזכיר לאדוני, שחברת הכנסת סופה לנדבר לא נכללה בשאילתא, והיא דיברה קצת יותר ממני.

גברתי השרה, האם תיאותי להמליץ בפני "בזק", בתוקף היותך שרת התקשורת בעלת מעמד רציני ומכובד, שבכל מקרה, גם אם צריכות להיעשות התאמות כאלה ואחרות בין כרטיסי בזקכרט, אפילו אם צריך לבוא לקראת ולו במשהו, כדי ליישר קו, כדי לאפשר להם בכל אופן להשתמש בבזקכרט – אני חושב שההוצאה, הנזק לא יהיה גדול לחברת "בזק", זה יהיה צעד הומני ממדרגה ראשונה, ואני מסכים שדבר זה ייזקק לזכותה של גברתי.

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא שמעתי את הסוף, סליחה.

דוד טל (ש"ס):

הסוף היה, שאני מסכים שדבר זה ייזקק לזכותה של גברתי, אם הדבר הזה יסתייע ויהיה, מפני שזו אוכלוסייה חלשה, ואני חושב שאנחנו חייבים לה משהו.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת טל, אוכלוסיית העיוורים היא בהחלט אוכלוסייה חלשה, ואנחנו מצויים לסייע בידה ככל יכולתנו, כולנו.

אני אינני רשאית להורות לחברת "בזק" לממן את ההפרשים הללו, אבל אני חושבת, שמכיוון שכבר יש הסדר לגבי יחידות המנייה של "בזק" בין משרד העבודה והרווחה לבין החברה עצמה, אני בהחלט מוכנה ליזום פגישה או איזה דיון ולהמליץ לחברת "בזק" לנסות לקצר את התהליכים או למצוא פתרונות יצירתיים יחד עם משרד העבודה והרווחה, על מנת לאפשר באמת לאוכלוסיית העיוורים ליהנות לא רק משירותי הטלפון הניידים, אלא גם משירותי הטלפון הניידים וגם מכרטיסי חיוג.

אני אינני יודעת אם זה אפשרי. כאמור, אני יכולה רק להיות שדכנית בעניין הזה, אינני יכולה לכפות דבר, אבל אני בהחלט אשמח לעשות זאת. אני בטוחה שאתה תוכל לדבר גם עם שר העבודה והרווחה – גם אני אדבר אתו, כמובן, אף שהוא מרוקאי, אגב – כדי שנוכל לנסות ולקדם את הנושא הזה.

סופה לנדבר (העבודה):

זה כל כך לא מוסיף לנאום שלך.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

תודה. כל רגע באים אלי עם בעיות כאן.

שרת התקשורת ל' לבנת:

תודה רבה.

הצעת חוק לביטול דינים שנושנו (תיקון – ביטול דבר המלך במועצה ארץ-ישראל).

התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מתקדמים. רבותי, אני מצטער. כל אלה שלא יהיו נוכחים יאבדו היום את זכות השאילתא או ההצעה. שיהיה ברור, יש כאן לחצים אדירים, והיום ארוך עד אין סוף.

שבח וייס (העבודה):

אפשר להוריד?

היו"ר ד' תיכון:

הצעת החוק לביטול דינים שנושנו (תיקון – ביטול דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל), התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1606, של חבר הכנסת חנן פורת. כאן כתוב הנמקה מהמקום. זו לא הנמקה מהמקום.

אני שואל אם הממשלה תומכת.

חנן פורת (מפד"ל):

הממשלה לא מביעה את דעתה.

היו"ר ד' תיכון:

לא מביעה את דעתה? ילך על חשבון המכסה שלך. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק המובאת כאן פשוטה בתכלית, ועניינה ביטול חוק ארכאי שנדון וחוקק ב-1924. להזכירכם, דבר המלך במועצתו – זה המלך האנגלי והנציג העליון השולט בארץ. חוק דבר המלך במועצתו קובע דבר מאוד שרירותי לגבי המקומות הקדושים ליהודים, לנוצרים, למוסלמים, והוא אומר שיש שלילת סמכות השיפוט של בתי-המשפט בישראל מלדון ב"שום משפט או עניין בקשר עם המקומות הקדושים או הבניינים הדתיים או המקומות הדתיים בארץ-ישראל או בזכויות או בתביעות הנוגעות לעדות הדתיות בארץ-ישראל". פירושו של דבר הוא, שהנציב העליון בשעתו היה יכול, והממשלה היום יכולה, להתעלם לחלוטין מכל המערכת השיפוטית ולקבוע באופן שרירותי גדרים, החלטות, מניעה לגבי יהודים, לגבי מוסלמים, לגבי מקום תפילה, לגבי כל דבר שהוא. הדבר הזה איננו נורמלי, איננו צודק, איננו נכון, והוא פוגע בכל העדות.

ואכן, בית-המשפט העליון, בשעה שהוא נזקק לדבר אומר: "מצב זה מצריך התערבות מצד הכנסת. הרשות המבצעת צריכה להיות נתונה לביקורת שיפוטית, כמקובל במדינת חוק". והשופט ברנזון אומר: "שלילה כזאת" – דהיינו, באמצעות דבר המלך במועצתו – "כשלעצמה, עם כל היותה בלתי רצויה וחותרת תחת אושיות משטר דמוקרטי טוב ותקין, אין בתי-המשפט יכולים להתעלם ממנה כל עוד היא משקפת את רצונו של המחוקק".

ובכן, מה שאני מבקש להציע הוא דבר פשוט בתכלית: לאפשר לבית-המשפט – ואני מדגיש, מדובר פה על בית-המשפט הכללי – לדון בכל מה שנוגע למקומות הקדושים, להיענות לתביעות של האזרח הקטן, יהודי או מוסלמי או נוצרי, בכל דבר כזה.

נסים דהן (ש"ס):

-- --

חנן פורת (מפד"ל):

וחזקה על בית-המשפט העליון – את זה כתב השופט צבי זמיר – שישקול את הדברים, כפי שאמר השופט זמיר, בגמישות, לאור שיקולים משפטיים; ככל שטובת הכלל מחייבת.

אני חושב, שכיום, בשנת היובל למדינה, אנחנו צריכים להסיר חוק זר ומוזר כזה, שמשאיר עלינו עוד את צלו של הנציב העליון, ולאפשר – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – – תקנות אחרות משנת 1945? גם הן מנדטוריות.

קריאה:

אפשר לשאול שאלה?

חנן פורת (מפד"ל):

אני מציע שנדון בכל דבר לגופו. הרבה חוקים שנושנו בוטלו. אני מציע לבטל את החוק הזה, לאפשר לבתי-המשפט להעביר ביקורת שיפוטית על כל מה שנוגע למקומות הקדושים לכל העדות. תודה רבה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר המשפטים ישיב.

קריאה:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, יש לפיך. שר המשפטים איננו כאן. חבר הכנסת יוסי כץ, אתה רוצה – – –

שבח וייס (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

סליחה, חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. מצטער. אתה מבקש להסיר.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני יודע שזו פרוצדורה לא מקובלת, אבל אני מבקש להסיר בשמי ובשם חבר הכנסת יוסי כץ.

אדוני היושב-ראש, ההצעה הזאת לא באה לכאן בתום לב. קודם כול, אני רוצה לומר משהו על החגיגה הגורפת סביב שנת ה-50, שאחד הזרמים שלה הוא התנתקות ממקורות משפטיים, תרבותיים והיסטוריים מאוד נאורים ומאוד חשובים. דבר המלך במועצתו, יש בו הרבה יסודות נאורים וחשובים מאוד.

קריאה:

– – –

שבח וייס (העבודה):

אני כבר מסיים.

היו"ר ד' תיכון:

אבל יש לו זכות לענות.

שבח וייס (העבודה):

אני הבנתי את הרמז, והרמז הוא במקום.

חבר הכנסת חנן פורת לא בא לכאן בתום לב. זה חלק מהמתקפה הגורפת שלו ושל חברים אחרים בימין הקיצוני של ישראל – לא להלאים, מלשון לאומיות, אלא להלאים, מלשון לאומנות, את הכול ולפתוח פתח למשיחי השקר המתעתעים, שיוכלו לעשות בהר-הבית ככל העולה על רוחם המתעתעת. זאת הכוונה. היא לא כוונה תמה. יש פה חזות תמה, ציונית, לאומית, ומאחוריה מסתתרת כוונה הרפתקנית ותוקפנית כלפי רגשות של בני דתות אחרות, ואני מבקש להסיר את ההצעה הזו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

יוסי כץ (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

לא, הוא דיבר בשמך. חבר הכנסת חנן פורת, אתה רוצה להשיב?

חנן פורת (מפד"ל):

כן.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני אענה.

היו"ר ד' תיכון:

אבל לא הספקת. כבר מישהו ניצל את העמדה – – –

חנן פורת (מפד"ל):

בבקשה, אדוני השר.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי, זה לא הולך כך.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני, הזמנת את חבר הכנסת חנן פורת.

היו"ר ד' תיכון:

עלה, אדוני שר המשפטים.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אבל – – –

דוד צוקר (מרצ):

– – – כי לא היתה תשובת ממשלה.

חיים אורון (מרצ):

המציע – – –

היו"ר ד' תיכון:

אבל הרי השר יכול להתערב. הוא פשוט לא היה דקה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני הזעיקו אותי, ואני בא להשיב.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אתה צודק במאת האחוזים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני באמת מתנצל על כך שנעדרתי בדקה שקראו לי, ואני מודה לך על שאפשרת להביא – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת חנן פורת, אני מבקש.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק של חבר הכנסת חנן פורת, הצעת חוק לביטול דינים שנושנו (תיקון – ביטול דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל), התשנ"ז–1997, מבקשת לבטל את דבר המלך במועצה, הקובע כי לא יבורר ולא יוחלט על-ידי בית-משפט בישראל כל משפט או עניין הקשור במקומות הקדושים.

על-פי סעיף 3 לדבר המלך האמור, ועדה רשאית להכריע בעניין הקשור למקומות הקדושים. בפסיקת בית-המשפט נקבע, שהסמכות להקמת ועדה לפתרון הסכסוך מוקנית לממשלה.

התפיסה המונחת ביסוד הסדר פתרון זה היא, שהמקומות הקדושים, ובייחוד הר-הבית, הם מקומות רגישים מאוד, וסכסוכים שנוגעים אליהם טעונים רגשות דתיים ולאומיים כבדים ביותר. הוועדה הממונה אמורה לברר את מכלול השיקולים שמעורבים בסכסוך, לרבות שיקולים דתיים, שיקולים

חברתיים, שיקולים מדיניים, מתוך רגישות וסובלנות, ולא בהכרח על קוצו של יו"ד, כמתחייב כאשר מדובר בחוק שמלותיו אינן ניתנות בדרך כלל לפרשנות לכאן ולכאן. גישה כזו, מטרתה לרכז ניגודים ולהקהות עימותים, לשמור על הסדר הציבורי ולהקל על החיים בצוותא של עדות שונות. ההסדר הזה ראוי ורצוי, ולאור זאת בממשלה, בוועדת השרים לענייני חקירה, לא הושגה עמדה התומכת בהצעת החוק, כמו שגם לא נמצא רוב השולל את ההצעה.

עם זאת, הפסיקה קבעה, שדבר המלך לא שולל את סמכות בית-המשפט לדון בעבירות פליליות אם בוצעו במקומות קדושים, ולבית-המשפט יש סמכות להטיל עונשים לפי הדין הפלילי כדי לשמור על הסדר הציבורי במקומות אלה.

כמו כן בית-המשפט מוסמך לדון ולפסוק האם הופרו הוראות של חוק התכנון והבנייה או הוראות של חוק העתיקות במקומות הקדושים, והוא בהחלט יכול להטיל בגין הפרות אלה סנקציות מינהליות.

בית-המשפט גם קבע חד-משמעית, כי חוק השמירה על המקומות הקדושים גובר על דבר המלך האמור.

החוק הזה קובע, בסעיף 1, כי המקומות הקדושים יהיו שמורים מפני חילול ומפני כל דבר העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות הקדושים להם. בעקבות כך, דן בית-המשפט בעתירות רבות שעניינן אפשרות עלייה להר-הבית. בפסקי-דין שונים, שבהם נדונה אפשרות התפילה בהר-הבית, לא הסתמך בית-המשפט העליון על דבר המלך הזה על מנת להתנער מדיון בעניין. בית-המשפט פסק, שנכח רגישות המקום, אין זה נכון כי הוא יתערב בהחלטות הרשות המבצעת.

לכן דבר המלך משנת 1924 לא שולל מבית-המשפט סמכות פסיקה בעניינים רבים, ולאור זאת הצעת החוק שאמורה להקנות לבית-המשפט את הסמכות הזאת איננה נראית – לפחות כל עוד לא השתנתה הפסיקה – נחוצה ביותר.

אני רוצה להביא בפני הבית מה בדיוק היה בוועדת השרים לענייני חקיקה בסוגיה הזאת, כדי שגם חברי הקואליציה וגם חברי האופוזיציה יהיו מצוידים בנתונים הרלוונטיים.

אנחנו קיימנו דיון ראשון בהצעת החוק הזאת ביום 6 ביולי 1998. הצגנו את הנתונים כפי שפרסתי כרגע בפני הבית, וההחלטה היתה שלא לקבוע עמדה, מכיוון שבהצבעה שנערכה בין השרים שנכחו בישיבת ועדת השרים לחקיקה לא הושגה הכרעה לכאן או לכאן.

לכן ביקשנו מהמזיע, חבר הכנסת חנן פורת, שלא יעלה את ההצעה השבוע – בשבוע שהיה מדובר בו – כדי לאפשר הידברות נוספת.

ואכן, במהלך הימים שחלפו נערכו התייעצויות בהשתתפות אנשי משרד המשפטים, ובפני המזיע – חבר הכנסת חנן פורת – הובאה חוות הדעת המשפטית שנערכה על-ידי הדרג המקצועי במשרד, וממנה אכן עלה כי יש אפשרות לבקש מן המזיע להמתין בינתיים עם העלאת הצעת החוק הזאת.

מה שהפריע לחבר הכנסת חנן פורת היה העובדה, שאנחנו נמצאים בשלהי של המושב הנוכחי, ולכן היה לו עניין רב להביא בכל זאת את הצעתו לפחות לקריאה המוקדמת, ולאחר מכן, את ההתדיינות הנוספת ואת הבחינה המדוקדקת – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אחר כך זה יעבור לוועדה שלו, וזה יתקדם ממש במרחץ.

שר המשפטים צ' הנגבי:

זה גם מה שמפריע לממשלה.

לאור זאת ביקשנו מן החבר המציע להמתין ולקיים אותם דיונים, האם בכלל יש צורך בהצעה הזאת לאור הרגישות המאוד מאוד רבה שלה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

להבעיר את האזור בין יהודים לערבים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

בעניין הזה אני בהחלט רואה את עצמי שותף להערה של חבר הכנסת דראושה. אנחנו חושבים, שאם – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אנחנו מסכימים לדברי השר. אנחנו מתנגדים לחוק.

שר המשפטים צ' הנגבי:

ברור.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים, לסיים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

המטרה שלנו, אם אני יכול להיעזר גם בכם, היא לבקש מחבר הכנסת פורת – המטרה שלי היא באמת לשמוע את חבר הכנסת פורת ולהבין אם הוא מעוניין לקיים בכל מחיר הצבעה, ואם לא, אולי נעשה את ההתדיונות האלה במהלך הפגרה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורת, איפה אתה? אתה שומע? השר מדבר אליך. אתה לא שומע. הוא מבקש ממך לוותר על הצעת החוק.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני רוצה שחבר הכנסת פורת יעתר להצעתי. תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה בקריאה טרומית, אתה לא יכול.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אי-אפשר, זה כנסת.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע שזה כנסת.

אדוני, אתה רוצה להשיב?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זו קריאה טרומית. הוא לא התנגד – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע. רק רגע, אדוני השר, אתה מבקש להסיר?

שר המשפטים צ' הנגבי:

חיים אורון (מרצ):

לא. הוא ביקש לדחות.

היו"ר ד' תיכון:

אבל, חבר הכנסת שבח וייס ביקש להסיר, אז הוא צריך להשיב לו. מה לעשות, חבר הכנסת אורון, מה אפשר לעשות, גם אני רוצה לקצר היום. בבקשה, חבר הכנסת פורת.

חן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לומר לחבר הכנסת שבח וייס, שלא עלי תלונתו, אלא על כל מערכת בתי-המשפט בישראל, שקבעה בצורה הברורה ביותר שהחוק הזה הוא חוק ארכאי, שפוגע בזכותו של האזרח בכך שאיננו מעמיד לביקורת שיפוטית את כל המקומות הקדושים. תיאורטית זה יכול להביא, למשל, לכך שממשלה תחליט שבמשך עשר שנים היא מבקשת לסגור מקום קדוש כמו קבר רחל או מסגד מסוים, והאזרח הקטן איננו יכול לעתור לבג"ץ ולא לבקש ערעור מפני שהדבר הזה חסום בפניו.

אני חושב שזהו אבסורד וזו חרפה לחוקי מדינת ישראל שחוק כגון זה עדיין קיים. ואין לי אלא לצטט שוב את דברי בית-המשפט עצמו, שאומר: מצב זה מצריך התערבות מצד הכנסת, וקובע שאם הרשות המבצעת איננה נתונה לביקורת שיפוטית כמקובל במדינת חוק, מן ההכרח שהמחוקק יביע את דעתו ולא ישאיר עניין כל כך חשוב בגדר ספק. אז עלי אתם באים בביקורת בעניין הזה?

עם זאת, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה מציע?

חנן פורת (מפד"ל):

מייד. מכיוון שדומני שהחוק הזה כפי שהוא הועלה כאן מקבל קונוטציה לא נכונה, וצר לי על כך, כי עוד הבוקר דיבר אתי חבר הכנסת יוסי כץ ואמר לי שתהיה תמיכה – – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

א. קי", אני מספר, אני מדווח. אני מבין. אני רוצה להציע. אני מייד אציע. אני חשבתי לתומי, שההצעה הזאת לא תפלג והיא לא עניין של ימין-שמאל, לא עניין של יהודים וערבים, אלא היא באמת עושה צדק במדינת ישראל כשהיא אומרת שהנושא של המקומות הקדושים יהיה פתוח לביקורת שיפוטית. זה כל החוק ולא שום דבר נוסף.

אם אכן הדבר הזה לא הובן, נכון אהיה, אם השר יסכים ואם הכנסת תסכים, להפוך את הצעת החוק הטרומית שלי להצעה לסדר-היום, כדי שהדבר הזה יידון לא תחת הגיליוטינה כביכול של חוק, ואני מאמין שלאחר מכן תהיה גם הסכמה הדדית שנעבוד עליה כדי להביא את זה גם כהצעת חוק ואולי אפילו כהצעת חוק ממלכתית. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, חבר הכנסת חנן פורת מבקש להפוך את הצעת החוק להצעה דחופה לסדר-היום, ואני עובר להצבעה.

רבותי, אנחנו מצביעים על הצעתנו לסדר-היום של חבר הכנסת חנן פורת בנושא: ביטול דינים שנושנו. מי בעד, מי נגד?

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 50

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 15, נגד – 50, נמנע אחד. ההצעה לא עוברת לליבון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. לא עוברת.

הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח-1997, של חברי הכנסת חיים רמון ורענן כהן; הצעת חוק 1782. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אפתח ואומר – – –

שר הבריאות י' מצא:

אפתח ואומר, יום עצוב.

רענן כהן (העבודה):

אפתח ואומר כבר בראשית הדברים: במפלגת העבודה יש תאים בריאים והשקפת עולם מדינית וחברתית נכונה, אבל גם באותן ערוגות הבושם יכול לצמוח פרי בוסר שאותו צריך לעקור.

כמזכ"ל מפלגת העבודה, כמי שעלה ממעברה וכבן לעדות המזרח שהגיע לאחד התפקידים הבכירים ביותר, ואני גאה מאוד להשתייך לתנועת העבודה – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

רען, זה לא יעזור.

רען כהן (העבודה):

מפלגת העבודה תדע להקיא מתוכה תופעה כזו, ואנו, יחד עם חברי, נדע לדבר אמת עם הציבור כולו. לנו יש כבוד לאדם, אתם האחרונים שיכולים לדבר על הדברים האלה – – –

נסים דהן (ש"ס):

— — —

רען כהן (העבודה):

אתם האחרונים שיכולים לדבר על הדברים האלה. לנו יש כבוד לאדם באשר הוא, באשר הוא.

קריאות:

— — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

ראש המפלגה שלך התנצל – – –

רען כהן (העבודה):

ואני, ללא הבדל של מוצא עדתי, דתי ולאומי – ואני מאמין באמונה שלמה – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

ראש המפלגה שלך התנצל – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן, תאמין לי שאילו הייתי יועץ שלך הייתי אומר לך להתעסק רק בחוק. אבל אתה יכול לנצל את זמנך כפי שאתה מבין.

דליה איציק (העבודה):

תזכיר להם את נאום הקופים, הם חושבים ששכחנו, הצבועים האלה.

אריה דרעי (ש"ס):

שנינו מאותו צד של המתרס – – –

רענן כהן (העבודה):

אמת.

אריה דרעי (ש"ס):

אני מציע לך – – –

רענן כהן (העבודה):

אמרתי את מה שאמרתי.

רבותי חברי הכנסת, נבחרי הציבור, אני פונה אליכם היום, אל מצפונכם, לאחריות האישית של כל אחד ואחד מכם. ככה אסור לנו להמשיך, ככה פשוט אי-אפשר להמשיך. היום הגיע רגע האמת, היום עיני העם נשואות לבית הזה, אליכם, חברי הכנסת; לא יעזרו התירוצים, לא יעזרו ההסברים. צריך להתעלם מאיומים ומשיקולים אישיים ומפלגתיים. היום זה רגע של אמת. בהצבעה הזאת בוחן

הציבור כולו כל אחד ואחד. כבר שנתיים העם הזה סובל מראש ממשלה שאיננו מתפקד, ראש ממשלת מחדלים – –

נסים דהן (ש"ס):

רענן כהן (העבודה):

– – ראש ממשלה שנסחט ונלחץ ונפגע – –

יצחק כהן (ש"ס):

זה עדיף, זה יותר טוב.

רענן כהן (העבודה):

– – ראש ממשלה שאיננו ראוי ואיננו יכול לכהן עוד כראש ממשלה.

יצחק כהן (ש"ס):

זה עדיף. זה יותר טוב.

רענן כהן (העבודה):

העם הזה משווע לשינוי. העם הזה רוצה בבחירות לפני שהולכים להסדר הקבע – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אתם אלטרנטיבה?

רענן כהן (העבודה):

— — כדי לדאוג לגורל ילדינו. אסור ששיקולים אישיים — —

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רענן כהן (העבודה):

— — או מפלגתיים — לא יעזור לך — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רענן כהן (העבודה):

— — — לא יעזור לך — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רענן כהן (העבודה):

תזכור מה אמרת אתמול על ראש הממשלה שלך.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הירשזון, אולי בכל זאת תיתן לו לדבר. תן לו לדבר. רבותי.

רענן כהן (העבודה):

הממשלה הזאת היא בפרפורי גסיסה מיום הקמתה. למעלה משנתיים חלפו, והקיפאון המדיני נמשך. שנתיים של דשדוש במקום, שנתיים של תירוצים והכחשות, שנתיים עם ראש ממשלה שאינו יודע לשלוט, אינו יודע לנהל, אינו מתאים לתפקידו. הרי האופוזיציה הזאת – –

יצחק כהן (ש"ס):

זה עדיף – – –

רענן כהן (העבודה):

– – לא צריכה להתאמץ כאשר היא שומעת את הביקורת הקטלנית של שרים מהממשלה של נתניהו. גם אתם סבורים שהאיש הזה נכשל; נכשל כישלון מוחלט, כישלון בכל התחומים.

דוד טל (ש"ס):

אבל לפחות הוא לא גזעני, הוא לא מתנשא.

רענן כהן (העבודה):

אל תנצלו את האירוע הזה – – –

דוד טל (ש"ס):

– – –

רענן כהן (העבודה):

אל תנצלו, אתם מנסים להסית – – –

קריאות:

— — —

דוד טל (ש"ס):

— — — הוא לא גזעני — — — יש גזעני בתוכם.

רענן כהן (העבודה):

אתם האחרונים שיכולים לדבר. אל תדבר על גזענים, הגזענים אצלכם. אתם האחרונים שיכולים לדבר.

קריאות:

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טל. חבר הכנסת טל. אתה רוצה לשבת? חבר הכנסת הירשזון, אתה רוצה לשבת?

רענן כהן (העבודה):

אין לכם אופי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלול, אתה רוצה לחזור למקומך?

רענן כהן (העבודה):

אין לכם אופי, ואתם יודעים את האמת. אתם צבועים. כולכם צבועים. אין לכם אמת, אתם לא מאמינים בשום דבר. צבועים.

קריאות:

רענן כהן (העבודה):

אתם צבועים, אתם.

דוד טל (ש"ס):

אין לכם אלטרנטיבה.

דליה איציק (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

כן, רבותי, להמשיך. חבר הכנסת הירשזון, לא להמשיך להפריע. לא להמשיך להפריע.

רענן כהן (העבודה):

ראש הממשלה הזה נכשל כישלון מוחלט, כישלון בכל התחומים. אילו היתה בו טיפת אומץ, היה הוא עצמו מחליט היום ומוביל לבחירות. אך אין לו תבונה, לא יכולת לנהל ולא אומץ לב להתייצב בפני הציבור.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יצחק כהן.

רענן כהן (העבודה):

ממדינה מחוזרת בעלת אמינות, יוקרה ועוצמה, הפכנו למדינה מבודדת ללא בעלות ברית, ללא הערכה; ממובילים הפכנו לנגררים; מעם מלוכד הפכנו לחברה מתפוררת — —

יצחק כהן (ש"ס):

גזעני — — —

קריאות:

— — —

רענן כהן (העבודה):

— — — שסועה סקטוריאלית — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהן. רבותי.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דיין. רבותי, להירגע. חבר הכנסת הירשזון, המכסה כבר הושלמה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. יום רע, יום רע – תמשיך.

רענן כהן (העבודה):

אני קורא לכם, חברי הכנסת, אל תנצלו מציאות מסוימת. תצביעו כפי שאתם מאמינים, בדרך שבאתם אתמול. תנו לעם ישראל תקווה, תנו לעם ישראל ולאותם מובטלים את היכולת למצוא ממשלה אחרת. הממשלה הזאת מיותרת, הממשלה הזאת כישלון – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

עדיף, זה עדיף.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רענן כהן (העבודה):

— — — ואל תהפכו את זה והיום תצביעו. יחד נצביע כדי לשנות מדינה, כדי להביא מדינה אחרת, מדינה של תקווה, מדינה של אמונה, מדינה של שלום, מדינה של רווחה, מדינה שדואגת לפועליה ולאנשיה ואזרחיה.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

רענן כהן (העבודה):

אני פונה לכל חברי הכנסת היום להצביע לפזר את הכנסת – – –

קריאות:

רענן כהן (העבודה):

גם הוא יצביע, ואני מקווה שהיום נצא לדרכך חדשה, דרך של תקווה, דרך של בחירות חדשות, ואנחנו ננצח. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

והצעה דומה, הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת. ינמק חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה. עשר דקות.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה להתייחס לדברים הקשים מאוד שאמר או שהתפרסמו בשמו של חבר הכנסת אורי אור, ומאז הם מעסיקים את כולנו.

באחת ההתבטאויות אמרת, אורי, שאתה אומר דברים שאחרים חושבים כמוך. אני וחברי איננו בין האחרים הללו. אנחנו איננו חושבים כמוך; מה שאמרת נוגד את כל תפיסתנו, את כל ערכינו, את כל הדברים שאנחנו נאבקים עליהם כאנשים, כיהודים וכישראלים.

אני אומר את זה בכאב גדול – – –

נסים דהן (ש"ס):

— — — לפני חודשיים, עד שיצא המרצע מהשק.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר את זה בכאב גדול. אני לא אגיב על קריאות ביניים.

אני אומר את זה בכאב גדול, ובידידות, אורי, אני אומר את זה, לטובת התנועה שאתה חלק ממנה, לטובת הזרם שבו אתה אחד מאתנו, לטובתך האישית. במה שקרה היום, אין ברירה אלא שתתפטר, ובכך תאפשר לך, תאפשר לנו להעמיד את הדברים במקומם הנכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

ואם הוא יתנצל?

חיים אורון (מרצ):

חברי הכנסת, אני עובר להמשך דברי בלי אבל ובלי למרות ובלי הקשרים, משום שהסיבה לכך שאנחנו הגשנו את ההצעה לפיזור הכנסת עומדת למרות מה שקרה הבוקר. היא עומדת מכמה וכמה טעמים.

על טעם אחד חזרנו ודיברנו בחודשים האחרונים מספר רב של פעמים: אין בכנסת הזאת אמון בראש הממשלה. השרים היושבים סביב שולחן הממשלה, אין לכם אמון בראש הממשלה. אמרתם את זה, שידרתם את זה, התבטאתם כך עשרות פעמים.

אבל לא רק זאת, שר הביטחון. לראש הממשלה אין אמון בקואליציה שלו, משום שלו היה לו אמון בקואליציה שלו, היא היתה מתייצבת כאן במליאת הכנסת והיתה מתמודדת בהצעה הפלרמנטרית הבסיסית ביותר של סיעות אופוזיציה – לפזר את הכנסת וללכת לבחירות. הוא לא בחר לעשות את זה, הוא בחר לברוח מהאולם. למה הוא ברח מהאולם?

ידידי שר הביטחון, מ-23 במרס, זה ארבעה חודשים, בשום הצבעה בכנסת, בשום הצבעת אמון בכנסת לא היה לראש הממשלה רוב. לא היה לו רוב, כי אין לו רוב בקרב חברי הקואליציה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אורון, מה האלטרנטיבה שלך?

חיים אורון (מרצ):

תיכף אגיד. לא היה לו רוב – – –

אריה דרעי (ש"ס):

אתה צודק בכל מה שאתה אומר, אבל עדיף להרגיש שווים בבית – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת אריה דרעי, אני מקווה שתישאר גם לשמוע את התשובה.

אני רוצה להגיד לכל חברי הכנסת, אם ייעשה שימוש, למרות כל מה שנאמר פה על-ידי כולם, אם ייעשה שימוש פוליטי במה שאמר אורי אור, אני גם לא – – –

יצחק כהן (ש"ס):

לא, מה פתאום?

קריאות:

— — —

חיים אורון (מרצ):

זה מה שאמרתם עכשיו.

קריאות:

— — —

חיים אורון (מרצ):

אז שיחזור אריה דרעי.

יצחק כהן (ש"ס):

חיים אורון (מרצ):

חברי הכנסת, לעתים, ואולי על-פי הכללים, אופוזיציה מגישה הצעה לפיזור הכנסת כי זה תפקידה הבסיסי. אבל, מעבר לתפקיד הבסיסי הזה של האופוזיציה, תראו מה קורה פה היום.

רק שבוע אחד, לא שבועות רבים, לא חצי שנה, רק בשבוע אחד – בחוץ מתקיימת הפגנה של כל קופות-החולים, שר הבריאות מצא. כל קופות-החולים אומרות – לא קופת-חולים אחת מזוהה, גם קופת-חולים אחת שמזוהה אתכם – כל קופות-החולים אומרות: אתם ממוטטים את מערכת הבריאות.

השבוע התפרסמו הנתונים על מספר המובטלים הגבוה ביותר מאז קום המדינה. 220,000 מובטלים. המיתון הארוך ביותר והעמוק ביותר, כשאתם הכנסתם אותו במכוון למדינת ישראל.

ובעיקר בנושא המרכזי – כמה שבועות עוד אפשר להאמין שהנה עד סוף השבוע, שר הביטחון, תהיה פעימה? כמה שבועות עוד אפשר להאמין שהנה אנחנו מתקרבים להסכם עם הפלסטינים? כמה זמן עוד ראש הממשלה ימשיך לשטות ולרמות כל אחד שנכנס אליו ויוצא ממנו: מה אתה רוצה, הוא אמר שאין פעימה; מה אתה רוצה, הוא אמר שתהיה פעימה. כמה זמן אפשר לנהל מדינה בצורה כזאת?

חברי הכנסת, אפשר לברוח, חבר הכנסת מאיר שטרית, אפשר לברוח מאולם המליאה כאשר אין רוב, אבל אי-אפשר לברוח, מאיר שטרית, מלהסתכל בעיניהם של אלפי החולים שקופות-החולים מתחילות לפגוע בשירותים הרפואיים שלהם. אי-אפשר לברוח מלהסתכל בעיניהם של למעלה מ-200,000 מובטלים. ובעיקר, אי-אפשר, אדוני שר הביטחון, לברוח מאחריות שנעשית יותר ויותר אישית, מאחריות לכך שהעדר ההתקדמות, הפסקת התהליך מדרדרת אותנו למלחמה.

מה תגיד לנו, אדוני שר הביטחון, כשנגיע לרגע הזה? שניסית לבלום את ראש הממשלה? מה תגיד לנו שר הבריאות, כאשר החולים יפגינו מול הכנסת, שיש לך מחלוקת שנה וחצי עם שר האוצר? מה תגידו, אנשי ש"ס ושר העבודה והרווחה, לאלפי המובטלים, שאתם מנסים לשכנע את ראש הממשלה ואת פרנקל ואת שר האוצר להתמודד בכל זאת עם שאלת האבטלה?

אתם שאלתם מה האלטרנטיבה. יש אלטרנטיבה, והאלטרנטיבה היא שביבי נתניהו יפסיק להיות ראש הממשלה. אם אתם בטוחים בתוצאות, בואו נלך לציבור. אנחנו נציג דרך אחת, אתם תציגו דרך שנייה, והציבור יכריע. אתם פוחדים, ואתם אפילו לא מגיעים לאולם המליאה, משום שאתם יודעים שהמהלך הזה של הליכה אל העם יוריד אתכם מהשלטון.

כל מה שמעניין אתכם, חבר הכנסת הירשזון, זה לא מערכת הבריאות, זאת לא האבטלה, ואפילו לא תהליך השלום. מה שמעניין אתכם הוא להמשיך ולשרוד עוד שבוע ועוד שבוע ועוד שבוע, ואולי איכשהו להינצל.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת אורון. אני מבין שהממשלה משיבה על שתי ההצעות גם יחד. אדוני ראש הממשלה, בבקשה, נא להשיב על שתי הצעות החוק בקריאה טרומית. רבותי, נא לשבת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מי נאם את נאום הקופים?

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה שאקרא לך לסדר ואחר כך תטען שאני מפלה אותך לטובה, כמוכן. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת שטרית, חבר הכנסת פורת, נא לשבת. חבר הכנסת רן כהן, נא לשבת. בבקשה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, פתחתי את העיתון הבוקר, והייתי עצוב מאוד.

דליה איציק (העבודה):

צבוע.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת אלול, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת אלול.

נאף מסאלחה (העבודה):

רק בשביל זה הוא בא.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אושעיה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

שלום שמחון (העבודה):

תקרא לדוד לוי וחבורתו.

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

לחפות ולכסות על – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בויים, אני אקרא לסדר.

רפאל אלול (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלול, יש אבטלה, אני יודע. עכשיו מדבר ראש הממשלה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, פתחתי את העיתון הבוקר, והייתי עצוב מאוד.

אפי אושעיה (העבודה):

אנחנו עצובים אתך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אושעיה, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

שר המדע ס' שלום:

זה מצוין, תמשיכו ככה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

דליה איציק (העבודה):

אני סקרנית.

היו"ר ד' תיכון:

הוא עדיין לא הגיע למלה השלישית.

איתן כבל (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת כבל. חברת הכנסת דליה איציק, הואילי לשבת, בבקשה. חבר הכנסת בויס, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. בבקשה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, פתחתי את העיתון הבוקר, והייתי עצוב מאוד.

אפי אושעיה (העבודה):

אנחנו עצובים כבר הרבה זמן.

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

אפי אושעיה (העבודה):

אולי ראש הממשלה ידווח לנו – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אושעיה, קראתי אותך לסדר פעמיים.

אריה דרעי (ש"ס):

עוד פעם משבשים לכם? – – – שברק ידבר. שהם יקבלו על עצמם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דרעי, אל תעזור לי. חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקש שתרגיע את החברים שלך. ידבר ראש הממשלה.

סאלח טריף (העבודה):

אנחנו נעשה את העבודה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. צא לנוח קצת בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. חבר הכנסת סאלח טריף, הואל בטובך לצאת.

(חבר הכנסת ס' טריף יוצא מאולם המליאה.)

דוד אזולאי (ש"ס):

כל הספרדים במפלגת העבודה – – – זו מפלגה אחרת.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

לא רוצים אתכם במפלגה. בכוח אתם יושבים שם.

דליה איציק (העבודה):

קראת את העיתון הבוקר ו...?

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

דליה איציק (העבודה):

תוציא אולי את כל הסיעה וגמרנו? אני לא רואה שאתה קורא להם כל הזמן.

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא להם כל הזמן. זה לא גן-ילדים, אני מבקש ממך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו מתנהגים יפה.

קריאה:

קצת כבוד עצמי, מה קרה לך?

צבי הנדל (מפד"ל):

— — — שבו בשקט.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הנדל.

יצחק כהן (ש"ס):

הוא התחנן פעם אחת.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

לא העליתי על דעתי, שאחרי 50 שנה, אחרי קיבוץ הגלויות, אחרי קליטת העלויות, נשמע פתאום שוב את הדיבורים הרעים הללו, שמפצלים את העם, שזורים פירוד, התנשאות וניכור. לאיש אסור לעשות זאת. קיומנו תלוי ביכולתנו להתאחד כעם.

איתן כבל (העבודה):

שכחת מה לחשת באוזן של כדורי?

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה, חבר הכנסת כבל.

איתן כבל (העבודה):

שכחת מה אמרת לו? זה לא שיסוי?

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם שנייה, חבר הכנסת כבל.

סופה למדבר (העבודה):

אריה דרעי (ש"ס):

איתן, אתה יושב על הכיסא של אורי אור.

שר המדע ס' שלום:

מזרחי יכול לשבת שם?

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר, אל תעזור לי. חבר הכנסת כבל, קראתי אותך לסדר פעם שנייה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע לך שתקום מהכיסא המוקצה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חיים דיין, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שיגיד באיזו שעה הוא דיבר עם פינקלשטיין.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. בבקשה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

חברי הבית, אדוני היושב-ראש, קיומנו תלוי ביכולתנו להתאחד כעם. אבל צריך להדגיש, שמדובר באחדות ולא באחידות. יש לנו בקרב הישראלים פסיפס תרבותי נפלא של כל עדות ישראל. אין עדה אחת טובה מן השנייה. אין אחת עליונה ואחת נחותה. כולנו בני עם אחד, ואין אף חלק מאתנו שיכול להתקיים בלי החלקים האחרים.

דליה איציק (העבודה):

איפה דוד לוי?

ראש הממשלה ב' נתניהו:

וביום העצוב הזה, ערב תשעה באב, היום שמזכיר לנו את המחיר הנורא ששילמנו בתולדות עמנו על שנאת חינום, אני רוצה לפנות כאן דווקא לבני עדות המזרח, וליהודים יוצאי מרוקו בפרט, ואני רוצה לומר לכם בשם ממשלת ישראל ובשם עם ישראל, אנחנו זה אתם, אתם זה אנחנו. איש לא יחזיר אותנו 50 שנה אחורה.

דליה איציק (העבודה):

צבוע.

שלום שמחון (העבודה):

כמה צבוע אתה יכול להיות? איפה דוד לוי?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שמחון, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

נסים דהן (ש"ס):

וואללה, אורי אור צודק. אפילו אתם – – –

דוד אזולאי (ש"ס):

– – –

יצחק כהן (ש"ס):

למה – – – תן להם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהן. חבר הכנסת אזולאי. חבר הכנסת יצחק כהן.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

למה הוא פוגע בשכבות החלשות?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הוא מפקיר פועלים – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש לצאת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה פוגע בעדות המזרח פי מאה מאשר אורי אור עם השטויות שלו. אני יוצא. נמאס לשמוע את השקרים שלו כל הזמן. פוגע – – – וקורץ בעיניים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם.

שר המדע ס' שלום:

ביקשו רק מהמזרחיים לקרוא קריאות ביניים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני עדיין ממתין שתצא.

(חבר הכנסת א' בן-מנחם יוצא מאולם המליאה.)

נסים דהו (ש"ס):

יורקים עליהם והם אומרים "גשם".

אריה דרעי (ש"ס):

היחידים שמדברים הם המזרחיים. אני מתחיל להאמין לאורי אור.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דרעי.

איתן כבל (העבודה):

לא ייאמן – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

חבר הכנסת כבל, אתה רוצה לצאת? תגיד לי שהחלטת שאתה רוצה שאוציא אותך היום, אז נעשה את זה בקיצור.

דליה איציק (העבודה):

אתה מדבר – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה קרה?

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, איש לא יחזיר אותנו 50 שנה אחורה. מה ששמענו הבוקר אומר לנו, שלצערנו לא כולם הפנימו את האחדות והשוויון הללו, ויש מי שממשיכים לדבר במונחים של ישראלים ופחות ישראלים, שמציבים מחיצות של התנשאות, שמביטים מלמעלה למטה. מסתבר שיש עוד בעיה, אבל אפשר להתגבר עליה.

אמרתי שקראתי את העיתון היום. גם לפני שבועיים קראתי את העיתון, ושם גיליתי דבר שלא ידעתי. מסתבר שבממשלה שבראשותי, בפעם הראשונה בתולדות המדינה יש שוויון בין אשכנזים לספרדים. קצת מוזר, כי יש 17 שרים, אבל צחי הנגבי הוא צחי חצי. יש שוויון. אני לא ידעתי. לולא קראתי על זה בעיתון לא הייתי יודע, משום שזה לא עולה לתודעתי, זה לא עולה לתודעת חברי, משום שאצלנו אין כמור.

דליה איציק (העבודה):

שאל את שאול עמור.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, מה אתה רוצה? חברת הכנסת דליה איציק, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — — למה התכוונת? תגיד ברור.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

איפה אלה שמדברים נגד גיוס בני ישיבות — — —

רפאל אלול (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רפי אלול, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אתה יודע, אדוני היושב-ראש, צביעות זה לדבר נגד השתמטות בני ישיבות ולהשתמט מהשירות בעצמך. משתמטת. צבועה.

דליה איציק (העבודה):

תשאל את שאול עמור, את דוד לוי. היית 17 שנה בארצות-הברית.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, אני קורא אותך לסדר, והפעם זו תהיה קריאה שלישית.

דוד צוקר (מרצ):

למה התכוונת?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דדי צוקר, אתה יכול להתאפק? תשים לב, הרי לא מצליחים לומר כאן משפט אחד. אחר כך אומרים שמישהו לא בא לכאן.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

לפני שבועיים גילינו שיש שוויון בפעם הראשונה בתולדות ישראל, וגילינו את זה במקרה, משום שהדבר הזה הוא פרי, לא של תוכנית, לא של הכוונה, אלא פשוט של כשרונות האנשים, של יכולת האנשים, של המרץ שלהם, של הניסיון שלהם, שבא לידי ביטוי. ואותנו לא מעניין אם האיש בא מפולין או אם הוא בא ממרוקו או אם הוא בא מתימן או בא מכל מקום אחר. זה פשוט לא מעניין אותנו ברמת הממשלה, זה לא מעניין אותנו ברמת הפריפריה, ברמת היישובים, ברמת עיירות הפיתוח. הליכוד הוא זה ששינה, ולזה יש חשיבות.

סופה לנדבר (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה עם אלה שנולדו בארץ?

קריאה:

יאללה בית"ר יאללה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

כיוון שאני שומע את מפלגת העבודה, אני שומע אותה כל הזמן פונה אלי, עכשיו אני רוצה לפנות אליה. צאו מזה.

שמעתי את חבר הכנסת ברק אומר שיצאתם מזה. אתם שצועקים פה היום עוד מעזים לצעוק. שמעתי אותו אומר: בשם מפלגת העבודה לדורותיה, אני מבקש סליחה מעדות המזרח – כך אמרת, חבר הכנסת אהוד ברק. אכן, לדורותיה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

תענה בתקציבים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מקסים לוי.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מקצץ בתקציבים לערי הפיתוח.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מקסים לוי, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

ההתנשאות והניתוק שלכם מתגלים מחדש.

אני עצוב, אומר אורי אור – אני עצוב, כי בקשת הסליחה לא עזרה.

סופה לנדבר (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. את אקטיבית מאוד היום.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אני עצוב, כי בקשת הסליחה לא עזרה, אומר חבר הכנסת אורי אור. שיהיה ברור – הוא מוסיף – אני לא מאשים את אהוד, אני מאשים את עדות המזרח. הבעיה – אומר חבר הכנסת אור – היא שאני לא יכול לדבר עם האנשים האלה כמו שאני מדבר עם אנשים אחרים, שהם יותר ישראלים באופיים. שמעתם את זה? לא אורי אור המציא את זה.

יוסי כץ (העבודה):

ראש הממשלה, תתעלה על עצמך.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

היה מי שאמר בבחירות האחרונות, כששאלו אותו מי הפסיד – אנחנו הישראלים הפסדנו. זאת ההשקפה של מפלגת העבודה, לא של אורי אור. אתם הישראלים?

רפאל אלול (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלול.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

שר הביטחון יצחק מרדכי לא ישראלי? הרמטכ"ל שאול מופז לא ישראלי? אביגדור קהלני, גיבור ישראל, לא ישראלי? מה, הוא סיני, תאילנדי?

אדיסו מאסלה (העבודה):

דמגוגיה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

מה אתם? מי שומר עלינו בלבנון? מי הולך ליחידות המובחרות? ישראלים מכאן ומכאן, מפולין, ממרוקו ומהארץ. מי מתייחס לזה בכלל?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

דמגוג.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אתם יודעים מי עוד לא ישראלי? משה קצב לא ישראלי, סילבן שלום לא ישראלי, שאול עמור לא ישראלי, מאיר שטרית לא ישראלי, אריה דרעי לא ישראלי. יצחק לוי בוודאי לא ישראלי, מה זאת אומרת? אלי סויסה לא ישראלי. פגעתי בך. איפה אלי ישי? עוד לא ישראלי. צחי הנגבי חצי ישראלי.

אורי אור מסביר שהוא מקבל הרבה טלפונים – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, לא שומעים אותך, ואל תפריע, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

ראש הממשלה לא ישראלי, הוא אמריקני.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יחזקאל, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

מי שלא רוצה לשמוע, יכול לעזוב.

מיכה גולדמן (העבודה):

רבין היה ישראלי?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדמן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

— — —
הכול מהתנשאות

היו"ר ד' תיכון:

מי שרוצה לעזוב, יכול לעזוב.

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדמן, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלול, אותך קראתי לסדר כבר פעמיים.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אומר אורי אור, שהוא מקבל טלפונים רבים.

אברהם שוחט (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בייגה שוחט. חבר הכנסת חיים רמון, אני רוצה להבין, אי-אפשר לדבר כאן היום? הרי בעוד כמה דקות אתה תעלה ולא ייתנו לך לדבר.

אברהם שוחט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בייגה שוחט, מה קורה לך? חבר הכנסת בייגה שוחט, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

אברהם שוחט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

מאז חילוקי הדעות אתי לא התרגזת כל כך. חבר הכנסת שוחט, אני רוצה להבין, אתה החלטת שלא יהיה דיון היום? אתה רוצה שאסגור את הישיבה? לא אסגור.

אברהם שוחט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בייגה שוחט, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני חוזר ואומר: מי שלא יכול לשמוע, יכול לעזוב.

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, אילו היתה הבעיה ---

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טריף, זה עוד לא היה בתולדות הכנסת.

סאלח טריף (העבודה):

ביום חם כזה תהיה סובלני.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, זה עוד לא קרה בכנסת.

דליה איציק (העבודה):

מתי היה ראש ממשלה כזה?

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש לצאת מהאולם. גם את יכולה לצאת מהאולם.

(חבר הכנסת ס' טריף יוצא מאולם המליאה.)

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להכריז על צום לאומי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דיין, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, אילו היתה הבעיה מסתכמת בדברים שאמר חבר הכנסת אור, ניחא. אבל חבר הכנסת אור עצמו אומר, שהוא מקבל טלפונים רבים; הוא אומר, שרבים מזדהים אתו והבעיה קיימת. אתם יכולים לטאטא אותה, לטייח אותה, אבל חברכם שלמה בן-עמי – שגם עליו, אגב, אומר אורי אור: אף שהגיע למקום 34, קיבלנו אותו יפה מאוד. אני מעריך, שפרופסור בן עמי צריך להגיד תודה למפלגת העבודה לדורותיה, שקיבלו אותו יפה מאוד. חבר הכנסת בן-עמי, שקיבלתם אותו כל כך יפה, אומר בריאיון לעיתון את הדברים, ואלה דברים אמיתיים שבאים מפיו והוא צודק: אנשים בעבודה לא יכולים להתגבר על זה, זה מהבית, אני מקווה שהמחלה הזאת לא מידבקת.

אני אומר דבר אחד. אורי אור בוודאי יבקש סליחה, ואולי חבר הכנסת ברק יבקש שוב סליחה. זה לא מה שדרוש פה. מה שדרוש זה דבר אחר לגמרי. מה שדרוש זה בדק בית יסודי – –

קריאה:

אצלכם.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

מה שדרוש זה שינוי דרך, באמת התנערות מהעדתיות ההפוכה. זה דבר שהוא לא בא בחשבון, והוא חשוב לא במובן מפלגתי. אני בטוח שזה יסייע למפלגת העבודה, אבל זאת לא הנקודה. אם הקמתם זעקה על דבריו של אורי אור, אל תקימו זעקה כי זה פגע במפלגה, תקימו זעקה כי זה דבר שאסור שיהיה, כי הוא פסול, כי הוא רע מיסודו.

אני רוצה להזכיר כאן דברים שאמר ראש הממשלה המנוח, מנחם בגין, על שני לוחמי המחתרת, ברזאני ופיינשטיין, שני לוחמים יהודים, אשכנזי וספרדי, שבמקום לעלות לגרדום, לפני שעלו לגרדום פוצצו את עצמם ברימון אחד, רימון אחד בין שני אחים, אחד פיינשטיין ואחד ברזאני, למען מה? למען חירות ישראל, שנהיה פה בארץ עם אחד.

רפאל פנחסי (ש"ס):

איפה בגין אמר את זה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

יש ברכה, תפילה: ברכנו אבינו, כולנו כאחד יחד באור פניך; ברוך אתה המברך את עמו ישראל בשלום. כולנו יחד, זה השלום, אבל אתם הרי אינכם רוצים את היחד הזה.

אתם היום מציעים לפזר את הכנסת. לצערי, חלק מאנשיכם מפזרים משהו אחר. את התרעלה הזאת צריך לעצור עכשיו. תפזרו את הכנסת אם יש לכם אומץ. עם מי תלכו לבחירות? את הדתיים כבר הוצאתם מחוץ לתחום – – –

דוד אזולאי (ש"ס):

עם אורי אור.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

את החרדים, בכלל הכרזתם עליהם כמוקצים. הספרדים, הרי הם לא ישראלים. המרוקאים לא יודעים בכלל להבחין בין טוב לרע. אז מי נשאר לכם? מה נשאר לכם? מה? שיינקין ו"צוותא"? צפון תל-אביב? עם זה תלכו לבחירות?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתה מייחס הכול למפלגת העבודה?

שבח וייס (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת וייס, אני אומר לך, אני שומר על הבריאות שלך, תירגע.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

יכולתם להפיל את הממשלה. שלשום יכולתם ולא הפלתם בהצעת אי-אמון. היום אתם מתחילים עם התרגיל הזה, אנחנו מכירים את זה. אז ניכנס לחקיקה ממושכת, ארבעה-חמישה חודשים; כשנגיע לקריאה השלישית לא יהיה לכם רוב, אתם יודעים את זה. אתם מפחדים ללכת לבחירות כי אתם יודעים יפה מאוד מה יקרה בבחירות הללו, משום שהעם הזה מעדיף ממשלה שבאמת אין בה מחיצות – –

איתן כבל (העבודה):

יש לך רוב? אין לך רוב.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

– – ממשלה שבאמת נאבקת להביא שלום וביטחון למדינת ישראל; ממשלה שלא מוכנה לחזור לקווי 1967; ממשלה שלא מוכנה לכרסם בירושלים. זה מה שהעם מעדיף. אתם יודעים את זה, ולכן כל מה שאתם עושים היום זה תרגיל סרק. אנחנו הקואליציה לא נשחק במשחק הזה, אתם תעשו מה שאתם רוצים. תודה רבה לכם.

ח כהן (מרצ):

תברח, תברח.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לך מפה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

מסריחים.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני ראש הממשלה, אתה מבקש להסיר את שתי ההצעות, כן?

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אתם יכולים לעשות מה שאתם רוצים.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אתה צריך להגיד.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

היו"ר ד' תיכון:

בסדר.

חבר הכנסת רמון, אתה רוצה להתייחס.

רפאל אלול (העבודה):

למה הוא הולך? למה הוא לא בא לשמוע?

היו"ר ד' תיכון:

הוא אמר להסיר, הוא אמר להסיר.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

חכה רק רגע. רבותי, מי שרוצה לצאת מוזמן לעשות זאת עכשיו. חבר הכנסת גבאי, אין צורך לעמוד באמצע. אדוני שר החינוך והתרבות. חבר הכנסת שטרית.

רבותי, ראש הממשלה לא ביקש להסיר, הוא אמר שהוא לא משתתף במשחק, לפיכך תהיינה שתי – –

חיים אורון (מרצ):

בתור מה הוא אמר?

היו"ר ד' תיכון:

הוא ענה, מותר לו, אין לו עמדה, הוא משיב.

דליה איציק (העבודה):

אין לו עמדה בשום דבר.

היו"ר ד' תיכון:

אני חוזר ואומר, רבותי, הוא לא ביקש להסיר. אתה יכול לדבר, יהיו שתי עמדות להסיר.

ח כהן (מרצ):

שמענו אותו, הוא אמר שהוא מבקש להסיר.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יכול להתחיל.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה – שטרית, אי-אפשר לדבר ככה – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי – – –

חיים רמון (העבודה):

– – אני עומד כבר עשר דקות כאן. באמת, אין הפסקה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רק רגע. רק רגע. רבותי. חבר הכנסת זנדברג. חבר הכנסת יצחק כהן. חבר הכנסת רענן כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם הרביעית.

רענן כהן (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

נו, יאללה, באיזה צד אתה כבר? הרי זה השותף להצעה שלך.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל במשהו. אולי הדבר היחיד שבו שאני מסכים היום עם ראש הממשלה הוא, שזה בהחלט יום עצוב. הוא היה עצוב בבוקר, והוא הפך להיות קודר ונורא אחרי דבריו של ראש הממשלה.

נראה שיש בהם, בימי בין המצרים, להביא עלינו סוגים שונים של פורענויות – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי, מה קורה אתך? אתה פתאום שואל שאלות היום.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

יצר הגזענות, שד הגזענות מסתתר, כנראה, בכל אחד מאתנו; אין נקיים ממנו, וכל אחד נלחם יום יום את המלחמה הזאת נגד הגזענות. פעם הגדירו את זה "נגד הכהנא הקטן שמצוי אצל כל אחד", ורובנו, אני מקווה, מצליחים לרסן; והוא לא פוסח אף לא על אחד ועל שום מפלגה.

הבוקר, כאשר קראתי את העיתון, היה לי ברור שקרה דבר חמור. חבר הכנסת אורי אור, השתלט עליו שד הגזענות וההתנשאות, והוא הדיח את עצמו מהחיים הציבוריים והפוליטיים במדינת ישראל. אי-אפשר להתפשר עם זה, אי-אפשר להשלים עם זה, ואסור להשלים עם זה.

אבל זה קורה בכל מפלגה. אני זוכר אותו שד שהשתולל במרכז הליכוד ב-1992, ונתן לו ביטוי חבר הכנסת דוד לוי בנאום הקופים – איך מפלגה שלמה התייחסה לחבר בכיר בה, שר מטעמה, סגן ראש ממשלה. איך אמר חבר הכנסת לוי? כקוף שירד מן העצים. זה השתולל. אני מקווה שזה נעצר, אבל שמעתי פה עולה איש, ראש ממשלת ישראל, כולו נופת צופים, כולו אחדות, כולו דאגה. מה הוא חושב, ששכחנו את מי הוא כינה "חבורת פושעים" כדי להציל את עורו? שוב את דוד לוי ואת יעקב ברדוגו וחבורה שלמה, שכל חטאם שהיו יוצאי מרוקו, והיא היתה חבורת פושעים, כי היא איימה עליו. הוא יטיף מוסר? הוא כמו אורי אור; אין הבדל ביניהם. רק לפני שנה הולך אותו איש, ראש ממשלת ישראל, ומה לחש על אוזנו של המקובל כדורי? מה הוא לחש? חצי עם אלה לא יהודים – כך אמר, והוא מעז לעלות פה, הוא מכולם, מכל החברים הטובים שיושבים בצד הזה של הבית – – –

עוזי לדאו (הליכוד-גשר-צומת):

פתאום חברים טובים.

חיים רמון (העבודה):

הוא, מכולם, כן, אתה יודע כמה אנחנו חברים טובים. יש לי הוכחות בוועדת החוץ והביטחון.

הוא מכולם. וכמוצא שלל רב הוא מתנפל על ההתבטאות המכוערת, הגזענית הזאת, וגם בה הוא עושה שימוש כדי לפלג את העם. מה הוא אמר? הוא פתח דווקא יפה. הוא פתח בסדר, הוא אמר דבר נורא. צריך לדבר על אחדות העם. והוא דיבר יפה על העדה המרוקאית, מאה אחוז, חשבת'י, או אולי חל שינוי, אולי זה לא אותו ביבי שהכרנו. אבל היצר, יצר הפלגנות, השיסוי, הפילוג, לא סר ממנו לשנייה.

מה הוא אמר? – שחצי עם גזען, שכולם שיושבים פה, אחד לאחד, כולנו אורי אור, הוא אומר לנו. בשביל מה? בשביל להציל את עורו מכך שהוא איבד את הרוב בעם, מכך שהוא איבד את הרוב בכנסת; מכך שאתם אחד לאחד לא מאמינים לאף מלה שלו; שאתם, מה שאתם אומרים בארבע ובשש עיניים במזנון, אני לא חוזר על זה כאן, כי אני מכבד אתכם; שכמעט כל אחד אומר: הלוואי שתשיגו 60 – אני מוכן להיות ה-61. בכירי הבכירים שלכם אומרים את זה.

כדי להציל את עורו הוא מצא שלל רב, עכשיו אני אגיד: הוא היה עצוב בבוקר; הוא היה עצוב? יצא במחול, רקד על השולחן – – –

שבח וייס (העבודה):

– – – על המרפסת.

חיים רמון (העבודה):

אילו הוא היה ראש ממשלה אמיתי, הוא היה עצוב באמת, כי זה באמת דבר חמור, כואב. ידעתי את זה בלילה. הכנתי נאום על פיזור הכנסת, על החוק – אני חושב שזה היה נאום לא רע, ולא יכולתי להתעסק אתו. אמרתי לחברים, שאם הייתי ילד, הייתי בוכה על שכך קרה, על שכך אדם עם כל כך הרבה זכויות – אלוף בצה"ל, 30 שנה לוחם – כך קרה לו, כך קרה לנו.

והוא, הוא אמר בבוקר: יש אלוהים, ואולי הוא אפילו ליכודניק.

היו"ר ד' תיכון:

אז הוא צדק.

חיים רמון (העבודה):

אבל אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, אל תיפלו במלכודת. שתי רעות – – –

היו"ר ד' תיכון:

זה פיזור הכנסת.

חיים רמון (העבודה):

אני אגיע מייד לפיזור הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, לסיים.

חיים רמון (העבודה):

אני אסיים.

קריאות:

לא. לא.

היו"ר ד' תיכון:

אל תגיד לי. תאמין לי שאני עמדת בהסכם, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

שתי רעות, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

חיים רמון (העבודה):

אני אשתדל.

היו"ר ד' תיכון:

לא להשתדל.

חיים רמון (העבודה):

אתה יודע שכשאני משתדל – אני גם מצליח.

היו"ר ד' תיכון:

לא.

חיים רמון (העבודה):

שתי רעות לא עושות דבר אחד טוב. רעים מאוד דבריו של אורי אור. רע מאוד לעם ישראל שזה ראש הממשלה שלו. ימים עצובים עוברים על כולנו לא רק היום – יום יום; על 210,000 מובטלים – תשאלו את השר קצב מה הוא חושב ואת השר סילבן שלום. ימים רעים עוברים על כך שאנחנו מאוימים בנשק אסטרטגי. ימים רעים, ימים עצובים עוברים על מערכת הביטחון שאיננה יכולה להתחדש – תשאלו את השר מרדכי. ימים רעים עוברים על כולנו, ששריו אינם מסוגלים להאמין לאף מלה –

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

חיים רמון (העבודה):

– – שלו. הם אינם מסוגלים לתמוך בו, ואני אומר לכם, ובזה אני אסיים. אני אצטט את חבר הכנסת אלכס לובוצקי מאתמול. חבר הכנסת אלכס לובוצקי אמר את הדבר הכי יפה. למה הוא תמך בו עד היום? – כי הוא כל הזמן חשב שהוא מתכנן רק את המפד"ל, שהוא עובד רק על המפד"ל. פתאום התברר לו שעובדים גם עליו, ואז הוא שמח ואז הוא הבין. ואני אומר את זה לכל אחד מכם, לכל אחד, שמה שהבין אלכס לובוצקי, כולכם תבינו. כל אחד שיושב כאן או נפל קורבן לתכמונים, לשקרים, לאחיזת העיניים של נתניהו, או נפל ברגע זה –

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

חיים רמון (העבודה):

– – או עוד ייפול, חבר הכנסת אריה דרעי. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. חבר הכנסת אורון, חמש דקות.

רבותי, אני חוזר ואומר, שיהיו עוד שני נואמים שמבקשים להסיר. מה שייזכר זה שהאלוהים הוא עם הליכוד.

ח כהן (מרצ):

מה שייזכר הוא, שהיה פה ראש ממשלה מפלג ומסית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, עוד היום ארוך.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נמצאים באולם הזה ובציבור הרבה מאוד אנשים עצובים הבוקר. יש כאן, במליאה הזאת, חברי כנסת, שאני לא יודע לחוש את תחושותיהם. אבל חבר כנסת אחד – הוא לא נמצא במליאה הזאת – היום, אני בטוח, איננו עצוב. איך אני יודע שהוא לא עצוב היום? – כי הוא אמר את זה כאן מעל הדוכן. שמו חבר הכנסת ביבי נתניהו. הוא לא עצוב.

אדם עצוב לא נואם נאום כזה. אדם כואב לא כך מנסה לאחות קרעים. אדם שאכפת לו לא כך מדבר. אדם שמוכן להשתמש ברגשות הכי נמוכים, במצוקות הכי גדולות של הציבור, למניפולציה פוליטית זולה כדי להמשיך לשרוד, לא יכול להיות ראש ממשלה ולו מהטעם הזה בלבד.

אתם יודעים את זה, כי אתם אמרתם לנו את זה, כי הוא עושה לכם את זה – זה עם זה, כי הוא נוהג כך לאורך כל השנתיים האחרונות. כך הוא נהג לפני שהוא נבחר.

לאיזה שפל עוד צריך לרדת, לאיזו נמיכות עוד צריך להגיע כדי שנעשה את הדבר שכל אחד היה יודע שאותו צריך לעשות – להתפזר וללכת לבחירות? אם אומנם אתם צודקים – יהיה לכם עוד הפעם רוב, ואם אנחנו צודקים – יהיה לנו רוב.

ראש הממשלה עולה לדוכן, אחרי שבועות שהוא לא נמצא כאן, בנאום הסתה, ולא אומר מלה, חבר הכנסת מיכאל איתן – אין לו מה לומר על אבטלה, אין לו מה לומר על בריאות ואין לו מה לומר על פעימה, כי אין לו מה לומר. זה לא מעניין אותו. הוא רק רוצה להמשיך לשרוד. כל ראש ממשלה אחראי במציאות כזאת היה בא ואומר משהו. בסדר, גמר את הפרק עם מפלגת העבודה. אבל, מה אחר כך? מה אתה אומר לעם ביום שיוצאים בו לפגרה, כאשר אתם כבר יודעים שאין פעימה, כאשר אתם כבר יודעים שנגמור את השנה ב-250,000 מובטלים, כאשר אתם יודעים שמערכת הבריאות קורסת וכאשר אתם יודעים שהמתיחות, הקרע ומצב הרוח בעם חוצים את המפלגות.

מה אומר ראש הממשלה? הוא משתמש, באופן דמגוגי, באופן פרוע ובאופן בלתי אחראי, בדבר קשה מאוד, והבעתי את דעתי קודם עליו, ואינני רוצה לחזור על זה. אני לא חוזר בי ממה שאמרתי קודם. אני לא רוצה מאיש כאן תעודת יושר על מה שאמרתי בכנות. אבל, זה מה שהוא בא לענות לנו ולברוח מהאולם? אתם רצים אחריו, ואני שואל אתכם, חבר הכנסת מיקי איתן: לאן אתם רצים, אתם יודעים?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני ברחתי. אני לא פה.

חיים אורון (מרצ):

לא, אני שואל אתכם. כשהוא – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא אני.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת סילבן – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה גוף וירטואלי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ברעם.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת סילבן שלום, חבר הכנסת איתן, כאשר ראש הממשלה בורח, אתם יודעים לאן הוא רץ? אני יודע שאתם לא יודעים לאן הוא רץ. הוא ברח מהמליאה – אין בעיה, ויהיה רוב בלעדיו. אבל, בדברים הכואבים האמיתיים לאן הוא רץ? לאן הוא מוליך אתכם? ובעיקר – לאן אתם הולכים אחריו? אל תגידו לנו, כאשר יקרה האסון: הלכנו אחרי ראש הממשלה, כי אתם יודעים שאין אחרי מי ללכת. אתם יודעים שאתם הולכים כסומים אחרי סומא.

לכן, חבר הכנסת דרעי, הייתי אומר, אחרי הגילוי, גילויי השכינה הלילה: ריבוננו של עולם, שחררו אותנו ממנו.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

רבותי, יש עוד שני דוברים: חבר הכנסת דרעי מבקש להסיר את הצעת חברי הכנסת חיים רמון ורענן כהן. בבקשה. אחריו חבר הכנסת מודי זנדברג, שמבקש להסיר את הצעת החוק השנייה של חבר הכנסת – – –

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

ההליך הוא, שראש הממשלה, אפילו על דעתו של חבר הכנסת רמון, לא אמר להסיר. בעצם, הם היו צריכים לדבר לפניכם.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני לא רוצה למנוע מחבר הכנסת דרעי לדבר, ולכן אני לא אומר שזה בניגוד לתקנון, אבל זה כן. ראש הממשלה – ברגע שהוא לא התבטא, אתה היית צריך לשאול אותו: מה אתה מציע?

היו"ר ד' תיכון:

אני שאלתי אותו ארבע פעמים. הוא אמר שאין לו עמדה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אין לו עמדה – זה לא נגד.

חיים רמון (העבודה):

אני בעד שחבר הכנסת דרעי ידבר, אז אני – – –

היו"ר ד' תיכון:

תודה שאתה נותן לי רשות.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אם אין לו עמדה – – –

היו"ר ד' תיכון:

כבר קיבלתי רשות. סלח לי, בחייך.

חיים אורון (מרצ):

עם כל הכבוד, אם אין לו עמדה לא היתה לו זכות דיבור.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני, הוא צריך לומר בסוף. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

זה התקנון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דרעי, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — לפניך.

היו"ר ד' תיכון:

מילא, כשאתה עושה את זה – זה אפשרי.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אפשר לדבר?

קריאות:

— — —

אריה דרעי (ש"ס):

כרגיל, חבר הכנסת פנחסי מפריע לי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית עוד רגע. אתה מפריע לו.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שוב יד הגורל, השגחה פרטית, שאני צריך להציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חיים רמון אחרי נאום כזה מבריק – – –

היו"ר ד' תיכון:

הלווייתנים, הלווייתנים.

אריה דרעי (ש"ס):

– – – וזה באמת נאום מבריק, ואני חייב לומר שלדבר הוא יודע. אחרי נאום כזה קשה לי לעמוד, ואני מסתכן כשאני עומד כאן ומתחרה אתו בעניין, אבל אני לא בא להתחרות. אני באמת לא בא לדבר, לא בצורה רטורית, ואני לא בא להתקיף אף אחד. אני רוצה להתייחס לשתי הנקודות – פיזור הכנסת והדברים של חבר הכנסת אורי אור, ואנסה לקשור אותן ביחד.

יש כאן הצעה, שאני מאמין שהיא תעבור היום, לפזר את הכנסת. שמעתי את הדברים ומה הסיבות הרבות לכך שצריכים לפזר את הכנסת, ואני לא אחזור עליהן. אני חושב לעצמי, כמי שלא שייך למערך או לליכוד – – –

קריאה:

לעבודה.

אריה דרעי (ש"ס):

סליחה, לעבודה.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

אריה דרעי (ש"ס):

אני מתבונן הרבה בימים האחרונים מהי באמת טובת המדינה לפי מיטב הבנתי ולעניות דעתי, ואני לא בא, חלילה, לדבר בשם כולם. האם באמת זה מתחלק כך שצד אחד של הבית מאוד לא אחראי וסוגר את עיניו – ולא אחזור על כל הדברים שאמר חבר הכנסת חיים רמון ואינני יכול להתחרות בו – והצד השני של הבית מגלה אחריות לאומית ממדרגה ראשונה משיקולים ממלכתיים, משיקולים של טובת העם, אך ורק משיקולים של טובת העם? לפזר את הכנסת? אני מסתכל ומנסה לייצג את האזרח הפשוט. האם באמת זו טובת העם היום, הטובה היחידה, לפזר את הכנסת?

דליה איציק (העבודה):

כן.

ענת מאור (מרצ):

כן.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אריה דרעי (ש"ס):

סליחה, דקה. רבותי, השתדלתי לא להפריע, לא לחבר הכנסת חיים רמון ולא לחבר הכנסת חיים אורון. אנא.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

--- מייצג. בקושי את הקיבוץ אולי את עוד מייצגת.

אריה דרעי (ש"ס):

חבר הכנסת בויס, אנא.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בויים.

אריה דרעי (ש"ס):

האם באמת זו טובת העם לאמיתה, בלי שיקולים פוליטיים?

שאלה שנייה: האם יש כאן באמת ויכוחים אידיאולוגיים כל כך מהותיים בין מפלגת העבודה לליכוד? האם באמת עומדים כאן על סדר-היום, אם אני מדבר על התהליך המדיני, שהליכוד מתנגד להסכמי אוסלו והמערך בעד הסכמי אוסלו, או שהוויכוח הוא באמת על אחוז כזה או אחוז אחר? אני לא יודע אם גם על זה יש ויכוח. האם הוויכוח הוא על כינוס של איזה גוף שלא קיים – להחיות אותו, כן לכנס אותו או לא לכנס אותו? האם עכשיו נכניס את העם למערבולת של בחירות בימים של קיטוב, ואני לא מאשים עכשיו אף אחד, כשלצערי הרב בשנה האחרונה החרדים הוצאו מחוץ לכלל הציבוריות בצורה בוטה ביותר.

חבר הכנסת ברק, אנא, אולי אתה יכול גם להקשיב לי?

הוצאתם את החרדים לגמרי מכלל התחום הישראלי, הם לא קיימים, הם הפרזיטים, הם העלוקות, הם הסוחטים, ציבור שלם.

היום, לצערי הרב – אני לא מאשים את מפלגת העבודה, אין לי ספק שרוב רובם של חברי מפלגת העבודה לא שותפים לדעות הללו. יש לי הרבה חברים שם, ואני משוכנע שהם לא חושבים כך. אבל, כפי שאמר חיים ואמרו אחרים, אם לא תעשו מעשים, זה ידבק בכם, אין מה לעשות.

אני לא רוצה למנות כמה אמירות של מנהיגים שלכם בהיסטוריה, שאמרו את הדברים, ואני בטוח שאהוד ברק ביקש סליחה בשם המנהיגים ובגלל המנהיגים הללו, אבל אנחנו יכולים לשכוח את האמירה – לא אזכיר את שמו של מי שאמר אותה, מכיוון שהוא לא חי – של המנהיג, אולי מהבולטים ביותר שלכם, של מפא"י: הגליונות המתחסלות ובאות אלינו אינן מהוות עדיין עם, אלא ערב רב ואבק אדם. ולא אזכיר את שמו של מי שאמר את זה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הוא אמר את זה גם על האשכנזים.

אריה דרעי (ש"ס):

לא אמרתי עכשיו על מי, אני לא מדבר כספרדי. נכון, נולדתי במרוקו, אבל אני לא בא עכשיו לדבר כמרוקאי, אלא גם בשמך, אברהם. מספיק כבר, 50 שנה קיימת המדינה הזו. אני בעד שכל אחד ישמור על תרבותו, ואני חושב שהטעות האדירה היתה לפני 50 שנה, שמרוב רצון טוב, רצו למחוק

את התרבויות האחרות, לבנות ישראלי צבר חדש. זאת הטעות האדירה. לכל אחד מאתנו יש תרבות ומסורת, וכולנו עם אחד, מדברים אותה שפה, אבל עם ישראל ניגן כתזמורת הטובה ביותר כאשר היו 12 שבטים. אין שום בעיה ב-12 שבטים, כל אחד עם המנהגים שלו, אבל יש לנו עם אחד, יש לנו דת אחת, יש לנו לאום אחד ויש לנו שפה אחת.

עכשיו אני באמת פונה לחבר הכנסת אהוד ברק. ראש הממשלה לא נמצא כאן, תהיו כנים עם עצמכם. אומרים אצלנו, כשרוצים להגיע באמת לכנות: הסתכל למעלה ואמור "שיוויון השם לנגדי תמיד" – בינך לבין בוראך. האם באמת השיקולים האמיתיים של טובת העם עכשיו הם בחירות? האם במצב כזה, כשחייבים מנהיגות כל כך חזקה? צריך לאחד פעם אחת את הציבור הזה, הספרדי והאשכנזי, הדתיים והחילונים, האזרחים הערבים שמרגישים מקופחים, ואת כל אזרחי מדינת ישראל. האם זה מה שאנחנו זקוקים לו עכשיו במצב כזה, של קיטוב נוראי? 60 יום של סממאות נוראיות?

סופה לדבר (העבודה):

תהיה כן, אפשר להמשיך כך?

אריה דרעי (ש"ס):

דקה, סליחה, רבותי. אני מבקש, אני רוצה לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר.

אריה דרעי (ש"ס):

למה לחיים רמון לא הפרעתם? תנו לי לגמור את המשפט, מה קרה? אני לא תוקף אף אחד.

סופה לדבר (העבודה):

אנחנו שואלים אותך.

אריה דרעי (ש"ס):

זה מפריע לי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת דרעי, אתה יודע אם תהיה פעימה? אני לא יודע.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז.

אריה דרעי (ש"ס):

בימים כאלה, מה שחשוב זה איך נחיה ביושר ובכנות, ואתם יודעים שאני מהאחרונים שמתנגדים לבחירות מבחינה פוליטית, אני לא חושב שנפסיד בבחירות, ואני לא בא להגן על מפלגתי עכשיו.

אנחנו יודעים איזו שנאה נוראה תהיה, מה יגידו על ברק ומה יגידו על ביבי, ומה אתם תגידו עליהם ומה הם עליכם, ומה יהיה בין דתיים לחילונים, ואיך נשתמש באמירות של אורי אור, שצריכות להיעלם מן העולם, אבל בבחירות אין ברירה, משתמשים בכל הדברים הללו. האם לזה העם הזה זקוק?

ועכשיו, על מה ולמה? כיוון שאהוד וביבי לא יכולים לשבת בשולחן אחד ולהחליט: די, גמרנו, מספיק, בוא נקים ממשלת אחדות לאומית ונטפל בבעיות של העם?

רן כהן (מרצ):

אריה – – – זה היה ראש הממשלה.

אריה דרעי (ש"ס):

עזוב, אבל האחריות היא שלי ושלך, אל תתייחס לסיבות אחרות. סלח לי, מה שאתה אומר עכשיו אלה תירוצים פוליטיים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, עוד יהיה לך יום ארוך, תוכל להתבטא.

ח כהן (מרצ):

אני שואל את אריה, הוא אומר דברים מעניינים, האם זה היה ראש ממשלה מאחד?

היו"ר ד' תיכון:

אבל הוא עומד לגמור בתוך דקה, ותוכל לשאול מאה פעמים, כשירד.

אריה דרעי (ש"ס):

רגע, אתה רוצה שאתחשבן על הדברים בשולחן הזה, אם הם היו מפלגים או מאחדים? רבותי, בואו נשכח מהעבר. אני יודע מה עומד על סדר-היום. אנחנו עומדים בפני משא-ומתן מדיני מאוד מאוד קשה. הפעימה הזאת תתבצע, כן, אברהם פורז, היא תתבצע, אני מאמין בזה באמונה שלמה, אבל האם זאת הבעיה? פעימה עכשיו? מה עם מאי 1999? מה עם הסדר הקבע? איך להתמודד מול הסורים? איך להתמודד מול האימונים מעירק ומאירן?

האם ממשלה קטנה, עם קואליציה כזאת, יכולה להתמודד? ומישהו יכול לתת תירוץ: אני לא יכול לשבת בממשלה הזאת, כיוון שאקבל רק שר ביטחון, ולא יכול להיות שביבי יהיה מעלי? ואני גם אומר לביבי נתניהו: אתה יכול להסתכל בעיניים של העם ולומר: בימים כאלה של אבטלה נוראה, של שנאה, של קיטוב ושל נושאים מדיניים ממדרגה ראשונה, לא אשב עם אהוד ברק? אני לא בא בטענות רק לצד אחד.

רבותי, אולי נפסיד בממשלה אחדות, אולי נפסיד. המפלגות הקטנות לא יהיו לשון מאזניים, אבל, ריבונו של עולם, מה נגיד עוד שנה-שנתיים לנכדינו ולבנינו?

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

אריה דרעי (ש"ס):

מה נגיד להם? על מה אנחנו שולחים אותם למלחמה, שיכולה להיות? על מה? על ויכוח שאפשר היה למנוע אותו, כיוון שיש שבר מנהיגות בעם? וזאת האמת, לא פיזור הכנסת, חיים רמון, לא פיזור הכנסת. פיזור הכנסת הוא לא התרופה שהעם הזה צריך. זה יסבך את העם וידרדר אותו יותר ויותר. מה שהעם זקוק לו עכשיו זה להתאחד, והתחלת טוב.

חיים רמון (העבודה):

אבל הוא לא רוצה.

אריה דרעי (ש"ס):

שמעתי, גם אהוד ברק אומר שהוא לא רוצה.

חיים רמון (העבודה):

אתה יודע שהוא לא רוצה, הוא אמר את זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון.

אריה דרעי (ש"ס):

חבר הכנסת אהוד ברק, חיים רמון אומר: בוא נלך לבחירות, ואחר כך נעשה אחדות לאומית. אני לא מבין מה הנוסחה המתמטית הזו.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

— — — גם אתם.

דליה איציק (העבודה):

שהוא יציע לנו, הוא לא מציע.

אריה דרעי (ש"ס):

זו תשובה, זו תשובה.

חיים רמון (העבודה):

— — — ואומרים שהוא עושה מה שאתה אומר לו — — —

אריה דרעי (ש"ס):

אני מדבר אליו, אני מדבר אל חבר הכנסת אהוד ברק, אני לא מדבר רק אליכם. אני מדבר לעם ישראל. אני מדבר להיגיון. הנה, צאו בהרגשה שאחרי שנתיים, יופי, קיבלתם הצעת חוק לפיזור הכנסת.

חיים רמון (העבודה):

— — — מנדטים?

אריה דרעי (ש"ס):

חיים, אתה לא הגון, סליחה שאני אומר לך. דיברת, נאמת, וכולנו שתקנו. זה לא יפה, חיים. הרי אני לא מתחרה בך בעניין. תאמין לי שפרגנתי לך על הנאום. אני לא יודע אם כל אלה שישבו כאן פרגנו לך על הנאום, אבל אני פרגנתי לך, אז למה אתה עושה לי את זה כל הזמן? תאמין לי, החברים שלי — אני לא צריך אויבים, גמרנו — אתה ופנחסי כל הזמן מפריעים לי.

חיים רמון (העבודה):

אם אני ופנחסי — — —

אריה דרעי (ש"ס):

בסדר, אני רוצה לסיים ברוח חיובית. אנא, אני פונה להיגיון, אם נשאר משהו, אני מבין שקשה לכם לעמוד בפיתוי היום, טוב, תצביעו, קבלו הצעת חוק טרומית, אבל בוא נעזוב את זה אחר כך, נשב בהיגיון, אחרי תשעה באב, נבצע בעזרת השם — אני מקווה מאוד — את הפעימה השנייה. לא כיוון שאני שש כל כך לפעימה השנייה, אין לנו ברירה. זה גם סיכון, אבל יש לנו סיכונים הרבה יותר גדולים. צריך לבצע אותה ולהתאחד ביחד, תחת מכנה משותף. נגמר העניין של להפיל זה את זה. מספיק. יש לנו עם שלם שהולך אחרינו ורוצה הנהגה חזקה.

נתאחד סביב הדבר הזה, ואני מקווה, שבעזרת השם, באמת ובתמים, אולי בימי בין המצרים האוזן תהיה קצת יותר שומעת, קצת יותר קשובה, ואם רציתם עוד סיבה לאחדות ולמה צריך להתאחד,

אולי מהשמים, אורי אור היום אמר את הדברים כדי לחדד את אוזנינו, להבין לאיזו סכנה אנחנו הולכים, לאיזו תהום אנחנו יכולים להגיע, חלילה וחס, בפיצול הנוראי הזה.

אני בטוח שאורי אור אמר את הדברים גם בגלל תסכול. הוא מיואש מהדתיים, הוא מיואש מהחרדים, הוא מיואש מהספרדים פוליטית. לכן הוא אמר את מה שאמר.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

אריה דרעי (ש"ס):

מספיק כבר לתרגם את הכול לפוליטיקה. יש לנו עם אחד, שמוקף מאות מיליונים של אנשים שלא אוהבים אותנו. בואו נתאחד לכל הפחות סביב האינטרסים הלאומיים של כל מדינת ישראל. תודה רבה לאדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת זנדברג, אתה יכול רק להסיר, שלא יהיו אי-הבנות. אם אתה מדבר, אתה מבין שהתקנון מחייב אותך לדבר רק בנושא ההסרה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

גם את חבר הכנסת דרעי זה חייב לדבר באותה מידה.

היו"ר ד' תיכון:

לא, בסדר. אבל שלא יהיה פתאום מצב שאתה תומך.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

במה?

היו"ר ד' תיכון:

בחוק הזה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

נאף מסאלחה (העבודה):

— — — פעם תומך פעם לא תומך.

חיים רמון (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, כי יש הרבה אנשים שרוצים להתבטא, והייתי פותח את הדיון, אבל אני יכול רק על-פי התקנון, ולכן אני שואל אותו אם הוא מבקש להסיר. תודה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כמו קודמי, אומר כמה מלים על ההתבטאות האומללה. זו התבטאות אומללה, שראויה לכל גינוי, של חבר הכנסת אורי אור. נדמה לי, שהוא הביא יום כיפור פוליטי על מפלגת העבודה באמירה הזאת, אבל גם ביום הכיפורים הסליחה היא בין אדם למקום, ולא בין אדם לחברו.

דליה איציק (העבודה):

את "הג'וקים המסוממים" שכחת? את "הג'וקים המסוממים" שכחת?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

והבעיה הזאת, אפילו בחודש שלם של סליחות, חודש אלול, סליחות של יושב-ראש המפלגה וכל החברים ביחד, לא יהיה אפשר למחוק ולא יהיה אפשר להעלים – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – – קולקטיבית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, מה קורה לך בדקות האחרונות? אתה היפראקטיבי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

תן לו לדבר.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

שמעתי אותך, מה עושה בעצם חבר הכנסת רמון? מזכיר שגם בצד האחר של המפה הפוליטית נאמרו דברים שצריכים לגנות, אבל זה לא מפחית כהוא זה מחומרת המעשה, מה גם שחלפו מאז כמה שנים, מה גם שהיתה ציפייה שמשהו ישתנה.

תראה, אני שייך לדור – אני לא יודע, אצלנו לא בודקים כל אדם, מה מוצאו וכו', קשה לי אפילו לנחש, או להעלות בזיכרון, כל אחד מהחברים, מהאנשים הקרובים, מאין הם הגיעו, הוריהם וכדומה, ואני מקווה שזה יהיה המצב פה בקרוב, וכל אמירה כזאת וכל ההתנצחות הזאת, אני חושב, בשורה התחתונה רק מגבירה את השסע ומביאה נזק עצום לחברה בישראל, מעבר לכל השיקולים הפוליטיים לכאן ולכאן.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לדבר במלה אחת או בכמה מלים על הצעת החוק העולה כאן. אני רוצה לומר, שאנחנו בצומת סבורים שיש להסיר את הצעת החוק.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לדבר, אם הקול שלך לא היה דומה לקול של אשתי, הייתי כבר מוציא אותך מזמן. אני אומר לך, הייתי מוציא אותך מזמן.

סופה לדבר (העבודה):

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו בצומת סבורים, שאם מן הראוי ללכת למהלך של בחירות, אז לא בדרך הזאת של הצבעה על הצעתה של האופוזיציה, אלא ביוזמה שתבוא מצד ממשלה, לאחר קביעת התקציב לשנה הבאה, על מנת למנוע תקציב בחירות.

דליה איציק (העבודה):

אני חייבת שיהיה לי קול כמו של לודמילה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אבל, אני רוצה לדבר על נקודה אחת, והיא הנקודה החשובה ביותר שבגללה ביקשתי לבוא לכאן. אני קורא דווקא לחברי הקואליציה להיות כאן ולהשתתף בהצבעה. לא משנה מה תהיה התוצאה, אני חושב, שאסור לנו לקבוע כללי משחק שבהם העיקרון הדמוקרטי נשבר, כללי משחק שבהם כשזה לא נוח ולא רוצים, קמים ועוזבים, מחרמים: אנחנו לא משתתפים.

הכללים הדמוקרטיים קובעים, שמצביעים על הצעת חוק ובאים להצביע. לכן ביקשתי את זכות הדיבור כאן, גם על מנת לקרוא קריאה אחרונה לחברי הקואליציה – תבואו ותצביעו, כל אחד ואחד. התוצאה היא תוצאה דמוקרטית, שתיקבע על-ידי הפרלמנט. לא נחרים את הפרלמנט, כי הפגיעה היא באושיות הדמוקרטיה לטווח ארוך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. ההצבעה שמית, אישית, לפי בקשת סיעת העבודה.

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה עוד עומד על דעתך. אנחנו נצביע על כל הצעה בנפרד.

אדוני המזכיר, הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה.

קריאה:

יחד.

היו"ר ד' תיכון:

אין יחד, אי-אפשר ביחד.

נעשה הצבעה אחת שמית, אישית, ואחר כך את השנייה – אלקטרונית. הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח-1997, של חברי הכנסת חיים רמון ורענן כהן. אדוני המזכיר, אנא התחל.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי-יואל אדלשטיין – אינו נוכח רפאל אדרי – אינו נוכח אהוד אולמרט – אינו נוכח אורי אור – אינו נוכח חיים אורון – בעד אפי אושעיה – אינו נוכח דוד אזולאי – אינו נוכח דליה איציק – בעד מיכאל איתן – אינו נוכח

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אנחנו באמצע ההצבעה.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רפאל איתן	– נגד
רפאל אלול	– בעד
בנימין אלון	– אינו נוכח
טלב אלסאנע	– אינו נוכח
זאב בנימין בגין	– אינו נוכח

פני בדש	– אינו נוכח
זאב בויס	– אינו משתתף
יגאל ביבי	– אינו נוכח
יוסף ביילין	– בעד
נעמי בלומנטל	– אינה נוכחת
בנימין בן-אליעזר	– בעד
אליהו בן-מנחם	– בעד
שלמה בן-עמי	– בעד
שמריהו בן-צור	– אינו נוכח
שלמה בניזרי	– אינו נוכח
רומן ברונפמן	– אינו נוכח
עוזי ברעם	– בעד
אהוד ברק	– בעד
עזמי בשארה	– בעד
אליהו גבאי	– אינו נוכח
תמר גוז'נסקי	– בעד
מיכה גולדמן	– בעד
אלי גולדשמידט	– בעד
אריה גמליאל	– אינו נוכח
משה גפני	– אינו נוכח
עבד-אלמאלכ דהאמשה	– בעד
נסים דהן	– אינו נוכח
חיים דיין	– נגד
יעל דיין	– בעד
עבד-אלוהב דראושה	– בעד
אריה דרעי	– אינו נוכח
אברהם הירשזון	– אינו נוכח
שמואל הלפרט	– אינו נוכח
צחי הנגבי	– אינו נוכח
צבי הנדל	– אינו נוכח
יהודה הראל	– בעד
צבי ויינברג	– אינו נוכח

שבח וייס	– בעד
יצחק וקנין	– אינו נוכח
רחבעם זאבי	– נמנע
נסים זוילי	– בעד
עמנואל זיסמן	– בעד
אליעזר זנדברג	– נגד
נעמי חזן	– בעד
תאופיק חטיב	– בעד
רפיק חג'–יחיא	– בעד
דוד טל	– אינו נוכח
סאלח טריף	– אינו נוכח
יונה יהב	– בעד
שאול יהלום	– אינו נוכח
אברהם יחזקאל	– בעד
אליהו ישי	– אינו נוכח
איתן כבל	– בעד
יצחק כהן	– אינו נוכח
רן כהן	– בעד
רענן כהן	– בעד
יוסי כץ	– בעד
לימור לבנת	– אינה נוכחת
אלכסנדר לובוצקי	– בעד
דוד לוי	– בעד
יצחק לוי	– אינו נוכח
מקסים לוי	– בעד
עוזי לנדאו	– אינו נוכח
סופה לנדבר	– בעד
יהודה לנקרי	– בעד
ענת מאור	– בעד
אדיסו מאסלה	– בעד
דוד מגן	– בעד
האשם מחאמיד	– בעד

חגי מירום	– בעד
נואף מסאלחה	– בעד
יהושע מצא	– אינו נוכח
יצחק מרדכי	– אינו נוכח
דן מרידור	– בעד
מיכאל נודלמן	– אינו נוכח
בנימין נתניהו	– אינו נוכח
מרינה סולודקין	– אינה נוכחת
ניסן סלומינסקי	– אינו נוכח
סאלח סלים	– בעד
אפרים סנה	– בעד
אחמד סעד	– בעד
גדעון עזרא	– אינו נוכח
שאול עמור	– אינו נוכח
אברהם פורז	– בעד
חנן פורת	– אינו נוכח
אופיר פינס-פז	– בעד
משה פלד	– נגד
רפאל פנחסי	– אינו נוכח
מאיר פרוש	– אינו נוכח
שמעון פרס	– בעד
עמיר פרץ	– בעד
וליד צאדק חאג'־יחיא	– בעד
דוד צוקר	– בעד
אביגדור קהלני	– אינו נוכח
מיכאל קליינר	– אינו נוכח
משה קצב	– אינו נוכח
דוד ראם	– אינו נוכח
אברהם רביץ	– אינו נוכח
בעד – אמנון רובינשטיין	
ראובן ריבלין	– נגד
חיים רמון	– בעד

אינו נוכח	–	אבנר חי שאקי
בעד	–	אברהם שוחט
אינו נוכח	–	מאיר שטרית
אינו נוכח	–	יורי שטרן
אינו נוכח	–	סילבן שלום
בעד	–	שלום שמחון
אינו נוכח	–	אריאל שרון
בעד נתן	–	יוסי שריד
אינו נוכח	–	שרנסקי
נגד	–	דן תיכון

אני חוזר לקרוא בשמותיהם של אלה שלא השתתפו בהצבעה.

אינו נוכח	–	יולי-יואל אדלשטיין
בעד	–	רפאל אדרי
אינו נוכח	–	אהוד אולמרט
בעד	–	אורי אור
בעד	–	אפי אושעיה
אינו נוכח	–	דוד אזולאי
אינו נוכח	–	מיכאל איתן
אינו נוכח	–	בנימין אלון
בעד	–	טלב אלסאנע
אינו נוכח	–	זאב בנימין בגין
אינו נוכח	–	פיני בדש
אינו נוכח	–	יגאל ביבי
אינה נוכחת	–	נעמי בלומנטל
אינו נוכח	–	שמריהו בן-צור
אינו נוכח	–	שלמה בניזרי
אינו נוכח	–	רומן ברונפמן
אינו נוכח	–	אליהו גבאי
אינו נוכח	–	אריה גמליאל
אינו נוכח	–	משה גפני

נסים דהן	– אינו נוכח
אריה דרעי	– אינו נוכח
אברהם הירשזון	– אינו נוכח
שמואל הלפרט	– אינו נוכח
צחי הנגבי	– אינו נוכח
צבי הנדל	– אינו נוכח
צבי ויינברג	– אינו נוכח
יצחק וקנין	– אינו נוכח
דוד טל	– אינו נוכח
סאלח טריף	– בעד
שאול יהלום	– אינו נוכח
אליהו ישי	– אינו נוכח
יצחק כהן	– אינו נוכח
לימור לבנת	– אינה נוכחת
יצחק לוי	– אינו נוכח
עוזי לנדאו	– אינו נוכח
יהושע מצא	– אינו נוכח
יצחק מרדכי	– אינו נוכח
מיכאל נודלמן	– אינו נוכח
בנימין נתניהו	– אינו נוכח
מרינה סולודקין	– אינה נוכחת
ניסן סלומינסקי	– אינו נוכח
גדעון עזרא	– אינו נוכח
שאול עמור	– אינו נוכח
חנן פורת	– אינו נוכח
רפאל פנחסי	– אינו נוכח
מאיר פרוש	– אינו נוכח
אביגדור קהלני	– אינו נוכח
מיכאל קליינר	– אינו נוכח
משה קצב	– אינו נוכח
דוד ראם	– אינו נוכח
אברהם רביץ	– אינו נוכח

אינו נוכח	–	אבנר חי שאקי
אינו נוכח	–	מאיר שטרית
אינו נוכח	–	יורי שטרן
אינו נוכח	–	סילבן שלום
אינו נוכח	–	אריאל שרון
אינו נוכח	–	נתן שרנסקי

האם יש באולם מישהו שלא קראתי בשמו ושלא הצביע? אין. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

להלן התוצאות: הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח-1997, של חברי הכנסת ח"ים רמון ורענן כהן, בעד – 60, נגד – 6, נמנע אחד. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית.

דוד לוי (הליכוד-גשר-צומת):

שמית, שמית.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

ביקשו הצבעה שמית.

חגי מירום (העבודה):

כן, כן, שמית.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני המזכיר, להתחיל.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

– אינו נוכח	יולי-יואל אדלשטיין
– בעד	רפאל אדרי
– אינו נוכח	אהוד אולמרט
– בעד	אורי אור
– בעד	חיים אורון
– בעד	אפי אושעיה
– אינו נוכח	דוד אזולאי
– בעד	דליה איציק
– אינו נוכח	מיכאל איתן
– נגד	רפאל איתן
– בעד	רפאל אלול
– אינו נוכח	בנימין אלון
– בעד	טלב אלסאנע
– אינו נוכח	זאב בנימין בגין
– אינו נוכח	פיני בדש

היו"ר ד' תיכונ:

רק רגע. חבר הכנסת אורון, שב. חבר הכנסת לובוצקי, שב.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

– אינו משתתף בהצבעה	זאב בויס
– אינו נוכח	יגאל ביבי
– בעד	יוסף ביילין
– אינה נוכחת	נעמי בלומנטל
– בעד	בנימין בן-אליעזר
– בעד	אליהו בן-מנחם

שלמה בן-עמי	– בעד
שמריהו בן-צור	– אינו נוכח
שלמה בניזרי	– אינו נוכח
רומן ברונפמן	– אינו נוכח
עוזי ברעם	– בעד
אהוד ברק	– בעד
עזמי בשארה	– בעד
אליהו גבאי	– אינו נוכח
תמר גוז'נסקי	– בעד
מיכה גולדמן	– בעד
אלי גולדשמידט	– בעד
אריה גמליאל	– אינו נוכח
משה גפני	– אינו נוכח
עבד-אלמאלכ דהאמשה	– בעד
נסים דהן	– אינו נוכח
חיים דיין	– נגד
יעל דיין	– בעד
עבד-אלוהב דראושה	– בעד
אריה דרעי	– אינו נוכח
אברהם הירשזון	– אינו נוכח
שמואל הלפרט	– אינו נוכח
צחי הנגבי	– אינו נוכח
צבי הנדל	– אינו נוכח
יהודה הראל	– בעד
צבי ויינברג	– אינו נוכח
שבח וייס	– בעד
יצחק וקנין	– אינו נוכח
רחבעם זאבי	– נמנע
נסים זוילי	– בעד
עמנואל זיסמן	– בעד
אליעזר זנדברג	– נגד
נעמי חזן	– בעד

תאופיק חטיב	– בעד
רפיק חג'–יחיא	– בעד
דוד טל	– אינו נוכח
סאלח טריף	– אינו נוכח
יונה יהב	– בעד
שאול יהלום	– אינו נוכח
אברהם יחזקאל	– בעד

קריאה:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, הוא חוזר על זה עוד פעם. מה הבעיה?

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אליהו ישי	– אינו נוכח
איתן כבל	– בעד
יצחק כהן	– אינו נוכח
רן כהן	– בעד
רענן כהן	– בעד
יוסי כץ	– אינו נוכח
לימור לבנת	– אינה נוכחת
אלכסנדר לובוצקי	– בעד
דוד לוי	– בעד
יצחק לוי	– אינו נוכח
מקסים לוי	– בעד
עוזי לנדאו	– אינו נוכח
סופה לנדבר	– בעד

יהודה לנקרי	– בעד
ענת מאור	– בעד
אדיסו מאסלה	– בעד
דוד מגן	– בעד
האשם מחאמיד	– בעד
חגי מירום	– בעד
נואף מסאלחה	– בעד
יהושע מצא	– אינו נוכח
יצחק מרדכי	– אינו נוכח
דן מרידור	– בעד
מיכאל נודלמן	– אינו נוכח
בנימין נתניהו	– אינו נוכח
מרינה סולודקין	– אינה נוכחת
ניסן סלומינסקי	– אינו נוכח
סאלח סלים	– בעד
אפרים סנה	– בעד
אחמד סעד	– בעד
גדעון עזרא	– אינו נוכח
שאול עמור	– אינו נוכח
אברהם פורז	– בעד
חנן פורת	– אינו נוכח
אופיר פינס-פז	– בעד
משה פלד	– נגד
רפאל פנחסי	– אינו נוכח
מאיר פרוש	– אינו נוכח
שמעון פרס	– בעד
עמיר פרץ	– בעד
וליד צאדק חאג'-יחיא	– בעד
דוד צוקר	– בעד
אביגדור קהלני	– אינו נוכח
מיכאל קליינר	– אינו נוכח
משה קצב	– אינו נוכח

דוד ראם	– אינו נוכח
אברהם רביץ	– אינו נוכח
אמנון רובינשטיין	– בעד
ראובן ריבלין	– נגד
חיים רמון	– בעד
אבנר חי שאקי	– אינו נוכח
אברהם שוחט	– בעד
מאיר שטרית	– אינו נוכח
יורי שטרן	– אינו נוכח
סילבן שלום	– אינו נוכח
שלום שמחון	– בעד
אריאל שרון	– אינו נוכח
יוסי שריד	– בעד
נתן שרנסקי	– אינו נוכח
דן תיכון	– נגד

אני חוזר על שמות חברי הכנסת שקראתי בשמותיהם ולא השתתפו בהצבעה.

יולי-יואל אדלשטיין	– אינו נוכח
אהוד אולמרט	– אינו נוכח
דוד אזולאי	– אינו נוכח
מיכאל איתן	– אינו נוכח
בנימין אלון	– אינו נוכח
זאב בנימין בגין	– אינו נוכח
פיני בדש	– אינו נוכח
נעמי בלומנטל	– אינה נוכחת
שמריהו בן-צור	– אינו נוכח
יגאל ביבי	– אינו נוכח
שלמה בניזרי	– אינו נוכח
רומן ברונפמן	– אינו נוכח
אליהו גבאי	– אינו נוכח
אריה גמליאל	– אינו נוכח

משה גפני	– אינו נוכח
נסים דהן	– אינו נוכח
אריה דרעי	– אינו נוכח
אברהם הירשזון	– אינו נוכח
שמואל הלפרט	– אינו נוכח
צחי הנגבי	– אינו נוכח
צבי הנדל	– אינו נוכח
צבי ויינברג	– אינו נוכח
יצחק וקנין	– אינו נוכח
דוד טל	– אינו נוכח
סאלח טריף	– בעד
שאול יהלום	– אינו נוכח
אליהו ישי	– אינו נוכח
יצחק כהן	– אינו נוכח
יוסי כץ	– בעד
לימור לבנת	– אינה נוכחת
יצחק לוי	– אינו נוכח
עוזי לנדאו	– אינו נוכח
יהושע מצא	– אינו נוכח
יצחק מרדכי	– אינו נוכח
מיכאל נודלמן	– אינו נוכח
בנימין נתניהו	– אינו נוכח
מרינה סולודקין	– אינה נוכחת
ניסן סלומינסקי	– אינו נוכח
גדעון עזרא	– אינו נוכח
שאול עמור	– אינו נוכח
חנן פורת	– אינו נוכח
רפאל פנחסי	– אינו נוכח
מאיר פרוש	– אינו נוכח
אביגדור קהלני	– אינו נוכח
מיכאל קליינר	– אינו נוכח
משה קצב	– אינו נוכח

– אינו נוכח דוד ראם

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, נמסרה ידיעה שיש חבר כנסת שבוי בלשכתו של ראש הממשלה. ביבי שבה את קליינר. שחררו אותו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא שראש הממשלה שבה את קליינר. קליינר שבה את ראש הממשלה.

ח כהן (מרצ):

לשחרר את קליינר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קליינר משוחרר לא יוחזר.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

– אינו נוכח	אברהם רביץ
– אינו נוכח	אבנר חי שאקי
– אינו נוכח	מאיר שטרית
– אינו נוכח	יורי שטרן
– אינו נוכח	סילבן שלום
– אינו נוכח	אריאל שרון
– אינו נוכח	נתן שרנסקי

היו"ר ד' תיכון:

ההצבעה נסתיימה. רבותי, להלן התוצאות. הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח-1998, מאת קבוצת חברי הכנסת, שאותם ייצג חבר הכנסת חיים אורון. בעד – 60, נגד – 6, נמנעים – 1. גם ההצעה הזאת עוברת להכנה בקריאה ראשונה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

רבותי, חמש דקות הפסקה.

(הישיבה נפסקה בשעה 14:27 ונתחדשה בשעה 14:37).

הצעת חוק משאל עם (ניסוח השאלה), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר ש' וייס:

בעוד דקה נחדש את ישיבת הכנסת. חידשנו.

חבר הכנסת אברהם יחזקאל יביא לפנינו הצעת חוק משאל עם (ניסוח השאלה), התשנ"ז-1996; הצעת חוק פ/362. אני מבין ששר המשפטים יעשה ניסוח התשובה. בבקשה. חבר הכנסת אבי יחזקאל, הבמה כולה שלך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין ספק שבעתיד הלא-רחוק, עם התקרבות משא-ומתן, שסביר להניח שיתקיים על חלקים בארץ-ישראל, ארץ-ישראל השלמה, כשיגיעו לפשרה עם מי שאנחנו מנהלים אתם את המשא-ומתן, ייערך משאל עם.

זה היה יצחק רבין, זכרו לברכה, שהציע לעת משא-ומתן עם הסורים לקיים משאל עם. הוא אמר: כל הסכם שאני אביא, אציג אותו בפני העם, אפילו לא בפני הכנסת, ואני אציע משאל עם. זה היה יצחק רבין.

גם היום בנימין נתניהו, ראש הממשלה, אולי מסיבות אחרות, אולי בתנאים אחרים, גם הוא לא שולל. ולראיה, בשבוע שעבר עברה הצעת החוק המדברת על קיומו של משאל עם, אדוני שר המשפטים.

השאלה היא – שהרי זו אחת הבעיות במשאל עם, כבוד השר – כפי שאתה מנסח את השאלה, צפוי להניח שתקבל תשובות כאלה ואחרות. ואני חושב, שכל ממשלה בישראל ראוי שבתהליך ניסוח

השאלה תערב גורמים שאינם בהכרח רק פוליטיים. זה למעשה מה שיוצר אמינות מוצקה יותר, כשגם כך יש בעיה בשאלה עצמה.

לכן חשבתי, ומכיוון ששר המשפטים בתקופת כהונתו מחזק את בתי-המשפט ולהערכתי גם את בית- המשפט העליון, חשבתי שראוי לערב בתהליך הזה של ניסוח השאלה גם שופטים מבית-המשפט העליון. מחד גיסא, אף לא אחד יכול לכאורה להחשיד אותם בנטייה פוליטית כזו או אחרת, בכל אופן מוצהרת. מאידך גיסא, השילוב הזה יוצר אמינות גם בפני הציבור, שכן אנחנו רוצים שבאותה תקופה כשתהיה השאלה וכשהיה משאל העם, יבוא הציבור ויגיד: זו שאלה שנוסחה בצורה אובייקטיבית ואמינה.

לכן חשבתי שיהיה ראוי ונכון, וכך מופיע בהצעת החוק שלי, שבכל מקרה שבו ייערך משאל-עם בישראל, נוסח שאלת המשאל ייקבע על-ידי צוות המורכב מחמישה משופטי בית-המשפט העליון אשר ימונו לתפקיד על-ידי נשיא בית-המשפט העליון. הטענה שלי היא, ששופטי בית-המשפט הישראלי המורמים מעם, מצד אחד אינם נוהגים פוליטית, וטוב שכך הם עושים, ומצד שני הם מעורבים מספיק בציבור על מנת לדעת מה נטיות לבו של הציבור, איזו שאלה צריכה להישאל, ואף לא אחד יחשיד אותם בחוסר אובייקטיביות.

לכן אני מבקש מכבוד השר להעביר את הצעת החוק בקריאה טרומית. כאשר תגענה השאלות הקשורות בוועדת החוקה, השאלות הקשורות לנושא משאל-העם וניסוחו, אני מבקש שהצעת החוק תעמוד לנגד עיני ועדת החוקה, חוק ומשפט, כמובן בהשתתפותך כשר המשפטים. לכן, אני מבקש מאוד את תמיכת הממשלה ואת תמיכת חברי הכנסת בהצעה הזאת. אני לא חושב שיש כאן בעיה. זוהי בסך-הכול הצעה אחת, שאולי תקשור קשר עם הדיון האמיתי שיתקיים בעת משאל-העם וניסוח השאלה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אבי יחזקאל. אדוני שר המשפטים, תשובתך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כל הקואליציה שיושבת פה מתנגדת בחריפות להצעת החוק. כל אחד ואחד מהשרים שנמצאים פה באו והתגייסו כדי להפיל את הצעת החוק של חבר הכנסת אבי יחזקאל.

היו"ר ש' וייס:

מה עם הסיעות כאן, אדוני שר המשפטים, עם הסיעות פה מולך – מה עמדתן?

עוזי ברעם (העבודה):

הם הסמיכו אותך לדבר בשם כולם – זה נהדר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

נראה שלאור ההצבעה על פיזור הכנסת, יש הסבורים שהכנסת כבר התפזרה, לכן הם אינם נמצאים אתנו.

בכל מקרה, אני חושב שהדיון הזה איננו דיון שביסודו מצוי העימות בין ימין לשמאל, בין אופוזיציה לקואליציה, אלא זהו נושא מקצועי, שנגזר ממדיניות כוללת, מחשיבה משפטית, מהשקפות עולם, ולאו דווקא מהעימות הרעיוני שמפלח אותנו כאן לצד כזה של המתרס ולצד אחר של המתרס.

ובכל זאת, אנחנו בממשלה החלטנו שלא לתמוך בהצעת החוק של חבר הכנסת יחזקאל, מטעמים שאסביר כעת. קודם כול, אני אישית מברך על כל התקדמות שנוגעת למחשבה שביסודה סוגיית משאל-העם. כיוון שמשאל-עם הוא כנראה הכלי היחיד שעוד נותר לנו על מנת לקבל הכרעות בסוגיות מהותיות, תוך בחינה עניינית של השאלה שעומדת למבחן. בייחוד כאשר אנחנו רוצים להפעיל את הכלי הזה בהיבטים לאומיים כוללים, לא פרסונליים, לא מפלגתיים, ואולי אפילו לא אידיאולוגיים, בהיבט הפוליטי, למשל, אדוני היושב-ראש, בסוגיה של אישור חוקה; אם פעם, ביום מן הימים, יצא רצון מלפני הכנסת הזאת להשלים את מהלך החוקה.

היו"ר ש' וייס:

זהו אולי הדבר היחיד שכדאי לעשות בשבילו משאל-עם.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הדרך להעמיד חותם של הכשר לאומי, גושפנקה סופית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שר המשפטים צ' הנגבי:

הממשלה מתנגדת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא לא מתנגד.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לכן, הרעיון של משאל-עם כשלעצמו הוא רעיון חיובי. אדוני היושב-ראש, דווקא בחודשים האחרונים, הדיון בעניין משאל-עם צבר תאוצה. הוא צבר תאוצה בהקשר של הפעימה, ודווקא קולות במפלגת העבודה, מפלגתו של המציע, התגייסו להשמיע קול ברמה נגד משאל-העם. נדמה לי שבראשם אפילו עמד היושב-ראש שלנו היום, חבר הכנסת שבח וייס.

היו"ר ש' וייס:

ממש נכון, אני מודה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

וגם רבים אחרים, לרבות ראשי המפלגה. וכך הייתי מבקש לראות דווקא את הדיון הזה, בהקשר המהותי ולא בהקשר הקוניוקטורלי, הנוגע לסוג כזה או אחר של משאל-עם. הבחנה משמעותית היתה לפני תקופה קצרה בדיון הציבורי על המשאל המייעץ ומשאל-העם שתוצאותיו מחייבות. שני סוגי המשאלים קיימים במדינות העולם. במקום שבו מדובר על משאל-עם מחייב, הרי על-פי עמדת צוות משפטינים במשרד המשפטים, שהיא גם עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, במשאל-עם מחייב יש צורך לחוקק חוק-יסוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דרעי, נא לפזר את הפרלמנט שסביבך.

אריה דרעי (ש"ס):

שר המשפטים צ' הנגבי:

הממשלה מתנגדת. כדי לחוקק חוק-יסוד, יודעים החברים מה המשמעות. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אל תדאג, יש לכם פה רוב. 11 איש יש לכם. השר נאמן לא יכול להצביע, אל תדאג. הוא גם לא מעוניין להצביע.

לכן, השאלה הנוגעת למשאל-עם מחייב היא שאלה שעוד תידון.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים, אתה מתואם כאן עם האי-תיאום?

שר המשפטים צ' הנגבי:

ש"ס נגד משאל-עם, מה אתה רוצה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שר המשפטים צ' הנגבי:

הממשלה מתנגדת להצעה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אנא ממך, תעשו את זה קצת יותר בשקט.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הממשלה, כאמור, יזמה מהלך בשעתו, של המשך התהליך המדיני. מטרת הנושא שנדון בממשלה היתה להגיע לסיכום בעניין הקרוי ההיערכות הנוספת של צה"ל ביהודה ושומרון. בשלב זה עצרנו את המהלכים.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים, תאמר לי כמה זמן אתה צריך, בסדר?

שר המשפטים צ' הנגבי:

עד שאבי יחזקאל יבקש.

היו"ר ש' וייס:

עד שאבי יחזקאל יאותת לך. טוב, עוד שלוש דקות בערך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אנחנו סבורים שהשאלה הנשאלת נוגעת לאותה החלטה של הממשלה. אם הממשלה החליטה על הסדר מדיני, זו צריכה להיות השאלה המוצגת בפני הציבור – מי בעד ומי נגד, ולא שאלה פוליטית, ובייחוד לא שאלה פוליטית שבית-המשפט העליון יאלץ לעסוק בה.

משום כך אנחנו סבורים, שבשלב זה אין צורך לתמוך בהצעת החוק של חבר הכנסת יחזקאל.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר המשפטים. האם חבר הכנסת יחזקאל רוצה לנסות לשכנע אותנו בשכנוע חוזר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אפשר לעבור להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה, נא לשבת איש איש במקומו. הצעת חוק משאל-עם (ניסוח השאלה), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל, הצעה טרומית.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 14

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק משאל-עם (ניסוח השאלה), התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

19 תומכים, 14 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שההצעה עברה בהצבעה הטרומית, והיא תועבר לוועדת חוקה, חוק ומשפט, להמשך טיפול בנושא.

הצעת חוק השוואת זכויות פנסיה לאלמן ואלמנה, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ע' פרץ)

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, אנחנו עוברים לנושא הבא שלנו: הצעת חוק פ/2177 – הצעת חוק השוואת זכויות פנסיה לאלמן ואלמנה. חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה. אחריו – שוב חבר הכנסת אבי יחזקאל.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זמן רב מתקיימת במדינת ישראל אחת האפליות אולי הקשות ביותר, שכל המעורבים במשק הישראלי שותפים לה במשך שנים רבות, ואולי לא הבחינו בה ואולי היא לא היתה קשה כל כך כפי שמסתבר היום, שהיא פוגעת בעיקר באלמנות בישראל. אסביר זאת בקיצור נמרץ, כי נראה שלנושא כזה אין צורך להקדיש זמן רב כדי שחברי הכנסת יחליטו לתמוך בו.

לפי התקנות הקיימות היום בקרנות הפנסיה בישראל, כאשר אלמן הולך לעולמו, השאירים שלו מקבלים סכום שעומד על 60% מהקצבה שהוא קיבל בימי חייו. לעומת זאת, כאשר פנסיונרית, שגם כן חסכה ועבדה כמו אותו פנסיונר, הולכת לעולמה, השאירים שלה מקבלים מחצית ממה ששאירי האלמן מקבלים. כלומר, השאירים שלה יקבלו רק 30% מאותה פנסיה שהיא שילמה עליה כל חייה.

יכול להיות שבעבר היו פחות אלמנות עובדות. אולי ציבור העובדות בישראל מספרו היה קטן יותר מאשר בשנים אלו. היום ציבור העובדות בישראל רוצה זכויות מלאות. נכון, קשה מאוד לדבר על כך, אבל אדם רוצה להיות שווה באותה מידה גם כשהוא הולך לעולמו. אשה בישראל רוצה לדעת, שכשהיא תלך, כדרך הטבע, לעולמה, שהשאירים שלה יקבלו בדיוק את מה שהיא חסכה ויקבלו אותן זכויות כפי שמקבלים שאיריו של עובד אלמן.

אני חושב, שעיוות כזה, שמתרחש במשך שנים רבות במדינת ישראל, לא שייך לממשלת ליכוד ולא שייך לממשלת עבודה. העיוות הזה קיים בתקופת כל הממשלות. יכול להיות שלא הבחינו בו עד היום, יכול להיות שעד היום האלמנות שתקו ולא זעקו את הזעקה הזאת. אני מקווה שהכנסת תיתן את ידה לתקן את העוול הזה, ושלפחות השוויון בין נשים לגברים יבוא לידי ביטוי. אם יש כל כך הרבה עיוותים כשהן בחיים, לפחות יהיה שוויון בזכויות שלהן כשהן הולכות לעולמן, והשאירים שלהן ידעו להעריך את מה שהן עשו בתקופת חייהן. תודה רבה, אדוני.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת עמיר פרץ. תשובת שר האוצר.

אדוני שר האוצר, אני רוצה להודות לך. עשיתי את זה גם אתמול כאן, מעל במת הכנסת. אני רוצה להודות לך, לשר העבודה והרווחה, ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, על ההירתמות שלכם לתיקון החוק של נפגעי פעולות איבה, שקשורה לספיבק ומרקוביץ ועוד כ-20 איש שנפגעו גם בשואה וגם בפעולות איבה. אני מאוד מודה לך. החוק עבר אתמול.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שלא יצטרכו להשתמש בחוק הזה. תפילתנו ותקוותנו.

הי"ר ש' וייס:

הלואי.

שר האוצר י' נאמן:

אבל טוב לו שיבוא לספר החוקים מאשר שיימצאו אנשים שנפגעים במצבים כה קשים, ממש איוב במהדורה מודרנית.

היו"ר ש' וייס:

נכון. והחוק עבר אתמול בקריאה שלישית.

שר האוצר י' נאמן:

אני שמח מאוד. ואני רוצה גם להודות לך, אדוני היושב-ראש. חז"ל אמרו: "אין מזרזין אלא למזרזין". בעניין הזה קיימת את מאמר חז"ל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שר האוצר י' נאמן:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה מתנגדת להצעת החוק, ואסביר את הדברים. זכויות העמיתים בקרנות הפנסיה קבועות בתקנוני הקרנות. תנאיהן של התקנות ידועים לעמיתים בשעת הצטרפותם לקרנות. שינוי תנאי התוכנית מהווה פגיעה בחופש ההתקשרות, אשר תנאיה הוגדרו בעת הצטרפות העמיתים לקרן.

תוכנית הפנסיה מהווה מכלול שלם של תנאים הקשורים ומשפיעים זה על זה. זכויותיהם של העמיתים כלפי הקרנות תלויות ונגזרות מהיקף ההפרשות לכל אחת מהקרנות. לפיכך, כל שינוי בהן צריך להיעשות בצורה מאוזנת, שכן שינוי בתנאי תוכניות הפנסיה ללא שינוי מתאים בהפרשות הנדרשות לשם מימון השינוי, גורר גירעון אקטוארי של הקרן.

קבלת הצעת החוק, המבטיחה הגדלת זכויות העמיתים, וכל זאת ללא שינוי בגובה הפרשותיהם, תגרור הגדלת הגירעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות בסכום של כמיליארד שקלים, או לחלופין, תעמיס את הנטל הכרוך בגירעונות אלה על תקציב המדינה, כמוצע בהצעת החוק. דהיינו, העומס יוטל על כל תושבי המדינה, גם אלו שאינם עמיתים בקרנות הפנסיה.

לאור האמור, אדוני היושב-ראש, אני מבקש מהכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר-יומה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה רוצה סיבוב חוזר?

עמיר פרץ (העבודה):

הצבעה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה, חברים. הצעת חוק השוואת זכויות פנסיה לאלמן ואלמנה, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת עמיר פרץ, בקריאה טרומית. ההצבעה החלה.

אם ההצעה תעבור, היא תידון בוועדת העבודה והרווחה.

סופה לנדבר (העבודה):

גם אני.

היו"ר ש' וייס:

רק מי שישב, אני לא מוסיף. בחוקים אני לא מוסיף קולות.

סופה לנדבר (העבודה):

אבל הייתי באולם.

היו"ר ש' וייס:

אם היית באולם – בסדר.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 22

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 12

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק השוואת זכויות פנסיה לאלמן ואלמנה, התשנ"ח-1998,
לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

22 – בעד, 12 – נגד, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת החוק עברה, והיא תעבור לוועדת העבודה והרווחה להמשך הטיפול בה וגיבושה לקראת קריאה ראשונה.

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מניעת הפרטה של מבחני הנהיגה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר ש' וייס:

הסעיף הבא, הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מניעת הפרטה של מבחני הנהיגה), התשנ"ח-1998 – הצעת חוק פ/2219, של חבר הכנסת יחזקאל. בבקשה.

עוד מעט יפריטו לנו את הסלונים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

רבותי, הצעת החוק שלי אומרת, שכמו ברמה של מבחני בגרות ומבחנים אחרים שהמדינה עורכת, את נושא מבחני הנהיגה אסור להפריט ולהעביר לידיים פרטיות. זה מתחיל במבחני נהיגה, זה עלול להסתיים בהרבה מאוד דברים.

דיברתי עם שר התחבורה, ואני אומר לפרוטוקול: אנחנו נקדם את הצעת החוק הזאת עם משרד התחבורה, לאחר התייעצות ודיון בעניין הזה. אני שמח שמורי הנהיגה פעלו, אני שמח שהשר לא מתנגד ברמה של ההצעה שלי, ואנחנו נקיים על זה דיון בוועדת הכלכלה לאחר הקריאה הטרוםית.

המטרה היא "לעשות חושבים" ולעשות סדר בכל סוגיית מבחני הנהיגה, למנוע את כל הרעות החולות שישנן, ולכן אני מבקש לאשר את ההצעה בקריאה טרומית. תודה, אדוני השר; תודה, היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת יחזקאל. אדוני שר התחבורה, מה דעתך בנושא זה? בבקשה.

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר יחזקאל המציע, מלכתחילה משרד התחבורה מתנגד להצעת החוק, גם הממשלה מתנגדת, אולם, מאחר שהמציע הסכים שהתקדמות בחקיקה תיעשה בהסכמת משרד התחבורה, הרי שאין לי שום התנגדות שבסיום דברי כל הבית יצביע בעד החוק בקריאתו הטרוםית.

אני רוצה להעיר כמה הערות בנושא הזה. היקף תאונות הדרכים, חומרתן ועלותן למשק המדינה הביאו את ממשלת ישראל לנקיטת מהלך שתכליתו להגדיר מחדש את יעדי הפעולה השונים בנושא ולהביא מפנה מהותי במצב תאונות הדרכים, דרך שינוי נושא רישוי נהגים בישראל – הכשרתם ובחינתם במסגרת רפורמה כוללת בנושא.

הבעיה המרכזית הינה הרמה המקצועית ורמת השירות הבלתי-מספקת הניתנת כיום על-ידי אגף הרישוי לציבור. הדברים מתבטאים במשך זמן המתנה ארוך למבחן מעשי וכן בשעות מתן שירות קצרות ולא גמישות לקהל הרחב. זאת משום שמדובר בגוף אשר אחראי מחד גיסא לצד הביצועי-התפעולי, ומאידך גיסא, לצד הפיקוח, הבקרה, המדיניות ושיפור איכות מערך הביצוע. דבר זה גורר אחריו, בהכרח, פגיעה משמעותית הן ברמה המקצועית והן ברמת השירות הבלתי-מספקת הניתנת כיום לציבור הלקוחות הרחב.

אני מרשה לעצמי לומר, שהאמצעים המוקצבים על-ידי הממשלה לתפעול מערך הבחינות כיום אינם מספקים.

משרד התחבורה שוקד כיום על ביצוע של רפורמה מקיפה במערך רישוי הנהגים בישראל, הכשרתם ובחינתם. במסגרת מהלך זה יועבר לגורם חיצוני רק הביצוע הטכני של מבחני הנהיגה. במסגרת רשות הרישוי תישאר הסמכות השלטונית למתן רישיון נהיגה. הכשרת בוחן נהיגה, בחינתו, מתן הסמכה לבוחן, מתן רישיון הנהיגה לנבחן – כל אלה יישארו בידי רשות הרישוי.

הפעלת הרפורמה הזאת תביא להפרדה מוחלטת בין הגורמים השונים הפועלים במערכת, כאשר משרד התחבורה ימשיך להיות אחראי למדיניות, לתקינה, לרישוי ולבקרה המקצועית; מורי הנהיגה יהיו אחראים להכשרה מעשית של הנהג, ובחינה על-ידי המנהל המקצועי בסוף ההכשרה בבית-הספר לנהיגה.

הדבר קיים היום בכמה מדינות, בעיקר באירופה: הולנד, גרמניה ובלגיה, והשיטה נחלה הצלחה.

עם יישומם של השינויים הללו, נגביר את מאמצי הפיקוח והבקרה.

מדיניות הפיקוח תהיה מורכבת משלושה גורמים עיקריים: בקרה מקצועית בזמן אמת; תקצוב מיוחד לשכירת שירותים ממשרדי חקירות בעת הצורך, למען שמירה נאותה וקפדנית על טוהר מידות בנושא; מערכת בקרה ממוחשבת, שתאתר חריגים ותחקור אותם.

רפורמה זו תביא, לפי השקפתנו, לשיפור רב ומשמעותי הן בהכשרת הנהג ובהקניית הרגלי נהיגה נאותים ומשמעת בכביש, והן ברמת השירות לקהל המשתמשים.

אני רוצה להדגיש, שלא רק הממשלה הזאת, אלא הממשלות השונות החליטו שלוש פעמים על העברת הטיפול בבחינות הנהיגה לגוף חיצוני: החלטה מס' 1813, מיום חמישי, ב' באב התשמ"ו – 1986, החלטה מס' 551 מה' בתמוז התשמ"ז – 1987, החלטה מס' 2624 מו' באלול התשנ"ז – 1997. גם דוח מבקר המדינה מס' 47 מתריע על אי-מימוש החלטות הממשלה בנושא הזה.

מנגנוני הפיקוח המתוארים יבטיחו את טוהר הבחינות. הפרטה ורק הפרטה תביא לרעיונות ולהבטחת שירות טוב, זמין ויעיל לציבור.

חששו של חבר הכנסת יחזקאל, כי הפרטת המערכת תביא, חלילה, לשחיתות – אין בו ממש. לראיה, מערכת רישוי הרכב שהופרטה מתפקדת היטב. לעומתה היו, לצערי, לא מעט מקרים שבהם אירעו אירועים חריגים, אני אומר את זה בלשון המעטה, במערכת רישוי הנהיגה הקיימת כיום.

אדוני היושב-ראש, הארכתי בדברי רק בשל החשיבות היתירה שאני מייחס לנושא, למציע ולניסיונו של יושב-ראש ועדת הכלכלה.

היו"ר ש' וייס:

אין ספק, המניע הוא נכון.

שר התחבורה ש' יהלום:

לכן, אם אדוני היושב-ראש מקצר, אני מוכן לעצור כאן ולבקש שאכן נצביע על הצעת החוק בקריאה טרומית, לאחר שקיבלנו, כאמור, את התחייבות המציע, שלא לקדמה אלא צעד בצעד עם הסכמת משרד התחבורה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר התחבורה על גישתו הקונסטרוקטיבית לנושא.

אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מניעת הפרטה של מבחני הנהיגה),
התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יחזקאל – יש גם הסכמה של השר, ואני מודה לו על כך. ההצבעה
החלה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מניעת הפרטה של מבחני הנהיגה),
התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, רבותי, 14 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק אושרה בקריאה טרומית.

אני מודה לחבר הכנסת יחזקאל, ואתה תמשיך לטפל בזה הלאה בוועדת הכלכלה. תודה.

הצעת חוק שיחות התעסוקה (תיקון – הקמת לשכות), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון – הקמת לשכות), התשנ"ח-1998, מס' פ/2283, של
קבוצת חברי הכנסת. 'נמק חבר הכנסת סאלח סלים. בבקשה, אדוני.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק באה בזמן מתאים ורצוי, בזמן שכולנו יודעים שהאבטלה הגיעה ל-210,000 אזרחים במדינה, שזה 9.3%. אלה אנשים שנרשמים בלשכות התעסוקה. יש הרבה מובטלים אחרים שלא נרשמים, מכל מיני סיבות.

עניין האבטלה נוגע ליהודים ונוגע לערבים. אנחנו מודעים למה שהולך, במיוחד בעיירות הפיתוח, האבטלה גוברת שם, ובכפרים הערביים. למשל, ברשימה שאנחנו רואים כל פעם, עין-מאהל, רהט ועוד יישובים אחרים בראש סולם רשימת המובטלים.

הצעת החוק שלי אומרת, יישוב שיש בו 10,000 תושבים, תהיה שם לשכה כדי שהמובטלים ילכו להירשם שם. אני מכיר יישובים של 10,000 תושבים ויותר, וגם פחות, שאין בהם לשכה. התושבים נוסעים מיישוב ליישוב. זה גם זמן, גם הוצאות. לפי דעתי, זה עולה למדינה הרבה יותר מאשר לפתוח לשכת תעסוקה באותו מקום.

כל פעם נותנים לנו תשובה שיש בעיה עם כוח-אדם. אדוני היושב-ראש, מה יותר קל, להעביר 1,000 או 2,000 בני-אדם ממקום למקום ושיחזרו ליישובים שלהם, או להעביר פקיד – – –

היו"ר ש' וייס:

1,000 אנשים ממקום למקום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה לפי ההיגיון הישראלי.

היו"ר ש' וייס:

לאו דווקא. זה לפי היגיון ביורוקרטי ידוע.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

במקום להביא פקיד ליישוב אחד, וזה יומיים בשבוע, נדמה לי, מעבירים את האנשים מהיישובים שלהם.

היו"ר ש' וייס:

אומר לי חבר הכנסת רובי ריבלין, שיש לך רוב.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה עניין אנושי. זה גם מוריד קצת מהפקקים במדינה. זה לא עולה לממשלה. אני חושב, שהצעת החוק הזאת היא לטובת המובטלים, לטובת הפועלים. אני מכיר אישית אנשים שאין להם כסף לנסוע באוטובוס כדי להירשם.

אני אקצר ואומר, אני מקווה שהצעת החוק תעבור ברוב קולות, כי כל חברי הכנסת שמסתובבים בשטח יודעים כמה הדבר חשוב לאנשים, וכן יודעים שזה לא יעלה כסף רב לממשלה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת סאלח סלים.

אדוני שר העבודה והרווחה, מה דעתך על העניין של הלשכות, כפי שהציע חבר הכנסת סאלח סלים?

אדוני שר העבודה והרווחה, עשיתי זאת קודם מול שר האוצר. אני רוצה להודות לך אישית מקרב לב על הפעילות שלך לקידום החוק של נפגעי פעולות איבה, של ניצולי שואה שנפגעו מהטרור. אתמול העברנו זאת בקריאה שנייה ושלישית; אתה שותף מלא לעניין, שר האוצר וכן חבר הכנסת מקסים לוי. ואני מודה לכם מקרב לב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני חושב שזה מחובתנו ואני שמח שהצלחנו לעשות זאת בצורה המהירה והיעילה.

היו"ר ש' וייס:

מהירה מאוד.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, צריך לזכור, שהתקופה היום קשה מבחינת האבטלה, ואסור שהיא תביא אותנו לכל מיני החלטות חפזות או החלטות שיש בהן דרכים שלא יביאו לפתרון הבעיה. אלא להחרפתה.

אני בעד שיפור השירות. אנחנו עושים שינויים אדירים גם בשירות התעסוקה וגם במוסד לביטוח לאומי, עם הפנים לאזרח, להגיע עד כמה שאפשר רק לאזרח, לסייע ולעזור לו. אבל תארו לכם, רבותי, שנפתח סניפים, לוגיסטיקה, נרים בניינים, נשקיע מיליארדים בכל יישוב קטן, ולא בהכרח יש שם אחוז אבטלה המצדיק החזקת בניין.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא יישוב קטן, מדובר על 10,000 איש.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

מתוך 10,000 איש, כמה מובטלים יש? עכשיו אנחנו בתקופה של אבטלה. בעזרת השם, תגיע תקופה שכולם מייחלים לה, שלא תהיה אבטלה, ואז מה? אולי לא יהיו מובטלים? אז תיקח בניין, תיקח כוח אדם, אחר כך גם יאשימו אותי שאני ממנה אנשים של ש"ס, ועוד מינוי ועוד כוח אדם, ועוד ניפוח. בוא ניקח את כוח האדם למקומות שצריך, בוא נשקיע את הכסף היכן שצריך. ניקח כסף, ניקח תקציבים, נבנה פילים לבנים, ויהיו עוד מבנים, יהיו עובדים, עובדי מדינה שישבו שעות, ימים, שבועות וחודשים בחוסר מעש. אז היום יש אבטלה, אולי באותו יישוב של 10,000 תושבים יש היום אבטלה של 100 אנשים, של 10%, יותר, פחות, אבל זה עדיין רחוק מלהצדיק החלטה כזו שיש בה משום בזבז כספי ציבור. זה לא בתוך סדרי העדיפויות שלנו. סדרי העדיפויות – לחלק ולהשקיע במקומות הנכונים. אם המוסד לביטוח לאומי, לדוגמה, היה מחליט, שסניף משנה יהיה רק ביישוב שיש בו 50,000 פונים, והיתה הצעה לעשות את זה כשיש 20,000 פונים, הייתי מבין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני, אפשר להחליט על כך בוועדה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

סליחה. ביישוב הזה יש נשים שצריכות את המוסד לביטוח לאומי לצורך מענק לידה, יש אנשים נכים, יש קשישים. אדרבה, זה דבר שעולה כסף, כרוך בעלויות רבות, אבל לפחות אנחנו נותנים תועלת לציבור. אנחנו בעצם אומרים לאנשים, אתה בלאו הכי מובטל, אתה יכול ללכת עוד כמה קילומטרים לסניף שנמצא שם. אתה אומר, לא, תחכה פה, נביא לך את הסניף ונשקיע הון עתק במקומות, והדרך הזו להתמודדות עם האבטלה היא דרך פסולה. הגיע הזמן באמת להשקיע מאמצים על מנת להתמודד עם האבטלה. אני מסכים עם האמרה, ואני תמיד אומר, בואו ניאבק באבטלה ולא במובטלים. יש אנשים שמנסים לחוקק הצעות חוק – איך לדכך את המובטלים, ואני נגד זה. אם אנחנו מרגישים שיש בעיה קשה באבטלה, צריך לעשות הכול על מנת להתמודד עם האבטלה, ולא להיאבק במובטלים ולדכא אותם.

אנחנו בעצם עושים דבר, ואולי לכאורה רוצים לעשות חיים קלים למובטלים, אבל בכך נגרום יותר אבטלה. נשקיע משאבים אדירים, נבנה בניינים – – –

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ברצוני לשאול שאלה.

היו"ר ש' וייס:

ברצון.

דוד טל (ש"ס):

אדוני השר, מה עשו משרד העבודה ומשרד האוצר בנוגע לדמי אבטלה – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני אצא ידי חובת תשובה על הצעה לסדר-היום. אם כן, אני אומר אותה עכשיו, אחרת, אני אומר אותה פעמיים. אני לא מרגיש בנוח כאשר אני חוזר על הדברים פעמיים כשלא צריך.

אתה סגן יושב-ראש הכנסת, אולי תוכל לעשות פרוטקציה, שאוכל לתת עכשיו תשובה על הצעה לסדר-היום שאני מחויב לה. אדוני היושב-ראש, יש הצעה לסדר-היום שאתמול לא יכולתי להשיב עליה.

היו"ר ש' וייס:

זה לא בסמכותי, זה רק בסמכות יושב-ראש הכנסת. זה היה בסמכותי עד שנת 1996.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

על כל פנים, חבר הכנסת דוד טל, אני רוצה להרגיע אותך שהדבר הזה בטיפול בצורה טובה ויעילה.

היו"ר ש' וייס:

רגע, זו היתה הצעה לסדר-היום של דוד טל?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן, וחברים נוספים.

היו"ר ש' וייס:

אני אתן לך עוד שתי דקות לענות לו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אתה מרשה לי לענות לו?

היו"ר ש' וייס:

כן, לא פורמלית. נעשה צירוף כזה מבלי לפגוע בתקנון.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מקבל את ההצעה הטובה של אדוני היושב-ראש.

רבותי, אני אומר באחריות – אחריות לכספי ציבור, אחריות לכספי המדינה בכל מה שקשור להצעות. באופוזיציה יודעים יפה מאוד – אני אומר זאת לאופוזיציה – הצעות חוק, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מציעה הרבה הצעות כאלה, ותמיד כשאני יכול ואני רואה שההצעה צודקת אני מנצל את ההזדמנות לברך אותה, אפילו נגד עמדת הממשלה; או שאני משפיע ומשכנע את הממשלה, או שאני קם ואומר: רבותי, הממשלה התנגדה לזה אבל אני בעד. אני לא מתבייש לעשות זאת. אני יורד מהדוכן ואני אומר שאני בעד. בחלק גדול מהמקרים זה משפיע על האנשים וגורם להם להצביע בעד.

רבותי, זו הצעת חוק שלא תביא שום פתרון. לכאורה היא באה להקל על האזרח. היא לא תיתן לו שום הקלה, אולי הקלה הפוכה בזה שהוא התרגל לקבל את דמי האבטלה ויהיה לו קל יותר מאשר לחפש עבודה. ללכת לסניף הקרוב הזה יותר קל מלחפש עבודה, למה שהוא יעבוד?

לכן אני לא חושב שהצעת חוק כזאת יכולה אפילו להידון בוועדה, מכיוון שאם נרשה לעצמנו להעביר הצעות כאלה לוועדה, אני משוכנע במאה אחוז שכל חברי הבית שיושבים פה, הן בקואליציה והן

באופוזיציה, מבינים שהדבר הזה – א. הוא לא מעשי; ב. זו הצעה שבסופו של דבר תביא ותגרום – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

כבוד השר, זה עדיין בקריאה טרומית, אפשר להתדיין בוועדה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני רוצה לומר לך, השאלה שלך נכונה, היא במקום, אמרתי לפני כמה דקות, שיש הצעות חוק שהממשלה מתנגדת להן, ואני קם ואומר, שההצעה במקומה, יש מה "לדסקס", יש אפשרות לבוא במשא-ומתן, יש מה לדבר, ואני בעד העברה בוועדה. אני לא מתבייש לומר בצורה הכי ברורה – גם חוקים טובים שהממשלה לא רוצה להעביר אותם, אני יודע לעשות זאת בדלת האחורית ולהעביר את ההצעות לחברי כנסת שיעבירו אותן. אבל הצעת החוק הזו – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני חוזר בי מהשאלה.

היו"ר ש' וייס:

מורי ורבותי, אדוני השר, נא לסכם כדי שנעבור להצבעה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ידידי, חבר הכנסת אבי יחזקאל, השאלה שלך טובה.

היו"ר ש' וייס:

אבי יחזקאל לא ירצה להיות מואשם כמי שהפיל את ההצעה של חבר הכנסת סאלח סלים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני חוזר בי מהשאלה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אף שאתה חוזר בכ – – –

היו"ר ש' וייס:

, מותר לשר לדבר עשר דקות, כך קובע התקנון. אני הוספתי לך עוד fair play אדוני השר, למען ה-
שתי דקות כדי שתוכל להשיב על ההצעה לסדר-היום. יש לך עוד דקה, דקה וחצי, תשתדל לסיים,
אחרת אין לזה סוף.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כל הצעת חוק שאני חושב שיש טעם לנהל סביבה דיון ענייני
על מנת להביא לשיפורים מסוימים, אני לא מהסס לבוא לדוכן ולומר את דעתי בניגוד מוחלט להחלטת
הממשלה.

אדוני חבר הכנסת אבי יחזקאל, זו הצעת חוק שגם אתה לא היית חותם בעדה, לא היית תומך בה,
לא אתה ולא שום חבר בסיעת מפלגת העבודה – גם אם הייתם מנהלים את הקואליציה וגם אם לא –
או בסיעות אחרות.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציע להוריד את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה, חברים. תודה רבה, אדוני השר.

רבותי, הצבעה על הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון – הקמת לשכות), התשנ"ח-1998, של חבר
הכנסת סאלח סלים, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 20

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון – הקמת לשכות), התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

21 תומכים, 20 מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה טרומית, והיא תעבור לטיפול 21 תומכים, 20 מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה טרומית, והיא תעבור לטיפול של ועדת העבודה והרווחה, נכון?

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני לא מוסיף קולות בחקיקה. בחקיקה לא מוסיפים קולות, כי זה מאוד עדין ורגיש. רבותי.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

– – הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 10), התשנ"ח-1998, שהחזירה ועדת החוץ והביטחון לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, וכן מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: סחר איברים להשתלה, והחלטת ועדת האתיקה – – –

היו"ר ש' וייס:

נא להקשיב לסגנית מזכיר הכנסת, הגברת שושנה כרם.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

— מיום ה' באב התשנ"ח – 28 ביולי 1998, בעניין היעדרות משיבות הכנסת בכנס החורף התשנ"ח.

עוד הונחה, מטעם ועדת הכנסת, החלטה מהיום בדבר הצעה לתיקון סעיף 37 לתקנון הכנסת. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, גברתי שושנה כרם, סגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי פגיעה), התשנ"ח-1997 **(הצעת חבר הכנסת י' שטרן)**

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי פגיעה), התשנ"ח-1997, מס' פ/1699, של חבר הכנסת יורי שטרן, שנכנס יפה מאוד, יחד עם חבר הכנסת רומן ברונופמן, למועדון המחוקקים. חבר הכנסת שטרן. חבר הכנסת שטרן, הזמנתי אותך לבמה, לדוכן. חבר הכנסת שטרן לא שומע בכלל. תנמק במשך שבע דקות, כי שלוש דקות הלכו לך למשא-ומתן עם שר העבודה והרווחה. אם אפשר פחות – טוב, יורי?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אוקיי. כבוד היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בחוק ההסדרים, לקראת שנת 1997, הוכנס נוהל חדש, והוא תשלום תשעה ימי פגיעה ראשונים על-ידי מעסיקים.

ההחלטה על הסידור החדש היתה תקציבית לגמרי, היא לא נגזרה מאיזו התחשבות בצורכי המשק, או אפילו בצורכי העובדים. היו בעיות עם חוק ההסדרים, כתוצאה מכך בא חוק נפרד, שחייב את המעסיקים לשלם תשעה ימי פגיעה ראשונים, דבר שגם היום יעורר תסיסה באותו ציבור שמייצר

מקומות עבודה. זו סתם גזירה שהוטלה עליו. עד כה שילם את זה הביטוח הלאומי, והמעסיקים משלמים ביטוח לאומי בשביל שהדברים האלה לא ייפלו עליהם.

בכל זאת החוק ישנו, יש רווח מסוים לתקציב המדינה מהפעלת החוק, וההצעה שלי באה לתקן כמה עיוותים בהסדר הקיים. יש שלושה עיוותים שהצבעתי עליהם. אחד הוא, שעובד שמועסק על-ידי כמה מעסיקים, אם הוא נפגע אצל אחד מהם – כולם צריכים לשלם לו. אף שאין שום אחריות של מעסיק א' לתאונת עבודה שקרתה אצל מעסיק ב', הוא צריך, פרופורציונלית, לחלק מהמשכורת של העובד – נגיד שהוא מועסק אצלו בשליש משרה, לשלם לו תשעה ימי עבודה. אני מציע שזה יחזור לביטוח הלאומי. המעביד שאצלו קרתה התאונה ישלם את חלקו, והיתר – ביטוח לאומי.

הדבר השני, התיקון השני שהצעתי, תאונות שקרו בדרך לעבודה וממנה, שנחשבות תאונות עבודה, אבל שוב, למעביד אין אחריות לכך – המעביד לא יכול להיות אחראי למה שקרה לעובד בתאונת הדרכים בדרך. להיפך; ההסדר הנוכחי בעצם הופך עובד שבא ממקום מרוחק, וחייב להשתמש בתחבורה ובדרכים, לעובד פחות רצוי, כי אם חלילה תקרה לו תאונת דרכים – המעביד יצטרך לשלם על אותם תשעת ימי עבודה.

התיקון האחרון מתייחס לעצמאים. עצמאי, כאשר הוא נפגע, אם הוא נפגע בתאונת דרכים או בתאונה בעבודה, עם העובד שלו, העובד יקבל מהמעביד תשעה ימי מחלה ראשונים, וכך המעביד גם ישלם לעובד וגם יישאר ללא פיצוי. הדבר הזה הוא, פשוט, בבחינת פגיעה בזכויות העצמאים.

לכן הבאתי את שלושת התיקונים שלי.

הסכמתי – – –

היו"ר ש' וייס:

אם אתה רוצה להעביר את החוק, נדמה לי שכדאי לך עכשיו לסכם.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

המוסד לביטוח לאומי היה מההתחלה נגד הסידור החדש. הכריחו אותו לקבל אותו. עדיין יש לי ויכוחים גם עם הביטוח הלאומי וגם עם משרד האוצר לגבי חלק מההסתייגויות. הסתייגות אחת לפחות סוכמה, והבטחתי לממשלה ואני אעמוד על כך, שהתקדמות בשלבים הבאים של החקיקה הזאת תהיה בהתאם לסיכומים שיושגו עם המוסד לביטוח לאומי ומשרד העבודה והרווחה מצד אחד ועם משרד האוצר מצד שני.

קיבלתי את הסכמת הממשלה, שהחקיקה הזאת – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

— – תעבור בקריאה טרומית, ואחר כך ההתקדמות שלה תהיה או בחלקים או בהתאם לסיכומים עם שני המשרדים הרלוונטיים.

היו"ר ש' וייס:

בסדר גמור. תודה רבה לחבר הכנסת שטרן. אדוני שר העבודה והרווחה, מה היא השקפתך על החוק הזה? בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, תודיע שאתה נגד ונצביע.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, זה קצת לא מקובל. חבר הכנסת שטרן התחייב לתאם את כל תהליך החקיקה עם הממשלה, כך שמעתי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, אני לא שמעתי שהממשלה חזרה בה והחליטה לתמוך בזה. אם אכן כך הדבר – אני לא יודע. יושב-ראש הקואליציה איננו פה, אבל, חבר הכנסת שטרן – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יורי שטרן.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת יורי שטרן, לי נאמר על-ידי הממשלה שהממשלה נגד. אתה, עכשיו, קם ואומר
שהממשלה בעד, מהיום. יושב-ראש הקואליציה איננו פה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני, אדוני, ממלא-מקום יושב-ראש הקואליציה. בלי שום עניין אישי, חבר הכנסת שטרן, לנו לא ידוע
שהממשלה שינתה את עמדתה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

– – –. ההתנגדות היתה מצד האוצר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שטרן, לא מקובל לנהל משא-ומתן – – –

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לא, אבל אני מסביר – – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, מספיק. הבנתי שיש כוונה – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת יורי שטרן, תראה, האמת שיש פה רוב כל כך מוחץ נגדך, ודווקא אני מתמלא ברחמים.
אני לא רוצה לנצל את הכוח של הרוב נגדך פה. אם תאמר שאתה לא מביא את זה לקריאה שנייה
ולקריאה שלישית ללא הסכמתי – – –

יונה יהב (העבודה):

קריאה ראשונה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

קריאה ראשונה, סליחה, אני חוזר בי. סליחה. שזה ייכנס לפרוטוקול: אם אתה לא מביא לקריאה ראשונה בלי הסכמתי – אני אהיה מוכן להוריד את זה לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עוברים להצבעה. רבותי, זה רעיון טוב, יש פה נושא טיפוס לאמון בין השר למציע, ואני מקווה שתקיימו אותו. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי פגיעה), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת יורי שטרן, שתעבור לוועדת העבודה והרווחה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 22

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי פגיעה), התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

22 תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע, שהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי פגיעה), התשנ"ח-1997, עברה לטיפול לקראת הכנה לקריאה ראשונה לוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תוכניות מיתאר לריכוזים בדואיים), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ט' אלסאנע)

היו"ר ש' וייס:

חברים, הנושא הבא בסדר-יומנו – הצעת חוק התכנון והבנייה (תוכניות מיתאר לריכוזים בדואיים), התשנ"ח-1998, מס' פ/1972, של חבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה, חבר הכנסת אלסאנע. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

שוש, נא לצלצל. חבר הכנסת ריבלין, תסייע לי שם באזור. חברי הכנסת. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. קדימה. נמשיך, רבותי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בשעות הבוקר היה דיון בנושא כל כך חשוב, מהותי, עניין פיזור הכנסת ועריכת הבחירות, והיתה החלטה של הקואליציה לא להתגייס. זה נושא לא כל כך חשוב. בעניין הזה, בהצעת החוק שאנו מגישים, אני רואה התגייסות ואכפתיות, ואני מקווה שזה בא מתוך רצון לתמוך בהצעת החוק מהצד הזה של הבית.

מי כמו חבר הכנסת גדעון עזרא היה בנגב, סייר אצל הבדואים, אצל אל-אטרש, ועאגל אל-אטרש מכיר אותו, והיה באבו-עיאדה וביישובים אחרים, והוא אמר: איזה תנאים? אני לא ידעתי. כך הוא הלך ואמר להם: אני לא תיארתי לעצמי שיש במדינת ישראל אנשים שחיים בתנאים האלה. איך יכול להיות שיש דבר כזה, ואני לא ידעתי עליו. מי אשם? האשמים הם הנציגים שלכם בכנסת.

צבי הנדל (מפד"ל):

הבית שלך – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

את הבית שלך הראית לו?

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו לא עוסקים ברכוש פרטי של חברי כנסת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת זאב בויים, יש גבול לחוצפה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

יש לך חוצפה.

היו"ר ש' וייס:

תעזבו את זה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש גבול לחוצפה ויש גבול לתת-רמה שאפשר לרדת אליה. אני רוצה להסביר לך – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא היית – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

במנטליות המעוותת שלכם – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, תן לי רגע. חברים, את העניינים הפרטיים סיימנו, ועכשיו עוברים לעניינים העקרוניים – בסדר?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, יש מנטליות מעוותת. במנטליות הזאת בדואי צריך ללכת יחף, ואם הוא נועל נעליים – זו עבירה וזה פשע; בדואי צריך לגור באוהל – אם הוא מקים בית, אומרים: מה פתאום? ערבי בכלל צריך להיות מקומט כזה. לגבי הדעות האלה, הגזעניות, כשאתם מתנפלים דווקא ביום הזה על חבר הכנסת אורי אור – בתוך כל אחד מכם, אמר חבר הכנסת הכנסת חיים רמון, יש גזען קטן; גזען גדול שמשתלט על המנטליות שלו, שלא מוכן להכיר ולעכל שזכויותיהם של הבדואים זכויות שוות וזכותם של הבדואים לחיות בתנאים יותר טובים לפחות בצורה שווה לכל אזרח אחר.

צבי הנדל (מפד"ל):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האחרון שצריך לדבר הוא חבר הכנסת צבי הנדל, שחי בהתנחלויות על האדמות של הפלסטינים. כל מה שהוא עושה הוא רק לטרפד את העתיד של כולנו –

צבי הנדל (מפד"ל):

שלי, של העם שלי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – להכשיל את תהליך השלום. הוא בא ויושב כאן ומתבדח ומטיף מוסר. בושה וחרפה.

עכשיו אני רק רוצה להציג נתונים, על מנת שלא תגידו, כשאתם באים לסייר: לא ידענו. אגיד רק את העובדות, כדי שלא תהיה לכם החוצפה לבוא לתושבים הבדואים ולהגיד: אנחנו לא ידענו שהמצב כל כך קשה; אנחנו לא ידענו ש-70,000 נפשות חיות ללא מי שתייה. את זה, אל תגידו שלא ידעתם, כי אני אומר לכם, שבתוך מדינת ישראל, בנגב, יש 120,00 תושבים. מדינת ישראל לא השכילה במשך 50 שנה לגבש מדיניות כדי לקלוט אותם וליישב אותם.

אני רואה, שיושב כאן גם אלי בבאי ולידו נמצא אילן שגיא. אילן שגיא היה יושב-ראש מינהל הביצוע לפני 20 שנה. כלומר, הבעיה לא צצה תמול שלשום. היו אנשים, היו ממשלות, ידעו על הבעיה, אבל לא התמודדו אתה.

אם היתה התמודדות, ההתמודדות היתה בזה שישבו בחדרי חדרים והחליטו: אנחנו נקים לבדואים, שהם 120,000 נפשות, שבעה יישובים. שבעת היישובים האלה הם חסרי כל מקורות תעסוקה, והם תופסים את המקום הראשון בכל הנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מבחינת העוני, מבחינת האבטלה ומבחינת התשתיות הירודות. אין בהם כלל מוסדות ציבור. שבעת היישובים האלה לא פתרו את הבעיה ל-120,000 נפשות בנגב. היום יש 70,000, שהם בני אדם כמו כל אחד מכם. יש להם משפחות כמו לכל אחד. יש להם ילדים, שזכותם לחיות ברמה נאותה כמו כל אדם וכל אזרח במדינת ישראל. אותם 70,000 חיים בתנאים, שלדעתי הם יותר גרועים מהתנאים במחנות הפליטים. כשאנחנו מדברים על מחנות הפליטים, אומרים: אלה אנשים שהם לא אזרחי מדינה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, נא לסכם בצורה מרוכזת וחזקה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אנחנו מדברים על אזרחי מדינת ישראל של שנות האלפיים, שידעה לקלוט עולים חדשים, ידעה לשלב אותם, ליישב אותם ולבנות להם יישובים, וידעה אפילו לתקן את חוק התכנון והבנייה על מנת לאפשר להם חיים נאותים. כנגד זה, יש 70,000 תושבים שחייבים ביישובים לא-מוכרים. הגיע הזמן להכיר ביישובים האלה. הצעת החוק שאני מציע, באה כדי שמשד הפנים לא יגיד לאנשים: אתם בונים שלא כחוק, ולכן צריך להרוס לכם. צריך לתת לאנשים אפשרות לחיות על-פי החוק, וזאת על-ידי תיקון החוק ועל-ידי הקמת תוכניות מיתאר, כדי שאנשים אלה יוכלו לקבל היתרי בנייה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מכאן הצעתי לאפשר תוכנית מיתאר ל-15 יישובים שהם לא-מוכרים, ולאפשר לתושבים בתוך היישובים האלה לקבל היתרי בנייה כדי שיוכלו לחיות כמו כל אזרח וכמו כל תושב במדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. אדוני שר הפנים.

צבי הנדל (מפד"ל):

רוב תושבי מדינת ישראל חיים על – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנדל, אתה מפתח אווירה של צוות עם חבר הכנסת טלב אלסאנע.

צבי הנדל (מפד"ל):

הוא מכיר את האמת שלו.

היו"ר ש' וייס:

הוא אומר ואתה עונה והוא עונה לך.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת טלב אלסאנע, קודם כול, מדובר על 16 מיקומים ולא על 15, וכנראה לא ספרת טוב את מה שרשום לך בהצעת החוק. אבל, אדוני היושב-ראש, חבל על הדיבורים. אני חושב, שהצעת חוק כזאת, שבאה במקום חוק התכנון והבנייה, אין מקומה בבית הזה, ואני מבקש להסיר אותה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש לענות.

היו"ר ש' וייס:

יש לך אפשרות להשיב עד חמש דקות.

קריאה:

— — — תן לו

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

תן לו. לא נקרא לך אפילו קריאת ביניים.

היו"ר ש' וייס:

אתם תעשו קריאה אחרת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לומר שאין לי הרבה ציפיות מאותם אנשים שיודעים את המציאות, יודעים את העוול, יודעים את העיוות, אבל כל עוד הבעיה לא הופכת לבעיה של מדינת ישראל הם לא יכולים להתמודד אתה. היו שני מבנים ליד שפרעם, ובמקום ללכת ולהכיר ביישובים, שלחו דחפורים והרסו אותם. היתה התקוממות, חסמו את הכביש בין חיפה לנצרת, ואחר כך אומרים: היתה טעות; היתה החלטה מוטעית. באים והורסים לאנשים את את הבתים שלהם.

אני רוצה לשאול אתכם: אתם מתארים לעצמכם איך רואים זאת אותם ילדים שרואים את הדחפורים הורסים להם את הבתים? ואלה לא בתים ולא וילות, אלא חושות ופחונים עלובים שאינם ראויים למגורי בני אדם. איך תסתכלו בעיניים של אותם ילדים? מה הם יחשבו? איזו מדינה יש להם? איך היא מתנהגת אליהם? מי היה רוצה שהבית שלו, שהוא מבצרו, ייהרס והוא יישאר ללא קורת גג?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מי אחראי למדיניות המעוותת הזאת? אני פונה לגבי זה – האם יש איזה היגיון? אני יודע שהצעת החוק לא תעבור. אני לא משלה את עצמי. אבל מה שאני רוצה להגיד הוא, שמי שמכשיל את המגמה לשינוי המדיניות נושא באחריות לתוצאות של מדיניות הריסת הבתים, לתוצאות מדיניות העוול, הקיפוח והאפליה בקשר להעדר תוכניות מיתאר ביישובים הלא-מוכרים. איפה יש יישוב יהודי אחד לא-מוכר במדינת ישראל? מדוע התופעה הזאת קיימת אך ורק בקרב התושבים הערבים, בקרב היישובים הערביים? כי יש גזענות נגד כל דבר שהוא ערבי. אתם צריכים להודות, שהמדיניות גזענית. אתם לא מוכנים לעכל שלאזרחי המדינה שאינם יהודים זכות לחיות בשוויון. אתם חושבים, שעל-ידי המדיניות הזאת אתם מרוויחים.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל, מי שחושב כך מטעה את עצמו, כי ההפסד הוא הרבה יותר מהרווח, אם יש רווח כלשהו.

נסים דהן (ש"ס):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש להעביר את הצעת החוק הזאת. אני יודע שכל הקיצוניים, כל הפנאטים הגזעניים, יצביעו נגד. אני חושב שההצלחה שלהם היא הפסד לטווח הרחוק.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

רבתי, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק התכנון והבנייה (תוכניות מיתאר לריכוזים בדואיים), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת טלב אלסאנע. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 24

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק התכנון והבנייה (תוכניות מיתאר לריכוזים בדואיים), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מוכרח לומר, שחבר הכנסת אלסאנע קיבל תמיכה אדירה של האופוזיציה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

תראה את החברים שלך.

היו"ר ש' וייס:

שישה תומכים, 24 מתנגדים ואפס נמנעים. אני קובע, שהפעם הצעת החוק לא עברה.

אנחנו עוברים להצעת חוק השמות (תיקון – סייג לקבלת שם מאימוץ), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יונה יהב.

נסים דהן (ש"ס):

אינו נוכח.

היו"ר ש' וייס:

תן לי שנייה אחת. מה עם חבר הכנסת יונה יהב? הוא בבניין, אדוני סגן המזכיר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, תמשיך.

נסים דהן (ש"ס):

הוא אינו נוכח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אחר כך תחזיר אותו.

היו"ר ש' וייס:

טוב. אחזיר את חבר הכנסת יונה יהב אחרי חבר הכנסת חג' יחיא. אתם מסכימים?

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד בחירות), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ר' חג' יחיא)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד בחירות), התשנ"ח-1998 – הצעת חוק פ/2281, של חבר הכנסת רפיק חג' יחיא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא נתנגד שחבר הכנסת יונה יהב יבוא, וניתן לו.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. אנחנו ניתן לחבר הכנסת יהב אחרי זה.

חבר הכנסת חג'־יחיא, עכשיו תורך. נדמה לי, שזו הצעת חוק פרטית ראשונה של חבר הכנסת חג'־יחיא.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת חג'־יחיא, אני תומך בך.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, צריך לקצר. כבודו, בבקשה.

רפיק חג'־יחיא (העבודה):

אני מקווה ששר הפנים ישמע לפחות את הפתיחה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר הפנים. חבר הכנסת בדש, שחרר לנו את שר הפנים, אנחנו רוצים אותו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לא נאום בכורה, אבל זו הצעת חוק בכורה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ש' וייס:

לא, היה לו פה נאום, סמוך עלי, אני תמיד כאן באולם.

רפיק חג' יחיא (העבודה):

כבוד שר הפנים, ההצעה שלי באה, במקרה או שלא במקרה, בצל אספה מיוחדת שתהיה מחר בשרעם למזכירות הוועד הארצי של הרשויות המקומיות הערביות, שמצבן "על הפנים". אם אדוני השר ירצה לשמוע נתון מאוד מאוד כואב – אני בטוח שקיבלת את המידע הזה – 26 רשויות ערביות לא שילמו משכורות זה שישה חודשים. בבוקר חשבתי ש-18 רשויות לא שילמו, ולפי מידע שקיבלתי לפני דקות אחדות, אדוני כבוד השר, הנתון שמונח על שולחנו של היושב-ראש הוא 26 רשויות ערביות, מהן ארבע עיריות, שלא שילמו משכורות שישה חודשים.

אני חושב שזה נתון מדאיג מאוד, וכבוד השר יתייחס בוודאי להצעת החוק. אני מאוד מבקש ממנו להתייחס לסוגיה כואבת זו.

בקיצור, ההצעה שלי – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אנא, אל תפריעו, אתם גם לא תדעו אחר כך איך להצביע.

רפיק חג' יחיא (העבודה):

בקיצור, ההצעה שלי באה, אדוני היושב-ראש, להאריך את הקדנציה של ראש רשות מחמש שנים לשבע שנים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

כמו נשיא המדינה.

רפיק חג' יחיא (העבודה):

ואני מביא אותה משלושה טעמים ומשלוש סיבות. כידוע לכם, או ידועים לכם הלחצים והסחטניות למיניהם שרובצים על ראש הרשות במקביל לסוף הקדנציה ועם תחילת מערכת הבחירות, ואני יכול

להעיד מעדות אישית, כיהנתי כשתי קדנציות, עשר שנים רצופות כראש עיר, ועברתי על בשרי לחצים וסחטנויות. הדבר הזה הפך, לצערי הרב, נורמה גם בסקטור היהודי וגם בסקטור הערבי.

כבוד השר, ראש הרשות מתחיל את הכהונה שלו בצל המצב הקשה שרובץ על הרשויות. לוקח לו שנתיים, לפחות, עד שהוא מתגבר על הגירעונות שקודמו השאיר. ואני לא מאשים את ראשי הערים – כבוד השר יגיד, בוודאי, שהאשמה מוטלת על ראשי הערים.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני מבקש שלא להפריע לחבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, זאת הצעת החוק הפרטית הראשונה שלו.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

ריפוי בעיסוי, כן.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

לא הפרעתי לאיש עד היום, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

נכון.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

אבל מעכשיו אספור אותם אחד-אחד ולא אתן להם לדבר, אם מותר לי לאיים.

היו"ר ש' וייס:

יוצאים מחר לפגרה, נצטנן כולנו, אני מקווה.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

תאמין לי שאני יכול לעשות זאת היטב.

נסים דהן (ש"ס):

— — — תביא כפפות בפעם הבאה.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

הניסיון מלמד, אדוני השר, שבצל המצב הקשה, שלוקח לראש העיר להתגבר על הגירעונות שקודמו השאיר – כאשר שנה הוא מתכנן, ושנתיים הוא מתחיל לעשות משהו, ואז מתחילה מערכת בחירות.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אז מה שונה ראש העיר – — —

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

אתה בטח מדבר כראש עיר לשעבר, בטח עברת את זה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי הצעה אליך – השר יהיה מוכן להסכים אם לא יהיו רוטציות באמצע.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

תציע לו, אני מוכן לשמוע כל הצעה. אציג את ההצעה שלי, ואני מוכן לשמוע.

הבוקר שמעתי מהשר, ששיעור הגבייה ברשויות, אפילו ברשויות היהודיות – ובדש, חברי, אתה בוודאי יודע – מגיע היום ל-60%, ובסקטור הערבי – בגלל המצב הסוציו-אקונומי, המצב הכלכלי

והאבטלה, עוד פחות מזה. הוא בוודאי יטיל את האשמה על ראשי הערים. אני חושב, שכהונה של שבע שנים והגבלת הקדנציות ייתנו חופש פעולה לראש העיר גם כדי לגבות את המסים. אני מדבר כאן מניסיון, אני יכול להגיד מה שראשי הערים עוברים. כמובן, קשה להתעלם מהמצב הסוציו-אקונומי הקשה ומשיעור האבטלה הגואה בסקטור הערבי.

אני מקווה שהצעת החוק הזאת תעבור. תודה לכם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת רפיק חג'-יחיא. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עד שנת 1982 נבחר ראש הרשות לקדנציה של ארבע שנים. ההחלטה להאריך את הקדנציה לחמש שנים נעשתה כדי לאפשר לראש הרשות קדנציה סבירה לפיתוח הרשות ולביצוע תוכניות שונות, מצד אחד, ומצד שני, מתן תקופה סבירה ולא ארוכה מדי בין בחירות לבחירות, כדי לאפשר לבוחר לעמוד על תפקוד הרשות, ואם אינה לשביעות רצונו, להחליפה.

שבע שנים הן תקופה ארוכה מאוד, שמונעת מהבוחר להביע את דעתו על תפקוד המועצה ועל ראש הרשות שבראשה. בישראל, וכן בחלק גדול ממדינות העולם, נערכות הבחירות לפרלמנט אחת לארבע שנים. יש מדינות שבהן נערכות הבחירות אחת לשלוש שנים, כמו בשבדיה. בכל אופן, תקופה של חמש שנים בבחירות מוניציפליות היא תקופה סבירה מאוד, ואני חושב שאין מקום להאריכה מעבר לכך.

אשר לנושא השני שאליו התייחס חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, מצבן של הרשויות המקומיות הערביות – כמה פעמים אמרתי, שמצבן של הרשויות הערביות בישראל נגזר ממצבן של הרשויות המקומיות היהודיות, כשאנחנו לוקחים את הפער שקיים בין שני סוגי הרשויות.

השלטון המקומי בכלל נמצא היום במצב לא קל, במצב תקציבי קשה מאוד. יש רשויות שלא משלמות משכורות כמה חודשים. יש רשויות שעומדות ממש בפני קריסה, ואני מוכרח לומר לכם, שלפעמים עומדים בפני ראשי רשויות, ואומרים ממש בדמעות, שאחרי 30 שירות, 20 שירות, זו הפעם הראשונה שהם לא יכולים לשלם משכורת לעובדיהם. אני מוכרח לומר לכם שלבי נקרע, אבל אין בידי לסייע להם הרבה, בגלל התקציבים המוגבלים שיש לנו. וצריך להביא בחשבון, שהשנה היא גם שנת בחירות, ולכן כמה שזה קשה, המצב השנה קשה שבעתיים. היו לנו הרבה דיונים עם שר האוצר ועם אנשיו, אבל בינתיים ללא הצלחה, לצערי.

מובן שהמגזר הערבי מקבל טיפול מיוחד יותר מאשר המגזר היהודי, כדי לצמצם את הפערים, אבל צריך להביא בחשבון, שלצמצום את הפערים בצורה כזאת, חדשה, פשוט לא ניתן, בגלל חוסר הכלים, בגלל חוסר התקציבים אצלנו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — יש מדינה בעולם שראש עיר — — —

שר הפנים א' סויסה:

אני לא מכיר דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

אלבניה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר ש' וייס:

— — — חבר הכנסת זיסמן — — —

שר הפנים א' סויסה:

— — הצעתי לחבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, מכיוון שהנושא הזה לא קיים בשום מדינה בעולם — —

היו"ר ש' וייס:

באלבניה.

שר הפנים א' סויסה:

— — ומכיוון שהנושא הזה ממש חדש ולא נבדק, שלא נעשה זאת ככה — —

היו"ר ש' וייס:

אולי שיהפוך את זה להצעה לסדר-היום.

שר הפנים א' סויסה:

– – ולכן הצעתי לו להפוך אותה להצעה לסדר-היום, ונדון בה בוועדות ונביא את כל ההיבטים לכאן ולכאן.

היו"ר ש' וייס:

תיכף נשאל.

שר הפנים א' סויסה:

נשקול זאת. אם נמצא לנכון להעביר את ההצעה, נביא אותה ביחד, אפילו כהצעה ממשלתית להצעת חוק.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני שר הפנים.

חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, האם אתה מסכים להפוך את הצעתך להצעה לסדר-היום?

רפיק חג'יחיא (העבודה):

מסכים.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, נצביע. לפנינו לא עומדת עוד הצעת חוק פרטית, אלא הצעה לסדר-היום לדיון עיוני יסודי בוועדת הפנים של הכנסת. ההצבעה החלה, רבותי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בעד.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

תצביע, חבר הכנסת חג'-יחיא, תצביע אתה בעצמך.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 33

נגד – 2

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ברוב קולות גורף – 33, שני מתנגדים, שני נמנעים. אני קובע שהצעת חוק – – –

נסים דהן (ש"ס):

זו לא הצעת חוק, זו הצעה לסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא – תודה רבה, חבר הכנסת דהן על התיקון – שתעסוק בסוגיות המפורטות בהצעה הזאת, עוברת לוועדת הפנים. תודה.

הצעת חוק השמות (תיקון – סייג לקבלת שם מאימוץ), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת י' יהב)

היו"ר ש' וייס:

יש לנו חוב קטן לחבר הכנסת יונה יהב, כי הוא היה קודם ואנחנו סיכמנו – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

זה יהיה קצר מאוד. סיכמנו, בהסכמה, שנאפשר.

יונה יהב (העבודה):

— — — אדוני

היו"ר ש' וייס:

רגע, עדיין לא הצגתי את החוק, אני חייב להציגו.

נסים דהן (ש"ס):

זו הנמקה מהמקום, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

פה לא כתוב.

נסים דהן (ש"ס):

אין התנגדות ממשלה.

היו"ר ש' וייס:

לא כתוב. הצעת חוק השמות (תיקון – סייג לקבלת שם מאימוץ), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת ייב; הצעת חוק פ/1932. תנסה לקצר עד מאוד. בבקשה.

יונה ייב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דברי ההסבר שלי פשוט יספרו את הסיפור האישי שלי. נשאתי לאשה את רבקה, שהיא אלמנת צה"ל שבעלה נהרג בצליחה של תעלת סואץ ב-1973, וכחודשיים ימים לאחר נפילתו, נולד בנה אורן.

כאשר התחתנתי אתה, החלטתי לאמץ כחוק וכדין את היתום, את אורן, והחלטה הזאת קיבלה משנה תוקף כאשר אשתי הרתה ועמדו להיוולד לנו ילדים משותפים ורציתי שלא יהיה שום הבדל בין יתום צה"ל, בני מאומצי, לבין הילדים שנולדים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

יונה ייב (העבודה):

שקט.

כאשר התחלתי את הליכי האימוץ התברר דבר מדהים. לפי החוק הנוהג בישראל, כאשר אתה מאמץ יתום צה"ל, שהוא בעצם הזיכרון החי של האב שנפל במערכות ישראל, אתה בעצם מחסל – זאת המלה היחידה שאני יכול להשתמש בה במעמד זה – את זהותו המקורית, ולאחר קבלת צו האימוץ, אתה מלביש עליו את הזהות שלך, של המאמץ.

חשבתי שזה פגם גדול, מאחר שמדובר בזיכרון היחיד שנותר מהחלל. החלטתי שאני חייב להשאיר לו את שם אביו מולידו ולהשאיר לו את שם משפחתו המקורי, ואם ירצה – יוסיף את שם משפחתי שלי.

כך קרה שהתגלגלתי בכל ערכאות בתי-המשפט כדי להשיג את המבוקש הזה, שהוא נוגד את הקבוע בחוק הנוהג היום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בטרם צו האימוץ, או אחרי צו האימוץ?

יונה יהב (העבודה):

תוך כדי צו האימוץ, תוך כדי מהלך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בטרם מתן הצו.

יונה יהב (העבודה):

כן. עד שהגיע העניין לשופט שהבין לרוחי, השופט פיזם בבית-המשפט המחוזי בחיפה. במהלך הדיון המשפטי בבקשה הוא ביקש לפנות את היכל המשפט ונשאר לשוחח עם הילד כשעתיים תמימות. בתום השעתיים התמימות האלה הוא נתן צו כמבוקש, כפי שאני ביקשתי, על-פי בקשתו המפורשת של הילד, שהיה אז בן 14, הוסיף בצד שם משפחתו המקורי גם את שם משפחתי, והיום הוא נקרא בשני שמות המשפחה הללו.

לאחר שנתיים ימים, כשעמד אורן להתגייס לצה"ל ולעבור בלשכת הגיוס את הבדיקות למיניהן, ולשם כך הוא היה צריך להוציא תעודת זהות, סירבה מדינת ישראל להוציא לו תעודת זהות, כי הפקידים של משרד הפנים בחיפה אמרו: אנחנו לא מכירים צו אימוץ כזה. נאלצתי אז לעתור לבית-המשפט העליון, ובסופו של דבר הכול הסתדר.

לימים נבחרתי לכנסת, ואני מביא את סיפורי האישי כחקיקה לכנסת הזאת. אני מבקש מהבית להתאחד ולאפשר למאמץ, במידה שיש לו תפיסת עולם כמו שהבעתי אותה כאן מעל הדוכן הזה, לבקש ששם אביו מולידו של אותו יתום ושם משפחתו יישארו כפי שהיו טרם האימוץ, והשאר כתוב בהצעת החוק המונחת לפניכם. תודה.

נסים דהן (ש"ס):

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברי הטוב, חבר הכנסת יונה יהב. בבקשה, אדוני שר הפנים.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שהועלו כאן נימוקים שקשה לעמוד בפניהם וקשה להתמודד אתם, אם כי חלק מהבעיה נפתרת על-ידי חוקים קיימים. אבל כפי שאמרתי לחבר הכנסת המציע, אין לי התנגדות שהצעת החוק תועבר לוועדה לבדיקה. יש לנו כמה הערות לניסוח של החוק; בוועדה נכין אותו להמשך הקריאות, ואני מקווה שהוא גם יאושר.

היו"ר ש' וייס:

אני נרגש מכך שאני מנהל בדיוק עכשיו את הישיבה. יונה יהב הוא חבר קרוב שלי; וגם רעייתי, ד"ר רבקה יהב. זה אומנם מקרה, אבל מאוד מרגש שאני דווקא יושב בראש הישיבה הזאת.

כן, חברים, הצעת חוק השמות (תיקון – סייג לקבלת שם מאימוץ), התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת יונה יהב. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 23

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק השמות (תיקון – סייג לקבלת שם מאימוץ),

התשנ"ח–1998, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מוסיף, במקרה זה יש הסכמה גורפת, גם את השם של חבר הכנסת בויס. תודה רבה, אדוני שר הפנים.

23 פלוס זאב בויס, 24. אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה אושרה בקריאה טרומית ותעבור לטיפול של איזו ועדה, חבר הכנסת יונה יהב?

יונה יהב (העבודה):

עבודה ורווחה.

נסים דהן (ש"ס):

ועדת הפנים.

דוד צוקר (מרצ):

חוק האימוץ נדון תמיד בוועדת החוקה.

היו"ר ש' וייס:

חוק האימוץ בוועדת החוקה, רבותי. ועדת חוקה, חוק ומשפט, בסדר חברים?

הצעת חוק הקבלת הסמכה לרבנות לתואר אקדמי, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)

היו"ר ש' וייס:

כן, רבותי, הצעת חוק הקבלת הסמכה לרבנות לתואר אקדמי, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת אלכס לובוצקי; הצעת חוק פ/2224. ו' באב, נכון אלכס?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

כן.

הי"ר ש' וייס:

כי אתמול חוקקנו חוק על תאריך עברי, ואני משנן את זה עכשיו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הצעת החוק שאני עומד להביא בפניכם, בעצם יסודה באירוע שקרה כאן בכנסת לפני כמה חודשים, ואני מוכרח לומר אירוע שזעזע אותי במידת מה.

חבר הכנסת אברהם רביץ הביא בפני הבית הצעת חוק, שמטרתה היתה להכיר בבעלי הסמכה לרבנות מטעם הרבנות הראשית כמקבילים לבעלי תואר אקדמי לצורך קבלת משרות בשירות הממשלתי, כאשר המשרה אינה דורשת הכשרה ספציפית מיוחדת. לדוגמה: כדי להיות חבר בדירקטוריון של חברה ממשלתית, אדם צריך שתהיה לו השכלה אקדמית, אבל לא חשוב באיזה מקצוע – אפשר במתמטיקה, ביפנית או בתלמוד, העיקר שתהיה לו השכלה אקדמית כחלק מן הדרישה.

בא חבר הכנסת רביץ והציע אותה הצעת חוק. משום מה, הפכה הצעת החוק להיות אירוע בכנסת, וכרגיל, היו המאבקים הרגילים בין דתיים לחילונים – מנסים להשליט את הרבנים במקצוע. הוויכוח היה לא ענייני, ואני לא רוצה לחזור על אותם ביטויים שנשמעו מצד זה לצד זה באותו הקשר.

החלטתי לבדוק את הנושא לגופו של עניין, האם יש הצדקה לנושא הזה. כמי שבא מעולם האקדמיה, חשבתי שיש לי היכולת לבחון ולהשוות, ומכיר אני גם את העולם הדתי.

התוצאה של הבדיקה בעצם מונחת לפניכם בהצעת החוק. אני מציע היום לכנסת להכיר בהסמכה לרבנות מטעם הרבנות הראשית כשוות ערך לתואר אקדמי, אבל בשינוי אחד מהצעת החוק של חבר הכנסת רביץ: ובלבד שלמועמד יש גם תעודת בגרות.

מה ההיגיון בהצעה הזאת? ההצעה אומרת כך: מדוע ייגרע כוחו של מי שלמד תלמוד בישיבה ממי שלמד תלמוד באוניברסיטה, במיוחד כשמדובר כאן לא סתם בבוגר ישיבה, אלא במוסמך לרבנות שעבר את הבחינות של מועצת הרבנות הראשית? אלה בחינות מקיפות, משמעותיות – – –

הי"ר ש' וייס:

M.A. או B.A. לאיזה תואר זה יהיה מקביל, .

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

. לא נכנסתי לזה M.A; אולי אפילו B.A.אומר לך את האמת, יכול להיות שיש אפילו לשקול מעבר ל-. בהצעת החוק.

היו"ר ש' וייס:

האם המשמעות היא, שהוא יוכל לבוא לאוניברסיטה – נניח שזה יהיה. ולהתחיל דוקטורט? כלומר, האם זה יחייב את האוניברסיטאות?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא, אבל גם מי – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, אני שואל שאלות אמת, לא כדי לקנטר, חלילה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ודאי שלא. גם מי שלמד מתמטיקה באוניברסיטה לא יכול לעשות דוקטורט בתלמוד, גם אם יש לו תואר. מדובר כאן על – – –

היו"ר ש' וייס:

נניח שהוא יבוא לאוניברסיטה וירצה לעשות דוקטורט בתלמוד. כלומר, האם המועצה להשכלה גבוהה תקבל את החוק הזה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני אוסיף שאלה על שאלתך.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם בוגר תלמוד באוניברסיטה יוכל לקבל גם מוסמך לרבנות?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא, אני חושב שיש כאן אי-הבנה.

היו"ר ש' וייס:

לא, השאלה היא האם זה מין תואר מינהלי או אקדמי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני רוצה לענות. אין מדובר – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנדל, חבר הכנסת הנדל, אלה שאלות תמימות, לא שאלות קנטרניות.

צבי הנדל (מפד"ל):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הדבר האחרון שאני רוצה הוא, שהצעת החוק הזאת תהפוך עוד הפעם לוויכוח בין דתיים לבין חילונים. בואו נדבר לגופו של עניין, בבקשה, אני מתחנן בפניכם.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת ריבלין, אנא, יש כאן אי-הבנה, הרשה לי להסביר זאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש את רשות הדיבור.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הרשה לי להסביר זאת. אני לא מציע, אין משמעותה של הצעת החוק, שבוגר תלמוד של האוניברסיטה יקבל הסמכה לרבנות, כפי שאין משמעותה של הצעת החוק שמוסמך לרבנות יקבל תואר בתלמוד מהאוניברסיטה. לומדים אחרת, וזה – – –

היו"ר ש' וייס:

כלומר, מסגרות נפרדות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

רגע. אבל הכוונה היא כזאת: לעתים יש במשרדי ממשלה דרישות לתואר אקדמי בלבד. בא אדם למינוי לדירקטוריון של חברה ממשלתית, וכל מה שרוצים זה שהוא יהיה בעל תואר אקדמי. הוא יכול להיות בעל תואר אקדמי בלימודי המזרח הרחוק, גם אם החברה עוסקת בנושאים אחרים לחלוטין. רוצים את התואר האקדמי הזה כהוכחה ליכולת אינטלקטואלית מינימלית ולהשכלה מינימלית.

אני חושב, שבהחלט סביר במקרה הזה לצפות, שלאדם יהיה גם ידע מינימלי באנגלית, ידע מינימלי במתמטיקה. ואכן, כדי להיכנס לאוניברסיטה דורשים את הדרישה הזאת, וזאת בדיוק תעודת הבגרות. מעבר לדבר הזה, אין שום קוריקולום משותף לכל בוגרי האוניברסיטה. מי שלמד מתמטיקה ומי שלמד תלמוד ומי שלמד יפנית, אין להם משהו משותף חוץ מתעודת הבגרות.

היו"ר ש' וייס:

העיקרון הובן.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ולכן אני מציע במלוא ההגינות לקבל את הצעת החוק. הממשלה תומכת, וחשוב לי מאוד גם לקבל את קולות האופוזיציה במקרה הזה. אני פונה אליכם, חבר הכנסת זוילי, חבר הכנסת ברעם, חבר הכנסת ביילין –

יצחק וקנין (ש"ס):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

– משום שאני חושב שזאת הצעה הוגנת. לא באתי כאן לעזור לסקטור זה או לסקטור אחר. אני יודע שחברי החרדים היו מעוניינים שאני אוריד את הדרישה הזאת של בגרות, ייתכן שדברים אחרים לא מוצאים חן בעיני אחרים. אני חושב שזו הצעה הגונה, ומן הראוי שההצעה הזאת תתקבל על-ידי הכנסת, ותודה רבה מראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אלכס לובוצקי. סגן השר לענייני דתות, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אתה לא יכול לדבר במקהלה יחד עם סגן השר.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת באה להפסיק את האפליה נגד אנשים שצברו לעצמם שנים רבות של לימוד תורה ברמה של השכלה גבוהה.

אנחנו תומכים בהצעה. אבקש להצביע בעדה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן השר לענייני דתות, חבר הכנסת גמליאל.

חבר הכנסת ריבלין רוצה להתנגד. נכון?

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

מותר לו. אם הממשלה מסכימה, מותר לו להתנגד. מה אני יכול לעשות? בבקשה, עד חמש דקות, לא מוכרחים לדבר חמש דקות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר הנכבד, אדוני המציע, חבר הכנסת לובוצקי, כבר בשלב זה אני מבקש לומר שאני מתנגד להצעת החוק כפי שהיא. אינני מתנגד, חלילה, שרב בישראל יהיה בין האנשים שתוארם מאפשר להם לשמש כדירקטורים בחברה ציבורית. לו היתה הצעת החוק אומרת: רב בישראל, בין שהוכר על-ידי הרבנות ובין שלא הוכר – לא אכנס לדיני רבנות – רב שהוכר על-פי המלצתם של אנשים הבקאים בדבר רשאי לשמש כדירקטור, לא הייתי מתנגד.

אני מתנגד להצעת החוק כפי שהיא כאן, מהטעם הפשוט ששאלתי בקריאת הביניים היא שאלה של ממש. אם לפי הטיעונים של המציע יש להחשיב אדם שקיבל תואר רבנות על-ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל, ונוסף על כך יש לו תעודת בגרות, וצריך להשוות אותו לאדם שהוא בוגר אותם מדעים או מדעי היהדות באוניברסיטה, יצא בהשקפה ובהשלכה על-ידי השוואת הטיעונים, כאילו אדם שסיים לימודיו באוניברסיטה והוא כופר או אתאיסט או אדם שאינו מקיים אותן מצוות שלהן צריך כדי לשמש ברבנות – לא, חס וחלילה, שלא מקיים כל תרי"ג מצוות – יהיה רב. הדבר הזה הוא בלתי הגיוני, הוא בלתי אפשרי. אם אנחנו רוצים לאפשר לחברינו הרבנים לשמש כדירקטורים ציבוריים, נכתוב זאת בחוק הדירקטורים הציבוריים, ואם אנחנו רוצים לאפשר לחברינו באוניברסיטה ללמוד מדעי היהדות, ניתן להם תואר אקדמי. לא נערב מין בשאינו מינו רק כדי לסבר את האוזן ולמצוא אי-אילו הקשות שאינן ממין העניין. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רבותי, עוברים להצבעה.

צבי הנדל (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק הקבלת הסמכה לרבנות לתואר אקדמי, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת לובוצקי – ההצבעה החלה. רבותי, ההצבעה החלה. אני לא אוסיף קולות אם יהיה הבדל קטן. לא אוסיף קולות בכלל. בחקיקה לא מוסיפים קולות.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 23

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 20

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק הקבלת הסמכה לרבנות לתואר אקדמי,

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ההצבעה שלי לא נקלטה. תוסיף אותי נגד.

היו"ר ש' וייס:

את קולך אני אוסיף.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

בעד – 23, נגד – 20, שני נמנעים. חבר הכנסת דראושה נגד. אני מתחשב בך, אתה יודע למה, אבל בדרך כלל אני מבקש לא לאחר.

לאיזו ועדה עוברת ההצעה, רבותי?

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

לוועדתו הנמרצת, האפקטיבית, של חברנו עמנואל זיסמן, ועדת החינוך והתרבות. אני קובע שההצעה תעבור לטיפול של ועדת החינוך והתרבות.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

ביקשתם ועדת החוקה, אבל אחרי ההצבעה. מה לעשות?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הצעות לסדר-היום

דברי חבר הכנסת אורי אור על עדות המזרח

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעות לסדר-היום מס' 5162, 5163, 5164, 5165, 5166, 5167, 5168 ו-5169, בנושא: דברי חבר הכנסת אורי אור על עדות המזרח, נושא שאושר היום בנשיאות הכנסת במשאל. שלוש דקות לכל דובר. לא להפריע.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אצלי רשום: שאילתות ותשובות.

היו"ר ש' וייס:

אצלי לא. שאילתות בדיוק אחרי זה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

לא, קיבלתי סדר-יום. אני מבקש מהסדרנים לעזור לי שם בפינה ולסגור את הדלת. רבותי, אצלי רשום בסדר-יום מעודכן שזה נושא שמופיע עכשיו.

חבר הכנסת זאבי, אתה רצית לומר משהו. לסדר הדין, נכון? בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, הנושא הזה נדון היום בהרחבה בפי דוברים שונים משני חלקי הבית, ולחזור על כך כעת בצורת הצעה דחופה לסדר-היום, ביום אחרון עמוס מאוד של הכנסת – זה לגרש את חברי הכנסת מהאולם.

היו"ר ש' וייס:

אדוני חבר הכנסת זאבי, יש משהו בהערה שלך, אבל זה חלק מן ההווי הציבורי והפוליטי שלנו. אני משער שיעסקו בנושא הזה וימחזרו אותו עוד עשרות פעמים, כדי שכל אחד יוכל להגיד משהו בנושא הזה. אני לא יכול לשנות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אמש היינו עד 02:00.

היו"ר ש' וייס:

לא כולנו, רק אתה ואני ועוד שישה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לילה קודם – עד 01:45.

היו"ר ש' וייס:

גם כן לא כולנו.

רחבעם זאבי (מולדת):

זזה השבוע האחרון של מושב הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אין מה לעשות. עוד לילה אחד נסבול.

רחבעם זאבי (מולדת):

הלוח עמוס. אתם מגרשים אותנו מכאן.

היו"ר ש' וייס:

אני לא. כל הלילות היינו כאן יחד, קבוצה אינטימית קבועה של ציפורי לילה.

חבר הכנסת שאול עמור, אבל לא יותר משלוש דקות, חברים. אחריו – חבר הכנסת שמריהו בן-צור. רבותי, שלוש דקות לדובר. אני רוצה כבר להודיע, שאם חבר הכנסת אורי אור ירצה למסור הודעה אישית, אני בוודאי אאפשר לו ברצון. אולי כדאי שמישהו מהחברים יאמר לחבר הכנסת אורי אור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא מתראיין לתקשורת.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. אם ירצה להגיד, אני אשמור לו את הזכות הזאת. בבקשה.

שאל עמור (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא, שיש משהו בדבריו של חבר הכנסת זאבי, מפני שהדבר – –

היו"ר ש' וייס:

בהחלט, אבל מה לעשות.

שאל עמור (הליכוד-גשר-צומת):

– – נדון הבוקר.

עם זאת, יכול להיות שהמורסה הזאת שקיימת בחברה הישראלית – אם אפשר לא להפריע, חבר הכנסת חגי מירום.

היו"ר ש' וייס:

רבותי. חבר הכנסת ריבלין, אני צריך להעיר לך חמש פעמים בדקה, באמת. חברי הכנסת ריבלין, אזולאי, יצחק כהן, תעשו את הדיון שם מאחורי הקלעים. חבר הכנסת יצחק כהן, תסייע לי שם באזור. חבר הכנסת ריבלין, באמת. כן, בבקשה.

שאל עמור (הליכוד-גשר-צומת):

יכול מאוד להיות, שאת המורסה הזאת בחברה הישראלית צריך פעם אחת לשים על השולחן, שהגיעה העת לכך, לא חלילה במגמה לנגח או להדגיש את המפלג, אלא כדי לבדוק את מעמקי או שורשי הבעיה הזאת. ודווקא אנחנו, כנבחרים העם, מצויים להתמודד עם הביטויים הנוראיים האלה, כפי ששמענו היום מחבר כנסת מכובד מאוד, מאדם שאני מכיר היטב גם מזמן שירותו בצה"ל. אני גם לא חושב שזו פליטת-פה, בניגוד לפליטות-הפה שהיו בעבר גם לאלוף בצה"ל וגם לאחד הבדרנים שאנחנו מכירים. אלה היו דברים מתוכננים, מוזמנים, והדבר הזה מצער מאוד בוודאי את כל הבית הזה. הוא מקומם את כל הבית ואת כל עם ישראל.

דווקא בתקופה הזאת שבין המצרים, שבה חרב בית שני בגלל שנאת חינו, אנחנו מצויים לסלק את שנאת החינו, וכמה שיותר – אם אתה לא יכול לאהוב את חברך, לפחות אל תשנא אותו, וכבד את האדם לא על-פי דתו ולא על-פי מוצאו.

אני יכול להגיד לכם מניסיוני האישי. הרי כל שאיפתי בהתמודדות על משרת נשיא המדינה היתה בעיקר לנסות לתרום את חלקי הצנוע בהקטנת הקיטוב החברתי, המעמיק והולך בעם הזה; בכל התחומים – דתיים וחילונים, יהודים ולא יהודים, ספרדים ואשכנזים. זאת היתה המטרה שלי. ואני יכול להגיד לאורי אור, שמה שהוא אמר על חבריו ממפלגת העבודה – אני עברתי בהתמודדות לנשיאות. הוא יוכל לומר לכם בכנות, מעולם לא התבטאתי מאז הנשיאות; כל הסיפור הזה שאמרו שאני מנצל או ניצלתי את מוצאי כדי לזכות בקולות של הבית הזה, לא היה ולא נברא.

אני הגעתי לארץ הזאת בגיל 13, ישר לקיבוץ טירת-צבי, במסגרת תנועת "בני עקיבא", ומאז ועד היום כל מה שעשיתי, למדתי, הגשמתי – איש בעולם, במדינה הזאת, לא יכול להוציא שום פרוטוקול שמא דיברתי בימי חיי על קיפוח, על אפליה; מעולם, גם בבית הזה מכירים אותי. אם הגעתי למה שהגעתי, זה בזכות הארץ הזאת, בזכות עצמי ובזכות השקפת עולמי. ומה עשו בהתמודדות לנשיאות? הפכו את זה. אני לא יודע אם זו התקשורת או עסקנים למיניהם הפכו את זה להתמודדות עדתית. את הדבר הזה צריך לעקור מן השורש.

שמעתי היום את חבר הכנסת אורי אור בהתנצלות מגומגמת. אני חושב שהוא צריך לקום ולומר את הדברים בצורה ברורה, ולא להגיד: התכוונתי לעסקנים. מה זה פה, חברי הכנסת הם עסקנים? הם נבחרו העם, הם נציגיו של העם, הם הבבואה, הם הביטוי של כל הבעיות של העם הזה. עליו להתנצל בפני "העסקנים", המנהיגים של העם, להתנצל בפני אותן שכבות שהוא פגע בהן קשות.

אני לא רוצה ערב תשעה באב לקטרג. אני קורא לכולנו לעורר פחות שנאה, יותר ידידות. זה מה שהעם מצפה מאתנו. אני מקווה שהדבר הזה יחלוף מהר, שהאווירה העכורה הזאת, שנוצרה היום, תחלוף מהר. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שאול עמור. חבר הכנסת שמריהו בן-צור. אחריו – חבר הכנסת דדי צוקר. ואחרי אחריו – חבר הכנסת טל.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברנו זאב גנדי צדק, דנו בנושא, שמענו דברים – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי. יש זאב ביום ויש רחבעם זאבי.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זאבי. בקיצור, חברנו גנדי.

אני רוצה לומר, שביקשתי להעלות את הנושא לסדר-היום משום שאני רואה בזה מעין סיכום של המושב הזה, שבא לידי ביטוי בשסע שקיים בעם בשלושה תחומים. התחום הראשון הוא בין אנשים דתיים לבין אלו שאינם דתיים. אפשר לדפדף בפרוטוקולים של הישיבות החל מתחילת המושב הזה ועד היום – אתה יכול למצוא הרבה ביטויים קשים ביותר בנושא הזה של דתיים ושאנים דתיים. יש שסע ובקע עמוק בקרב הציבור בנושא המדיני. אפשר לומר, שבנושא הזה מתחלקים מחצית כנגד מחצית. אבל הנושא הכי קשה, הכי בעייתי, הכי מאיים על החברה בישראל – זה הנושא העדתי. כל מי שייגע בנושא זה, כל מי שירים את נס המלחמה בנושא העדתי, שידע שהוא מסכן סכנה גדולה את העם הזה ואת המדינה הזאת.

ואולי ייתכן שאנחנו עדים לכך שהנושא העדתי הוא תוצאה של מלחמה או קרב בין האליטות העליונות, לבין אלו שמתחילות לצמוח במעמד הבינוני והנמוך. יש התנשאות, יש אנשים, אפילו בקרבנו כאן, אדוני יושב-ראש הישיבה, בקרב חברי הכנסת, יש חברי כנסת עם יוהרה, שחצנות, התנשאות כלפי חבריהם –

היו"ר ש' וייס:

היתה פה התייעצות טכנית לגבי המשך סדר-היום.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני אומר את אשר עם לבי. לפי דעתי, אותם חברי כנסת, שכאשר נאם היום ראש הממשלה קראו לעברו קריאות גנאי וקללות – לצערי הגדול, יושב-ראש הכנסת לא מנע ולא הוציאם מהבית הזה. זו עדות לצביעות שמצויה בקרבם – – –

היו"ר ש' וייס:

יושב-ראש הכנסת הוציא שני חברים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לא. הוא הוציא דווקא את אלה שלא קיללו, הוא הוציא את אלה שהפריעו ולא את אלה שקיללו.

לא יכול להיות שיקראו לראש ממשלה מנוול ויושב-ראש הכנסת ירשה להם להישאר בכנסת.

היו"ר ש' וייס:

הוא בוודאי לא שמע.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

בוודאי לא שמע.

לכן אני טוען, שאם צריך לתקן, אם אפשר לתקן, אם אפשר לצמצם את הקושי ואת הבעיה הזאת בין האליטות, אני חושב שצריך לתקן ולהתחיל מפה, מהבית הזה.

בכלל, היינו עדים היום להצגה מבישה כתוצאה מהדברים – אני לא רוצה להתבטא בביטוי קשה, אבל הדברים הבוטים, הבזויים והחשוכים של חבר הכנסת אורי אור; הצגה אשר ססמתה אומרת: ביבי תמיד יש לו אור בקצה המנהרה. שהרי ביבי היום קם בבוקר ואמר: יש אלוקים, יש אור, יש בן-סימון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. תודה רבה לחבר הכנסת שמריהו בן-צור. חבר הכנסת דוד צוקר, אחריו – חבר הכנסת דוד טל, ולאחר מכן – חבר הכנסת עוזי ברעם.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מוכרח לפתוח ולומר, שגם בנסיבות האלה, שקוממו כל כך את רובנו, והיו סוערים כל כך הדברים הללו, ואנחנו הפכנו נסערים – אני מציע לזכור, שהנושא הוא לא חבר הכנסת אורי אור, אלא הדברים של אורי אור. גם ברגעים הקשים הללו צריך לומר, שהאדם הזה הוא אדם עם זכויות, הוא אדם שעשה משהו עם חיו ובחיו. העניין איננו גורע מהמשקל הנורא שהדברים שלו נושאים, אבל גם את זה צריך לזכור.

הנורא בדברים הללו היה, שמדובר במשנה סדורה – לא החלקת לשון, לא מעידה קלה, לא רגע של רוגז, אלא רגע מיושב עם משנה סדורה מאל"ף עד תי"ו, בהזמנה שלו את העיתונאי בבחינת כך כך אני חושב, כך אני מציג, כך אני רואה את הדברים.

אני מקבל שלהטיל את זה עכשיו על מעט עסקנים זה יהיה עניין לא נכון, שכן דברים שנאמרו שם היו בהם את כל המאפיינים של אמירה גזענית. חבל להסתובב מאחורי הדברים, אלה היו אמירות גזעניות רוויות בסטריאוטיפים, הסתכלות מלמעלה למטה, כאשר ברור מי עליון ומי נחות, מי למעלה ומי למטה.

אבל נעשה לעצמנו חיים קלים, אם אנחנו נאמר לעצמנו שמדובר פה באיזה מקרה אחד, אדם בכיר ככל שיהיה, נשוא פנים ככל שיהיה. אני מסרב לראות את זה כמקרה של אדם אחד. ופסימי לומר, אבל מדויק לומר, שהדברים של אורי אור היו גילוי וביטוי של סנטימנט מאוד אותנטי בקרב חלקים גדולים מדי בחברה הישראלית. או אם ארחיב את זה אומר, שבחברה הישראלית, באוויר הישראלי, יש יותר מדי חיידיקים של חוסר סובלנות, של איבת הזר והשונה, של שנאת מי שאיננו כמוך. שנאה ממש, רגשי עליונות של ממש, התנשאות של ממש.

צר לי לומר לך, בן-צור, שמעתי את הדברים שלך כרגע, אבל לפני שבוע גם ראיתי אותך באולם הזה, וקבל את זה בהקשר זה עכשיו כביקורת, לא רוגז.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה רוצה שאני אענה לך על הביטויים שאתה אמרת?

דוד צוקר (מרצ):

לא רוגז. שנייה, תן לי שנייה. אני גם מוכן להודות בטעויות שלי. אבל ראיתי אותך בשבוע שעבר, ראיתי איך אתה מתייחס גם לחילונים וגם לאותו חייל רוסי. ראיתי את זה טוב. ראיתי טוב.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני יכול לתת לכם שיעורים מה זאת אהבה.

דוד צוקר (מרצ):

מר בן-צור, תיתן לי עכשיו, בבקשה, טוב? מר בן-צור, אתה צריך להבין שהחיידיקים האלה פוגעים בכולנו. לא אמרתי בכם, אמרתי – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אל תסטה מהנושא, הבעיה היא קשה.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא יכול לדבר כך.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-צור, אתה נשאת דברים ואיש לא הפריע לך.

דוד צוקר (מרצ):

הגילויים הללו של אי-קבלת השונה – אתה צריך להבין, שבכל פעם שאדם כמוך מדבר על ריקנותם של החילונים, ואני שמעתי אותך בשבוע שעבר – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני? מעולם לא דיברתי ככה.

הי"ר ש' וייס:

עכשיו לא להפריע. חבר הכנסת בן-צור, זה לא ילך כך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מעולם, מעולם.

הי"ר ש' וייס:

או.קיי. שמענו, אמרת את זה ארבע פעמים. זהו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני רוצה לומר לך את המלה – – –

הי"ר ש' וייס:

לא, זה לא ילך כך.

דוד צוקר (מרצ):

יש בישראל נפגעים רבים מדי של המארה הזאת, שסבורים שהזכות לשוויון נתונה רק למי שדומה לנו. וכל אחד יש לו את ה"לנו" שלו. וכל אחד יש לו השונים שלו.

אם אנחנו נרצה להתמרק מהאירוע הזה, שכמו שאמרתי איננו האירוע הבודד, וזה לא דברים של אדם בודד, אלא גילוי של תופעה רחבה בחברה הישראלית, נצטרך לא ליפול לבור שאורי אור נפל לתוכו. והבור הוא – אני אומר את זה לכמה חברים מש"ס ששמעתי הערות שלהם, שנבעו מכאב אני מניח, והם הטיחו כלפי חברים מעדות המזרח במפלגת העבודה – אל תיפלו לבור ההכללה; אל תיפלו למוקש היקוש הזה. לא להכליל את כולם, את כל החברה הלא-מזרחית כמי שמתייחסת באיבה אליכם – א. זאת תהיה טעות עובדתית; ב. זה בוודאי מזיק; ג. זו אותה הכפשה או מאותו סוג של ההכפשה שאתם ספגתם היום, וספגתם לא בצדק.

לכן יש לומר – וזה לא צריך להיות משותף רק לאנשים שרואים את עצמם כחלק מתנועת העבודה – יש לבוא ולומר, שהדברים מהסוג שנאמרו היום בעיתון ה"ארץ" הם דברים שמוציאים את אומרים מהמחנה שלנו, מהמחנה האנושי, מהמחנה הסובלני, מאותו מחנה שמבין שאנחנו מוכרחים לחיות תוך שוני, תוך הבדלים ותוך התנגחויות. מי שאומר את הדברים ברוח אחרת מוציא את עצמו מן המחנה, אנחנו המחנה והוא מחוצה לו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה מאוד לחבר הכנסת צוקר. חבר הכנסת דוד טל, ואחריו – חבר הכנסת עוזי ברעם. לאחר מכן – חבר הכנסת אלכס לובוצקי.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, צר היה לי הבוקר לשמוע את דבריו, או לקרוא את דבריו של חבר הכנסת אורי אור. אני לתומי סברתי, שאת הפרק הזה בחיים שלנו סיימנו מזמן ולא עוד. אני מציע שנפנה אנרגיות לאיחוד העם, לאהבת חיים. אנחנו, לצערי, הפנמנו את האחדות – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת בן-צור ודדי צוקר, בואו נקשיב זה לדברי זה.

דוד טל (ש"ס):

לצערי, כמה מעמיתי – ואני לא רוצה לעשות הכללות בוודאי, לא של אנשי מפלגת העבודה, שאני יודע שרובם – – –

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת טל, אולי תספר למאזינים ולחברי הכנסת מי היה המפקד שלך בצבא.

דוד טל (ש"ס):

בסדר. אני לא רוצה לעשות הכללות במפלגת העבודה, רבים מהם חברים טובים שלי, אבל, לצערי, חלקם הפנים את ההתנשאות. אנו ניסינו להקהות והם חידדו. אין זה סוד, שלאורך זמן קיומה של המדינה חש ציבור גדול בקיפוח שהלך וגבר, והם מצאו לזה אלף ואחת סיבות. הנושא כבר התפוצץ בזמנו בשנות ה-60 בוואדי סאליב, ולאחר מכן בשנות ה-70 עם "הפנתרים". ולצערי, לולא מלחמת יום הכיפורים, אני חושב שזה היה עלול להיגמר אחרת.

אז בא אורי אור היום ומזכיר לנו, שזה לא מקרה ש-90% מציבור הגברים שיושב בבית-הסוהר הוא ספרדי. הוא מזכיר לנו גם, שזה לא מקרה ש-95% מציבור הנשים שיושב בבית-הסוהר הוא ספרדי. וזה לא מקרה, ששום מפכ"ל משטרה לא היה ספרדי. וזה לא מקרה, שמתוך 16 רמטכ"לים רק שניים היו ספרדים; וכשכבר מינו את השני, אז רמזו וטענו שזה מינוי עדתי. הוא מזכיר לנו עוד כל מיני דברים אחרים, כמו שזה לא מקרה שברשות השידור הרבה מאוד זמן לא שידרו מוזיקה מזרחית. מוזיקה, אתם יודעים, זה פורץ ומתפרץ, גם אם תכלא אותה בין כותלי רשות השידור. וזה בשום אופן לא מקרה, שיש ממסדים שהם עדיין אטומים לשילובם של עדות המזרח, כמו האקדמיה, אף על-פי שחל שם שינוי מסוים. ולא מקרה שזה אטום והתקשורת עדיין אטומה לעדות המזרח. זה לא מקרה, שמערכת המשפט, בלי לפגוע בכבודה, עדיין אטומה לנושא הזה, ואי-אפשר להבין שמתוך ארבע-עשרה שופטי בית-המשפט העליון – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ארבעה-עשר.

דוד טל (ש"ס):

– – ארבעה-עשר חברי בית-המשפט העליון, יש אחד לרפואה שהוא מעדות המזרח, והוא לא מרוקאי. זה לא מקרה, שיושב-ראש הסוכנות היהודית מעולם, אבל מעולם – לא היה שום ספרדי שכיחן כיושב-ראש. זה לא מקרה, שיושב-ראש הקרן הקיימת מעולם, לאורך שנות דור, 50 שנה, לא היה ספרדי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה למזלכם.

דוד טל (ש"ס):

לא משנה, אני בא להראות איזה קטע שחור מאוד. אני סבור, רבותי, שהיכן שיש בחירות ויש כללי דמוקרטיה ברורים, אפשר לבלום את הדבר הזה. אבל היכן שיש ממסדים ללא בחירות, כפי שהזכרתי קודם, אין שום ראש מערכת על-פי יחסי אוכלוסייה, ואין שום ראש מערכת שמשקף בעצם את האוכלוסייה.

אני יכול להמשיך ולמנות. מישהו זוכר אם ראש עיריית ירושלים היה אי-פעם ספרדי? האם היה ראש עיריית תל-אביב ספרדי? האם ראש עיריית חיפה היה ספרדי אי-פעם? ראש עיריית ראשון-לציון היה ספרדי?

היו"ר ש' וייס:

היה בשנים 1948–1950 שבתאי לוי מהמפלגה הפרוגרסיבית.

דוד טל (ש"ס):

תודה רבה. אני מודה לך, אדוני, על שהיה לנו הכבוד שהיה לנו ספרדי אחד. אני רוצה להזכיר, כי בבחירות האחרונות לעיריית תל-אביב, בקדנציה הקודמת, כתב העיתונאי נחום ברנע על קהלני, ואני מצטט – אני מקווה שאני מצטט טוב בידיש – נישט פון אונזערע – הוא לא משלנו. אז איך אפשר בכלל להצביע עבורו? הוא שחור – אלו המלים שלי, התוספת שלי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הוא עושה עוול לעיתונאי נחום ברנע. מתקבל הרושם כאילו נחום ברנע הוא שאמר את הדברים.

היו"ר ש' וייס:

נחום ברנע אמר זאת בכעס, בביקורת, בוודאי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הוא ציטט דברים שנאמרו לו בשיינקין.

דוד טל (ש"ס):

הוא דיבר עם הזקנים בשיינקין, וזה מה שהם אמרו לו, שהם לא יצביעו בעד קהלני, מכיוון שהוא לא משלנו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נשמע מדברך כאילו נחום ברנע אמר את הדברים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

דוד טל (ש"ס):

אני מודה לך על התיקון.

היו"ר ש' וייס:

התיקון במקום. נא לגבש את העמדה, חבר הכנסת טל.

דוד טל (ש"ס):

אני רוצה לצטט את דבריו של חבר הכנסת חיים רמון היום, שהגזענות היא כנראה בגנים של חלק מחברי מפלגת העבודה. לדעתי, היא עמוק-עמוק בגנים. הממסד שלה היה, לדעתי, אטום לאורך זמן לשילובם של המזרחיים בתפקידי מפתח, כמו שר החוץ – עד שעלה הליכוד, לא היה שר חוץ ספרדי לרפואה, או שר ביטחון. את שר הביטחון הנוכחי מפלגת העבודה זרקה מהמדרגות, על מה? על תפקיד חשוב, אבל לא מי יודע מה. היא זרקה אותו, ועוד כהנה וכהנה תפקידים. אני לא רוצה לדבר על על כך שלא היה ראש ממשלה ספרדי.

אני רוצה להזכיר גם את ראש הממשלה גולדה מאיר, ששמה בזמנה "איקס" על חבר הכנסת נבון. רק אחרי שהנשיא קציר פרש, בחרו אותו. זה מזכיר לי, שכאשר הייתי חבר הוועד הפועל של ההסתדרות, כאשר ישבו שניים מאחינו האשכנזים היו אומרים שזה סמינר, שזו סדנה; כאשר ישב מרוקאי אחד לבד, היו אומרים שזו התארגנות עדתית. כך זה היה.

אני מציע לחברי, אנשי מפלגת העבודה, שיקראו את ספרו של חבר הכנסת שבח וייס – 14,728 או 14,729 קולות חסרו. אני חושב שאם מישהו ירצה לבדוק ולנתח כהלכה את הבעיה, הוא ימצא גם את פתרון הבעיה: היום פשוט צריך להסתכל על אנשים בגובה העיניים. תפסיקו להתנשא, תפסיקו להכות, כי לכל אדם יש הכבוד שלו, אל כל אדם צריך להתייחס, לכל אדם צריך לתת את מה שמגיע לו. אני חושב, שאם חברי, חברי מפלגת העבודה, יעשו זאת, הם ישכילו אולי להגיע מהר יותר לשלטון. בדרך הזו, על-פי הדברים שאמר פעם ארידור – ארוכה הדרך לחירות – ארוכה הדרך לממשלה.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת דוד טל. חבר הכנסת עוזי ברעם, ואחריו – חבר הכנסת אלכס לובוצקי.

עוזי ברעם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מאז הבוקר לבי שותת דם, ואני לא יכול לעשות שום המעטה של התחושה האישית הנוראה. אני אומר לך, השר סילבן שלום שיישב לי, שאני באמת חש תחושה אישית. כל אחד מסתכל על ביתו. כאשר אני מסתכל על משפחתי, אני מסתכל על הדודים שהיו לי מצד אבא, הדודים המעטים ממשפחת ברעם, וכאשר אני מסתכל על הדודים והדודות שהיו לי מצד אמי, משפחות אלקיים ודואק, אנשים אצילי נפש, אנשים שכל חייהם עזרו לזולת, אנשים שאהבו את המדינה ואת החברה וראו את הדברים בגדול ובהשקפה רחבה. וכאשר אני מסתכל על המשפחה של אשתי המנוחה, משפחת מנצור – אנשים ישרי דרך, אנשים שכל חייהם היו קודש לעבודה למען עצמם, למען המשפחה, בראייה מאוד מאוד רחבה. וכאשר אני מסתכל בחבר מפלגתי אורי אור, מעבר לעובדה שאני מרגיש שהוא פגע בחברה, שהוא פגע בכנסת, שהוא פגע במפלגה ששלחה אותו – צר לי לומר שאני חש גם פגיעה אישית. זו פגיעה בכל היקר שמישהו מאתנו מאמין בו וחושב עליו.

נוח לי תמיד להתכתש עם חברים במפלגת העבודה, בין שהם שייכים לעדה זו ובין שהם שייכים לעדה אחרת, משום שאני חש שאני משוחרר מכל עכבות, ולכן מותר לי לומר מה שאני חושב.

אני מצטער לומר לאורי אור, שעל הדברים שהוא אמר אין סליחה, ואומר מדוע: יש סליחה על אמירה שנאמרה בהיסח הדעת. על מה אורי אור רוצה שנסלח? על כך שהדברים נאמרו אני מוכן לסלוח, אבל איך אני יכול לסלוח על המשנה הסדורה, על החשיבה העמוקה שפתאום בקעה מפיו? הוא לא אמר זאת באופן מקרי.

נכון, אורי, היית איש צבא ממדרגה ראשונה, לחמת עם אנשי עדות המזרח, אבל באיזה מקום במחשבה העמוקה שלך הדבר הזה לא נעלם ממך. אני לא יכול לעשות שום מעשה בשם אורי אור.

אורי אור הוא לוחם ואיש צבא שעשה קריירה צבאית מפוארת וגם קריירה מדינית, הוא זה שצריך לעמוד עכשיו בינו לבין מצפוניו ולהחליט מה הוא עושה, מה הדרך שהוא יבור לו כאדם שרוצה להיות מנהיג של ציבור שהוא עלב בו קשות.

אני כן יכול לומר, כחבר בהנהגת מפלגת העבודה – דיברתי גם עם חברים אחרים – שאנחנו קובעים, שאורי אור לא יכול להימנות עם מנהיגות מפלגת העבודה. אני מדבר על המנהיגות שלה, אותה מנהיגות שמוכרחה להצמיד את מפלגת העבודה ואת העם בישראל להרבה יותר הכרה, להרבה יותר נאורות, להרבה יותר אחווה ולהרבה יותר אהבה.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת עוזי ברעם. חבר הכנסת אלכס לובוצקי, ואחריו – חבר הכנסת משה גפני. אחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כל קודמי גינו את חבר הכנסת אורי אור, ונדמה לי שהדברים כל כך פשוטים, כל כך ברורים וכל כך נוראים, שקשה לחשוב איך אפשר להוסיף עליהם. אבל הייתי מבקש לגעת בנקודה אחת, במשפט אחד מהריאיון בעיתון "הארץ", ולהרחיב עליו, וזו האמירה שבעיני היא אולי החמורה מכולן.

נתפסים כמובן לאמירות על האופי ועל הרגזנות ועל רדיפת הכבוד. בזה כולנו חוטאים. אבל האמירה על בני עדות המזרח, שהם לא סקרנים, שהם לא פתוחים להקשבה, שאינם פתוחים לשכנוע – מה בעצם אמר חבר הכנסת אור? הם אינם פתוחים להקשבה, משום שהם לא קיבלו את דעתי. הנה, אני דיברתי אליהם והלכתי לשכנע אותם להצביע כך, והם הצביעו אחרת. והנה חבר הכנסת ברק התנצל בפניהם, ביקש סליחה, והם לא מצטרפים בהמוניהם למפלגת העבודה בעקבות אותה בקשת סליחה. אז הם לא פתוחים והם לא מוכנים לקבל דעה אחרת. הם אינם מוכנים לקבל את דעתו, ולכן הם אינם פתוחים לשמוע דעה אחרת.

נסים דהן (ש"ס):

דעות קדומות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לצערי, אני מוכרח לומר, שאת סוג החשיבה הזה אני מוצא רבות דווקא בקבוצות העילית בחברה הישראלית. האמינו לי, אין בי כל טענות קיפוח. אני בא מהעולם האקדמי, הצלחתי בו, אני חלק ממנו. מדובר בחברים הכי טובים שלי. אבל אני מרגיש פעמים רבות, שתחת המעטה של הפתיחות, הליברליזם והפלורליזם מסתתרת קשיחות, צפידות, שלא מוכנה לשמוע את האחר יותר מאשר זה

קיים בצד האחר, מפני שהצד האחר, הצד החרדי למשל, תמיד מותקף שהוא פנאט, שהוא דוגמטי, אז הוא לפעמים נזהר לא להיות פנאט ולא להיות דוגמטי, מפני שהוא חשוד בפנאטיות ובדוגמטיות. אבל מי שאינו חשוד בפנאטיות, ומחזיק את עצמו כפלורליסט וליברל, פעמים רבות חוטא בדיוק להיפך. בהחלט גיליתי, חבר הכנסת דהן, שכדי להיות פנאטים לא חייבים להיות חרדים. יש גם מסלולים אחרים להגיע לאותה דרגה.

אני מוכרח להתייחס למה שקרה כאן היום, מפני שעל זה, דווקא כחבר קואליציה, אני לא יכול לעבור בלי אמירה, וזה נאומו של ראש הממשלה על הבמה הזאת.

ציפיתי מראש הממשלה שלא ינצל את, כפי שאומרים החבר'ה, הכדור שהורם לו להנחתה. להיפך, שידבר על האחדות, שידבר על המאחד, שלא ינסה להכליל, שלא ינסה להתסיס.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

השאלה, מה היה עם הבנת הנשמע.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לצערי, זה לא קרה. אני מבין שיש פה אלמנטים פוליטיים, והיה ראוי שאחד השרים, אולי שר המדע, היה מנצל את האלמנט הפוליטי, זה בהחלט לגיטימי.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

הוא קרא לאחדות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הטעות הזאת של מפלגת העבודה, לצערי, היא לא רק אצל אורי אור. אני אספר לכם סיפור קצר. אחרי הבחירות התבטא היושב-ראש דאז של מפלגת העבודה, חבר הכנסת שמעון פרס, על הדרך השלישית ואמר, שזאת מפלגה עדתית. מדוע? אתם יכולים לנחש, בראשה עומד אביגדור קהלני, יליד הארץ אגב, בן להורים יוצאי תימן. כתב לו חבר הכנסת יהודה הראל מכתב ושאל, מדוע מפלגה שבראשה עומד יליד הארץ שהוריו באו מתימן היא מפלגה עדתית, ולעומת זאת מפלגה שבראשה עומד עולה מפולין, כמו חבר הכנסת שמעון פרס, היא לא מפלגה עדתית.

היו"ר ש' וייס:

אני לא חושב ששמעון פרס התכוון לזה. הוא התכוון בטח לעמנואל זיסמן, שהוא אשכנזי מבולגריה. אני בטוח.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

יכול להיות. בכל אופן, כל אחד הוא עדתי. הרי כל אחד שיך בסופו של דבר לאיזו עדה. אני חושב, שדווקא המנהיגות הבכירה ביותר צריכה לתת את הדוגמה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

בזה התכוונתי לשחצנות של כמה חברי כנסת בבית הזה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

משפט אחרון לערב תשעה באב: הבית חרב על שנאת חינו. הבה נחטא כולנו קצת באהבת חינו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת לובוצקי. חבר הכנסת משה גפני, ואחר כך – חבר הכנסת סאלח סלים.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רבות נאמר כאן ובמקומות אחרים על התבטאותו של חבר הכנסת אורי אור. אני אשתדל שלא לחזור על הדברים שנאמרו, ואני רוצה להאיר את הנושא הזה מזווית קצת שונה, דווקא כיהודי מאמין.

אני תמהתי מהבוקר על האמירה הנוראה הזאת של חבר הכנסת אורי אור, שהוא אדם רציני, תרם רבות למדינה, 30 שנה היה במערכת הביטחון, אלוף בצה"ל, חבר כנסת רציני ובכיר ונמצא במפלגה רצינית וגדולה, שיש בה אנשים טובים.

נסים דהן (ש"ס):

אנשים טובים באמצע הדרך.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת דהן, תקשיב לי עד הסוף.

דוד צוקר (מרצ):

אפילו הוא יבין.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת דהן מבין טוב. חבר הכנסת הרב דהן מבין מצוין.

תמהתי כיצד קרה הדבר הזה. נאמר: החיים והמוות ביד הלשון, וראינו את זה היום במו-עינינו.

אני רוצה לדבר גם על הנושא הפוליטי, אבל גם על הנושא שלי כאדם מאמין. היום הזה היה צריך להיות יום גדול לאופוזיציה. לראשונה מאז הבחירות האחרונות היתה האופוזיציה אמורה להביס בדבר מאוד קרדינלי, של הקדמת הבחירות, את הקואליציה; לתת מכה קשה מאוד לראש הממשלה, מה שלא היה עד היום. ולפתע, בגלל אמירה מטופשת כזאת של אדם רציני – – –

עוזי ברעם (העבודה):

ראש הממשלה פחד אתמול לבוא לליכוד; היום הוא בא למליאה בגלל דבר כזה.

משה גפני (יהדות התורה):

בדיוק. כיצד קרה דבר כזה, שבמחי משפט הכול התהפך. אני אומר לכם מזווית ראותי, של אדם מאמין.

אריה גמליאל (ש"ס):

הרב כדורי הבטיח לו אתמול – – –

משה גפני (יהדות התורה):

כן, בסדר.

אני יודע, ואני חושב שלא אגלה בזה סוד לכנסת, במפלגת העבודה יושבים כבר זמן רב ודנים מה קרה שהם נפלו וירדו מהשלטון.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היושב-ראש כתב ספר.

משה גפני (יהדות התורה):

כן, הרבה פעמים אני משתמש בספרים של היושב-ראש.

ישבה מפלגת העבודה ועשתה חשבון כך: הציבור הדתי – אין להם, הם לא מצביעים בעבור מפלגת העבודה. הציבור החרדי – כמובן אין להם, ואין להם הציבור הספרדי. הציבור הספרדי ברובו הגדול מצביע לליכוד. עשו חשבון כזה, והאמינו לי שאני לא מספר לכם סיפורי בדים.

הם החליטו שנגד הציבור הדתי הם לא יכולים ללכת, מכיוון שהם לא רוצים להצטייר כמפלגה אנטי-דתית, הרי רוב הציבור בארץ הוא מסורתי. את הציבור הספרדי ודאי שהם לא יכולים לתקוף; על מה? מפני שהם לא מצביעים למפלגת העבודה? מה נשאר? הציבור החרדי.

החליט יושב-ראש המפלגה, בעצה אחת עם חלק מאנשי המפלגה, גם במפלגת העבודה אסור לעשות הכללות, שהדבר הכי טוב לעשות זה לזרוק את הטלית והתפילין, וזה יתקבל טוב; פשוט יעלו על תלמידי הישיבות. ההוראה היתה שלא לדבר על הציבור הספרדי, לא לדבר על הציבור הדתי, לא להצטייר כמפלגה אנטי-דתית או אנטי-ספרדית. מפלגה שתדאג לצדק, לשוויון – לזרוק את בחורי הישיבות, על זה שתהיה פה הסתה.

כאן עמד חבר הכנסת אהוד ברק לפני כמה שבועות, הסית, פגע – לקחת את הטלית והתפילין ולזרוק אותם לים.

היו"ר ש' וייס:

לא צריך להפריז.

משה גפני (יהדות התורה):

ואז בא הקדוש-ברוך-הוא ואמר לו: חבר הכנסת ברק, לא אתה מנהל את המדינה, אני מנהל את העולם. בא חבר הכנסת אורי אור, ובשטות שאין כדוגמתה הפיל את חבר הכנסת ברק לקרשים. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום, ה-29 ביולי, אני חושב שיתאים שייקרא היום של אורי אור. יש פה הסכמה כללית לגיוני הדברים שנאמרו, ואין צורך שאחזור על כך. אבל חשבתי, ואני מצטרף גם לחבר הכנסת לובוצקי. הדברים ששמענו פה מראש הממשלה, מי ששם לב, הם דברים חמורים מאוד. הוא ממש הסית. הוא הסית פה הסתה קשה מאוד, וזה לא חבר הכנסת אורי אור, זה ראש ממשלה שצריכה להיות לו אחריות הרבה יותר גדולה לאיחוד ולאחדות העם.

הנאום שלו היום היה הזדמנות פוליטית, אבל ראש ממשלה, לנצל הזדמנות כזו ולהסית הסתה כזו – כמו שאורי אור דיבר, או אפילו יותר – זה מראה שלא אורי אור לבד, זה מראה שהחברה בישראל חולה.

טוב מאוד שהיתה תגובה על הדברים שאמר אורי אור. המדינה קמה ועוד לא ישבה. הזעקה חשובה מאוד. אבל ברצוני לשאול שאלה קטנטונות: למה כשאנחנו שומעים "מוות לערבים", אף אחד אינו פה?

היו"ר ד' טל:

אל תגיד אף אחד. יש כאלה שמוחים. אל תעשה הכללות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מסכים אתך. הרוב במדינה הזו ישן. למה? חבר הכנסת יצחק כהן, למה כשאומרים "מוות לערבים"? הרי היום ה-29 ביולי, היום של אורי אור, האוכלוסייה הערבית חיה 50 שנה 29 ביולי. ומה חשבתם, כשצועקים על הערבים "מוות לערבים", ואתם תשתקו, זה לא יגיע אליכם? כל הזמן אמרנו את הדבר הזה. מי שמסכים לגזענות נגד אחרים, הגזענות תגיע אליו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה חוגג היום, אה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני לא חוגג, כי אני חי זאת 50 שנה. אני מרגיש זאת. אני חי זאת 50 שנה. זה ההבדל.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

רואים עליך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא חוגג. אני יודע מה היא גזענות. היום אתם גיליתם מה היא גזענות. מה פתאום? אני חי זאת 50 שנה, זו הבעיה שאני צועק ואומר לכם 50 שנה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סלים, הגילוי היה בשנות ה-50, לא היום. תודה רבה. אני מודה לך מאוד.

חבר הכנסת רומן ברונפמן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, שיחתום את רשימת הדוברים.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המדע, חברי הכנסת, עכשיו התראיינתי לרדיו בשפה הרוסית, רק"ע – רשת קליטת עלייה – רדיו שמשדר כמעט עשר שעות רצופות יום-יום, והשדרן שאל אותי איך אני ראיתי מהצד את ההצגה הפוליטית בכנסת. הוא התכוון גם להתבטאותו של חבר הכנסת אורי אור וגם לשתי הצעות חוק לפיזור הכנסת. אמרתי לו, ואני חוזר, הפעם בעברית: הרגשתי עצב גדול מאוד. ולא רק בגלל ההתבטאות האומללה, או אפילו מכוונת, אבל ודאי שלא נכונה, של חבר הכנסת אורי אור, אלא גם בגלל החגיגה הפוליטית והשימוש הפוליטי ששני הצדדים עושים בהתבטאויות מסוג זה. במקום לנסות לאחד את העם ולשכוח את המוצא ולהבליט את היכולות האישיות של חברי הכנסת והמנהיגים, מדברים על שורשים, על מוצא, משסעים, מחפשים מה שמפריד בינינו ולא מנסים לבנות מה שמאחד אותנו.

אם אנחנו, נבחרו הציבור, לא נלמד לתקן את התמונה העגומה הזאת, היא תלך ותתפשט בארץ כולה.

אני מנצל את ההזדמנות הזאת לא כדי לגנות התבטאות זו או אחרת, כי יש התבטאויות כאלה ואחרות, אלא לפנות לכולנו, לכל אותם 120 נבחרים, ולנסות לדבר אל לבנו ולשאול מה ואיך אנחנו צריכים להתנהג. האם אנחנו צריכים לראות בכל מי שיושב באולם הזה יוצא מרוקו, יליד תימן, יליד מוסקבה, יהודי או ערבי, מוסלמי או נוצרי, או קודם כול אנחנו צריכים לראות פנים אנושיות, אופי, יכולת אישית ונאמנות למדינה. ואם לא נלמד להיות כך, ואם לא נלמד להתנהג כך – חבל על הזמן, כפי שאומרים בשפת הרחוב. תודה לחברי הכנסת; אני מודה לך.

הי"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת רומן ברונפמן. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, ואחריו – שר המדע השר סילבן שלום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ודאי שכולנו היינו מעדיפים לעסוק היום בדברים אחרים ולא בהתבטאות כואבת, שאין לנו ממנה נחת, של אחד מחברי הכנסת שמעד בלשונו או שלא מעד בלשונו – אני לא יודע, זה עניינו שלו. אבל העניין נשאר כואב ונשאר חייב התייחסות, אף שהיינו מעדיפים, כאמור, לעסוק היום בדברים חשובים הרבה יותר. אבל נדמה לי שהדבר הזה הוא לא פחות חשוב, אם כי לא היה דחוף אילולא ההתפתחות הזאת.

הייתי רוצה להפנות את תשומת-לב כולנו. אין זו הפעם הראשונה שאנחנו שומעים התבטאויות כאלה. לא קראנו על משאלי דעת קהל כלשהם בעיתונים? לא קראנו על ציבורים שלמים, של 50%-70%, אשר התייחסו לציבור שלם במדינה הזאת כאל לא-אזרחים, לא-תושבים, לא זכאים אפילו לבחור ולהיבחר? ובמערכת החינוך, משאלים שנעשו בתוך כיתות החינוך היסודי והעל-יסודי? האם לא רואים אנו במשך 50 השנים האלה מעשים, לא רק התבטאויות, נגד חלקים שונים בחברה הזאת, ובמיוחד נגד הצד הערבי של התושבים?

שמעתי את השאלה, חבר הכנסת הירשזון. אם אתה מפנה אותה אלי, ודאי שאני מגנה זאת, כפי שאני מגנה את המעשים עצמם במשך 50 שנה. אין אף אחד, כמדומני, כמונו אנו, בני הציבור הערבי ובני הדת המוסלמית, אשר נוקעת נפשו יותר מכל מהתנשאות בלתי מוצדקת, בלתי אחראית, בלתי עניינית של אדם לחברו. אנחנו מאמינים, כפי שלמדנו בדת שלנו, שכל בני-האנוש כולם שווים, ממש שווים. למדנו גם, שאין למוסלמי, או לאדם מכל גזע שהוא, שום זכות יתר, שום עדיפות על בן-תמותה אחר, יהיו עורו והשקפתו ומקום מגוריו אשר יהיו.

לכן, אין מי שמתקומם יותר מאתנו, שמתקוממים ממעמקי לבנו לנוכח התבטאויות כאלה, אבל ודאי שכולנו חייבים להתקומם יחד נגד מעשים שהתבטאויות האלה באות בצורה זו או אחרת להצביע עליהם. די להסתות, די לגזענות ודי להתייחסות המדכאה והמפלה לרעה את כל הציבורים החלשים במדינה, את הציבור הספרדי בכלל ואת הציבור הערבי בוודאי. תודה.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החל משעות הבוקר מתרוצצים כאן כל העיתונאים והכתבים ורוצים תגובות. מה יש לך להגיד כבן לעדות המזרח על הדברים הנוראים שנאמרו על-ידי חבר הכנסת אורי אור? אני לא הגבתי. מתקשרים ושואלים ומבקשים: תוציא הודעה בכתב, לפחות, שנוכל לצטט, לומר משהו. אמרתי: לא. תהיה לי הזדמנות לומר את הדברים אחר הצהריים, אבל אחר הצהריים זה כבר לא יהיה כל כך מעניין, יהיו הרבה שיאמרו זאת לפני.

קשה היתה עלי המחשבה, אדוני היושב-ראש, קשה עלי גם עכשיו המחשבה וקשה עלי הדיבור. כי כאשר אתה קורא את הדברים פעם נוספת, לאחר שקראתי אותם בבוקר, המחשבה קשה אפילו עוד יותר. ציינו זאת גם חבר הכנסת עוזי ברעם וגם חבר הכנסת צוקר. הבעיה קשה מאחר שהדברים לא נאמרו בעלמא.

היום אומר העיתונאי דניאל בן-סימון, שעוד לפני חודשים מספר פנה אליו חבר הכנסת אורי אור וביקש למסור לו את משנתו בצורה סדורה, והדבר לא עלה בידיו. ביום שני השבוע אמר לו: אולי נשב? אתה זוכר, אז רציתי לשבת אתך ולא הסתדר. ואז הוא אומר לו: בסדר. הוא מבטל פגישה חשובה אחרת ויושב עם העיתונאי דניאל בן-סימון. ואומר העיתונאי דניאל בן-סימון בהגינותו, שהוא לא היה צריך לדובב את חבר הכנסת אורי אור. זה לא היה מצב של הישג עיתונאי, שהוא שאל אותו, נתן לו הרמה והוא הנחית. הוא אומר: הוא רק דיבר ואני כתבתי. מובן שלא עצרתי. שטף הדברים – היה לי ברור שהוא יעורר תבערה.

הדברים נאמרו באריכות. מפעם לפעם עוד ביקש ממנו חבר הכנסת אורי אור למחוק משפט, שמא הוא חריף מדי. תארו לכם עוד מה נאמר ונמחק. איזה עוד דברים עלו על דל שפתותיו ולא הגיעו לדפוס. האוזניים תחרדנה רק לשמע המחשבה אילו דברים עוד יכלו להיאמר ולא נאמרו, כי הוא חשב שהם אולי טיפה חריפים מדי.

אבל מה שמפריע לי יותר מכול הוא לא הדברים של אורי אור היום בעיתון, אלא הדברים שהוא אמר לאחר מכן ברדיו. הוא אמר אותם בבוקר פעמיים. הוא אמר, שמהבוקר הוא מקבל עשרות שיחות טלפון שמעודדות אותו ומחזקות את ידיו ואומרות לו: בעצם אתה משמש לנו לפה, אתה אומר את מה שאנחנו חוששים להגיד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

או שקיבל או שלא קיבל.

היו"ר ד' טל:

אני שמעתי, גברתי, שהוא קיבל אפילו נשיקה מגברת מסוימת על כך שהוא אמר את הדברים.

שר המדע ס' שלום:

חברת הכנסת גוז'נסקי, זה הדבר המפחיד. לא רק שהוא קיבל עשרות טלפונים – ואני בטוח שהוא קיבל – אלא הוא סיפר לאחר מכן, שכאשר הוא נכנס לכנסת הוא התקבל בחיבוקים, בברכות ובנשיקות על-ידי אנשים שאמרו לו: אתה בעצם אומר מה שאנחנו לא מעזים לומר. וזאת הבעיה האמיתית שעליה דיבר חבר הכנסת צוקר.

אני גם שומע את האנשים, גם אני מסתובב לפעמים עם אלה שקוראים לעצמם החלונות הגבוהים או האליטות, וכאשר שם אתה שומע את דברי הבלע, אותן אמירות מרושעות, שאולי נאמרות בחצי הומור או בחצי חיוך, או באיזו מלת צחוק, אתה יודע בדיוק איך הן נאמרות, על סמך מה הן נאמרות. ומנין הן יוצאות.

הזכיר חבר הכנסת לובוצקי את ראש מפלגתו השר אביגדור קהלני, שכאשר הוא התמודד לראשות עיריית תל-אביב – אני תמכתי ברוני מילוא כי הוא ידידי, הוא גם היה איש המפלגה שלי.

רחבעם זאבי (מולדת):

היה?

שר המדע ס' שלום:

עדיין. לא מהמפלגה שלי, אבל היה במפלגה שלי. עדיין ידידי, היה במפלגתי.

אבל היו רבים ממפלגת העבודה שבאופן טבעי היו אמורים לתמוך בו, וגם זה לא קרה.

כרגע אינני רוצה לומר את כל מה שחבר הכנסת טל אמר, הוא העלה כאן שורה ארוכה של דברים, אבל לא זה הדבר שמפחיד. הדבר שמפחיד, חבר הכנסת עוזי ברעם, ולדבר זה אתה התייחסת, הוא, שנאמר שבקשת הסליחה של אהוד ברק מעדות המזרח לא עזרה – אני לא מאשים בכך את אהוד אלא את עדות המזרח. כשאני מופיע בפניהם אני רואה את חוסר העניין שלהם לשמוע, להבין ולהכיר את החיים כדי לדעת מה טוב ומה רע. הם לא יודעים מה טוב ומה רע, אדוני היושב-ראש – וזה מזכיר לי את 1981. לאחר הבחירות, אותו מאמר בלתי נשכח של אדם שכבר הלך לעולמו, לא אזכיר את שמו, תחת הכותרת: 700,000 מטומטמים. אז הליכוד קיבל 710,000 קולות. 700,000 מטומטמים שאינם יודעים עבור מה הם מצביעים. הם לא מבינים בעצם למה הם מצביעים. הם מצביעים משנאת המן. הם נפגעו ממפלגת העבודה במעברות, הם לא מצביעים אידיאולוגית.

גם כאשר פנה אהוד ברק לעדות המזרח, ואינני רוצה לעשות כאן פולמוס פוליטי, אני כעסתי. כי האמירה שלו היתה: אני מבקש סליחה, לכן עכשיו תצביעו עבורי. כאילו ההצבעה שלכם היא לא הצבעה רציונלית, היא לא הצבעה הגיונית, היא לא הצבעה מהראש, היא הצבעה מהבטן. אם אני אבקש מכם סליחה, אתם בעצם תסלחו לי ותצביעו עבורי, כי אז אולי אשקם את כבודכם שנרמס ונפגע.

גם אז ראיתי בזאת אמירה שאינה במקומה, כי גם באמירה של אהוד ברק היתה מעין אמירה, שבעצם אתם לא מצביעים כי אתם מאמינים בדרך, כי אתם חושבים, כי אתם שוקלים, אלא אתם מצביעים כך או אחרת משום שאתם מצביעים מהבטן.

הדבר הזה תפס אחיזה בציבור. אלה שמצביעים עבור הליכוד או עבור הימין אינם יודעים מדוע הם מצביעים. הם אינם תומכים במסורת ישראל, לכן הם מצביעים למפלגות הדתיות או למפלגות הימין. הם אינם מאמינים בתורת ישראל או בארץ-ישראל, לכן הם אינם מצביעים. הרי אלה הן הסיבות האמיתיות לכך שהאנשים האלה מצביעים עבור המפלגות האלה, ולא שום סיבה אחרת. אולי הקליטה בשנות ה-50 עזרה וסייעה להגברת הניכור כלפי מפלגת העבודה; אין בכך ספק. אבל מי שחושב לרגע שאותם אנשים אינם יודעים להבחין בין טוב לרע, כפי שנאמר הדבר כאן, זה הדבר הנורא מכול. בעצם אתם אינכם יודעים מה אתם עושים. אנחנו נאמר לכם, אנחנו בני האור אל בני החושך.

נסים דהן (ש"ס):

עשינו לכם בכלל טובה שקיבלנו אתכם אצלנו.

שר המדע ס' שלום:

והדבר קשה, חבר הכנסת נסים דהן, כי במשך תקופה ארוכה הרגשתי ידידות אל חבר הכנסת אורי אור, אדם שנעים לדבר אתו, לשוחח אתו, אדם עתיר זכויות במדינת ישראל, אבל במחי יד הוא שחרר את מה שהיה טמון בו הרבה זמן, כפי שאמר חבר הכנסת ברעם. באמירה אחת הדברים השתחררו כמין איזה לבה מתפרצת, לבה גועשת כלפי חוץ. כי מה אנחנו – ספרדים, אשכנזים. דיבר עוזי ברעם על מצבו. מה עם ילדי? הם אשכנזים, הם ספרדים. מה הם יגידו כשהם יגדלו וישאלו אותם מה אתם? מה הם ירגישו כאשר יאמרו את הדברים? הם ירגישו שאומר את זה הצד האשכנזי שלהם לצד הספרדי שלהם? מה הם יחושו אז?

היו"ר ד' טל:

צריך להזכיר, אדוני השר, שאשכנזים רבים מחו על הדברים. אין לקבל זאת כמובן מאליו שכל האשכנזים נגד. בפירוש לא.

שר המדע ס' שלום:

זו בדיוק הנקודה שאליה אני מגיע.

מפלגת העבודה הותקפה היום קשות, ובצדק, כי אחד מבכיריה אמר ועשה את מה שעשה, אבל לרבים ממפלגת העבודה גם מגיע היום צל"ש. אני אומר זאת בצורה מפורשת. רבים וטובים מהם, החל משעות הבוקר גינו זאת בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים – ולא כפי שאמר אולי אורי אור, שמנסים לעשות חשבון פוליטי ולהשיג איזה הישג. אולי היו כאלה. אבל בסך הכול האמירה היתה אמירה אמיתית. לפחות אצל החלק המכריע הבנתי והרגשתי שהאמירה היא מבפנים, האמירה היא מתוך-תוכם. זה שהם רצו להדוף אותו נזק אפשרי – זה ברור. הרי הנזק הזה הוא נזק קשה מאוד למפלגת העבודה, וזה דבר שילווה אותם עוד זמן רב.

דוד צוקר (מרצ):

לא רק למפלגת העבודה.

שר המדע ס' שלום:

זה נזק שילווה אותם עוד זמן רב. בעבר היו אנשים רבים שחטאו בדבר הזה, אנשים שהיו צריכים לעשות הרבה כדי לשקם אותן אמירות אומללות שלהם, ולא תמיד צלח הדבר בידם. אבל זה לא רק במפלגת העבודה, זה בכלל בחיים הציבוריים, בחיים כאן שמנסים לרקום באמת רקמה אחת משותפת של אותם גושים ואותן קבוצות בחברה הישראלית.

גם על הרוסים נאמרים דברים קשים מאוד. גם על הרוסים נאמרים דברים שהאוזן אינה יכולה לשמוע. לפני הבחירות היתה שרה בכירה שאמרה שאינה רוצה לקלוט כאן אותם רוסים שאינם מפרנסים את עצמם, או שהם חולים, או שהם זקנים, או שהם אנשים שבעצם באו לכאן לסיים את חייהם. הדבר הזה התקבל אז בקריאת גינוי כללית.

משום מה, זה פורץ ויוצא גם כלפי רוסים, גם כלפי מזרחיים, גם כלפי ערבים. יש מין הרגשה מסוימת, שכל פעם מגיע איזה תורן כדי להכניס את התורה – אני לא רוצה להגיד את המלה שהתכוונתי להגיד – את התורה המזויעה הזאת כאן אלינו, לתוך הבית.

אדוני היושב-ראש, מה סליחה, איזו סליחה – זה הוכתר היום במאמר בעיתון "הארץ". אין לי אחות, נאמר על-ידי אחרים. אבל בסך הכול, אם נלמד כולנו מכאן שהדברים האלה צריכים להיעלם לא רק באמירה, אלא גם במחשבה, גם בתפיסה, אז אולי באמת נצליח לבער מתוכנו את הנגע הרע הזה. כי אם הדבר יביא רק למצב שבו פוליטיקאים או אישי ציבור ימשיכו לחשוב כך ולא יאמרו את הדברים, לא הרווחנו דבר.

רפיק חג'יחיא (העבודה):

אדוני השר, אל תמשיכו לזרות מלח על הפצעים. דרך אגב, מה עם הפעימה?

שר המדע ס' שלום:

אנחנו מדברים עכשיו על נושא אחר, ידידי חבר הכנסת חג'יחיא. יש אחרי זה עוד הרבה הצעות לסדר-היום. בואו באמת נתאחד, יהודים, ערבים, שמאל ימין, דתיים חילונים.

נסים דהן (ש"ס):

שכח מהפעימה.

שר המדע ס' שלום:

חבר הכנסת שאקי, בואו נתאחד באמת סביב נושא אחד, שאולי יכול ללכד אותנו.

רפיק חג'יחיא (העבודה):

השלום.

שר המדע ס' שלום:

השלום הוא דבר שמלכד, אבל השלום הוא קודם כול שלום פנימי. כאשר אין שלום פנימי, אין הכוחות לעשות את השלום החיצוני, לצערי.

אני מאוד מקווה, שהתופעה הזאת לא תחזור, ולא נשמע עוד דברים מהסוג הזה.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך של הכנסת.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אני מסתפק בדברי השר – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בן-צור, יש הצעה להסתפק בדברי השר. השר מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך. אדוני מסכים?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

דיון במליאה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דוד צוקר, מסתפק בדברי השר?

דוד צוקר (מרצ):

מסתפק.

היו"ר ד' טל:

אני מסכים להעברת הנושא לוועדה, אבל אם כולם יסכימו להסתפק בדברי השר, אצטרף אליהם.

חבר הכנסת ברעם, מסתפק?

עוזי ברעם (העבודה):

מסתפק.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

מה שהשר מציע.

היו"ר ד' טל:

השר מציע לוועדה.

חבר הכנסת סלים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מסתפק.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רומן ברונפמן – לא נמצא. חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אם כולם מסתפקים בדברי השר – גם אני.

היו"ר ד' טל:

לא כולם.

חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים. מיותר שאסביר מדוע אני מסתייג בחומרה מדבריו הקשים של חברי, חברנו, חבר הכנסת אורי אור.

כך חונכתי בבית אבי מורי, כך חונכתי על-ידי מורי, כך קראתי ולמדתי מהרבי מלובביץ', שאני רואה בו סמכות רוחנית, ולו רק בגלל זה שגם אבות-אבותי היו ספרדים. אברהם אבינו היה ספרדי. הוא בא מאור-כשדים. משה רבנו היה ספרדי, הוא בא ממצרים. הרמב"ם גדול הגאונים, "ממשה עד משה לא קם כמשה", היה ספרדי. הרמב"ן היה ספרדי. יהודה הלוי היה ספרדי. מיטב חברי בצה"ל היו ספרדים, ואזכיר רק אחד מהם: חברי כאח לי, האלוף יקותיאל, קוטי אדם, שנפל בשערי ביירות, היה גרוזיני, ספרדי. אז מיותר שאסביר מדוע אני מסתייג מהדברים הקשים האלה.

אבל אני הולך להגיד דברים לא פופולריים. אנחנו עושים "עליהם" על חבר שלנו שכשל. כיבוי מאורות קורה. אני מאחל לכולנו שלא יקרה לנו, אבל קשה למצוא מישהו שלא קרה לו שהוא נכשל פעם אחת. ומה שאנחנו עושים בהתלהבות כנגד חבר שהלך בשדות ישראל, בגבולות ומעבר לגבולות, ופיקד על אנשים, פיקד על ספרדים כמו על אשכנזים והיה כאב להם – אני ראיתי את אורי ביחידות. אין הרבה מפקדים שככה אהבו את החיילים שלהם וחייליהם כך אהבו אותם. החיילים היו עם ישראל.

הי"ר ד' טל:

אז זה מקנה לו את הזכות, חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, חס וחלילה וחס. כשאני הסתייגתי אתה היית עסוק בשיחה אחרת, ואני לא אלאה את הכנסת בדברים.

אני מאוד מסתייג מהדברים, אבל אני לא רוצה שאנחנו, בהתלהבות, נערוף ראש של חבר, שיש לו זכויות רבות. הוא הלך בשדות ישראל, בגבולות ומעבר לגבולות 30 שנה. הוא ראה את המוות קרוב מאוד אין-ספור פעמים, והוא כשל היום; אבל הוא לא הראשון שכשל.

אהובנו, יקירנו מוטה גור, זכרו לברכה, לא נכשל בדבר דומה, כשהוא אמר לליכוד: אתם הספרדים השי"ן-גימ"לים, אנחנו המפקדים? סלחנו לו. הסתייגנו ממנו, כעסנו עליו, אבל אהבנו אותו.

הי"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אסיים, אבל אני מדבר מהלב.

אני היחיד שמנסה לגונן על חבר, כי כולם תקפו, ובצדק מבחינתם, אבל אני רוצה ליצור את האיזון.

אורי אור ביקש סליחה, אורי אור הסתייג מדבריו, ובמקום שעומדים חוזרים בתשובה, לא עומדים צדיקים גמורים.

אז אני לא מציע שבקלות נסלח, ואני לא מציע שבקלות נעבור לסדר-היום. טוב שהיה הדיון וטוב שכל חלקי הבית הסתייגו מהדברים האלה, אבל נפסיק לזרוק אבנים על חבר, שהוא בשר מבשרנו, מפקד בצבא-הגנה לישראל, 30 שנה היה במדים, הוא ראוי שנגלה אליו יחס אנושי.

הי"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת זאבי. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא מצטרפת לדברים של קודמי. אני מצטערת לומר, שגזענות, התנשאות, יחס משפיל למי שאיננו בן עדתך או למי שאיננו בן עמך, אינם תופעות זרות, לדאבוני הרב, בצה"ל. כל נעשה מכל מפקדי צה"ל קדושים. יש לנו הרבה מה לומר על התנהגויות שהיו במלחמות ולא במלחמות, בימי האינתיפאדה ולא בימי האינתיפאדה.

אני חושבת, שבמקום שבו עם מתחנך לראות בעם אחר עם בזוי, עם שאפשר לשלול ממנו את הזכויות האזרחיות והלאומיות, שאפשר לשלול מאזרחים ערבים במדינת ישראל את הזכות לבחור לכנסת, במקום שכזה, כל נתפלא אם אדם שצמח, לכאורה, במקום שבו הטוב ביותר ניתן לו, הגיע לאמירות גזעניות, משפילות במקרה הזה, כלפי מזרחיים. כל נתפלא על כך. זה חלק מהאווירה הכוללת במדינת ישראל.

ומי שחושב, שאם חבר הכנסת אורי אור התנצל הדברים נמחקו, אני מוכרחה לומר: הם לא נמחקו. יש היסטוריה, לא רק של 50 שנה. גם כאשר הביאו את עולי תימן, לפני 100 שנה, איזה מקום אמרו שמגיע להם? אמרו שמגיע להם להיות רק המשרתים של אלה שחיו במושבות. תיקחו, תראו את המקורות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אמרו את זה ספרדים. הראשונים שקלטו את התימנים היו האשכנזים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ומי שחשב שאפשר לנשל ערבים, חושב שאפשר גם ככה להתייחס למזרחיים, וזאת היסטוריה ארוכה מאוד. אם החברה הישראלית לא תסתכל על עצמה בראי, היא לא תוכל להתרפא מהמחלה הנוראה, הגזענית הזאת.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי.

נסים דהן (ש"ס):

יש מאמר כזה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה שקראתי את המחקר הזה, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חבר הכנסת לנקרי, אני מאפשר לך להסיר את הצעתי. יש עבודת מחקר שקראתי אותה, שהיא אכן מלה במלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מצאתי בגימטריה, שאשכנזי זה 388 וספרדי זה 388.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ובזה פתרנו את כל בעיית האפליה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הי"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת אנחנו ממשיכים עם חבר הכנסת לנקרי. בבקשה.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, קראתי בתדהמה ובכאב גדול את מסכת הדיבה מעוררת הדחייה של חבר הכנסת אור. דברי אורי אור הם אכן סימפטום קודר לאותה גזענות רדומה שעדיין רווחת בקרב חלקים רבים בחברה הישראלית ומתפרצת מעת לעת, גם מפי אלופים ומיודעים. דברי הגנרל הזה, שעד אתמול שלשום רחשתי לו כמו לגנרל זאבי, הרבה חיבה, הרבה הערכה, דברי הגנרל הזה הם בבחינת דגנרציה מסוכנת לעבר אותם ערכים אפלים ורעים המאיימים על החברה הישראלית.

בין יתר דבריו מתיימר חבר הכנסת אורי אור ללמד את המרוקאים להבחין בין טוב לרע. מי שם אותו באותה שורה כמו נניח ברוך שפינוזה, הרמב"ן, הרמב"ם, משה רבנו, אפלטון – אני יכול לקבוע בוודאות, שאין בו לא הערכים הרוחניים ולא האינטלקטואליים לעשות זאת.

דברי אורי אור היום היו לאור לקוי, אשר בקול כבוי שירתו מסע גזעני בזוי. אני מוכן לסלוח לו, אבל לאחר שאמרתי את הדברים.

הי"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת לנקרי. חבר הכנסת יורי שטרן – לא נמצא. חבר הכנסת שבח וייס – לא נמצא. אדוני, חבר הכנסת גבאי, בבקשה, מסיר את הצעתו של חבר הכנסת גפני.

אליהו גבאי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצבא הוא המקום שיוצר את כור ההיתוך בעם ישראל. שם נוצרת הקרבה האישית, ההזדהות בתוך הקבוצה הזאת, ושם נוצר קיבוץ הגלויות בתוך צה"ל. חמור מאוד שהדברים האלה נאמרים מפי אלוף בצה"ל, שליווה חיילים רבים מעדות שונות. אני נוטה להאמין ואני מקווה, כי זו היתה פליטת-פה; פליטת-פה בזויה, רעה, שיוצרת שסע וקורעת קרע בחברה הישראלית, כשכולנו עמלים ליצור את האחדות בה, בעם ישראל.

אילו הרבה אורי אור ללמוד על תרבות ספרד, ואילו ידע קצת על תרבות מורשת ספרד, תור הזהב של עם ישראל, יכול להיות שהיה נמנע הביטוי האומלל הזה, שלצערי עלול להתגלגל ולהעלות מחשבות שליליות על אוכלוסייה מסוימת.

אני נוטה להאמין ומקווה, שזו רק פליטת-פה ומדובר במיעוט בחברה הישראלית. אני מקווה, שמערכת החינוך ותנועות הנוער יפעלו יחד כדי לבער את הנגע ואת הססמאות או את הביטויים האלה שמדי פעם עולים, וזאת כדי ליצור את האחדות בעם ישראל ואת הגיבוש שבימים כאלה אנחנו כה זקוקים להם. יש בכוחנו לבער את נגע הדעות הקדומות. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חברי הכנסת, אם כן, אנחנו עוברים להצבעה – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, לאור הדברים שנאמרו כאן, של חבר הכנסת זאבי, של חברי הכנסת לנקרי ואחרים, אני מסתפק.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בן-צור?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מסתפק.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

גם אני מסתפק, אבל אם יהיה מישהו שיבקש להעביר לוועדה, גם אני אבקש לוועדה.

היו"ר ד' טל:

אתה צודק, אני נהגתי אותו דבר. אם כולכם מסתפקים, גם אני מסתפק. ואם כך, אנחנו נסתפק בתשובת השר. אני מודה לכל הדוברים.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר ד' טל:

אני מזמין את יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת פנחסי, למסור את הודעתו.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, יש לי כמה הודעות, בהן שתי הצבעות, אז אם אפשר לצלצל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת על חילופי אישים כדלקמן: מטעם סיעת העבודה, בוועדת הכספים: חבר הכנסת אבי יחזקאל יכהן בוועדה במקום חבר הכנסת מיכה גולדמן.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות לסדר-היום ובהצעות חוק כדלקמן:

ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: ריבוי מעשי הרצח, אלימות במשפחה ומקרי אונס בתל-אביב ובעיית ההתיישנות בעבירות מין, של חברי הכנסת נעמי חזן ועבד-אלמאלכ דהאמשה.

ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יהודה הראל וקבוצת חברי כנסת.

ועדת הכספים תדון בהצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 121), התשנ"ח-1998.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד למסור בזאת, כי ועדת הכנסת המליצה בישיבתה היום על חילופין בראשות הוועדה המיוחדת לבעיית העובדים הזרים כדלקמן: חבר הכנסת יצחק כהן יחליף את חבר הכנסת אופיר פינס-פז כיושב-ראש הוועדה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז יכהן כממלא-מקום יושב-ראש הוועדה. חילופין אלה ייכנסו לתוקף במחצית אוגוסט שנה זו.

שר המדע ס' שלום:

מחצית זו בעיה. יש לנו 31 יום, צריך לומר את התאריך המדויק.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

זה המכתב שקיבלתי, בנוסח הזה. הפנייה של חבר הכנסת אופיר פינס, יושב-ראש הוועדה, היתה מחצית.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא משנה, זו פגרה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

מאחר שזו פגרה והוא לא יודע מתי הוא ייכנס, הוא יתאם יום עם חברי הוועדה ויחליט על כך. לכן הוא לא קבע יום, הוא אמר: במחצית אוגוסט.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

16 באוגוסט.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

נשאר זאת להחלטתו, יום לכאן, יום לכאן.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מליאת הכנסת החליטה בישיבתה מיום כ"ב בתמוז התשנ"ח, 15 ביולי 1998, להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת נאמנות של מנהל תאגיד עירוני), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת יונה יהב, לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה פנה לוועדת הכנסת בבקשה להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, מן הנימוק כי נושא זה מצוי בתחום עיסוקה של ועדת הפנים ואיכות הסביבה. יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט נתן את הסכמתו להעברת הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה להמליץ לכנסת לשנות החלטתה ולהעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת נאמנות של מנהל תאגיד עירוני), התשנ"ז-1997, מוועדת החוקה, חוק ומשפט לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

אבקש אישור הכנסת בהצבעה.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה מוועדת החוקה, חוק ומשפט לוועדת הפנים ואיכות הסביבה?

הצבעה

בעד הצעת ועדת הכנסת – רוב

נגד – אין

הצעת ועדת הכנסת להעביר מוועדת החוקה, חוק ומשפט את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת נאמנות של מנהל תאגיד עירוני), התשנ"ז-1997, לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

תודה. ההצעה הועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. מי נגד? מי נמנע? אני קובע, שברוב קולות הועברה הצעת החוק של חבר הכנסת יונה יהב מוועדת החוקה, חוק ומשפט לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

בבקשה, אדוני.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

הודעה נוספת שצריך להצביע גם עליה – – –

קריאה:

– – –

היו"ר ד' טל:

פה אחד. פה אחד.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הקמת ועדה לעניין מקרה אסון גשר המכבייה.

הכנסת החליטה, בישיבתה ביום כ"ז בתמוז התשנ"ח – 21 ביולי 1998, להטיל על ועדת הכנסת להקים ועדה מיוחדת, בהתאם לסעיף 17 לתקנון הכנסת, לדיון בנושא אסון גשר המכבייה – הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת מיכה גולדמן ואליעזר זנדברג.

בהתאם להוראות סעיף 17 לתקנון הכנסת, מציעה ועדת הכנסת לבחור ועדה לעניין לקחי אסון גשר המכבייה בהרכב הבא: הוועדה תהיה בת תשעה חברים, חברי הכנסת נעמי בלומנטל, שמריהו בן-צור, ראובן ריבלין, מיכה גולדמן, אליעזר זנדברג, נעמי חזן, דוד טל, איתן כבל ואופיר פינס-פז.

הוועדה תדון – – –

משה גפני (יהדות התורה):

מה עם שאר המפלגות?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

לא הבנתי. מה עם שאר המפלגות? זאת ההצעה שקיבלתי וזאת ההצעה שהוועדה אישרה.

הוועדה תדון אך ורק בנושאים המפורטים להלן שאינם – – –

תרשה לי לסיים ואחר כך, אם יש לך שאלה, אני אשתדל לענות עליה.

הוועדה תדון אך ורק בנושאים המפורטים להלן שאינם חלק מההליכים המשפטיים, הפליליים והאזרחיים, המתנהלים בבתי-המשפט בעקבות אסון גשר המכבייה, וזאת בתיאום עם היועץ המשפטי לכנסת ופרקליטות המדינה. ואלה הנושאים: 1. פעולותיהם של הגופים הנוגעים בדבר לפני האסון ולאחריו; 2. השתתפות מדינת ישראל והסוכנות היהודית במימון הפעילות של "מכבי" בכלל ושל משחקי המכבייה בפרט ובחינת המשך מימון זה לאחר האסון; 3. הפעולות שננקטו על-ידי מדינת ישראל בעקבות האסון; 4. בחינת אפשרות להקמת קרן מיוחדת לפיצוי משפחות הקורבנות והפצועים על-ידי המדינה; 5. בחינת האפשרות להקמת ועדת שרים או גוף אחר מטעם הרשות המבצעת שיהיה מופקד על הקשר בנושא אסון הגשר בין יהדות אוסטרליה בכלל ומשפחות הנפגעים בפרט ובין הגופים הרשמיים של מדינת ישראל.

תקופת כהונתה של הוועדה היא עד יום י"ב באייר התשנ"ט – 28 באפריל 1999.

אבקש אישורה של הכנסת להקמת ועדה מיוחדת זו.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הקמת הוועדה, מי נגד – אפשר להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד הצעת ועדת הכנסת – 11

נגד – אין

נמנעים – 1

הצעת ועדת הכנסת לבחור ועדה לעניין לקחי אסון גשר המכבייה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן הקמת ועדה לחקר אסון גשר המכבייה – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

תוסיף את חבר הכנסת פנחסי.

היו"ר ד' טל:

11 בעד, אני מוסיף את חבר הכנסת פנחסי, אחד נמנע, תודה. אישרנו את הקמת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים – – –

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

הודעה אחרונה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה, בישיבתה היום, כי ועדה משותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט והוועדה לקידום מעמד האשה תדון בהצעת חוק זכויות האשה, של חברת הכנסת יעל דיין.

אשר להרכבה של ועדה זו – תבוא הודעה במועד מאוחר יותר. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

אדוני שר המדע יעלה ויבוא וישיב על שאלות לראש הממשלה. ובכן, שר המדע ישיב על שאלות כדלקמן.

הקמת שדה תעופה בין-לאומי בנבטים

חבר הכנסת פ' בדש שאל את ראש הממשלה ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

דוח מבקרת המדינה קובע, כי הדיונים על הקמת שדה תעופה בין-לאומי שני בנבטים לוקים בסחבת. גורמים במינהל התכנון הצהירו לפני שנים, כי הכנת התוכניות עומדת להסתיים. נכון להיום עדיין לא נראה כי המועצה הארצית לתכנון ובנייה מתכוונת להגיע החלטה כלשהי.

רצוני לשאול:

1. כיצד ייתכן כי הדיונים בנושא כה חשוב נגררים זמן כה רב?

2. מדוע, למרות ההנחיות, לא הוכנה תוכנית ולא התקבלה החלטה להקים שדה תעופה משני?

3. מה היא עמדת משרדך נדון?

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת בדש, תשובה על שאלתא בעניין הקמת שדה התעופה הבין-לאומי בנבטים.

בכ"ז באייר התשנ"ז, 3 ביוני 1997, נתנה המועצה הארצית לתכנון ולבנייה הוראה לעריכת תוכנית מיתאר ארצית חלקית לנמל תעופה בין-לאומי נוסף, תמ"א 15/א'.

נקבע שמינהל התכנון במשרד הפנים ירכז את צוות עורכי התוכנית.

הנחיות המועצה הארצית לעריכת התכנון כוללות בדיקות בתחומים שונים ומגוונים, דבר אשר האריך את זמן הכנת המכרז למתכננים.

תהליך הכנת מסמכי המכרז עומד בפני סיום, ומייד עם סיומו יפורסם המכרז.

המועצה הארצית קבעה, כי התוכנית תועבר לאישורה בתוך 18 חודשים מיום חתימת החוזה עם המתכננים.

תוכנית המיתאר הארצית לשדות תעופה סימנה את אתר נבטים כמיועד לשדה תעופה בין-לאומי. אתר נבטים ייבחן במסגרת תוכנית המיתאר האמורה. אם יימצא מתאים על-ידי מוסדות התכנון, יובא האתר לאישור הממשלה.

עם סיום הבדיקות הנדרשות ולאור תוצאותיהן, אפשר יהיה לקדם את האתר.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בדש, בבקשה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, להכין שדה תעופה לוקח הרבה זמן אף שלנבטים כבר יש בסיס לעניין הזה. התכנון לוקח הרבה זמן.

אני יודע שכבר לפני שנתיים הקציבו מינהל התעופה האזרחי, מנהל רשות שדות התעופה, מנכ"ל לשעבר, כסף לעניין הזה, וצריך לבדוק מדוע לא מריצים ומקדמים את התכנון הזה, כי גם התכנון לוקח זמן, וכל יום שעובר ולא מתחילים לתכנן את השדה הזה, השני, יכול להיות אסון מבחינת מה שקורה היום בשדה התעופה בן-גוריון. מדוע לא בודקים ולא מריצים את הכסף שהוקצב לעניין הזה לקידום הנושא? אתה כאיש הנגב יודע מה חשיבות הנושא הזה.

דבר שני – מדוע לא מקדמים גם את השדה השני, הקטן, הפנימי, של שדה-תימן, כשדה פנימי מרכזי לדרום, שהוא גם חשוב מאוד, ואני מציע שאתה, כשר מהדרום, תקדם את העניין הזה.

שר המדע ס' שלום:

קודם כול אני שמח על השאילתא, חבר הכנסת פיני בדש, ואני שמח עוד יותר שאני עונה עליה, כי זאת, בעצם, שאילתא שהיתה צריכה להיות מופנית לשר התחבורה. אבל היא מופנית לראש הממשלה, ולכן יש לי אפשרות לענות עליה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

שר התחבורה – – –

שר המדע ס' שלום:

שדה תעופה בין-לאומי נוסף צריך לקום בנבטים, זאת דעתי; זאת היתה דעתי בעבר, וזאת דעתי כיום. אני אעשה הכול, כדי ששדה תעופה נוסף יקום בנבטים. הדבר הזה מחויב המציאות, הדבר הזה נכון, כבר יש תשתית, יש הבסיס, והדבר גם יתרום, לפי דעתי, לפיתוח האזור בצורה משמעותית.

גם לאלה שטוענים שהשדה עצמו מרוחק ממרכז הארץ, ניתן לעשות, בשלבים הראשונים, ההתחלתיים, כמה שימושים לדברים אחרים. טיסות מטען, למשל, זה דבר שאפשר להפעיל משם; טיסות שכר, למשל, טיסות לילה – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שר המדע ס' שלום:

יש הרבה מאוד דברים שניתן לעשות כדי להתחיל להפעיל את השדה הזה.

כאן, בתשובה על השאילתא, נאמר בצורה מפורשת, שתהליך הכנת מסמכי המכרז עומד בפני סיום, ומייד עם סיומו יפורסם המכרז. זאת אומרת, שהדבר הזה ממש עומד לקרות, אני מקווה, בזמן הקרוב.

נסים דהן (ש"ס):

מכרז לתכנון או לבנייה?

שר המדע ס' שלום:

מכרז לתכנון.

היו"ר ד' טל:

הוא מדבר על תכנון. הוא אומר, שאם רוצים לבנות – צריך לתכנן וצריך להזדרז. תודה.

שר המדע ס' שלום:

המועצה הארצית לתכנון ולבנייה נתנה הוראה להכין תוכנית מיתאר ארצית לנמל תעופה בין-לאומי נוסף כבר ביוני 1997, אבל מה שנקבע הוא, שהם יפרסמו ויעשו וכל מיני דברים כאלה ואחרים. כאן כתוב, שכל מיני סיבות ועיכובים – ואני לא אמנה אותם פעם נוספת – גרמו לעיכוב הדבר הזה, אבל בימים הקרובים עומדים לסיים אותם כדי לפרסם את המכרז. אני מקווה מאוד שהדבר הזה יקרום עור וגידים. בכל מקרה, חבר הכנסת בדש, מה שאני רוצה הוא, שגם אתה וגם אני נעקוב מייד אחרי הפגרה, כדי לראות אם הדברים זזים, ואם לא – נעשה הכול כדי שהם יזוזו.

היו"ר ד' טל:

תודה. שאילתא – – –

שר המדע ס' שלום:

הוא שאל אותי עוד שאלה, לגבי שדה נוסף בשדה-תימן, שדה נוסף שהוא שדה פנימי, שצריך לשרת את האזור הזה, שבו חצי מיליון נפש, ואותם חצי מיליון נפש נמצאים באזור הזה – – –

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני נחתתי שם פעם, וזה מסוכן מאוד.

שר המדע ס' שלום:

– – צריכים לקבל את השירותים הבסיסיים המינימליים.

היתה טענה די קשה, שאין שימוש בשדה מכיוון שאנשים לא רוצים לטוס; אין ביקוש לנסיעות האלה. זה לא כמו מקריית-שמונה, שזה 200 קילומטר – משם לתל-אביב זה פחות מ-100 קילומטר. אבל בסך הכול גם את השאלה הזאת צריך להפנות לשר התחבורה. אני עצמי אנסה להתעניין אצלו, כדי לראות מה קורה עם זה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, יש תקציב – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בדש, לא אפשרתי לך לדבר.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בדש, שאלת.

סמכויות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

חבר הכנסת מ' גפני שאל את ראש הממשלה ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

על-פי פקודת הסטטיסטיקה [נוסח חדש], התשל"ב-1972, חייב אדם להשיב על שאלון או לענות על כל שאלה שישאל אותו הסטטיסטיקן. כמו כן רשאי הסטטיסטיקן להיכנס ולבדוק את מקום המגורים או מקום עבודה לצורך הסטטיסטיקה.

רצוני לשאול:

האם לאחר חקיקת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו הפסיקה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לחייב אזרחים לענות על שאלונים או להיכנס לרשותו הפרטית לצורך הסטטיסטיקה?

שר המדע ס' שלום:

השאלתא הועברה ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ועל סמך פרטים שנמסרו לי ממנה בתשובה, אבקש להשיב כדלקמן:

1. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הלמ"ס, עורכת את הסטטיסטיקה הרשמית של מדינת ישראל על-פי הוראות פקודת הסטטיסטיקה [נוסח חדש], התשל"ב-1972 (להלן – "הפקודה").

תפקידה המרכזי של הלמ"ס על-פי הפקודה הוא "לערוך פעולות סטטיסטיות ולפרסם את תוצאותיהן בנוגע לאוכלוסייה ולפעילויותיה בתחומי החברה, הבריאות, הכלכלה, המסחר והתעשייה ובתחומים אחרים, ובנוגע לתנאי הטבע של הארץ" [סעיף 1(3) לפקודה]. ואכן, הלמ"ס ממלאת את תפקידה זה

נאמנה במשך יובל שנים, והיא מספקת נתונים סטטיסטיים הדרושים לממשלה, לרשויות המקומיות, למוסדות מחקר, לגורמים פרטיים, למערכת המשפט ולמערכת הכלכלית של המדינה.

2. לשם ביצוע תפקידיה, מעניקה הפקודה ללמ"ס סמכויות שונות, ובהן הסמכות לחייב את הציבור למסור מידע (סעיפים 11 ו-15 לפקודה). סמכות זו נחוצה לביצוע תפקידה של הלמ"ס, שאם לא כן, תיפגע מערכת איסוף המידע הגולמי ותיפגע הסטטיסטיקה הרשמית. למשל, ללא סמכות לחייב אנשים להשתתף בסקר משקי בית, המשמש בסיס למדד המחירים לצרכן, תיפגע יכולת הלמ"ס להפיק את המדד.

3. כנגד סמכות הלמ"ס לקבל מידע מן הציבור, מחייבת הפקודה כי הלמ"ס תשמור בסוד, באופן שאינו מאפשר זיהוי הפרט, את המידע שנתקבל עקב השימוש בסמכות (סעיף 17 לפקודה). המפר חובה זו צפוי לעונש מרבי של שלוש שנות מאסר לפי סעיף 20(א)(2) לפקודה. בכך מאזנת הפקודה בין הזכות לפרטיות לבין צרכי המדינה ותושביה לקבל סטטיסטיקה רשמית ואמינה.

4. חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו נחקק בשנת 1992. הוא קובע בסעיף 10 לאמור: "אין בחוק-יסוד זה כדי לפגוע בתוקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק היסוד". הפקודה היתה קיימת ערב תחילתו של החוק. לכן, אין החוק פוגע בסמכויות המוענקות ללמ"ס על-פי הפקודה.

5. עם זאת, אין הלמ"ס עושה שימוש בסמכויותיה מעבר לנדרש לביצוע תפקידיה, בהתאם לקנה המידה שנקבע בסעיף 8 לחוק-היסוד. לדוגמה, סעיף 14 לפקודה מעניק ללמ"ס את הסמכות להיכנס ולבדוק מקומות עבודה ובתי-מגורים לשם השגת סטטיסטיקה. ואולם, אין הלמ"ס עושה שימוש בסמכות זו, מאחר שאין צורך בכך לשם איסוף נתונים על-פי השיטות הנהוגות היום. השגת הסטטיסטיקה היום נעשית על-פי מילוי שאלונים על-ידי הנדגמים עצמם או בסיוע סוקר, קבלת מידע ממקורות מינהליים או איסוף ידע ממקורות ציבוריים.

6. בסיכום, הלמ"ס משתמשת בסמכויותיה במידה הנדרשת, ולא מעבר לכך, על מנת לספק למדינה ולתושביה את הנתונים הסטטיסטיים הדרושים להם כדי לנהל חיים דמוקרטיים תקינים, תוך כיבוד עקרונות כבוד האדם וחירותו.

היו"ר ד' טל:

אדוני, סיימת?

שר המדע ס' שלום:

תשובה ארוכה.

היו"ר ד' טל:

היא ארוכה. לכן, זו הזדמנות לאדוני לבקש מהפקידים שמכינים את התשובות שישתדלו להצטמצם בפרק זמן של דקותיים. אני מודה על תשומת הלב.

חבר הכנסת גפני, שאלת הבהרה. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני מודה לך על התשובה הארוכה והמפורטת, והדגשת בתחילת הדברים שכך מסרה לך הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לגבי רוב התשובה, לא זאת היתה כוונתי. אני מכיר את פקודת הסטטיסטיקה, היא מונחת פה לפני. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עושה עבודה חיונית וחשובה לטובת הממשלה, המדינה, האזרחים וכו' – בזה אין ספק, ולכן טוב שכולם ישמעו מה עושה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אבל השאלה שלי היתה אחרת לחלוטין, והיא נבעה מהעובדה – ומכאן בעצם התחיל העניין – שכאשר עלו חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק-יסוד: חופש העיסוק, ושם נאמר הנושא של שמירת דינים, כאשר הכנסת נדרשה – – –

שר המדע ס' שלום:

אני לא שומע.

משה גפני (יהדות התורה):

כאשר עלה הנושא של שמירת דינים, שהממשלה הביאה, שאנחנו בעצם הצבענו בעדו וחלק הצביעו נגדו – זו אחת הדוגמאות שאני מצאתי, שבעצם, בפקודה כתוב בסעיף 14(1) שמותר להיכנס לביתו של אדם, למפעלו – – –

שר המדע ס' שלום:

אבל, עניתי לך, שלמרות הסעיף הזה – – –

משה גפני (יהדות התורה):

לא.

שר המדע ס' שלום:

אמרתי לך.

משה גפני (יהדות התורה):

כבוד השר, אני פשוט רוצה לסיים.

שר המדע ס' שלום:

בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני רוצה לומר גם לכנסת, לכל מי שהצביעו נגד החלטת הממשלה על חוקי היסוד להפסיק את שמירת הדינים, שהמשמעות של זה היתה שלא יהיה אפשר עוד לעשות סטטיסטיקה למשל. מי שהצביע בכנסת על מה שהממשלה הביאה זה לא כבר, על חוק-יסוד: חופש העיסוק, למשל, סעיף שמירת דינים, שקראת אותו, או על שמירת הדינים בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, בעצם היה מונע הרבה מאוד דברים, אבל זה אחד מהם.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, תודה. עניתי, שסעיף 14 אומנם מאפשר את זה, אבל סעיף 8 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו הוא סעיף שמגביל את העניין הזה, ולכן לא עושים בו שימוש.

היו"ר ד' טל:

תודה. התשובה על שאילתא מס' 3110 של חברת הכנסת נעמי חזן עוברת לפרוטוקול.

חדשות "קול ישראל" באינטרנט

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את ראש הממשלה ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

מהדורת החדשות של "קול ישראל" הועברה ברשת האינטרנט בשפה העברית במשך שלוש שנים. ליהודים ולאזרחי ישראל רבים בחוץ-לארץ זהו המקור היחיד לחדשות מהימנות מישראל.

רצוני לשאול:

1. מדוע הוחלט לסגור את האתר?

2. האם אין אתר מסוג זה משרת את ישראל?

3. האם שוקלים לשוב ולהורות על פתיחת האתר?

תשובת שר המדע ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנושא תלוי ועומד בבית-המשפט. רשות השידור תבעה הפסקת שידורי חדשות "קול ישראל" באינטרנט על-ידי גורמים שלא הוסמכו על-ידה כדין, ובאופן החושף אותה לתביעות צד ג'.

2. רשות השידור ערה לדרישות הציבור ליהנות משידוריה באינטרנט. לאחר שיסתיימו ההליכים המשפטיים, תגבש הרשות את מדיניותה להפצת שידוריה באינטרנט בדרך העולה בקנה אחד הן עם זכויות צד ג' במשדריה והן עם כללי החוק והמינהל התקין, המחייבים אותה כרשות ממלכתית, ובאופן שלא יחשוף את הרשות לתביעות צד ג'.

3. כאמור, תנאים אלו לא מולאו בהפצת השידורים, כפי שנעשתה עד כה על-ידי גורמים שפעלו ללא הרשאה מוסמכת של הרשות, ולכן היה הכרח לתבוע את הפסקתם.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר ישיב על שאילתא מס' 3168, של חבר הכנסת ריבלין, בנושא: העברת תקציב למוסד גמילה מסמים.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא משרד ראש הממשלה. הנושא שייך לשר האוצר או לשר העבודה והרווחה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

לא נכון. יש במשרד ראש הממשלה – – –

העברת תקציב למוסד גמילה מסמים

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את ראש הממשלה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

במוסד הגמילה בית אור-אביבה שבהר-טוב נסתיימה בנייתו של אגף חדש ובו 76 מיטות. נודע לי, כי המדינה מממנת רק 30 מיטות.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים? אם כן – מדוע?

2. כמה עולה למדינה כל מיטה במרכז גמילה, בכל מחוז גמילה?

3. האם חיסכון בתקצוב מקומות לגמילה לא יעלה למדינה ממון רב יותר לכשייגרם הנזק לחברה על-ידי מכורים לסמים שיכולים היו להיגמל?

4. מתי יועבר התקציב להפעלת כל המיטות במוסד זה?

שר המדע ס' שלום:

תשובה על שאלתא מס' 3168, של חבר הכנסת ראובן ריבלין, בעניין: העברת תקציב למוסד גמילה מסמים:

1. הדברים אינם מדויקים. בית אור-אביבה היה מתוקצב על-ידי המדינה עד לפני כחודש ב-30 מיטות. לאחר התערבות משרד ראש הממשלה, הועבר למשרד העבודה והרווחה תקציב להקצאת 30 מיטות נוספות לקהילות הטיפוליות – מהן עשר מיטות לבית אור-אביבה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

הכספים לא הועברו בפועל. יש הבטחה.

שר המדע ס' שלום:

כתוב: "לאחר התערבות – – – הועבר למשרד העבודה והרווחה תקציב". זה הועבר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הטענה היא אולי שזה הגיע למשרד, אך לא – – –

שר המדע ס' שלום:

2. כל מיטה עולה למדינה 3,317 שקלים עבור מטופל רגיל ו-3,638 שקלים עבור מטופל או חולה במחלות זיהומיות.

3. איש לא יודע, מדעית, סטטיסטית, אם ייחסכו משאבים כספיים למדינה מטיפול גמילתי במכורים, אבל סביר להניח שזו המגמה שעשויה להסתמן. כאשר מכור לסמים מצליח להיגמל ולמצוא לעצמו תעסוקה, הוא יורד באחת ממצבת העבריינים בכוח ובפועל והופך בדרך כלל לפרודוקטיבי לחברתו ולמשפחתו.

4. הטיפול בקהילות הטיפוליות נתון לאחריות משרד העבודה והרווחה, האמון על הטיפול במוסדות כגון אלו. במסגרת המשרד תיבחן הדרישה לתוספת המיטות.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, יש לאדוני הכוח לקום, לגשת למיקרופון ולשאול שאלת הבהרה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לצער הרב, כן.

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בית אור-אביבה נבנה לתפארת. יש פעמים שבהן אנחנו לא מוצאים מקומות שבהם יכולים לשקם מסוממים, ואנחנו מצרים על כך ולא יודעים מה לעשות ועומדים בפני בעיה אדירה שאין לה פתרון. כאן, בכספי הציבור, נבנה מקום לגמילה שניתן לגמול בו קרוב ל-60 מסוממים. בכל הארץ מתדפקים מאות על בתי-הגמילה, ואנחנו בממשלה, אף שהשקענו כל כך הרבה כסף, לא משקמים ומשכנים את בית אור-אביבה בצורה כזאת שהוא יוכל לקלוט מסוממים מכל הארץ.

יפה היטיבה התשובה לציין עד כמה חשובה הגמילה גם לחברה עצמה. אם העבירו כספים, מדוע הכספים אינם מגיעים ליעדם? אם העבירו כספים והם מגיעים ליעדם, מדוע מתאחר כל כך הכסף לבוא? בסדרי העדיפויות של משרד העבודה והרווחה באמת קיים הטיפול במסוממים, אבל הצורך בהתערבות משרד ראש הממשלה, שהוא המשרד הממונה על הרשות למלחמה בסמים, הוא הכרחי כדי לאפשר מימון אותן מיטות. הכסף הציבורי הוצא, וחבל עכשיו לאבדו.

היו"ר ד' טל:

תודה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת ריבלין – –

וליד צאדק חאג' -יחיא (מרצ):

אולי תבדוק את הבעיה במקום לתת תשובה.

שר המדע ס' שלום:

— — אינני יודע אם משרד העבודה והרווחה העביר את הכספים לבית אור-אביבה אם לאו. בכל מקרה, השאילתא היתה אמורה להיות מופנית למשרד העבודה, אבל מאחר שהיא הופנתה לכאן, אני אבדוק את זה יחד עם שר העבודה והרווחה כדי ששייב לך תשובה בעניין הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

, ואומר לפרוטוקול: הוא השיב לי שאין לו OFF THE RECORD הוא השיב לי. שר העבודה והרווחה, עוד כספים. הוא נתן את כל מה שיש לו בתוך התקציב. הרשות למלחמה בסמים לא מעבירה כספים לעניין זה. הרשות למלחמה בסמים, זה תפקידה.

היו"ר ד' טל:

אבל, הרשות לשאלה נוספת לא ניתנה לחבר הכנסת ריבלין. תודה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ביקשנו להעביר את זה למשק סגור. — —

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לשאילתא מס' 3170, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בעניין: עריכת סקר חברתי. אדוני השר ישיב, בבקשה.

עריכת סקר על המצב הכלכלי-החברתי במדינה

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

במרבית הארצות המתקדמות, למ"ס עורכת סקר חברתי שוטף, המביא תמונה חיונית של המצב הכלכלי-החברתי של האוכלוסייה.

רצוני לשאול:

1. מדוע אין הלמ"ס עורכת סקר חברתי שוטף בארץ?

2. מה היא עמדת הממשלה לגבי עריכת סקר כנ"ל?

3. האם יוחל בהקדם בהכנות לעריכת הסקר החיוני הנ"ל?

שר המדע ס' שלום:

תשובה על שאילתא מס' 3170, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בעניין: עריכת סקר חברתי:

1. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לא ערכה עד היום סקר חברתי שוטף. בעיני ממשלות קודמות, סקר חברתי שוטף לא היה בסדר העדיפויות הלאומי.

2. כיום הממשלה תומכת עקרונית בעריכת סקר כזה, בכפוף כמובן, לשאלות תקציב ומגבלות כוח אדם, שאלות הנבדקות עתה.

3. ההכנות לעריכת סקר חברתי שוטף נמצאות בעיצומן. אם וכאשר יאושר התקציב לביצוע הסקר, תהיה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מוכנה לבצעו בהקדם.

היו"ר ד' טל:

תודה. שאילתת הבהרה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מבקשת להודות על התשובה ועל האינפורמציה שכלולה בה. אני רוצה לומר, שבמדינה שבה מתכננים דברים רבים כל כך ותחומים רבים כל כך וחושבים, למשל, איך תיראה המלחמה בעוד 50 שנה וכו', זה פשוט מוזר – אני מוכרחה לומר – שעד היום לא חשבו שצריך לתכנן, למשל, דברים שקשורים לשאלה איזו הכשרה מקצועית נחוצה לנשים, או מה צריך בדיוק להשקיע בילדים במצבי סיכון, כדי שהם יוכלו אחר כך להיות אנשים מועילים בחברה, וכל מיני שאלות רציניות ביותר.

אני חושבת, שדווקא בתנאים של אבטלה רחבה, עריכת סקר כזה תיתן לנו אפשרות לא רק לדון מה יקרה מחר בבוקר, אלא באמת מה יהיו פני החברה הישראלית בעשורים הבאים, ואשמח לקבל מידע בעתיד. תודה.

שר המדע ס' שלום:

אני חושב שחברת הכנסת גוז'נסקי צודקת. העובדה שעד היום כל ממשלות ישראל לא מצאו נחיצות בסקר כזה אינה מצביעה על סימן חיובי בעניין. אני שמח שהממשלה הזאת רוצה בכך. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה כבר מתחילה בהכנות, כדי שהיא תהיה מוכנה ברגע שתקבל תקציב. ואני מקווה מאוד שזה אכן יקרה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני.

אמינות הכתבות המשודרות ב"מבט"

חבר הכנסת י' וקנין שאל את ראש הממשלה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

כבר כמה פעמים טענו, כי כתבות המשודרות ב"מבט" ולפיהן חרדים לא עומדים בזמן הצפירה הן פרי עריכה, והצפירה הנשמעת ברקע לא חופפת את זמן הצילום. כעת, לכשהוכח הדבר כלפי ראש הממשלה, מתחזק חשד זה. מצורף פרסום בנושא.

רצוני לשאול:

התסכים לבדוק את הכתבות ששודרו בעניין זה בימי הזיכרון האחרונים?

תשובת שר המדע ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

טענתך כנגד הכתבות ששודרו בימי הזיכרון נבדקה, ונמצא שהן צולמו בזמן אמת ושיקפו את אשר התרחש.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לשר המדע.

הצעות לסדר-היום

קריאתו של הנשיא ויצמן להקדמת הבחירות

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום – הצעות לסדר-היום מס' 5123, 5139, 5143 ו-5161. חבר הכנסת יצחק כהן יעלה ויבוא ויעלה את הנושא הבא על סדר-היום: קריאתו של הנשיא ויצמן להקדמת הבחירות. חבר הכנסת יצחק כהן, אחריו – חבר הכנסת וליד צאדק, אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחרון הדוברים – חבר הכנסת חגי מירום.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, יש פה איזה ריטואל קבוע, שנשיאנו, מר עזר ויצמן, מדי תקופה של שבוע-שבועיים מחליט שהוא עושה סדר חדש בדמוקרטיה הישראלית ויוצא בהכרזות – וברוך השם, הזדמנויות לא חסרות, יש כל מיני הזדמנויות בכל מיני ורסיות – להקדים את הבחירות.

אגב, אדוני היושב-ראש, הצעתי שאולי נקדים את הבחירות למוסד הנשיאות, כי צריך להבין, עם כל הכבוד, שהנשיא עזר ויצמן נבחר לכהונתו על-ידי 63 חברי כנסת, כאשר שבעה נמנעו, ולא בגלל דעותיו, אלא למרות דעותיו.

היו"ר ד' טל:

סליחה, אדוני מציע להקדים את הבחירות לנשיאות? בקיצור, לקצר את הקדנציה?

יצחק כהן (ש"ס):

אם נשיא מדינת ישראל, או עזר ויצמן, מחליט ש-3.5 מיליוני אנשים שיצאו להליך דמוקרטי של בחירות ובחרו את הכנסת ואת ראש הממשלה הוא הליך של מה בכך, ומדי פעם הוא יכול למחוק בהבל פה את התהליך הזה, לחזור עליו ולחזור שוב ושוב: להקדים את הבחירות, בכל עת שמשוה לא מוצא חן בעיניו – עם כל הכבוד, השלום לא יקר רק למר ויצמן, אלא לכולנו, ולא מר ויצמן נושא באחריות לתוצאות. הוא לא יכול, בשום פנים ואופן, גם לא לפי סמכותו וגם לא בהגדרת תפקידו, כמו שהבינו אותו האבות המייסדים של מדינת ישראל כשהחליטו שמדינת ישראל צריכה נשיא – לכל הדעות, היום, אחרי 50 שנה, בשנת היובל, הגיע הזמן לעשות איזו רוויזיה ולהתחיל לחשוב האם אכן מדינה קטנה כל כך, בסדר גודל של מנצ'סטר, צריכה פרלמנט, ראש ממשלה וגם נשיא מדינה במתכונת הקיימת.

אני חושב שלא יזיק אם תוקם איזו ועדת חקירה או ועדת בדיקה שתנתח – אם אפשר, 50 שנה אחורה – את התוצאות של מוסד הנשיאות במשך כל הדורות. אני מאמין שהיו גם דברים טובים ומצוינים, שבסך הכול הממלכה הצליחה באיזה מקום להציג בפרונט אנשים חשובים מאוד. אבל לא מן הנמנע, אדוני, שאם תוקם ועדה כזאת, היא תבדוק בכלל את המוסד הזה, מה זה, אם לא כדאי ב-50 השנים הבאות, בתחילת היובל השני של מדינת ישראל, לחשוב, אולי אפשר ליישם שיטת שלטון אחר או שיטת ממשל אחרת, כך שנוכל לוותר גם על מוסד הנשיאות, ואת הכספים הרבים שייחסכו נוכל להפנות לפרויקטים חברתיים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני; אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי, כאמור.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, בראשית דברי אני רוצה להתייחס למהומה הגדולה שהיתה היום סביב הצהרותיו – ואני מגנה אותן – של חבר הכנסת אורי אור. אני חושב, שכל הדוברים היום, בכללם ראש הממשלה, החטיאו את המטרה, ולא ראו ששורש הבעיה הוא באופן ההתייחסות אל האחר, השונה ממך. זה מתחיל, לדעתי, בדברי גזענות נגד הערבים. אחר כך יש דרגה שנייה, יש דרגה שלישית ויש דרגה רביעית, אבל בתחתית הסולם הערבים מוצאים עצמם תמיד קורבנות לחצים מלאי ארס – – –

היו"ר ד' טל:

מי בדרגה שנייה?

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

יכול להיות שהספרדים, דומים לנו.

אני חושב, שהעניין הזה הוא כישלון חמור של החינוך, שלא מחנכים לסובלנות, לכיבוד האחר, השונה ממך. אני חושב, שמה שקורה היום הוא בומרנג. קודם כול, ביזינו והפלינו את הערבים, ואחר כך זה עבר לאותה חברה מבזה.

אני חייב להגיד את הדברים האלה, מכיוון שכל היום מדברים על עניין זה, ולא אמרו דבר אחד על האפליות ודברי הגזענות המשתוללים, המושרשים והמופנמים בציבור, במיוחד בקרב הנוער היהודי – בצורה משמעותית ביותר, לצערי הרב, בקרב הנוער הדתי המיליטנטי.

ולעצם העניין, אני חושב שהטענה הזאת, שראש הממשלה נבחר על-ידי העם, ונשיא המדינה, שהוא בראש הפירמידה של השלטון בישראל, נבחר על-ידי חברי הכנסת, היא טענת סרק, ואין לה שום אחיזה במציאות.

אני חושב שכולם יודעים כמה נשיא המדינה עזר ויצמן פופולרי. הפופולריות שלו עולה בהרבה מאוד, לאין שיעור, על הפופולריות של כל אחד מאתנו פה, לרבות ראש הממשלה, ואני חושב שנחטיא את המטרה, ונשיא המדינה יחטיא מטרה, אם לא יתריע על המחדלים ועל האופן שבו ראש הממשלה הזה והממשלה הזאת מוליכים אותנו לתהום שכולנו ניזוק ממנה.

היו"ר ד' טל:

תודה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני לא רוצה לדבר על מושגי בגידה, אבל אני חושב שהוא לא ימלא את תפקידו אם הוא לא יתריע על הסכנה הבווערת בתוך הבית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת וליד צאדק, יש סכנה שצריך להתריע עליה, אבל כאשר יש מחלוקת בעם, מה היא הסכנה? יש חלק בעם שחושב שללכת בדרך זאת זאת הסכנה, ויש חלק אחר בעם שחושב שללכת בדרך זאת זאת סכנה. אז האם הוא צריך להתריע כל פעם שהוא חושב שיש סכנה או שהציבור חושב שיש סכנה?

היו"ר ד' טל:

בשאלה הזו אנחנו נסיים.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אני מסכים אתך שיש מחלוקת, ואני חושב שתפקידו להתבטא ולהראות את הדרך, והוא לא יכול לכפות על הכנסת את דרכה, הוא לא יכול לכפות על חברי הכנסת איך להתנהג ואיך להצביע, אבל הוא חייב להתריע על הסכנות, מכיוון שהוא יודע מה מתרחש במזרח התיכון – –

היו"ר ד' טל:

תודה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — מה מתרחש בקרב העם הפלסטיני, כשהעם הפלסטיני הגיע למסקנה שאין לו מה להפסיד.

היו"ר ד' טל:

תודה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

ולכן, מן העניין הזה אני מאוד מאוד חושש שנידרדר למעגל דמים, שכולנו פה לא רוצים בו, לא מהצד הזה ולא מהצד הזה.

היו"ר ד' טל:

אדוני חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אלא אם כן גנדי רוצה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — זו סכנה לא ללכת בדרך אוסלו. עכשיו — — — ויסביר מדוע זאת סכנה ללכת בדרך הזאת. כמובן, אתה חושב שהוא לא צודק, ויש כאלה שחושבים — — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אנחנו לא מדברים על השוליים, רובי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אתחיל רק כשתגידי לי.

היו"ר ל חזן:

בינתיים עוד לא התחלתי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת ריבלין, אתה חבר הכנסת המצטיין. חבר הכנסת ריבלין, בתור חבר הכנסת המצטיין, קודם כול תרשה לי לברך אותך, וניתן את רשות הדיבור לחבר הכנסת זאבי. בבקשה, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת בראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית, הערה לקודמי – חבר הכנסת וליד צאדק. תורתנו הקדושה מחייבת אותנו להתייחס בהגינות לגר החי בתוכנו, ואילו באסלאם רואים במיעוטים בני חסות. תלמד את הדברים ואז תראה שכל דבריך היו צריכים להיות מכוונים למקום אחר.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

אני לא רוצה להתווכח אתך.

רחבעם זאבי (מולדת):

ועכשיו לנושא הנדון – אני פונה בזאת אל כבוד נשיא המדינה, מר עזר ויצמן, אלוף במילואים, שר לשעבר, מפקדי וידידי, ואומר לו: אתה נבחרת בפעם השנייה כנשיא מדינת ישראל, ואתה משמש נשיאם של כל אזרחיה – יהודים ושאינם יהודים; חברי מפלגות שונות ונוגדות אחת את רעותה; אנשי המחנה המתקרא "מחנה השלום", אף-על-פי שכולם רוצים שלום, וגם אנשי המחנה המתקרא

"המחנה הלאומי", אף-על-פי שכולם טוענים שהם לאומיים. אתה הנשיא של כולם – של אלה שבחרו בך וגם של אלה שהיה להם מועמד אחר.

ואני מבקש להשיא לך עצה: אל תתערב יותר מדי בפוליטיקה הפנימית הישראלית. אני יודע ומכיר אותך, שהרי שימשתי במשך שנים סגן באגף המבצעים במטה הכללי, ואתה אומר תמיד את אשר בלבך ואינך יכול להתאפק, אבל אתה מחזיק בתפקיד שמונע זאת ממך. כל עוד היית בפוליטיקה – עשית זאת, וגם יריביך נהנו לשמוע אותך ונהנו מחדות לשונך ומחיצוץ. אבל רצית להיות נשיא, ועליך לנהוג כנשיא.

כאשר אתה קורא להקדמת הבחירות, אתה כאילו מצטרף לחלק אחד של העם החצוי הזה, והדעת איננה סובלת זאת. כאשר אתה רוצה לפזר במוקדם את הכנסת הזאת מפני שהחלטותיה שגויות, אתה צריך לזכור שהכנסת הזאת בחרה אותך לנשיא, והאם גם החלטה זו של הכנסת הזאת שגויה?

במשך שנים שאלת לדעתי בנושאים רבים וגורליים, ואני השתדלתי להשיב כמיטב יכולתי את התשובות הנכונות וההולמות. גם הפעם אני אומר לך, מתוך אחריות, חרדה וחברות: אל תתעסק כך בפוליטיקה. העם אוהב אותך, אפילו אלה שלא בחרו בך. הכול מתגאים בך על התעקשותך לבקר אצל כל אחת מהמשפחות השכולות בנפול בניהן, ורואים בך נציג של כולנו כאשר אתה לוחץ את ידיהם של האבות והאמהות. אנחנו רואים אותך הולך אל הקיבוצים וההתנחלויות, אל יישובי הפיתוח ויחידות צה"ל, בשם כולנו. רק אתמול רחב לבי כאשר ראיתך בפתיחת מוזיאון ניל"י בזיכרון-יעקב, זוהי המחתרת שנרדפה על-ידי הטורקים והושמצה בקרב תנועת הפועלים.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת זאבי. אתה בדרך כלל מדויק.

רחבעם זאבי (מולדת):

מלים אחרונות. אתה הולך אל כולם כגורם ממלכתי, מאחד ומשותף, וכך צריך להיות. נשיא מדינת ישראל הוא של כולנו, וכך צריך להיות. תודה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך, חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, הלכה לנו ההצעה לסדר-היום. בואו נודה ונאמר את האמת, כי אם היה סדר-היום הלאומי עד הבוקר הזה כזה שבאמת היתה רלוונטיות

לביקורת על כך שאין פעימה, והיתה תחושה עמוקה שהדברים לא זזים, ונשיא המדינה – ולא נאמר לו מה לומר, כזה הוא עזר ויצמן – אמר את מה שאמר, וודאי יגיד גם בעתיד כשיכאב לו, או יכאב לציבור, ציבור האזרחים שהוא פוגש, והוא נותן להם ביטוי, הסיפור הזה הוא לא הסיפור של היום, כי אם עזר ויצמן ומוסד נשיא המדינה הוא המוסד המאחד את העם הזה, אזי מה שקרה הבוקר הוא המוסד המפלג את העם הזה.

אני רוצה לומר כאן, שאני איש מפלגת העבודה, חבר בסיעתה בכנסת, ולא מהאחרונים שבה, חי בתחושה כבדה, קשה, כואבת, ואני אפילו מתבייש ממה שראיתי וממה שקראתי, מן המשנה הסדורה הזו שהוצגה, שיש לה ריח מובהק של גזענות יהודית, שיש בה טעם של אפליה פסולה, ויש בה משהו שמזכיר נשכחות ורעות מתקופות שבהן ותיקים במדינה הזאת חשבו שהם מזן אחר, מייצגים משהו נעלה יותר, מתקדם יותר, מודרני יותר, פחות פרימיטיבי, וכיוצא באלה.

אני גדלתי בקיבוץ. בבית הקיבוצי, גם משום שכל החברים חיים ביחד, למדתי או התחנכתי לאורם של שני משפטים מרכזיים: האחד הוא – ואהבת לרעך כמוך, והשני – כל בני האדם שווים.

קשה מאוד לאהוב לרעך כמוך. צריך להיות באמת עילוי, צריך להיות רבי עקיבא, צריך להיות מנהיג הדור, צריך להיות אדם מיוחד במינו כדי להצליח באמת לאהוב את רעך כמוך, אבל אין קושי בעולם שללכת על הדרך של כל בני האדם שווים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רבי הלל.

חגי מירום (העבודה):

רבי הלל. אין קושי בעולם לדבוק בעיקרון שכל בני האדם שווים. זה לא עולה לך ביוקר, אתה לא צריך לוותר על שום דבר מעצמך. צריך פשוט להתרגל לחשוב, להסתכל ולהבין, שחביב אדם שנברא בצלם, וחביב אתה וחביב שכנך וחביב בן עמך וחביב הגר. אין כאן שום בעיה עם העניין הזה.

ומי שהביא מהבית שלו, ככל הנראה, את היחס הזה, שאנחנו זוכרים אותו מן העבר, בהיותנו ילדים, אין מקומו בחיים הציבוריים, בכל הכבוד הראוי.

אני חושב, שכולנו צריכים להעריך מאוד את פועלו ואת מעשיו של אורי אור, בהיותו איש צבא, וגם את מעשיו עד כה כאיש ציבור, אבל אדם שפורס, בצורה כל כך שיטתית ומתוכננת, מאורגנת מבחינה פנימית, תפיסת עולם כזאת, מקומו לא יכירו בחיים הציבוריים.

עם ישראל נמצא באמצעו של תהליך היתוך פנימי.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

העם בישראל.

חגי מירום (העבודה):

העם בישראל, על כל גוונים, היהודים בתוכם, כקיבוץ גלויות שהגיע מכל קצווי עולם, והחיים המשותפים עם ערביי ישראל – ואני אינני מאמין, אגב, שיש מי שמסתכל ככה על בני עדות המזרח ולא מסתכל באותו אופן גם על ערביי מדינת ישראל.

ואני אומר כאן – צר לי, אני מתבייש בכך. אני חושב, אני באמת מאמין, שרוב רובה ומניינה של הנהגת מפלגת העבודה שונה, לא חושבת כך, לא מעלה על דעתה את הדברים האלה, מייחלת בכל נפשה ולבה לכך שכולם יוכלו להסתכל זה אל זה בגובה העיניים, בלב חפץ, בנפש חפצה.

אני חושב – ואני אומר את הדברים באופן הברור ביותר – אין לאיש בסיעת העבודה מקום בסיעה הזו, על דרכה ועל ערכיה, עם תפיסת עולם מהסוג הזה שהוצג לפנינו על-ידי חבר הכנסת אורי אור הבוקר. תודה.

היו"ר ב' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת מירום. השר סילבן שלום, בבקשה, אני מבינה שתשיב על כל ההצעות לסדר-היום בעניין קריאתו של הנשיא ויצמן להקדמת הבחירות.

רחבעם זאבי (מולדת):

רחבעם זאבי (מולדת):

לדעתי, כולם נוכחים, אדוני.

שר המדע ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בשל כבודה של כהונת הנשיא, הממשלה כממשלה מעדיפה להימנע מהבעת עמדה, אבל אני אנצל את האפשרות לומר כמה דברים בשמי שלי, כדי להביע את

דעתי על-אודות מוסד הנשיאות ועל-אודות הקורה אתנו בקשר שבין מוסד הנשיאות לבין מוסד ראש הממשלה.

כאשר הוחלט להקים את מוסד הנשיאות, היו מי ששאלו: בעצם עבור מה? מדוע אנחנו מקימים את מוסד הנשיאות? אין בו צורך. הרי יש ראש ממשלה, המשטר הוא משטר פרלמנטרי, וראש הממשלה הוא ראש הרשות המבצעת. לכן בעצם המוסד הזה מיותר.

איך אמר דודו של הנשיא המכהן, הנשיא חיים ויצמן?

נסים דהן (ש"ס):

המקום היחיד שבו הוא יכול לדחוף את חוטמו – – –

יצחק כהן (ש"ס):

– – –

שר המדע ס' שלום:

אמר חבר הכנסת נסים דהן, ואחריו חבר הכנסת יצחק כהן, שהמקום היחיד שבו הוא יכול לדחוף את חוטמו הוא ממחטתו.

מאז עברו 50 שנה, ובאותן שנים לא חשבנו שלנשיא אין מה לומר, אבל תמיד זה היה צריך להיות באותה רוח שלשמה הוקם מוסד הנשיאות.

וכאשר הוחלט לבסוף על הקמת המוסד, היה זה אך ורק מתוך רצון לגשר על פני הפערים הפוליטיים, שיהיה גורם אחד שכל העם נושא אליו את עיניו ובעצם מרגיש שייכות אליו, והוא מייצג ומסמל את מדינת ישראל כריבון. לכן הוקם מוסד הנשיאות, כי ראש הממשלה יש לו תומכים ויש לו מתנגדים – כל ראש ממשלה באשר הוא – ואנשים רבים אינם נושאים את עיניהם אל ראש הממשלה המכהן הזה דווקא, או אל ראש ממשלה מכהן אחר דווקא. לכן כאשר הוקם מוסד הנשיאות, זו היתה המטרה, והדבר הזה עבד במשך הרבה מאוד שנים בצורה טובה ובצורה נכונה.

אומנם היתה התערבות אחת ידועה, לאחר אירועי סברה ושתילה, כאשר הנשיא דאז, יצחק נבון, קרא להקמת ועדת חקירה, אבל זה היה אז עדיין במסגרת הסביר, האפשרי, המותר.

מה קורה כאשר אנחנו עדים להתערבות מהסוג שלו אנו עדים כיום? אין מדובר בהשוואה למה שקרה בכנסת הקודמת, ידידי חבר הכנסת חגי מירום. גם אז, כאשר היתה התערבות, אתם ראייתם את

ההתערבות הזאת, ובצדק, כהתערבות פוליטית, כאשר הנשיא ויצמן אמר שהוא מבטא את רחשי לב העם וקורא להאט את התהליך. אבל זו לא היתה אמירה גורפת בעד בחירות, כי מה היא בעצם אמירה בעד בחירות? זו אמירה, שאינני רוצה בממשלה המכהנת, ואני לא עושה בחירות כדי שהיא תיבחר עוד הפעם ויהיה אותו ראש ממשלה, אלא אני רוצה ועושה בחירות כדי שיהיה מישהו אחר. הרי אין דבר מפורש יותר מכך, וכאשר הדברים נאמרים בתחילת שבוע זה, הדברים קשים עוד יותר, כי כאשר הם נאמרים בשבוע הזה, ערב ההצבעה על הצעת חוק פיזור הכנסת, הדברים האלה יכולים להתפרש כמין הפעלת לחץ מסוים על חברי הכנסת להצביע בעד הקדמת הבחירות.

הנשיא עזר ויצמן הוא נשיא אהוד, הוא נשיא פופולרי, הוא נשיא עתיר זכויות, שאותן מנה ידידי חבר הכנסת זאבי. אני חושב, שבצד הזכות יש נקודות חיוביות שאני קטונתי מלמנות אותן, אבל אין הדבר אומר שמותר לאסוף גם נקודות בצד החובה, וכאשר הדברים האלה נאמרים, נקודות החובה הולכות ומתגברות, ואין זה אותו מוסד שהוקם מלכתחילה, כי ברגע שאתה נכנס לשאלה האם לקיים בחירות או לא, כאשר חצי מהציבור מסכים לכך וחצי אחר לא, אין זו המטרה שלשמה הוקם אותו מוסד, שאליו יישאו את עיניהם כל אזרחי מדינת ישראל.

לכן הייתי רוצה שכבוד הנשיא, שאותו אני אוהב ומעריך, ייקח פסק זמן מהתערבותו בעניינים הפוליטיים וישאיר את הזירה הפוליטית לפוליטיקאים בלבד. תודה רבה.

הי"ר ל' חזן:

אדוני השר, מה אתה מציע?

קריאה:

להסתפק.

שר המדע ס' שלום:

אם מסתפקים, אז מסתפקים, ואם לא, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת כהן, האם אתה מסתפק בדברי השר?

יצחק כהן (ש"ס):

לא.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ל' חזן:

הוא כנראה לא מסתפק, ואם כן, חברי הכנסת — — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני מסתפק.

היו"ר ל' חזן:

אתה מסתפק, חבר הכנסת צאדק?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

כן, אף שאני לא מסכים עם השר.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם אני, גברתי.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת זאבי מסתפק. חבר הכנסת מירום, אתה מסתפק בדברי השר?

חגי מירום (העבודה):

כן.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת כהן, אני חוזרת אליך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ל חזן:

הוא מסתפק?

יצחק כהן (ש"ס):

אני לא מסתפק, גברתי.

היו"ר ל חזן:

אתה לא מסתפק? חבר הכנסת כהן אינו מסתפק.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

למה, למה, למה? תגיד למה.

קריאה:

הם רוצים דיון במליאה.

חגי מירום (העבודה):

— — —

היו"ר ל' חזן:

וגם חבר הכנסת מירום לא מסתפק.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני שואל אותו: למה, למה, למה?

היו"ר ל' חזן:

אולי תיכף אנחנו נשמע, אבל קודם חבר הכנסת — — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כמה פעמים צריך לשאול?

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת בויס, אתה מפריע. אם כן, חבר הכנסת האשם מחאמיד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת כהן.

חגי מירום (העבודה):

ומי רוצה להסיר את הצעתי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, לרבות חבר הכנסת ריבלין – זה כולל את חבר הכנסת ריבלין.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת ריבלין, גם נואם הכי חרוץ וגם מפריע הכי חרוץ.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

את מתכוונת להגיד: הוא מפריע חרוץ.

גברתי, ברשותך, שלוש הערות. אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת כדי לומר את ההערות האלה.

הערה ראשונה: לדעתי, הנשיא איננו דחליל, גברתי היושבת-ראש. הנשיא הוא גם מנהיג, וזכותו לבטא את עצמו בנושאים גורליים.

הערה שנייה בנושא שנדון היום, של ידידי אורי אור, שהוא ידיד אישי שלי: אני מתפלא ונדהם למשמע דבריו, שאותם, כמובן – כמו רוב חברי הכנסת או כולם – אני מגנה, כשם שגינתי גזענות שהופנתה ועדיין מופנית כלפי בני עמי.

הערה שלישית: הקדמת הבחירות היא עניין חיוני, והיום תמכתי בו, אך בחירות על-פי השיטה הקיימת של בחירה ישירה של ראש הממשלה – ראינו את תוצאותיהן בזה שאין חברי כנסת, והממשלה יוצאת, והקואליציה יוצאת ובזה לכנסת.

הי"ר ל' חזן:

תודה רבה. תודה, חבר הכנסת מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ולכן, גברתי, אני בעד הקדמת בחירות, עם שינוי השיטה הקיימת. תודה.

הי"ר ל' חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת זאב בויס, אני מבינה שאתה רוצה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מירום, במסגרת דקה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, נשיא המדינה, באמירתו החוזרת ללכת לבחירות, נוטל לעצמו סמכות שאינה נתונה לו, ובכך הוא פוגע באושיות הקונסטיטוציה במשטר הדמוקרטי שלנו.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

יש הבדל.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מצפצף בריש גלי על עקרון הפרדת הרשויות.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא לנשיא ניתנה הסמכות לקבוע בעניין בחירות. היא שמורה לבית הזה ולראש הממשלה. האוזורפציה השלטונית מבית-מדרשו של הנשיא ויצמן, ראוי שנשים לה מחסום בטרם יבולע לנו.

הי"ר ל' חזן:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעותיהם של חברי הכנסת יצחק כהן וחגי מירום לדיון – – –

קריאה:

בוועדה.

חגי מירום (העבודה):

לא, במליאה.

היו"ר ל' חזן:

מי בעד דיון במליאה? מי נגד? רבותי, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלו חברי הכנסת

י' כהן וח' מירום בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

ברוב של 11 תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים, אני מתארת לעצמי שנמשיך את הדיון הזה במליאה.

חבר הכנסת בויס, אם תרשה לי, פשוט מבחינה קונסטיטוציונית, בחוק-יסוד: הממשלה ניתנת סמכות מסוימת לנשיא המדינה בעניין הכרזה על בחירות חדשות. אני מציעה, אם אני לא טועה, זה סעיף 17 לחוק, אבל כדאי לבדוק את המספר המדויק.

הצעה לסדר-היום

השמועות המוקדמות על מותה של "פופוליטיקה"

הי"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא – הצעה לסדר-היום מס' 5866, של חבר הכנסת יצחק כהן, בנושא: השמועות המוקדמות על מותה של "פופוליטיקה". חבר הכנסת כהן, בבקשה. אני לא ידעתי שתוכנית "פופוליטיקה" חיה ונושמת.

יצחק כהן (ש"ס):

גברתי, את צודקת.

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, כפי שאומר חברי חגי מירום, כל הנושאים בסדר-היום למעשה מצטמקים, מתגמדים, נמחקים, מתאדים, לעומת הזעזוע שעם ישראל עבר היום כתוצאה מהדברים שנאמרו באותו ריאיון עיתונאי אומלל על-ידי אדם שהוא סך הכול בן הארץ, יהודי יקר, שיש לו הרבה זכויות, לעומת מה שהוא אמר. אבל מלה אחת על הנושא של רשות השידור, ומייד אעבור לדברים החמורים שקרו היום.

לאחרונה, גברתי, קיימת מגמה ברשות השידור של הורדת תוכניות, שינויים רדיקליים. השערורייה האחרונה היא, שמגיש "מבט" – כל אחד ממשלמי המסים יצטרך לממן את הסכום האדיר. אפשר לחשוב, שכאשר רשות השידור באה לוועדת הכספים לבקש מימון ואישור תקציב, היא יכולה להרשות לעצמה לשלם סכום עתק כזה למגיש תוכנית "מבט", בעוד הגברת גאולה אבן הגישה את "מבט", לדעתי, ברוב כשרון ובחן רב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה צפית בה באופן קבוע?

יצחק כהן (ש"ס):

מייד אסביר לך, רובי. אבל שוב, כל זה מתגמד לעומת החשיפה של האמת הפנימית, לדעתי, של אלה הקוראים לעצמם ישראל הראשונה. ואיש לא שם לב לכך, שבריאיון העיתונאי שנערך בתקופת היבחרו של הרמטכ"ל שאול מופז, אמרה קבוצת חברים של מתן וילנאי שזו מכה קשה לישראל הראשונה.

יובל שנים, וזה עדיין פועל בלבותיהם לא רק של אורי אור – זו טעות לחשוב שזה רק אורי אור, נהפוך הוא. לאורי אור היה לפחות אומץ של גילוי נאות של שקיפות של דעותיו, לעומת מה שאחרים מסתירים בלבותיהם. היתרון של אורי אור הוא שלבו ופיו שווים, וזו, לצערי, המציאות הקשה. אחרים מצליפים וסוקלים אותו כדי לכסות על דעותיהם שלהם, הגזעניות והפסולות.

היתה פה היום צעקה מקירות הלב, צעקה אמיתית וכנה מקירות לבותיהם של אנשים פגועים ונפגעים. היתה פה גם חגיגת צביעות של אנשים שחושבים בדיוק כמו אורי אור, אבל יש להם נוחות מסוימת להצליף באורי.

מה שאורי אור אומר הוא קצה הקרחון. למעשה, מי שחי את המציאות רואה את היחס – אפילו בתוך הבניין הזה, בבניין הפרלמנט הישראלי, יושבים פה נציגי העם מכל שכבות העם, הם שלחו לכאן את נציגיהם – רואה את היחס של קבוצה אחת לשנייה. זה כואב, כואב נורא.

רואים כיצד זה מתבטא בהצעות חוק. אותה הצעת חוק – אם יגיש אותה, לדוגמה, אדם דתי, אותה הצעה בדיוק, אין ספק שקבוצה אחת תילחם בו ותפיל אותה; אבל אם את תגיש אותה יעל דיין – ואני אתן דוגמה מוחשית: הצעת חוק שלפיה בתי-הדין הרבניים יוכלו להרחיק בעל אלים, הגיש אותה פעם אחת חבר כנסת דתי, והיא נדחתה, הגישה יעל דיין, והיא נתקבלה.

לפני כחודש הגיש יושב-ראש ועדת הכספים הרב רביץ הצעת חוק מאוד הגיונית, מאוד טובה, מאוד , והיא נדחתה. אני זוכר את הסערה שהיתה פה, היו פה B.A. צודקת, שרבנים יקבלו תואר . התבטאויות גזעניות משני הצדדים, היה נורא. אבל היום הגיש פרופסור לבוצקי אותה הצעת חוק בדיוק, והצעת החוק הזאת עברה. זאת אומרת, התגובות – – –

הי"ר ל' חזן:

אם מותר רק תיקון. אם אינני טועה, בשתי הצעות החוק דובר על מתן שווה ערך ולא על תואר.

יצחק כהן (ש"ס):

שווה ערך ותואר אקדמי, אבל זה לא משנה, לא העניין הזה חשוב. לא זה העניין. העניין הוא להסביר שהשנאה קיימת, היא לא עניינית והיא פוגעת. אני פשוט מסביר את התהליכים. היום, כאשר חלק מחברי מרצ תמכו בהצעה של אלכס לבוצקי, היה כעס נורא בתנועה הזאת, ויושב-ראש התנועה אמר – אני צריך להכניס אותם? הוא מכניס אותם, את מבינה. הוא מכניס אותם, את הרבנים.

גברתי, הימים הם ימי בין המצרים, ואני חושב שטוב שמחדדים את הבעיה הזאת וטוב שמעלים אותה על סדר-היום הציבורי. הגיע הזמן שהחברה שלנו – והיא חברה קטנה, היא לא חברה גדולה, אנחנו לא רבים, אנחנו מעטים, לצערנו – שייפסקו כל התופעות האלה, של השנאה ההדדית, של המחשבות הפסולות כמו המחשבות של אורי אור. ושוב אני חוזר ומציין את הכנות של הגילוי הנאות של דבריו. הוא לא כיסה כמו שאחרים מכסים. הגיע הזמן להפסיק עם זה. האמת והשלום אהבו. תודה רבה.

הי"ר ל חזן:

אני מודה לך, אדוני. השר סילבן שלום אמור להשיב, ואני לא רואה אותו. חברי הכנסת, אנחנו חייבים להצביע.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אפשר להציע להעביר לוועדה?

הי"ר ל חזן:

האם מישהו ביקש?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מסתפק בדבריו.

יצחק כהן (ש"ס):

אני מסתפק בדברי.

הי"ר ל חזן:

אתה מסתפק בדבריך. חברי הכנסת, אנחנו מסתפקים בדברים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני לא מסתפק בדבריו.

הי"ר ל חזן:

חבר כנסת מבקש שנסתפק בדבריו. נהיה גם סבירים.

אני מודה מאוד לחבר הכנסת יצחק כהן משום שאנחנו כולנו מסתפקים בדבריו.

הצעה לסדר-היום

החרם העדתי על דרוזים בעלי אזרחות ישראלית ברמת-הגולן

היו"ר נ' חזן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 5037, של חבר הכנסת גדעון עזרא, בנושא: החרם העדתי על דרוזים בעלי אזרחות ישראלית ברמת-הגולן. אדוני, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זו הצעה רגילה?

היו"ר נ' חזן:

זו הצעה רגילה לסדר-היום, אדוני. אחר כך לך יש הצעה רגילה לסדר-היום.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מפריע לי שהשר סילבן שלום לא נמצא פה באולם.

שר המדע ס' שלום:

נמצא גם נמצא.

היו"ר נ' חזן:

עכשיו נמצא.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לפי מיטב ידיעתי, אין קשר בין הבעיה לבין התשובה, כפי ששמעתי אותה בין השורות. ברמת-הגולן, רבות, יש חמישה יישובים של בני מיעוטים. ארבעה יישובים דרוזים – מג'דל-שמש, מסעדה, בוקעתא ועין-קוניה, ויישוב אחד עלאווי.

ביישוב העלאווי שנמצא במערב רמת-הגולן אין שום בעיות, החיים עם השלטונות תקינים, והתושבים חיים בינם לבין עצמם בשלום. בארבעת היישובים הדרוזיים שברמת-הגולן הטילו חרם על כל אותם תושבים שביקשו תעודות זהות ישראליות ולא החזירו אותן כאשר אפשרו לאחרים להחזיר אותן תעודות. מאותו יום הפכו חייהם גיהנום. כשאני אומר הפכו חייהם גיהנום, אני מתכוון לכך שמתאנים לבני המשפחה, עושים בהם פיגועים, יש עליהם חרם דתי שלא מאפשר להם לחיות, והם זועקים ואיש לא שומע אותם. הם זועקים במדינה שידעת מה הוא חרם על מיעוט, ומדינת ישראל לא עושה דבר.

לא הייתי מעלה את הנושא הזה, משום שאני יודע שאנחנו מוטרדים בהרבה מאוד בעיות, אבל מול הדברים הללו, מדינת ישראל עושה הנחות למחרימים. מדינת ישראל מסייעת למחרימים.

אני אתן דוגמה: סוריה איננה מכירה בתעודות מסע ישראליות. סוריה איננה מוכנה לקלוט בשטחה ולקבל ללימודים בדמשק סטודנטים מרמת-הגולן המצוידים בתעודות מסע ישראליות. ומתוך כניעה לסוריה ומתוך רצון לעזור לדרוזים שברמת-הגולן, מדינת ישראל מאפשרת לאותם סטודנטים דרוזים לעבור על-פי רשימות, ולא עם תעודות מסע, לדמשק, ללימודים, ומתחשבים בהם. מדינת ישראל מתחשבת במחרימים, משום ששלטונות סוריה לא ייקחו ולא ייתנו אפשרות ללימודים אף לאחד מאותם סטודנטים, אף לאחד מאלה שאותם מחרימים. אני קורא לממשלת ישראל: אסור לנו כיהודים ואסור לנו כישראלים לאפשר למישהו לעשות חרם על השני. עלינו לפעול בעניין הזה.

אני מבקש בכל לשון של בקשה, נודע לי על פגישה שמתקיימת מחר, ממש מחר, לדיון עם אותם אנשים שמחרימים, שרוצים לשלוח את בניהם לסוריה. אני מבקש שממשלת ישראל תעשה הכול על מנת שלא ניתן שום הנחות למחרימים. אני קורא לתושבים ברמת-הגולן שלא ויתרו על האזרחות הישראלית – אנחנו אתכם, אנחנו לצדכם, אנחנו לא נפקיר אתכם, ואני מקווה שזאת תהיה גם עמדת ממשלת ישראל. תודה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך, אדוני. השר סילבן שלום, בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

שר המדע ס' שלום:

אתה כבר דיברת על ההצעה לסדר-היום שלך?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא הסתפק בדבריו.

יצחק כהן (ש"ס):

הסתפקתי בדברי.

שר המדע ס' שלום:

על "פופוליטיקה" כבר דיברת?

היו"ר נ' חזן:

כן.

שר המדע ס' שלום:

איך הספקת? יצאתי רק לשתי דקות.

היו"ר נ' חזן:

ולא רק זה, הוא הסתפק בדברי עצמו.

שר המדע ס' שלום:

אבל הוא צריך לדבר עשר דקות.

היו"ר ב' חזן:

הוא דיבר שבע.

שר המדע ס' שלום:

הוא דיבר שבע ולא דיבר שתיים. באמת יצאתי לשלוש דקות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אולי צריך להחזיר אותו לדוכן.

יצחק כהן (ש"ס):

אני מוכן לחזור.

שר המדע ס' שלום:

אז את התשובה שלך אני שם בצד.

יצחק כהן (ש"ס):

לא, לא, תתייחס.

שר המדע ס' שלום:

אני אתייחס גם להצעה שלו?

היו"ר ב' חזן:

בכל זאת אולי תתייחס לגדעון עזרא.

שר המדע ס' שלום:

קודם כול לחבר הכנסת גדעון עזרא, ואם יהיה זמן ויתאפשר לי, אז לפני משורת הדין.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אנו, כמדינה דמוקרטית מודרנית, לא ניתן יד לפעולה כלשהי מהסוג שדיבר עליה חבר הכנסת גדעון עזרא. פעולה של חרם על קהילה דתית, אתנית, או על כל מיעוט אחר או על כל פלג כלשהו, ובוודאי כשסיבת החרם היא עובדת היות נשוא החרם נושא תעודת זהות ישראלית. לא יעלה על הדעת שנושא תעודת ישראלית יהיה נטול כל אפשרות לחיות בסביבתו מאחר שהוא מוחרם על-ידי בני קהילתו.

איש לא אילץ את הדרוזים ברמת-הגולן לקבל תעודת זהות, וכעת, כאשר מופעל עליהם לחץ בלתי לגיטימי להחזירה, אין הם עושים זאת עקב סיבות לאומיות או התנגדות עקרונית למדינת ישראל, אלא עקב החרם הדתי. אותם אנשים שיש להם אותה תעודת זהות לא רוצים להחזיר אותה כיוון שהם מתנגדים למדינת ישראל או כיוון שאינם רוצים להיות ישראלים, אלא בגלל הדבר הנורא ביותר מבחינתם, שהוא החרם הדתי. הם אינם יכולים לבוא בקהל, אינם יכולים להינשא, והדבר הזה מבחינתם הוא כמובן דבר בלתי אפשרי ובלתי נסבל. מובן שאנחנו איננו יכולים להסכים לכך. החרם הדתי והחברתי של אנשי הדת הפרו-סוריים נובע מסיבות פוליטיות ולאומיות, וכל כולו נועד להשפיע על ישראל "לפטור" אותם מאזרחותם הישראלית ולבטל את תעודת הזהות שהם מחזיקים בה.

אל לנו לשכוח, שאנחנו מצויים בתהליך של שלום עם העולם הערבי וכן עם סוריה. היינו רוצים שתהליך השלום ייפתח מחדש. נראה לי, שבין הסיבות להפעלת החרם עולה סיבה מרכזית והיא רצונה של סוריה לזכות ברמת-הגולן, כאשר יש מבחינתה לנשל כל ממד של ישראליות מרמת-הגולן עוד בטרם תום המשא-ומתן. וכאשר אין שם ישראלים ואין שם נושא תעודת זהות ישראלית, הדבר כמובן מקל עליהם, מבחינתם, את דרישתם-תביעתם לקבל את רמת-הגולן. כל עוד יש שם ישראלים, כל עוד יש שם אזרחים אשר רואים את עצמם כאזרחי מדינת ישראל, התביעה שלהם נראית על פניה כתביעה שאינה לגיטימית או כתביעה שאינה מושלמת במלואה.

לכן התביעה שלהם והדרישה שלהם להחזיר את תעודות הזהות הישראליות של אותם אזרחים ישראלים נובעת מהוראות שניתנות כמובן לאותם אנשי דת שם, להטיל אותו חרם חרם דתי, אותו חרם קשה ובלתי נסבל.

אנחנו כמובן תובעים ודורשים לבטל לאלתר את החרם הזה, וכל מי שנמצאים שם צריכים לדעת, שאנחנו רואים בהם ישראלים לכל דבר, ושמבחינה זו לא השתנה מעמדם כהוא זה. אין לנו האפשרות הטכנית להפסיק את החרם הזה, מאחר שמדובר בחרם דתי, אבל אני בטוח שנעשים כל המאמצים כדי להביא למצב שאותם אנשים לא ינושלו מקרב עמם ומקרב קהילתם.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

לגבי חבר הכנסת יצחק כהן, יש לי דקה?

הי"ר ל חזן:

כן, בוודאי.

שר המדע ס' שלום:

חבר הכנסת יצחק כהן דיבר כאן על הורדת התוכנית "פופוליטיקה", וההצעה שלו עברה כנראה מהר מאוד.

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת כהן, וזאת זכותו, התייחס לנושא אחר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הוא לא התייחס לזה בכלל.

שר המדע ס' שלום:

הוא לא דיבר על "פופוליטיקה"? אז אני פטור מלהשיב.

הי"ר ל חזן:

אני מודה לך.

שר המדע ס' שלום:

אני מודה לך, גברתי.

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת עזרא, אתה מסכים להעברה לוועדה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני חבר ועדת חוץ וביטחון, ואני חושב שאולי צריך להעביר את זה לוועדה אחרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לוועדת הפנים.

היו"ר ל' חזן:

אולי נצביע לוועדה, או שאולי השר יסכים. אדוני השר, חבר הכנסת עזרא מסכים לוועדה, אבל הוא מציע לוועדת הפנים.

שר המדע ס' שלום:

מה שמקובל עליו.

היו"ר ל' חזן:

בואו נגמור דברים ולא נעסיק את ועדת הכנסת בעניינים טכניים.

מי בעד מי נגד העברת הצעתו של חבר הכנסת גדעון עזרא לדיון בוועדת הפנים?

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ל חזן:

ברוב של שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים – הנושא יידון בוועדת הפנים של הכנסת; אני מקווה בהקדם האפשרי.

הצעה לסדר-היום

יציאת צה"ל מדרום-לבנון

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-יומנו: הצעה לסדר-היום מס' 5105, של חבר הכנסת האשם מחאמיד, בנושא: יציאת צה"ל מדרום-לבנון. אדוני, בבקשה. אני מבינה ששר המדע ישיב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת מצד שמאל, בעצם מצד ימין – – –

היו"ר ל חזן:

תלוי באיזה כיוון אתה מסתכל, אדוני.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

את יודעת מה? אני ממש מזדעזע כל פעם מחדש בכנסת הזאת, כאשר אותם אנשים שלגביהם הנושא כביכול רלוונטי, לא נמצאים כאן.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לעבור מגיוני לברכה, ובראשית דברי אני רוצה לברך את האמהות וההורים, כל האמהות במדינת ישראל, את האמהות של החיילים בלבנון, את כל האמהות, וברכה מיוחדת לעמותת "ארבע אמהות" – קבוצת נשים והורים הפועלים ופועלות על-פי מצפונם. אלה נשים שאני יכול לקרוא להן: מביאות השלום; נשים שהחיים של הבנים באשר הם חשובים להן, ואשר מטרתן הבלעדית היא לצאת מלבנון בשלום, ולא לצאת מתים משם.

הן פועלות כדי לעצור את הקזת הדם של צעירים, אך סטטיסטיקת הדמים נמשכת, וביתר שאת, על אף המבצעים הצבאיים. כי מה שמכונה "ענבי זעם" ו"שלום הגליל" – יותר מ-15 שנים בלבנון

ולמעלה מ-1,200 הרוגים ישראלים ואלפי הרוגים לבנונים, ורצועת – מה שכינו חברותי: חוסר הביטחון, הולכת ומתהדקת סביב בחורים צעירים שמוצאים את מותם יום יום בלבנון.

על אף זאת, הקיפאון המחשבתי והתבנית המאובנת נמשכים, כי יש מי שרוצה להשתיק את העובדה, שמתנהלת מלחמה ממש, מלחמה רבת שנים ועקובה מדם בביצה הטובענית של לבנון.

אין זה מקרה, גברתי היושבת-ראש, שרוב הקצינים התומכים ביציאה מיידית וגם חד-צדדית מדרום-לבנון, יושבים בפיקוד צפון. למה, כי מניסיונם ועל בשרם הם למדו, שאין תועלת בהישארות בבנון הדמים הזה.

אלוף פיקוד הצפון עמירם לוין דרש את יציאת צה"ל מדרום-לבנון. השר לביטחון פנים אביגדור קהלני, שגם הוא יודע מה זה צפון, אומר לראש הממשלה: אין לנו מה לעשות שם; ציטוט. עוזר שר הביטחון, האלוף ישראל טל, לא רואה דרך אחרת מלבד נסיגה לגבול הבין-לאומי.

אז מה עושים בלבנון? אולי כדי להגן על קבוצת שכירי חרב הנקראים בסלנג הישראלי הביטחוניסטי צד"ל, שהמערך הצבאי שלהם התמוטט כבר מזמן? התירוץ – ה"חיזבאללה", צריכים להתגונן מפני ה"חיזבאללה". והנה, סוריה וגם אירן הודיעו, וגם הצהירו חד-משמעית ובצורה פומבית, כי ל"חיזבאללה" לא יהיה עוד תפקיד צבאי כאשר ישראל תיסוג. אל-חרירי, ראש ממשלת לבנון אומר – ציטוט: אינני יכול לפרק את נשקו של ה"חיזבאללה" כל עוד ישראל כובשת את דרום-לבנון. מה זה אומר? למה עוד זקוקה ישראל? ה"חיזבאללה" נלחם למען מטרה אחת ויחידה: נסיגת ישראל מדרום-לבנון. האלוף במילואים שלמה גזית אומר, שה"חיזבאללה" אינם מחבלים, כפי שחושבים רודפי המלחמה, אלא הם "מיליציות הלוחמות לשחרור אדמת לבנון". ה"חיזבאללה" אומנם מונים מאות, אבל יש להם מוטיבציה של אנשים שבצדק רואים עצמם כמשחררי ארצם מהצבא הישראלי הכובש.

אז למה ההטעיה, למה ההשתקה וההשתתקות הזאת, למה להמשיך ולהשתיק, למה להמשיך ולהחיות? נראה לי, גברתי היושבת-ראש, ששיקולים זרים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה תמכת בממשלה שעשתה את מבצע דין-וחשבון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הזכרתי את זה.

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת ריבלין, זה כבר הוזכר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עכשיו, בוא תקן. אתה רואה כמה הרוגים יש כל יום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

את כל הבעיות של ערביי ישראל כבר פתרנו, שאתה צריך לפתור את הבעיות שם? הרי זוהי מלחמה שנועדה להגנה על שלום הגליל. באום-אל-פחם כבר נפתרו כל הבעיות?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אתה יודע מה, לך לא אכפת מדמם של צעירים. לי אכפת, טוב, לך לא אכפת. אתה מדבר על הבעיות של אום-אל-פחם כאילו שזה אכפת לך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

על מה אתה מדבר?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא אכפת לך משום דבר, כלום לא אכפת לכם. בשבילי דם הוא יקר מכל דבר, או.קיי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אומר שה"חיזבאללה" הם מיליציות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אלוף בצה"ל אמר את זה, וגם אני אומר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אכפת לך מדמם של חיילים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גם אני אומר: צריך לסגת מלבנון – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מאיפה הציניות הזאת?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – ואז ה"חזבאללה" פשוט מאוד יפסיק להילחם. לא יהיה לו במי להילחם.

נאף מסאלחה (העבודה):

אם חבר כנסת ערבי אומר שחשוב לו הדם, תאמין לו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חס וחלילה, לא דיברתי מלה.

הי"ר ל חזן:

דיברת הרבה מלים, חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לו היה אומר זאת, הייתי מסיר את כובעי.

הי"ר ל חזן:

אבל הוא אמר את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ואחר כך הסביר מדוע אנחנו צריכים לצאת מלבנון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אמרתי את זה, אתה לא רוצה לשמוע.

היו"ר ל חזן:

תקשיב היטב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, אם יהודי שחור הוא לא טוב, אתה חושב שערבי שחור הוא טוב?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אל תשים מלים בפי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אז תן לי להמשיך לדבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא יעזור לך שום דבר, אנו שווים בדאגתנו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני נאבק כדי לעצור את שפיכות הדמים. זה מה שאני אומר.

גברתי היושבת-ראש, נראה לי ששיקולים זרים יש לחבר הכנסת ריבלין, ובראשם שיקולים עיוורים של יוקרה אגואיסטית של מקבלי החלטות, החוששים מפני ההודאה בכישלון הקונצפציה של הכיבוש בכלל, וזו שעמדה מאחורי מלחמות לבנון – כל המלחמות הנמשכות ומלחמות לבנון בפרט.

נואף מסאלחה (העבודה):

חבר הכנסת מחאמיד, אומר רק משפט: אלוף פיקוד הצפון, שסיים עכשיו את תפקידו, אלוף עמירם לוין, אמר: רציתי לראות את עצמנו מחוץ ללבנון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אמרתי את זה.

הי"ר ל חזן:

הוא אמר את זה. חבר הכנסת מסאלחה, זה נאמר בנאום, תקשיבו אולי לנאום. חבר הכנסת ריבלין, איאלץ לקרוא אותך לסדר, ואני לא רוצה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה שנקראת רצועת הביטחון היא רצועת המוות. שיקולים אלה הם המונעים היום את הנסיגה המיידית מלבנון ואת הפסקת הקזת הדם הנמשכת; שיקולים אגואיסטיים של הגנה על קונצפציה שנכשלה. הגיע הזמן להתעורר, לסיים את הטרגדיה המתבטאת בכיבוש דרום-לבנון ורצועת ההרג, המוות והדם בדרום-לבנון.

הרי היו דברים מעולם, גברתי היושבת-ראש, ושידעו אנשים גם כאן, שיתעוררו. אבל כאן לא לומדים מאומה מההיסטוריה, שאין דרך אחרת, אלא לצאת מהביצה הלבנונית, כפי שלמעצמה גדולה ששמה ארצות-הברית, לא היתה ברירה אלא לצאת מהביצה של וייטנאם. הממשלה הזאת תהיה אחראית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל יום הפגיו אז את וושינגטון.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת ריבלין, זה בלתי אפשרי. בכנסת ישראל צריך להתרגל לשמוע גם דברים שלא מסכימים אתם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, בכל כיבוש יש אקציה ויש ריאקציה. הריאקציה של כיבוש היא מלחמה בכיבוש. גברתי, הוא פשוט קטע אותי.

היו"ר ל חזן:

תנסה לסכם בתוך דקה, אדוני.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הממשלה הזאת תהיה אחראית לכל טיפת דם הנשפכת שם, אם לא תפעל בצורה חד-משמעית ומיידית ליציאה מלבנון, על-פי החלטת האו"ם 425 ממרס 1988. אך הממשלה הזאת ממשיכה להתעלם ולהתל בכולם, לפעול על-פי הדיסוננס הקוגניטיבי הביטחוניסטי. והנה הפרדוקס: צריך לצאת מלבנון כדי לשים קץ לשפיכות הדמים, אבל בכל פעם שנהרגים חיילים, דווקא אז הוויכוח נסתם, כי לא מתווכחים על הדם. ברגע שיש הרוגים, אסור להטיל ספק בדרך שהביאה אותם אל מותם. זאת אומרת, שיימשכו הקרבות על-פי תפיסה זו, ועוד מעט כבר לא יהיה מי שיהיה מוכן לדבר. אך כאשר קורה שאין הרוגים, הכול משתתק, כאילו באים לומר: תשכחו ממה שכיבוש דרום-לבנון עושה, כי ההרוגים של מחר אינם מעניינים היום. ההרוגים של מחר אינם מענייני היום.

גברתי, אני רוצה לסכם ולומר משפט אחרון: אי-אפשר להמשיך כך. המדיניות העיוורת, הבלתי-אחראית והבלתי-ריאלית של הממשלה, חייבת להיעצר. חייבים לצאת מייד מלבנון, לצאת מבית-הקברות הגדול הזה. אם יש אנשים שאכפת להם, הם חייבים להצטרף לקריאה הזאת. תודה, גברתי.

היו"ר ל חזן:

אני מודה לך, אדוני. השר סילבן שלום, בבקשה – ישיב בשם הממשלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לסורים אתה קורא לצאת מלבנון?

נואף מסאלחה (העבודה):

כן, גם הסורים.

שר המדע ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אין לנו כל עניין באדמת לבנון, חבר הכנסת האשם מחאמיד. לא היה לנו עניין באדמת לבנון, אין לנו גם כרגע עניין באדמת לבנון. אולם בעקבות הפיכתה של לבנון לבסיס יציאה לפעילות טרור של ארגוני המחבלים כנגד תושבי גבול הצפון, יצאנו למלחמת "שלום הגליל", וזאת אך ורק כדי להגן על תושבי הצפון.

גם הישארותנו בלבנון כיום, חבר הכנסת האשם מחאמיד, נועדה אך ורק להגן על יישובי הצפון. אולם, אם ממשלת לבנון חפצה לשלוט על כל שטחה, אנו נשמח להיות הראשונים שעוזבים את השטח. נהיה הראשונים שנעזוב את לבנון. זאת אם ניווכח כי יש פתרון צבאי אשר יבטיח את תושבי יישובי הצפון, שלשמם יצאנו לאותה מלחמת "שלום הגליל".

ממשלת ישראל הנוכחית עשתה מעשה שלא עשתה שום ממשלה קודמת לה. 20 שנה מאז ההחלטות במועצת הביטחון 425 ו-426, הקוראות לנסיגה ישראלית חד-צדדית מלבנון, היו ממשלות ישראל לאורך כל התקופה הזאת בדעה אחת ויחידה, שיציאה ישראלית מלבנון תהיה מלווה רק בהסכם שלום עם לבנון. והנה באה הממשלה הזאת, הנצית, הקשוחה, שאינה מוכנה להתפשר, והחליטה לאמץ את החלטה 425, מתוך רצון עז לקדם את פתרון הבעיה בגבול הלבנון.

כל מה שביקשנו הוא הסדר ביטחוני, שיביא לידי פריסה של כוחות ביטחון לבנוניים, אשר ישאו באחריות לאדמת לבנון, וזאת עד להשגת הסכם שלום בעתיד. זה הדבר היחיד. אין לנו כל כוונה להישאר, אבל לא נוכל לצאת אם לא יובטחו שני דברים בסיסיים.

הדבר הראשון הוא אבטחת יישובי הצפון, אבטחת תושבי יישובי הצפון. והדבר השני, שהוא לא פחות חשוב, הוא אבטחת ביטחונם של אותם כפריים שנמצאים בדרום-לבנון, פן יבולע להם לאחר שנצא משם; פן יירמסו ברגל גסה על-ידי הכובשים החדשים שיבואו, אולי בליווי הסורים. מאחר שכך הם פני הדברים, זאת ההצעה. אנחנו נצא מלבנון לאחר ששני הדברים האלה יובטחו.

בהצעתנו, גברתי היושבת-ראש, לצאת מדרום-לבנון ולאמץ את החלטת האו"ם, אין כדי לסגור את הדלת בפני משא-ומתן רציני עם סוריה, אלא להיפך. היא באה לבנות אמון ולבנות מהלך נוסף בדרך להידברות אמיתית. אם סוריה תרצה לתת גיבוי, נשמח. אם לבנון תורה לצבאה להתפרס ולקחת אחריות, אזי תפעל בחוכמה. אם אכן כך יהיו פני הדברים, ויש בכוחה של לבנון לשאת באחריות, אנו נהיה הראשונים שנברך על כך. הרי אין לנו מטרה להישאר בלבנון.

אנו יודעים את רחשי הלב של הציבור. יושבות כאן גם נציגות, שחבר הכנסת יצחק כהן הסב את תשומת לבי לנוכחותן, נציגות שרואות ביציאת צה"ל מדרום-לבנון דבר הכרחי ונחוץ. כולנו רוצים

לצאת מלבנון, השאלה היא מה יקרה יום אחרי היציאה – האם היציאה הזאת תהיה יציאה שבעקבותיה יחודשו מעשי האיבה כלפי יישובי הצפון, או שמא היציאה הזאת תביא לשלום בינינו לבין לבנון?

לצערנו הרב, הלבנונים עצמם אינם יכולים לקבל את ידנו המושטת לשלום, אפילו לא לומר שהם יבחנו את ההצעה. כי מייד לאחר שהקבינט המדיני-הביטחוני החליט, לאחר ישיבות ארוכות שקיימנו, לקבל את ההצעה הזאת, היו אלה הסורים שהזעיקו מייד את ראשי לבנון לדמשק, באותו יום שבת, כאשר הורו לחמשת מנהיגי לבנון שלא לקדם בברכה את ההחלטה הישראלית, לדחות אותה ולהמשיך ולהחזיק בקשר שבין הנסיגה הישראלית מלבנון לבין הנסיגה הישראלית מרמת-הגולן.

צריך כנראה לרענן את הזיכרון של הציבור, ואולי גם של חברי הכנסת, מדוע נכנסה סוריה לתוך לבנון. כאשר נכנסה סוריה לתוך לבנון היא טענה שהיא עושה זאת כדי להגן על לבנון מפני התפשטות ישראלית, ולכן כאשר ישראל תצא, להם אין מה לעשות שם. והנה, כאשר אנו אומרים שאנו מעוניינים לצאת, הם מנצלים כמובן את שהותם שם כדי לקשור בין יציאתנו משם לבין רצונם שנצא גם מרמת-הגולן.

גברתי היושבת-ראש, בתקופה האחרונה ובחודשים האחרונים נעשים מאמצים, על-ידי גורמים בין-לאומיים, לקדם את המהלך. ממשלת ארצות-הברית ומזכ"ל האו"ם פועלים בנושא, וכמוהם גם אנגליה, צרפת ומדינות נוספות. רק בשבוע שעבר היה הנשיא הסורי, אסד, אורח בפריס, אצל הנשיא שיראק. אנו מקווים שגם פגישה זו תסייע ותוביל להסכם בנוגע ללבנון, הסכם שלצערנו הרב הלבנונים אינם יכולים להגיע אליו ללא ברכת הדרך של נשיא סוריה, אסד.

במקביל ועד למציאת הסדר שכזה, הסדר שנתמך גם על-ידי ראשי יישובי הצפון, ימשיכו חיילי צה"ל לפעול להבטחת ביטחון לצפון, ואנו מגבים אותם ומחזקים את ידיהם, את ידי הבנים העושים במלאכה.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. תודה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך. חבר הכנסת יצחק כהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מחאמיד.

יצחק כהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה לברך את חבר הכנסת האשם מחאמיד, שהעלה את הנושא לסדר-היום.

אדוני השר, אתה השבת בשם ממשלת ישראל. ממתי ממשלת ישראל מקיימת את האינטרסים של הסורים? ממתי לנו ולסורים יש זהות אינטרסים? זה לא מובן. אם מבחינה ביטחונית יותר ויותר

גנרלים אומרים לנו שאין מה לחפש שם, אם מבחינה מדינית – ממתי אנחנו, מדינת ישראל, צריכים לקיים את האינטרס הסורי? וזה אינטרס כל כך מובהק. אז מה קורה פה?

אם תאמר שרצועת הביטחון היא כזאת רחבה שהיא מונעת גם את טווח הארטילריה וה"קטיושות", היינו חושבים אחרת. אבל אנחנו חשופים שם ל"קטיושות", חשופים לפגזי ארטילריה. יותר ויותר גנרלים אומרים שאין מה לחפש שם, שהתהליך והשיטה נכשלו, אז אני לא מבין למה אנחנו מקיימים את האינטרס הסורי, למה אנחנו עוד נשארים שם. ביטחון אין כאן, מדיניות אין כאן, אז מה כן יש כאן, חוץ משלומיאליות?

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך. חבר הכנסת מחאמיד, האם אתה מסכים להעברה לוועדה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הייתי מעדיף נסיגה מיידית, אבל אין לי ברירה.

הי"ר ל' חזן:

אנחנו נעבור להצבעה על העברת ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת האשם מחאמיד לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

הי"ר ל' חזן:

רוב של עשרה בעד, מתנגד אחד, אין נמנעים – אני קובעת שההצעה לסדר-היום תידון בעתיד הקרוב בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

הגבלת אפשרות השקעות בקרנות הפנסיה

הי"ר ל' חזן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא על סדר-יומנו, הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אברהם הירשזון, בנושא: הגבלת אפשרות השקעות בקרנות הפנסיה, מס' 5155.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, א. קרנות הפנסיה משקיעות את כספן על-פי כללי השקעה הקבועים בתקנה 41 כ לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964. על-פיה: 1. קרנות הפנסיה הוותיקות חייבות להשקיע 93%, לפחות, מנכסיהן באיגרות חוב מיועדות מסוג "מירון" שהמדינה מנפיקה עבורן, בריבית ריאלית בשיעור של 5.575%, אפקטיבית, לשנה. אורך חיי האיגרת – 20 שנה. 2. קרנות הפנסיה החדשות – תקנה 41(ב) – חייבות להשקיע 70% מהצבירה נטו בכל חודש באיגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" שהמדינה מנפיקה עבורן, בריבית ריאלית בשיעור של 4.8% לשנה. אורך חיי האיגרת – 15 שנה. 3. עם סיום חיי איגרות החוב הנ"ל, קרנות הפנסיה הוותיקות והחדשות יכולות להשקיע את הכסף שהתקבל על-ידי המדינה בגין איגרות החוב האלו מחדש באיגרות חוב מהסוגים הללו.

ב. נכון להיום, קיים במשק מחסור חמור במקורות לצורך גיוסי הון גדולים לצרכים שונים וחיוניים למשק ולכלכלה, כגון משכנתאות לזוגות צעירים על-ידי הבנקים למשכנתאות והשקעות בפרויקטים לאומיים ארוכי טווח, בתחומים שונים. מחסור זה הביא את המשק למצב שבו הריבית המוצעת כיום למשקיעים על-ידי הגורמים השונים – בנקים למשכנתאות וחברות השקעה אחרות – מגיעה ל-6%–7% לטווחים של 10–15 שנה.

ג. בתנאי השוק הנוכחיים ועקב פניות מצד גורמים שונים יש קרנות פנסיה המעוניינות, משיקולים כלכליים טהורים, להשקיע חלק מכספן בהשקעות המניבות תשואה גבוהה יותר מהתשואה המתקבלת בגין איגרות החוב המיועדות לתקופה הזוהי לאורך חיי האיגרות המיועדות.

הבעיה היא, שנכון להיום כללי ההשקעה הנ"ל של קרנות הפנסיה אינם מאפשרים להם להשקיע חלק מהכספים, שבהם הן רוכשות איגרות חוב מיועדות מידי המדינה, בהשקעות אלטרנטיביות הנושאות תשואה עודפת ובעלות סיכונים ריבית וסיכונים מנפיק נמוכים. כך, למעשה, ידיהן "כבולות" בידי החוק, ואין באפשרותן לבצע השקעות אשר יניבו רווחים גדולים יותר לעמיתיהן.

השינוי המוצע – מן האמור לעיל עולה, כי המשק יכול למעשה למצוא את המקורות הכספיים הדרושים לאפיקי ההשקעות הנ"ל, בין היתר אצל קרנות הפנסיה, וזאת אם משרד האוצר יבצע שינוי

בכללי ההשקעות שלהן כקבוע בתקנה 41כ הנ"ל. כניסת השינוי המוצע לתוקף מחייב את חתימת שר האוצר עליו.

השינוי יבוא לידי ביטוי בכך שיתאפשר לקרנות הפנסיה להשקיע, במסגרת שיעור ההשקעה המותר באיגרות חוב מיועדות, גם בהשקעות אחרות הנושאות תשואה העולה על התשואה המתקבלת מאיגרות החוב המיועדות, על-פי שיקולי הנהלות הקרנות.

עם זאת, יש לתת לקרנות הגנה כדי שתיכנסנה להשקעות חדשות מסוג זה על חשבון ההשקעה באיגרות חוב מיועדות, שאותה הן מבצעות מיום הקמתן, ואשר תבוא לידי ביטוי בכך שיתאפשר להן לסגת מההשקעות הללו בכל רגע נתון על-פי שיקול דעתן, כמו גם בסיום הפרויקט, ולהשקיע מחדש או למחזר את הכסף הפנוי שבידן בהשקעה באיגרות חוב מיועדות מסוג "מירון" או "ערד" לפי סוג הקרן. ללא הגנה זאת, קרנות הפנסיה לא תשקענה באפיקים האמורים.

התרומה למשק – מחד גיסא, התחייבות המדינה לקרנות הפנסיה תפחת, שכן תונפקנה פחות איגרות חוב מיועדות ובכך יקטן החוב הפנימי של המדינה. מאידך גיסא, יפתח השוק ויימצאו המקורות הנכספים הדרושים לפרויקטים המתוארים לעיל. הפניית המקורות תביא לצמצום האבטלה ותספק מקומות עבודה חדשים.

כמו כן, בדלת האחורית, יופנו על-ידי קרנות הפנסיה כספים נוספים לשוק ההון הסחיר במקום שתרכושנה באמצעותם איגרות חוב מיועדות, ושחקנים חדשים וגדולים ייכנסו לשוק, יגדילו אותו ואת היקף הסחירות והפעילות בו.

השינוי בתנאי ההשקעות של קרנות הפנסיה יביא להפניית מקורות הדרושים לפרויקטים חיוניים למשק ולכלכלה, והם יספקו, אדוני שר האוצר, מקומות תעסוקה חדשים ויביאו לצמצום האבטלה במשק. החוב הפנימי של המדינה יצטמצם, וקרנות הפנסיה תצטרפנה למעגל השחקנים בשוק ההון הסחיר.

גברתי היושבת-ראש, אני חייב לבקש דיון במליאה, אבל אני מעדיף שהנושא יעבור לוועדת הכספים.

תרשי לי רק לסיום לומר דבר נוסף אחד, לאחל לשר האוצר ברכות בשמי, ואני בטוח שבשם כל חברי הכנסת, להולדת הנכד החדש. אני מאחל לך שתיהנה ממנו שנים רבות. תודה רבה.

היו"ר ב' חזן:

מזל טוב, אדוני.

אני מודה לך, חבר הכנסת הירשזון. אדוני שר האוצר, בבקשה, ושוב ברכות, אני חושבת שבשם כל חברי הבית.

שר האוצר י' נאמן:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, ראשית, תודה לחבר הכנסת אברהם הירשזון וליושבת-ראש שבירכו אותי בשם כל חברי הבית להולדת הנכד. אני מודה לכם מאוד.

הנושא שהעלה חבר הכנסת אברהם הירשזון ראוי בהחלט לדיון בכנסת, הואיל וכיום קיים מחסור חמור ביותר בכספים להשקעות לטווח ארוך ולמשכנתאות, במיוחד לזוגות צעירים, ואני בהחלט חושב שמן הראוי שהנושא יידון בוועדת הכספים של הכנסת לעומקו.

אני רוצה להדגיש, שכיום קרנות הפנסיה מחויבות להשקיע 70% מכספי העמיתים באיגרות חוב ממשלתיות בריבית ריאלית של 5.05% לשנה.

מכיוון שכך, אינפלציה גבוהה או נמוכה אינה גורמת להפסד כלשהו לקרן הפנסיה עצמה. איגרות החוב הממשלתיות מיועדות – הן צורה נוספת לסבסוד ממשלתי של קרנות הפנסיה, ומכיוון שכך, איגרות החוב צמודות למדד, שהרי הקרן אדישה לירידה או לעלייה בשיעור האינפלציה.

הקרנות מורשות להשקיע רק את יתרת כספי העמיתים באפיקים שונים, וחופש הפעולה הוא בדומה לכללי ההשקעה הנהוגים בקופות הגמל.

אני בהחלט מסכים שהנושא ראוי לדיון, והוא יועבר לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר ב' חזן:

אני מודה לשר האוצר. חברי הכנסת, נעבור להצבעה.

חבר הכנסת הירשזון, אני מבינה שאתה מסכים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ב' חזן:

אנחנו מצביעים על העברת הצעתו של חבר הכנסת אברהם הירשזון לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

רוב של חמישה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון בעתיד הקרוב בוועדת הכספים של הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר ל' חזן:

אנחנו עוברים לשאלות לשר האוצר.

ביטול תקציב לשכונת הרכבת

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר האוצר ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

בעת כהונתי כשר הבינוי והשיכון אושר תקציב בסך 86 מיליון ש"ח לבניית שכונת נווה-שלום, הרכבת, בלוד. התקציב יועד לאוכלוסייה הערבית ואושר שנית בקדנציה הנוכחית. תקציב זה מעוכב זה שנה ויותר על-ידי החשב הכללי, ולפני שבועיים נמסרה הודעה לקבלן שזכה במכרז כי הפרויקט בוטל בשלב זה.

רצוני לשאול:

1. האם האוצר מודע לנושא?

2. האם בינוי לאוכלוסיות נחשלות ובני מיעוטים קשור לנושא הפרטה?

3. כיצד יטופל העניין?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האוצר מודע לנושא.

2. אין קשר בין הפרטה לבין בינוי לאוכלוסיות נחשלות ובני מיעוטים.

3. לאחר שהוסדרו האינטרסים של המדינה בשכונת הרכבת, אישר משרד האוצר למשרד השיכון והבינוי לחתום על החוזה.

החרמת נכסי חברת "בית אלמאל" במזרח-יחשלים

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר האוצר ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

לאחרונה הוציא כבודך צווי החרמה לנכסי חברת "בית אלמאל" בירושלים, חברת השקעות רשומה, שספריה פתוחים, המפרישה 5.2% מהכנסותיה לצדקה.

רצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. מדוע הוחרמו הנכסים, ועל-פי איזו סמכות?

3. האם מדובר בהחלטה עצמאית של משרדכם?

4. האם טמונה סכנה בעצם הפעילות הכלכלית בירושלים?

5. מה היא הסכנה הביטחונית הטמונה בחלוקת צדקה לנזקקים?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ב-20 במאי 1998 הכריז שר הביטחון על חברת "בית אלמלא" כעל התאחדות בלתי מותרת, בהתאם לסמכותו לפי תקנה 84(1)(4) לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945 (להלן – תקנות ההגנה).

כפי שנמסר לי, הכרזת שר הביטחון התבססה על כך, שהחברה משמשת כמוסד פיננסי של ה"חמאס" ומהווה צינור להעברת כספים של תנועת ה"חמאס" לשטחי יהודה, שומרון ועזה.

לאור הכרזת שר הביטחון, כאמור, נתבקשתי להפעיל את הסמכות הנתונה לי מכוח תקנה 84(2)(ד) לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945, להורות על תפיסתו של כל רכוש או תעודה המתייחסת לכל רכוש או חשבון או פיקדון של החברה, וב-24 במאי 1998 הפעלתי את סמכותי כאמור.

עד כה טרם הוצאו צווי החרמה, אולם לחברה ניתנה הודעה בדבר כוונתי להורות על החרמת כל רכוש ותעודות המתייחסות לכל רכוש או חשבון או פיקדון של החברה, או כל סכום המשתלם לה, בהתאם לסמכותי מכוח תקנה 84(2)(ב) לתקנות הנ"ל, ועל זכותה להגיש השגה ולהעלות טענותיה בנוגע להפעלת סמכויות אלה.

הפעולה התבצעה בתיאום בין כל המשרדים הנוגעים בדבר, לרבות משרד הביטחון, המטה ללוחמה בטרור במשרד ראש הממשלה וכוחות הביטחון.

שיעור הניצול של תקציב המשכנתאות

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר האוצר ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

על-פי נתוני משרד הבינוי והשיכון עולה, כי גם השנה ינוצל תקציב המשכנתאות ב-80% בלבד, עניין המתבטא בסטייה בתכנון התקציב בהיקף של 1.3 מיליארד שקל.

רצוני לשאול:

1. מה גרם לסטייה כה גדולה בתכנון?

2. כיצד יתוכנן סעיף זה בחוק התקציב 1999 על רקע הלקחים מהסטיות שהיו בו בשנים האחרונות?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המתנה ליישום מסקנות ועדת-גדיש – ההחלטה של הוועדה תשפיע על החלטתם של רוכשי הדירות, המעכבים את רכישתן וממתינים ליישום ההמלצות. קיימת הנחה סבירה, שלאחר יישום תוכנית זו, יגבר קצב מימוש המשכנתאות.

בשנתיים האחרונות המשק נמצא בהאטה כלכלית. רוכשי דירות פוטנציאליים מעדיפים להמתין ברכישת דירה עד לשיפור המצב. ריבית על ההלוואות המשלימות – בחודשים האחרונים מסתמנת עלייה בשיעור הריבית על ההלוואות, שהגיעה בחודש יולי ל-7.6%. מחירי הדירות הריאליים – יד שנייה – ירדו במהלך שנת 1997 ו-1998. רוכשים פוטנציאליים מעדיפים להשהות החלטתם בניסיון לבצע עסקה טובה יותר במחיר נמוך יותר. חשוב לציין שבחודש יולי האחרון מסתמנת עלייה מסוימת בקצב המימושים.

נוסף על כך, עם יישום מסקנות ועדת-גדיש צפוי כי קצב המימושים יגבר, במיוחד נוכח העובדה כי מתוכננת תקופת מעבר בעת יישום המלצות הוועדה, בת כמה חודשים, שבהם יהיה ניתן לבחור בין המבצע הישן לבין המבצע החדש.

2. סעיף זה יתוכנן על-פי אומדן המימושים לשנת 1999, בהסתמך על יישום המלצות ועדת-גדיש.

מס רכוש

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר האוצר ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

ועדת-גבאי אשר דנה בעניין מס רכוש המליצה על ביטולו, ובכל זאת עד היום לא יזם משרד האוצר חקיקה לתיקון המצב.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא יבוטל מס הרכוש?

2. מה יעשה האוצר בנושא המלצת ועדת-גבאי?

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר האוצר ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

בינואר השנה פניתי אליך במכתב הקורא לבטל את מס רכוש בהמשך להמלצות ועדת-גבאי. בתשובתך נאמר לי, כי בקרוב תתגבש עמדה סופית לביטול החוק. כעת, כעבור חמישה חודשים, טרם בוטל המס למרות ההסכמה על הבעיות בחוק.

רצוני לשאול:

1. מה נעשה בימים אלה לביטול המס?

2. מתי, להערכת האוצר, יבוטל מס רכוש?

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר האוצר ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

מס רכוש הוא מס בעייתי, לטעמי, בספר החוקים. עשרות אלפי משפחות סובלות ונמצאות בעימות עם חוק זה, אשר כל 40 שנה מלאים את רכושן, ועדיין עליהן לשלם מס רכוש עבורו.

רצוני לשאול:

1. האם שוקלים לשנות, לתקן או לבטל עוול זה?

2. האם נשקל לבטל את המס עד שימצא פתרון סופי לסוגיה זו?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מס רכוש הוא מס חשוב, המכניס סכומים גדולים לקופת המדינה. לפיכך אין כוונה לבטל את המס או את חוק מס רכוש.

בחודש האחרון הוגשו לוועדת הכספים הצעות מטעם משרד האוצר, הבאות לתקן את הטעון תיקון בחוק מס רכוש. מדובר בעיקר בהפחתת שיעור המס מ-5.2% ל-2.1%.

התגברות האבטלה במשק

חבר הכנסת א' סעד שאל את שר האוצר ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

נתונים שפורסמו בימים האחרונים מראים, כי האבטלה במשק המשיכה לעלות גם ברבע הראשון של שנת 1998 והגיעה לשיא של 8.4%, שהם 189,000 מובטלים.

רצוני לשאול:

1. כיצד מתיישבים נתונים אלו עם הכרזתך זה לא כבר על תחילתו של מפנה במשק?

2. האם יש לאוצר תוכנית מפורטת ורצינית למאבק באבטלה ובמיתון?

3. כיצד ניתן להתגבר על בעיית האבטלה והמיתון לנוכח המדיניות המונטרית הנוכחית והקיפאון המדיני-הפוליטי?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מקובל כי נתוני התעסוקה ותמונת הראי שלהם – נתוני האבטלה – הם מהאינדיקטורים האחרונים המגיבים על תפנית בקצב הפעילות הכלכלית, לטובה ולרעה. מעסיקים יגבירו את קצב גיוס העובדים החדשים רק לאחר שישתכנעו מעבר לכל ספק, שהתפנית, לא זו בלבד שנרשמה, אלא שהיא משמעותית ובת-קיימא.

2. משרד האוצר פועל במישורים מספר על מנת לקצר ככל האפשר את תקופת ההאטה ולסייע למשק לשוב אל תוואי של צמיחה בת-קיימא. אציון, בין השאר, את התוכנית שאושרה בממשלה בראשית מאי, אשר עיקרה הפניית משאבים נוספים להשקעות בתשתית, השמירה על המשמעת התקציבית, השינויים המוצעים במערכת המס והמשכן של רפורמות, שמטרתן הגברת התחרותיות במשק וביטול והקטנת הקשיחיות בשווקים השונים. כל אלו תורמים וימשיכו לתרום להתפתחותו של המשק.

3. הפחתת האינפלציה לרמות המקובלות במדינות, שעמן סוחרת ישראל, תתרום בטווח הארוך לצמיחת המשק. פערי האינפלציה בינינו לבין מדינות אחרות גורמים לצורך תמידי בהתאמת שער החליפין. לצורך זה יש עלות במונחי אובדן תוצר. אינפלציה גבוהה ותנודתית גורמת גם לעלויות בשווקים המקומיים: למשל, בשוק העבודה תגרום טעות בחיזוי האינפלציה לפיטורים או לחלופין לירידת השכר הריאלי. אינפלציה גבוהה תגרום בשוק ההון לעיוות בשיקולי הקצאת המקורות.

הטלת מס רכוש על קרקע שאינה מצויה בידי בעליה

חבר הכנסת ד' ראם שאל את שר האוצר ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

הובא לידיעתי, כי אזרחים נאלצים לשלם מס רכוש אף שהקרקע אינה מצויה בידיהם; למשל, הקרקע שעליה הוקם פארק נחל חדרה והקרקע המצויה מתחת לכביש המהיר חיפה–תל-אביב. בשני מקרים אלו עיריית חדרה נמנעת מלהפקיע את הקרקעות, אך עושה בהן שימוש.

רצוני לשאול:

1. מדוע מוטל המס במקרים אלו על בעלי הקרקע?

2. מתי תבוצע הרפורמה במס הרכוש, אם אכן תבוצע?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. איננו רשאים להתייחס למקרים ספציפיים. עם זאת, חוק הרשויות המקומיות, סעיף 12, מאפשר לרשות להוציא צו שימוש ארעי במגרשים ריקים, ולשלם את המס החל על קרקע. סעיף זה נועד במיוחד למקרים דוגמת המקרה המצוין בשאלתא.

2. ועדת הכספים החלה לדון בהצעות שהוגשו מטעם משרד האוצר, הבאות לתקן את הטעון תיקון בחוק מס רכוש.

סגירת סניף של בנק הפועלים נצרת

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר האוצר ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

לאחרונה נודע לעובדי בנק הפועלים סניף המעיין נצרת שקיימת כוונה בהנהלת הבנק לסגור את הסניף ולהעביר את העובדים לסניפים אחרים.

רצוני לשאול:

1. האם אכן מתכוון בנק הפועלים לסגור את הסניף הנ"ל?

2. אם כן – מה הן הסיבות לכך?

3. מה יעשה משרדכם בנדון?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מבירור שקיים הפיקוח על הבנקים עולה, כי הבנק טרם החליט אם יסגור את הסניף.

ההחלטה לסגור סניפים היא בתחום שיקול דעתה של הנהלת כל בנק, ולבנק ישראל אין סמכות להורות לבנקים להימנע מסגירת סניף זה או אחר.

עם התפתחות הבנקאות בתקשורת והאוטומציה בשנים האחרונות, יש מגמה של צמצום במספר סניפי בנקים בכל המדינות המפותחות ובמידה קטנה יותר בישראל. גם בישראל נוקטים הבנקים צעדי התייעלות, סוגרים סניפים שאינם רווחיים ומאחדים אותם עם סניפים אחרים.

על מנת להקל על לקוחות שסניפם נסגר, הוציא בנק ישראל הוראות לבנקים כיצד לנהוג בלקוחות סניף שנסגר.

שביתת הפסיכולוגיים החינוכיים

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר האוצר ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

ב"ידעות אחרונות" מיום 10 ביוני 1998 פורסם, כי משרד האוצר תובע ממשרד החינוך לרכוש שירותים של פסיכולוגיים חינוכיים פרטיים לאבחון ילדי החינוך המיוחד, במקום שירותיהם של הפסיכולוגיים החינוכיים, הנוקטים עיצומים מאפריל האחרון על רקע מאבקי שכר. המימון ייעשה על-ידי האוצר. הפסיכולוגיים השובתים מעוניינים להגיע למוסד לבוררות.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא מגיעים הפסיכולוגים החינוכיים למוסד לבוררות כדי לדון על שכרם?

2. האם ההוצאה המתוכננת על פסיכולוגים פרטיים פותרת את הבעיה?

3. מה הוא הפתרון שמציע האוצר?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. זכותם של הפסיכולוגים החינוכיים לפנות למוסד לבוררות מוסכמת ולהביא בפניו את הסכסוך שבינם לבין המדינה. זכות זו יכולה להיות מופעלת על-ידם באופן חד צדדי, מאחר שמדובר בסכסוך כלכלי ולא משפטי.

2. ב-23 ביוני 1998 סוכם עם שר החינוך, כי לא ידחה את הטיפול במקרים דחופים, שלגביהם כבר נעשתה אבחנה פסיכולוגית. מקרים אלו יידונו בוועדות השמה, גם ללא השתתפות ישירה של פסיכולוג חינוכי. פתרון זה הוא זמני, ומטרתו לצמצם את הנזק הנגרם על-ידי העיצומים שנוקטים הפסיכולוגים החינוכיים.

ביצוע סיכום זה אינו צפוי לגרום לגידול בהוצאות הממשלה.

3. הודענו להסתדרות המח"ר, המייצגת את הפסיכולוגים, כי מקובל עלינו שבמסגרת הסכם השכר הכללי בשירות הציבורי, אשר המשא-ומתן לגיבושו נפתח לאחרונה, יידון גם עניינם של הפסיכולוגים החינוכיים. זו המסגרת הנכונה, לדעתנו, לדון בתביעות השכר של הפסיכולוגים החינוכיים.

חקירת מפולת הבורסה בשנים 1993–1994

חבר הכנסת י' יהב שאל את שר האוצר ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

תגובת השרשרת של מפולת הבורסה בשנים 1993–1994 ממשיכה, להערכתי, עד היום. עד כה לא זכה הציבור לדעת כיצד בדיוק בדקה המדינה את האירועים והאם היתה באמת מעורבות של השלטון.

רצוני לשאול:

1. מי הם הגורמים אשר חקרו את האירועים?

2. מה הן המסקנות?

3. האם היתה מעורבות שלטונית?

4. האם יתמוך משרדך בהקמת ועדת חקירה?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אירועי 1993–1994 נבחנו ונדונו על-ידי רשויות שונות, אשר טיפלו באספקטים שונים.

המפקח על הבנקים בבנק ישראל בדק את נוהלי מתן האשראי לקניית ניירות ערך ואת מאמצי השיווק שנערכו בסניפי הבנקים. הנושא גם נדון בוועדת המשנה לבנקאות של הכנסת.

פעולותיו התבטאו בהנחיות לדירקטוריונים ולהנהלות הבנקים, במעקב שוטף אחר התנהגות האשראי, בביקורות ובפעילות אינטנסיבית ביותר בבדיקת תלונות הלקוחות לאחר פרוץ המשבר.

הרשות לניירות ערך בדקה וחקרה אירועים שונים, הן ברמה האישית הפלילית והן ברמת הפיקוח על הבורסה כולה, שכלול נוהלי וטכנולוגיית המסחר וכן שיפור בדיווחים ובגילוי הנאות של החברות הבורסאיות לציבור. בשנה האחרונה השיקה הבורסה מערכת מסחר ממוחשבת, המשפרת מאוד את המסחר והופכת אותו לנגיש ול"שקוף" יותר.

משרד האוצר כינס בקיץ 1996 את ועדת-ברודט – השנייה – אשר דנה במשבר שהתרחש בשוק ההון ביולי 1996 ובהתרחשויות שהובילו אליו, לרבות אירועי 1993–1994. ועדת-ברודט הסיקה מסקנות רחבות היקף והמליצה המלצות רבות, אשר חלקן כבר מיושם, ואחרות עדיין בחזקת המלצות.

כאמור, כמה ועדות ופורומים כבר ישבו על המדרכה בנושא זה ובפרט ועדת-ברודט, שעשתה ניתוח רחב ועמוק של ההתרחשויות בשוק ההון בחצי הראשון של שנות ה-90 ושל רמת המעורבות השלטונית הרצויה.

הוראת השעה בעניין פטור ממס רכוש

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר האוצר ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

בחודש מרס 1995 חוקקה הכנסת את הוראת שעה בעניין פטור ממס רכוש למשך 30 חודש למי שבונה בית מגורים. הליך ההרחבה במושבים נמצא בעיצומו. בחלק גדול מהמקרים, בשל עיכובים שאינם נשלטים הנגרמים ברשויות התכנון ומינהל מקרקעי ישראל, רבים לא התחילו בבנייה.

רצוני לשאול:

האם יפעל משרדך להאריך את תחולת החוק עד שנת 2001, שלוש שנים נוספות? אם לא – מדוע?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הוראת השעה היא הוראה המכוונת לתקופת זמן קצובה.

משרד האוצר הציע הצעתו ביחס לתיקונים בחוק מס רכוש, שעיקרם הורדת שיעור המס והקלה על שכבות המתקשות לשלם את המס.

בשל תיקונים אלו נוצר צורך להעלות את מס הרכישה ב-0.5% ולבטל את שיעורי המס ההיסטוריים.

הוראת השעה ניתנה בשעתה בשל הצורך לעודד בנייה, לאור מצוקת הדיור שהיתה קיימת באותו זמן, ולפיכך ניתן התנאי של התחלת בנייה עד אוגוסט 1998.

ההוראה ממשיכה לחול לגבי אלו שהחלו את הבנייה במועד.

יודגש, כי הפתרונות, שהוצעו לכלל חייבי מס הרכוש, טובים במיוחד לבעלי מגרש ל"בנה ביתך".

מיסוי רווחי בורסה

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר האוצר ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

ב-22 ביוני 1998, במסגרת הכנס הכלכלי בזיכרון-יעקב, לא השתמע באופן חד-משמעי מדבריו אם בכוונתך להטיל מס על רווחים בבורסה.

רצוני לשאול:

1. האם לדעתך הטלת מס בורסה היא צעד מוצדק חברתית וכלכלית, ומה הם הטעמים להטלתו?

2. האם בוצעה – במהלך כהונתך כשר האוצר – עבודת הכנה או בדיקות ייתכנות להטלת מס בורסה?

3. האם יוטל מס על רווחים בבורסה?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

במסגרת השינויים המתוכננים במערכת המס נבחנים במשרד האוצר כל ההיבטים – הכלכליים, החברתיים והמשפטיים – של הפחתת שיעורי המס על הכנסות מעבודה יחד עם ביטול הטבות מס למיניהן.

ביצוע פחיקט שיפור פני מזרח-ירושלים

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'-יחיא שאל את שר האוצר ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

נודע לי שהקפאת פרויקט שיפור פני מזרח-ירושלים קשור להתחייבויות כספיות שהיו אמורות להתקבל בעיריית ירושלים ממשרדכם ולא נתקבלו עד עצם היום הזה. פרויקטים שהחלו בהם הוקפאו, ונגרמים נזקים לתושבים.

רצוני לשאול:

1. מה היא סיבת העיכוב בהזרמת הכספים לעירייה?

2. האם הוחלט שלא להזרים כספים לצורך השלמת העבודות?

3. מה הוא המועד המשוער להשלמת הפרויקט?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. משרד האוצר תקצב בימים אלה את יתרת התקציב הנדרש להשלמת חלקו בתקציב בסך 130 מיליון שקל, שאותו החליטה הממשלה להעמיד לפרויקט בשנת 1997.

הוסכם, כי אף שלא התקיימו התנאים שנקבעו בהחלטת הממשלה בנושא, יוזרמו הסכומים האמורים, שנקבעו בהחלטת הממשלה, לפרויקט על-פי קצב הביצוע.

3. השלמת העבודות שתוקצבו תלויה בקצב הביצוע של עיריית ירושלים.

ניכוי בגין השתכרות מקופה ציבורית

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר האוצר ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

נודע לי, כי עובדי מדינה פנסיונרים הנהנים מפנסיה תקציבית נדרשים לשלם מס שכינוי "קופה ציבורית", אם מועסקים הם בהמשך חייהם כעובדי מדינה.

רצוני לשאול:

1. מה הוא הבסיס החוקי לתשלום המס המכונה "קופה ציבורית"?

2. מדוע חל המס גם על עובדי רשויות שאינן ממומנות מכספי מדינה ועובדי תאגידים סטטוטוריים כדוגמת הרשות לניירות ערך?

3. מה הוא הסכום הכולל המשולם כמס קופה ציבורית על-ידי המועסקים בגופים הממומנים על-ידי המדינה ובגופים שאינם ממומנים על-ידי המדינה?

4. כמה אנשים שילמו מס "קופה ציבורית" בשלוש שנים האחרונות בכל אחת מהקטגוריות המצוינות בשאלה מס' 3?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. ניכוי בגין השתכרות מקופה ציבורית אינו מס ואין לראותו ככזה, אלא הפחתת הקצבה עקב השתכרות מאוצר המדינה או מקופה שנקבעה על-ידי הממשלה כקופה ציבורית.

הוראות סעיף 35 לחוק שירות המדינה (גמלאות) מסמיכות את הממשלה לקבוע קריטריונים להכרה בגוף כקופה ציבורית. הממשלה אינה קובעת ואינה מכירה בקופות של גופים כקופה ציבורית אם אין ממומנות על-ידה.

ניכוי בגין השתכרות מקופה ציבורית מקורו בסעיף 35 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970. סעיף זה אינו חל על כל אוכלוסיית הפורשים, אלא רק על הפורשים משירות המדינה, שגילם מתחת לגיל 60. הוראות החוק לגבי קבוצה זו הן ניכוי קצבה בגין עבודה נוספת במגזר הממשלתי או הציבורי. גובה ההשתכרות המותרת ללא ניכוי קצבה הוא עד השלמת הפנסיה לכדי המשכורת הקובעת במשרה מלאה. אם ההשתכרות בקופה הציבורית היא מעל המשכורת הקובעת במשרה מלאה, יש לנכות את ההפרש מעל הפנסיה, וזאת בכפוף לגיל הפורש.

3-4. על-פי בדיקה שבוצעה במינהל הגמלאות, שהוא הגוף המשלם את הקצבה לפנסיונרים, יש כ-23,400 פורשים שגילם מתחת לגיל 60, מתוכם על כ-150 בלבד חלות הוראות סעיף 35 לחוק, וקצבתם קטנה בהתאם להוראות אלו.

המטבע הישראלי כבר-המרה בבנקים בחוץ-לארץ

חבר הכנסת י' שטרן שאל את שר האוצר ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

ב"מעריב עסקים" מ-28 ביוני 1998 פורסם, כי בנקים בערים הגדולות ברחבי אירופה אינם יודעים כי המטבע הישראלי הפך לבר-המרה, חוץ מאשר בלונדון.

רצוני לשאול:

1. האם בנק ישראל עוקב אחרי נכונות הבנקים בחוץ-לארץ ליישם החלטות בדבר המירותו של השקל?

2. מה עושים כדי להבטיח שמטבע לאומי בישראל יהיה בר-המרה בפועל?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. צמצום הפיקוח על מטבע חוץ, שיושם לאחרונה, נועד לאפשר ולהתיר פעולות מסוימות במטבע חוץ מול מטבע ישראלי, ומוכן שאין בו כדי לחייב מישהו בביצוען. משהותרו פעולות מסוימות – על השוק להחליט אם כדאי לו לבצען אם לאו.

השקל יהיה בר-המרה בפועל, כביטוי של השואל, כאשר במשק הישראלי תשרור יציבות מחירים תקופה ממושכת, הגירעון התקציבי והחוב הממשלתי יהיו נמוכים, והגירעון במאזן התשלומים לא יעורר ספקות לגבי יכולתנו לממנו לטווח ארוך.

היישוב עץ-אפרים

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר האוצר ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

היישוב עץ-אפרים סמוך לשערי-תקווה ולא לקנה. כשנקרא – בראשונה – אלקנה ג', קיבלו תושביו זיכוי מס בשיעור של 7%. כששונה שמו, נשללה מתושביו הזכאות, והם נדרשים אף להחזיר כספים רטרואקטיבית.

רצוני לשאול:

1. האם כתוצאה מבעיה טכנית ניתן לשלול זכאות ממי שכל שכניו ממערב וממזרח זכאים לה?

2. מדוע לא יצורף היישוב עץ-אפרים לרשימת היישובים הזכאים?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מלכתחילה הוקם היישוב עץ-אפרים כיישוב נפרד ולא כשכונה של אלקנה. אשר על כן, לא ניתן לכלול אותו ברשימת היישובים הזכאים להנחה, שהיא רשימה סגורה, כפי שנקבע בחוק הסדרים במשק המדינה משנת 1992. לכן אין מדובר בעניין זה במשגה או בטעות טכנית.

2. לעניין הנתונים המזכים יישוב בהטבות מס, הרי שהוועדה בראשות השופט בדימוס צבי טל, שמונתה על-ידי שר האוצר לשעבר, מר דן מרידור, הגישה המלצותיה בדבר קביעת מבחנים חדשים להנחה ממס לתושבי יישובים מסוימים. טרם גובשה דרך פעולה בעניין.

הפעלת קזינו במצפה-רמון

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר האוצר ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

לאחרונה דובר על הפעלת קזינו במצפה-רמון.

רצוני לשאול:

1. האם משרד האוצר מעורב בהפעלת קזינו במצפה-רמון?

2. אם כן – במה מתבטאת מעורבותו?

3. האם משרד האוצר יוזם הפעלת קזינו במקום כלשהו בישראל?

4. אם כן – היכן?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-4. משרד האוצר אינו מעורב בהפעלת קזינו במצפה-רמון או בכל מקום אחר בישראל.

העלאת הריבית על משכנתאות

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר האוצר ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

הריבית על משכנתאות עלתה בימים אלה עד 8%. העלאת הריבית על המשכנתאות מונעת מאזרחים רבים, ובעיקר מזוגות צעירים, לרכוש דירה. בעלי משכנתאות צריכים בימים אלה להתמודד עם העלאת התשלומים בגין המשכנתה עד כדי סכנה כי לא יצליחו לעמוד בגובה התשלומים.

רצוני לשאול:

1. כיצד אמורים זוגות צעירים להתמודד עם התשלומים למשכנתאות בריבית הנוכחית?

2. אילו פתרונות מציע משרדך?

תשובת שר האוצר י' נאמן:

(לא נקראה, במסרה לפרוטוקול)

1-2. בפני הזוגות הצעירים עומדות שתי אופציות – ריבית משתנה וריבית קבועה – בהתאם לציפיותיהם לעתיד להתרחש בשוק ההון.

יש לזכור, כי במקביל לעלייה בשיעורי הריבית היתה ירידה מקבילה במחירי הדירות, כך שההחזרים החודשיים לא גדלו במלוא עליית הריבית ולעתים אף ירדו.

עליית שיעורי הריבית במשכנתאות היתה תוצאה ישירה של עליית התשואה באיגרות חוב ממשלתיות, והפתרון הוא בגידול בביקוש לאיגרות החוב צמודות המדד לטווח הארוך, אשר יביא לעליית מחיריהן של איגרות החוב ולירידה בריבית.

על מנת להגיע למצב זה, מוצעות החלופות הבאות:

א. הורדת הריבית על-ידי בנק ישראל, אשר תביא לירידה בריבית הריאלית על האפיקים השקליים הלא-צמודים. ירידה כאמור תביא להסטת מקורות לאפיקים צמודי מדד לטווח הארוך.

ב. שינוי הסדרי ההשקעה של קרנות הפנסיה, כך שחלק גדול מכספי הקרנות יושקע בשוק ההון, וכן אימוץ מעבר לפנסיה צוברת, כך שהחיסכון בגין עובדים חדשים יושקע לטווח ארוך בשוק ההון.

ג. יישום המלצות דוח ועדת-ברודט לגבי מדיניות המיסוי המתאימה, תוך כדי עידוד ממשלתי לגבי סוגי החיסכון השונים. מדיניות כזו אמורה לכלול הטבות לחיסכון ארוך הטווח והטלת מס על השקעות לטווח הקצר – צמודות ולא צמודות כאחת.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך, אדוני. שוב ברכות.

שר האוצר י' נאמן:

תודה רבה לכבוד היושבת-ראש על היעילות באפשרות למתן תשובות.

היו"ר ל' חזן:

אדוני, ייתכן מאוד שחלק מהצופים בבית משתוממים על המליאה היחסית ריקה, אבל היה היום מאוד סוער, ויש עוד דברים על סדר-יומנו. לכן, אולי לטובתך או שאולי לא לטובתך, נקלעת לכמה דקות מאוד שוממות במליאה. תודה.

שר האוצר י' נאמן:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

צמצום תקציבי החינוך לבתי-ספר בשכונות המצוקה

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה בסדר-יומנו: הצעה לסדר היום מס' 5027, של חבר הכנסת אליהו בן-מנחם, בנושא: צמצום תקציבי החינוך לבתי-ספר בשכונות המצוקה. חבר הכנסת בן-מנחם, בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אי-אפשר שלא להתייחס למה שנעשה היום ולמה שנאמר היום על-ידי חבר הכנסת אורי אור.

לצערי, יש חונטה צבאית של כמה קצינים בכירים שהשתחררו מצה"ל, אחד מחילות השדה, אחד מחיל האוויר, קיבוצניק שחצן, שמתכוון להתמודד לראשות עיר גדולה, שמלה אצלו זו לא מלה. אני מקווה מאוד מאוד שלא יגיע גם מישו מחיל הים למפלגת העבודה.

הקצינים האלה היו רגילים להסתכל על החיילים מלמעלה למטה. היו ביניהם הרבה בני שכונות, ערי פיתוח, בני עדות המזרח.

מה לעשות, גברתי, שבפוליטיקה זה אחרת. כשהם מגיעים אלינו, אנחנו מדברים אתם בגובה העיניים. אולי הם לא רגילים לזה. אבל הזמן עושה את שלו והם התרגלו גם לזה. חלק מהם רצו

להיבחר, לא נבחרו. יש להם כעסים. לצערי, יש אצלנו במפלגת העבודה עוד כמה כאלה, ואמרתי, יש לנו אחד קיבוצניק, חיל אווירניק, ויש עוד כמה כאלה.

אני שמח מאוד שהם מיעוט קטן במפלגת העבודה. בכל מה שתלוי בי, אני בז לאנשים האלה, ואעשה ככל יכולתי כדי שהם לא יצמחו מעלה, כדי שהם לא יביאו לפירוד בעם ולשסע בין עדות ישראל.

לשמחתי, הרוב המוחלט במפלגת העבודה, הגדול והעצום, חושב אחרת, חושב שאין פה עדות כי יש עם ישראל, עם אחד, לב אחד, ואני שמח שהם מיעוט מזערי, ואני וחברי נעשה הכול כדי שהם יישארו מיעוט ואולי גם כדי להעלים אותם מהמפה. עד כאן, גברתי.

לנושא עצמו. אדוני סגן שר החינוך, לפני ימים מעטים הודיע מנהל מחוז המרכז של משרד החינוך על קיצוץ מסיבי בתקציבים למרכז הארץ, לעיר תל-אביב. משרד החינוך הורה על סגירת 49 כיתות במרכז הארץ. רובן המכריע של כיתות אלה הן באזורי מצוקה, בשכונות דרום תל-אביב ובשכונות של ערים שכנות.

החלטה קשה זו של משרד החינוך תביא למצב שבכל כיתה יהיו מעל 40 תלמידים. כלומר, כיתה קטנה מעל 40 תלמידים, זה מזכיר לי את התקופה שאני למדתי בשנות ה-60, כאשר התלמידים ישבו מתחת ללוח או בתוך מקלטים.

בנוסף החליט משרד החינוך על קיצוץ בשיעור של 15% בתקן הסלים הנלווים. כולנו יודעים מה זה סלים נלווים. זה מיועד בעיקר לתלמידים החלשים, לחינוך המיוחד באזורי המצוקה.

עוד הוחלט לקצץ שעות תגבור לתלמידים החלשים, לבטל כיתות תגבור ולצמצם את מרחב התמרון של המנהלים באותם בתי-ספר, וכמובן גם לפטר חלק מהמנהלים. כל זאת, כאשר הכנסת החליטה על יום חינוך ארוך, כאשר כולנו מתכוונים, וגם הממשלה, ללכת ליום חינוך ארוך עם פתיחת שנת הלימודים. כיצד אנחנו נוכל ללכת ליום חינוך ארוך, כשבכיתות הקטנות והצפופות האלה אי-אפשר להכניס גפרור?

מצד אחד, ביבי נתניהו, ראש הממשלה, מבטיח מחשב לכל תלמיד. מצד שני, מה שקורה הוא שבקושי יש לאותו תלמיד כיסא באיזו פינה קטנה בכיתה כדי לשבת.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

מחשב לכל ילד בביתו, לא בבית-הספר. הפרויקט הזה הוא משהו אחר.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מחשב לכל ילד בביתו. חוץ מהבית שלו, זה הגיע לעוד ילד? עזוב את זה עכשיו. בוא לא ניכנס לזה.

נסים דהן (ש"ס):

בבית אין לו מקום לשים את הראש, הוא ישים מחשב?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אליהו בן-מנחם (העבודה):

כן. בקדנציה הקודמת הגברנו תקציבים לאזורי מצוקה, לשכונות שיקום, לאזורי פיתוח, כדי להביא למצב שיהיו לנו חייילים טובים ושנקטין פערים בחברה הישראלית, ואתה יודע את זה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

תקציבי שיקום שכונות, העשרה, לימודים וערי פיתוח הורדו השנה. זאת המציאות העגומה של כל עיירות הפיתוח.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

נכון. חבר הכנסת ריבלין, אנחנו שיפרנו תקציבים לאזורי מצוקה דרך פרויקט שיקום שכונות, דרך משרד החינוך. היום, לצערי, מקצצים בתקציבים אלה, פוגעים במורים ובתלמידים, והכיתות יחזרו להיות כיתות של 40 עד 50 תלמיד לכיתה.

שוב, אדוני סגן שר החינוך, השכבות החלשות הופכות להיות הקורבן של אותה ממשלה, שמקצצת ופוגעת בהן, אותם אנשים שהעלו אותה לשלטון.

מדוע אתה רוצה להחזיר אותנו אחורה, אדוני סגן החינוך? מדוע לחזור לשנות ה-50? מדוע שיצמחו לנו עוד כמה אנשים כאלה, כמו מי שהתבטאו היום שבני עדות המזרח הם כאלה וכאלה? בוא נלך קדימה. המדינה מתקדמת. יש עם אחד. צריך לרוץ קדימה, לא אחורה. לא צריך לפגוע באותם אנשים, באותם ילדים באזורים שכולנו רוצים להיטיב עמם.

דבר נוסף, אדוני סגן שר החינוך. אתה לוקח ילדים שכבר לומדים בכיתות א', ב' וג' והם לפני מעבר לחטיבת הביניים, הם כבר התרגלו זה לזה. קבוצות של 15 ו-20 תלמידים. מה לעשות ששיפרנו להם את התקציבים כדי להביא למצב שיותר ילדים יצליחו שם, והיינו גאים בזה. זה טוב למדינה, זה טוב

לכולם, זה לא פוליטי. מה יעשו אותם ילדים שבכיתה ג' יצטרכו לשבת עם חצי כיתה מפה, חצי כיתה משם, להביא אותם למצב של טראומה, וכל זה לפני שהם עוברים לחטיבת הביניים? הם עוברים מספיק צרות בחטיבות הביניים. בכל שלוש שנים צריך להעביר אותם ממקום למקום, ופה שוב אנחנו פוגעים בהם.

אני נזכר בסיפור ישן – אדם, אב למשפחה ברוכת ילדים, בא למנהיג היישוב ואמר לו: אדוני, צפוף לי, יש לי חדר אחד ועשרה ילדים. אמר לו המנהיג: תכניס עז. בא אליו למחרת, אמר לו: צפוף. אמר לו: תכניס עוד עז. וכך במשך שבוע ימים הוא מכניס עזים. אחרי שבוע הוא בא ואמר: אדוני, צפוף, מה לעשות? אמר לו: תוציא את העזים ותבוא מחר. הוא בא למחרת ואמר: יופי, עכשיו יש לי מקום.

שם היה מנהיג שאמר להוציא את העזים. אני מקווה מאוד, אדוני סגן שר החינוך, שאתה תהיה המנהיג שיוציא את העזים מהכיתה ויחזיר את הכיתות לגודל הטבעי שלהן, כדי שלא יהיה מצב שבגלל לחץ, צפיפות ויום חינוך ארוך, התלמידים לא יוכלו גם קצת לנשום אוויר, שהתלמידים לא ייקלעו ללחצים ויוכלו להגיע לתיכון, לסיים תיכון, להגיע לאוניברסיטה ולתרום לעם ישראל. תודה.

הי"ר ל חזן:

אני מודה לחבר הכנסת בן-מנחם. סגן שר החינוך, התרבות והספורט, חבר הכנסת משה פלד, ישיב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, גם אני פותח את דברי בכאב רב ובגינוי מוחלט של הדברים הקשים שקראתי היום בעיתון "הארץ". נדמה לי שלא היה היום בכנסת אדם אחד שעלה על הדוכן הזה ולא פתח את דבריו בהסתייגות מוחלטת ובגינוי מוחלט וברור של אותם דברים אומללים.

נדמה לי ששמענו היום, אולי זה אחד הימים החשובים שעברו על הכנסת הזו, את הרצון לפיוס בעם, לאיחוד הרבדים בחברה הישראלית, לקירוב לבבות, להקשבה הדדית, ונדמה לי, שלפחות בבית הזה נשמעה האחדות הרבה הרבה מעבר לפלגנות, שאותה קראנו בין השורות בעיתון "הארץ". נדמה לי, שהאחדות היא זו שמאחדת פה את השורות במליאה, מעבר לכל מחלוקת פוליטית, לגיטימית.

לעצם הנושא לסדר-היום. תקציב החינוך לבתי-ספר בשכונות מצוקה לא צומצם בהשוואה לכל נושא אחר במשרד. זאת אומרת, התקציב הזה, בהשוואה לנושאים אחרים, צומצם בדיוק באותה מידה. אם כל שדרת אגפי המשרד קוצצה ב-10%, כך קוצץ גם הנושא הזה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני דואג רק לנושא הזה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כל צמצום – אם היה בנושאים מסוימים – נבע בעיקר מהצמצום התקציבי שחל בתקציב בשנת 1997/98.

יש נושאים מסוימים שהמשרד רואה בהם חשיבות רבה, ולמרות הקיצוץ הכללי המשרד לא פגע בהם, כמו למשל תוכנית מב"ר – מעבר לבגרות – תוכנית המקדמת אוכלוסיות חלשות לבגרות ומקיפה למעלה מ-16,000 תלמידים; תוכנית שהוכיחה, שאכן ניתן לקדם אוכלוסיות חלשות רבות לבגרות. כנ"ל גם לגבי תוכנית "ההזדמנות השנייה", שנותנת הזדמנות נוספת לתלמידים להשלים את תעודת הבגרות בתום 12 שנות לימוד.

אם תוכניות מסוימות קיבלו עדיפות פחותה השנה, זה בא בעיקר בגלל שינוי בסדרי העדיפויות בתוך האגף המטפל בקידום אוכלוסיות חלשות. זאת אומרת, זאת לא היתה המדיניות של המשרד בשום פנים ואופן.

האגף שמטפל באוכלוסיות הללו המדוברות שינה סדרי עדיפויות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

תקרא להן: אוכלוסיות חלשות, לא הללו.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מקבל את התיקון.

תקציבים שהתפנו הופנו לתוכניות חדשות או לתוכניות אחרות, שהוכיחו את יעילותן בקידום אוכלוסיות חלשות כדוגמת תוכנית מלב"ם – "מעבר לבגרות מודולרית" – קידום תלמידים במרכזי חינוך נוער, בכיתות הכוון, ועבור התלמידים הנמצאים על סף נשירה. כמו-כן הופנו תקציבים משמעותיים לטיפול בתלמידים יוצאי אתיופיה וקווקז.

השנה גם הופנו תקציבים למגזר המיעוטים, ו-12 יישובי בדואים וערבים נכנסו לתוכנית הרווחה החינוכית בתקציב מיוחד, על-פי תוכנית רב-שנתית, המשתלבת בתוכנית החומש שהומלצה על-ידי ועדת בן-פרץ ועל-ידי ועדות החומש לבדואים בצפון ובדרום.

כך שאין מקום לדבר על קיצוצים, אלא יש נושאים מסוימים שקיבלו תקציב יתר ועדיפות גבוהה בתוכנית העבודה של האגף המטפל בהם, ותוכניות אחרות צומצמו על-פי ראייה חינוכית אמיתית של האגף ושל המשרד.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך של הכנסת. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת בן מנחם, אתה מסכים?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מסכים.

היו"ר ל' חזן:

אם כן, חברי הכנסת נעבור להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת אליהו בן-מנחם לדיון בוועדת החינוך של הכנסת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

רוב של שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שההצעה תדון בוועדת החינוך של הכנסת.

אני מודה לחבר הכנסת בן-מנחם, שהעלה את הנושא לפני פתיחת שנת הלימודים.

הצעות לסדר-היום

החלטת בג"ץ בעניין תקציבי תנועות הנוער

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-יומנו, הצעות דחופות לסדר-היום מס' 5112, 5120, 5130 ו-5148, בנושא: החלטת בג"ץ בעניין תקציבי תנועות הנוער. הנואם הראשון, חבר הכנסת נסים דהן. אחריו – חבר הכנסת אלכס לובוצקי.

אפי אושעיה (העבודה):

אני מבקש להסיר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני ביקשתי.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת בראש, עוד לא דיברנו מלה, הוא כבר רוצה להסיר. אולי זה ימצא חן בעיניו והוא לא ירצה להסיר?

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת דהן, כמי שמתמצא בהצעות אחרות, לא אחת אתה נרשם לפני שהנואם מתחיל לנאום.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני לא רואה פה את מי שצריך להשיב.

היו"ר ל' חזן:

סגן השר ישיב.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני סגן השר, הנושא שאני רוצה לעלות הוא נושא שדובר בו לאחרונה, אבל תרשו לי, חברי חברי הכנסת, כמו כל הדוברים לפני שדיברו קצת אקטואליה, אני לשם שינוי אומר רק דבר אחד – יש לי הרבה מה לומר על הדברים שנאמרו ונכתבו, אבל אני רוצה לומר: המשכיל בעת ההיא יידום. את זכות הדממה הרועמת אני שומר לעצמי.

גברתי היושבת בראש, אני העליתי הצעה דחופה לסדר-היום בנושא הבג"ץ, שהכריע לאחרונה, שתנועות נוער דתיות, מעבר לתקציבים שקיבלו כתנועת נוער לכל דבר, הן קיבלו גם תוספת, אומנם ממשרד ממשלתי אחר, על עצם היותן תנועות נוער דתיות. ואם זה כמו שאני אומר בדיוק, זה באמת צורם. אבל תרשו לי להבהיר את הנקודה ולו רק בשביל שהאמת הנעדרת תיחשף לעיני כול.

לא נתנו להן רק בגלל הכותרת תנועת נוער דתית. לא נותנים במדינת ישראל לשום תנועה תקציב רק . גם תנועת הנוער הצופים, שאותה אני מאוד מעריך ומכבד, גם תנועת הנוער BLANK בגלל הכותרת העובד והלומד, שבגלגול הקודם שלי הייתי אפילו חבר בה, גם כל תנועת "בני עקיבא" – מייד אחרי . BLANK הנוער העובד והלומד הייתי קצת ב"בני עקיבא" – לא מקבלות תקציבים רק בגלל הכותרת היא מקבלת על פעילות. מאז ומתמיד הקריטריונים היו – הפעילות של אותה תנועת נוער. ואם לכל תנועת נוער במדינת ישראל יש ההגשמה, יש החזון, הפעילות למען אהבת העם, אהבת המולדת, ואם בתנועת הנוער העובד והלומד שילבו עבודה ולימודים, הכשרה בקיבוצים, הכשרה במושבים, במקומות חקלאיים, הרי שלתנועת נוער דתית מעצם טבעה כתנועת נוער דתית יש תוספת בפעולות, תוספת והגדלה בתקציב, שאתה היא צריכה להתמודד.

לשם דוגמה – ניקח, למשל, את תנועת הנוער העובד והלומד. כשהייתי נער היינו מתכנסים פעם בשבוע, היינו מתאספים במועדון השכונתי, שעה עם המדריך, אחר כך עוד שעתיים כדורסל, ואם מישהו נרשם לכדורגל אז הוא שיחק כדורגל, ובזה נגמרה החברות בתנועה. פעם בשבוע התאספנו במועדון השכונתי. מפעם לפעם, בחופשים, יצאנו לקטיף פירות ולקטיף ירקות. אבל, בתנועת הנוער "בני עקיבא" – כאן אני רוצה להגן עליה, אף שהיום זו לא התנועה שאני משתייך אליה כל כך – תמיד היתה תוספת. שם ביום ראשון נפגשנו לפעולות נוער, ובשבת נפגשנו לתוספת, ואת זה המשרד לענייני דתות היה מתקצב, אותן פעולות דתיות ששום תנועת נוער לא הוסיפה למסגרת שלה, ואותה תנועת נוער דתית, במקרה הזה "בני עקיבא" או "אל המעיין", או כל תנועה אחרת שהוסיפה פעילות, מן היושר ומן ההגינות שמדינת ישראל וממשלת ישראל גם נתקצב אותה אפילו דרך משרד אחר, כי מדובר בתוספת פעילות. אם אותה תנועת נוער –

הי"ר ל חזן:

תודה. חבר הכנסת – – –

נסים דהן (ש"ס):

– – למשל הצופים, היא תעשה תוספת פעילות, אין שום סיבה שלא יתקצבו אותה יותר.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת דהן, תודה.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש – –

הי"ר ל' חזן:

תודה.

נסים דהן (ש"ס):

– – אני שמח שניתנה לי ההזדמנות להבהיר את המצב לאשורו.

הי"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת משה גפני.

חבר הכנסת נסים דהן, מסתבר, היה בהרבה תנועות נוער, וגם חבר הכנסת בניזרי, סגן השר. חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, כמי שגדל בתנועת "בני עקיבא" ובילה בה את מיטב ימיו ושנותיו כחניך, כמדריך, הרבה מאוד שנים, אני חושב שבמידה רבה בשנים הפורמטיביות, בשנים שעיצבו אותי, את השקפת עולמי בהרבה מאוד דברים, הייתי ב"בני עקיבא". אני חב לתנועה הזאת חוב גדול. ילדי חברים ומתחנכים ב"בני עקיבא", ויש מעט מוסדות וארגונים במדינת ישראל שיקרים לי כמו תנועת "בני עקיבא". אולי דווקא בגלל זה קצת כאב לי לשמוע ולראות שגם תנועת "בני עקיבא" באיזשהו מקום קצת נכשלה, באשמתה או שלא באשמתה, בעניין של קבלת כספים משני משרדים, כפי שהסביר לנו בית-המשפט העליון.

אני רוצה להתייחס לדברים של חבר הכנסת דהן. יש מידה של צדק בטענה שתנועת נוער דתית יש לה צרכים מיוחדים, לדוגמה, בית-כנסת, ספר תורה ודברים כאלה, שהם, באמת, מיוחדים ויחסית יקרים, ואותם צריך באמת לספק, וזה רק טבעי שהמשרד לענייני דתות יעשה זאת. אבל לא בדיוק כך היה המקרה. העניין הוא שנדמה לי שבאמת אין כאן מן ההגינות לתקצב פעולות ב"בני עקיבא" פעם אחת כפעולות של תנועת נוער ופעם אחרת כשיעורי תורה דרך המשרד לענייני דתות. נכון שבפעולות "בני עקיבא" מלמדים תורה, אבל אין, באמת, הצדקה שזה ימומן פעמיים, פעם כפעולה חינוכית ופעם כפעולה כזאת.

שמחתי, ובאמת שמעתי בגאווה את דבריו של מזכ"ל תנועת "בני עקיבא", יונה גודמן, שאמר: אני מקבל את החלטת הבג"ץ, אני מכבד אותה. ייתכן שהסידור הזה לא היה נכון. אנחנו נלמד ונשפר, ונדמה לי שכדאי לנו, כולנו, דתיים וחילונים, ללמוד שכדאי להשתית גם את מערכת התקצוב של כל המוסדות החיוביים על אדני אמת ויושר.

ראינו רק מה היה לנו קודם לכן כאן, בכנסת הזאת, סביב הצעת חוק שהעליתי, שאני חושב שהיא הצעת חוק מאוד צודקת, מאוד הוגנת, שעוזרת למגזר הדתי, ובאמת קשה למישהו לבוא ולטעון שאין בה מן ההגינות הבסיסית. אלא מה קרה? פתאום ההצבעות הן לפי: אה, זה בשביל הדתיים? אז הדתיים מצביעים בעד, הקואליציה מצביעה בעד והאופוזיציה מצביעה נגד.

נדמה לי שדווקא בדברים שניתנים לכימות וניתן לאמוד אותם – – –

שלמה בניזרי (ש"ס):

– – – להגיד את ההערה בימים של בין המצרים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא, לא. רוב חברי הקואליציה הצביעו בעד הצעת החוק, זו גם היתה עמדת הממשלה. גם חברי הקואליציה שאינם דתיים תמכו בהצעת החוק שלי, כמעט כולם, פרט לאחד, אבל גם חברים מהאופוזיציה. היה אחד מהקואליציה שהתנגד, והיו שניים מהאופוזיציה שתמכו, כך שזה פחות או יותר התקזז.

נסים דהן (ש"ס):

– – –

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת לובוצקי, אתה יכול לבלות את 30 השניות האחרונות שלך בדיון על מי הצביע בעד מה –
--

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נכון, נכון, את צודקת.

היו"ר ל' חזן:

-- אבל זו לא הנקודה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גברתי, אני מתנצל, נגררתי לשאלה שהיא פחות חשובה, אבל אני רוצה לומר, שנדמה לי שהלקח שאנחנו צריכים ללמוד, כולנו, הוא: להפסיק את המלחמות. אנחנו יכולים לשבת בדיון רציני הגון בינינו ולחלק גם את משאבי המדינה בצורה אמיתית, נכונה וצודקת. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת לובוצקי. חבר הכנסת משה גפני, אחרון הנאמים בסעיף הזה, לפני תשובתו של סגן השר. חבר הכנסת גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, לבי לבי על חבר הכנסת אלכס לובוצקי, שהיום הרגיש את מה שאנחנו מרגישים פה כל הזמן. הוא הגיש הצעת חוק שלפי דעתי אינה באה כל כך להיטיב עם הציבור החרדי, אבל אולי כוונתו היתה להיטיב עם הציבור החרדי, ואז הוא בעצם ראה שבעצם לא רוצים את הציבור החרדי לא באקדמיה ולא בעבודה ולא בדירקטוריונים ולא בצבא ולא בשום מקום. זה רק טוב בשביל שקי איגורף.

הרי מה הציע חבר הכנסת אלכס לובוצקי? חבר הכנסת לובוצקי, מה הצעת? הצעת דבר הגון, שאדם יושב ולומד ומקבל תעודה רשמית, תעודת בגרות והכול – השמאל הצביע נגד. היה גם בימין מישהו. למה? מה קרה? לא רוצים אותנו בשום מקום. אנחנו מכירים את זה, אנחנו יודעים – הם לא רוצים אותנו בצבא, הם לא רוצים אותנו באקדמיה, הם לא רוצים אותנו בעבודה, הם לא רוצים לראות אותנו בחברות ממשלתיות, הם לא רוצים. הם רק רוצים לתקוף אותנו – --

היו"ר ל חזן:

סליחה, מי זה הם, חבר הכנסת גפני, רק למען ההבהרה של העניין. מי זה הם?

נסים דהן (ש"ס):

משה גפני (יהדות התורה):

מי שהצביע נגד.

שלמה בניזרי (ש"ס):

חבר הכנסת גפני, הם היו רוצים שנהיה דומים להם – – –

משה גפני (יהדות התורה):

זה ברור. הם לא רוצים לראות אותנו ככה. אז חבר הכנסת לובוצקי למד את זה היום בדרך הקשה, אבל טוב שעזרנו לו והעברנו את החוק בקריאה טרומית.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת גפני, אני מוכרח להעיר. לא עזרתם לי – – – הצעת החוק. אני ראיתי שהיתה פה מלחמת עולם על העניין הזה, הלכתי ולמדתי את הנושא והגשתי הצעת חוק שאני חושב שהיא הגונה ונכונה, אבל היא לא – – –

משה גפני (יהדות התורה):

ומה המסקנה שהגעת אליה אחרי תוצאות ההצבעה?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אתה צודק, אבל נדמה לי שהגיע הזמן שכולנו נתרגל לתרבות דיבור אחרת – –

משה גפני (יהדות התורה):

המלה: כולנו – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

– – לא כל הזמן זה נגד זה.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת לובוצקי, המלה כולנו היא מלה יפה, היא מלה נכונה, היא מלה חשובה, ובימי בין המצרים על אחת כמה וכמה, אבל אני לא נאיבי, ואני מכיר את המציאות. אתה היום למדת את זה בדבר ספציפי, ואני אומר לך שלא רוצים אותנו; זה הכול. אנחנו חיים עם זה, מתמודדים עם זה, הלוואי שהייתי יכול, כמוך, לעמוד פה כל הזמן ולהגיד: כולנו, כולנו וכולנו; אני יודע מה הם חושבים עלי. אני רואה את זה בחוקים, אני רואה את זה בתקנות, אני רואה את זה בחיי היום-יום, אני רואה את זה. מה לעשות? הלוואי שהייתי כמוך שהייתי יכול לעמוד פה כל הזמן ולהגיד: כולנו. הלוואי. ראית היום בדרך הקשה.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה, בניגוד לדברי קודמי, לקחת את "בני עקיבא" כמשל, אבל אני לא רוצה לדבר על "בני עקיבא", מכיוון שאני מניח שיש מי שידבר עבורם וידבר על כל העניין הזה. אני רוצה לדבר רק על העיקרון, ואני לוקח את "בני עקיבא" כמשל. אחד הדברים שלימדו אותנו, נציגי הציבור החרדי, הוא שאנחנו מקבלים, על-פי רוב, פירורים מפה ופירורים – – –

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת גפני, משפט מסכם. את כל זמןך הקדשת, ולי אסור להתערב – אבל זאת ההחלטה שלך – – –

משה גפני (יהדות התורה):

בכל אופן היה פה דו-שיח, ואני אומר בדקה אחת. תראו, רבותי, אני רוצה לקחת דוגמה, נמצא פה סגן שר החינוך, התרבות והספורט. תקציב משרד החינוך, התרבות והספורט הוא 20 מיליארד שקל. אוכלוסיית התלמידים החרדית היא 10% מאוכלוסיית התלמידים. תקציב החינוך החרדי במשרד החינוך, התרבות והספורט היה צריך להיות, אם אנחנו מדברים על חינוך שוויוני, למעלה מ-2 מיליארדי שקל, ותקציב החינוך החרדי במשרד הוא 711 מיליון שקל. זה תקציב שחור על גבי לבן. שאותו אנחנו מאשרים, והשנה עוד היו הטבות. זאת אומרת שילד חרדי מקבל שליש.

מה לימדו אותנו כל מיני קואליציות ואת קודמינו, חברי הכנסת החרדים שנמצאים פה? שכשעושים קואליציה אז נותנים לנו הטבה פה והטבה שם, וזורקים קצת כסף במשרד לענייני דתות וקצת כסף במשרד החינוך, התרבות והספורט, וקצת כסף במשרד העבודה והרווחה, והיום "בני עקיבא" למדו את זה בבג"ץ, שלא יקבלו מכמה משרדים.

אדוני סגן שר החינוך, היות שאין לי זמן, אני מבקש: אל תיתנו לנו בכמה משרדים, אלא במשרד אחד שוויוני. תנועות הנוער, שהבן שלי או הבת שלי הולכים לשם, לא מקבלות בכלל. תבדוק במשרד החינוך, בבקשה. אל תיתנו לא במשרד הזה ולא באחר, אלא רק במשרד אחד. אבל שייתנו כמו לכל אחד אחר.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת גפני. סגן השר, אשמח אם תשיב על ההצעות. בבקשה. שוב, למי שאולי זה לא היה ברור לו, הנושא הוא: החלטת בג"ץ בעניין תקציבי תנועות הנוער.

חברי הכנסת הראל, גפני ולבוצקי, עשו זאת בשקט, אם אפשר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, פסיקת בג"ץ 712/97 ו-737/97, בנושא קיזוז התמיכות הניתנות לתנועות הנוער על-ידי משרדי הממשלה השונים, קובעת, בין היתר, כי על משרד החינוך לקזז את התמיכות הניתנות עבור פעילותן כתנועות נוער מתמיכת משרד החינוך באותו נושא. לפסק-הדין יש השלכות הן לגבי תמיכות משרדי החינוך והדתות לתנועות הנוער והן לגבי האוצר על הדרך שבה יש לקזז תמיכות של משרדי הממשלה השונים באותו נושא.

אני מביא לידיעת חברי הכנסת, כי משרד החינוך פעל בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה בנושא זה ויכבד את הוראות פסק-הדין. כמו כן, פסק-הדין יילמד במשרד, והחלטות בג"ץ תבוצענה במלואן הלכה למעשה.

אשר לתקציב משרד החינוך לתנועות הנוער החרדיות – משרדנו העביר ליועץ המשפטי לממשלה, לפי חובת ההתייעצות, הצעה לקריטריונים לתנועות אחרות. עם אישור היועץ המשפטי לממשלה לפרסומן ברשומות, תוכלנה כל תנועות הנוער האחרות להגיש בקשותיהן, ולפי הקריטריונים השוויוניים לקבל תקציב.

לפני שאני מסיים, אני רוצה להזכיר – – –

משה גפני (יהדות התורה):

כמה זמן אתה מעריך – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אינני מכיר את סדר-יומו של היועץ המשפטי לממשלה, אבל אני רוצה להזכיר לך, שפה, מדוכן הכנסת, אמרתי, שדרישות תנועות הנוער החרדיות לתמיכות מהמדינה מוצדקות לחלוטין. מובן שצריך להיות מדרג על-פי קריטריונים, ואת הקריטריונים האלה הגשנו ליועץ המשפטי לממשלה, שהוא הממונה על קביעת הקריטריונים.

אני מציע, שהדיון יועבר לוועדה משותפת לוועדת חינוך ולוועדת כספים.

היו"ר נ' חזן:

אדוני, אני מודה לך.

נסים דהן (ש"ס):

מסכימים.

היו"ר נ' חזן:

אבל אנחנו עדיין לא סיימנו את הנושא. חבר הכנסת אפי אושעיה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת נסים דהן.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת בראש, חברי הכנסת, אני ביקשתי להסיר, משום שאני מודאג מהעובדה שתנועות הנוער כמעט עוברות וחולפות להן מן העולם, וזו הבעיה המרכזית של הנוער. תנועות הנוער, למעט תנועות הנוער הדתיות, לא יודעות לספק לנוער הישראלי את מה שחסר לו כל כך בעידן של שנות האלפיים.

אני מנצל את ההזדמנות ופונה לסגן השר: די לנו בישיבה על ברזלים, בצפייה בטלוויזיה ובבילוי בדיסקוטקים. בין חברי הכנסת יש גם דור שצמח מתנועות הנוער, שתורמות רבות למדינת ישראל

בזכות החינוך שלהן. אני מתקנא בחברי החרדים הדתיים, "בני עקיבא" וכך הלאה, שמצליחים לשמור על הנוער שלהם, אומנם בזכות המכנה המשותף של האמונה בקדוש-ברוך-הוא. אנחנו מאבדים דור שלם, משום שאנחנו לא מקפידים ולא נותנים את מירב תשומת הלב לתנועת הנוער העובד, לתנועת הצופים, ל"מכבי הצעיר" ולכל תנועות הנוער. חיזוקן יתרום רבות לחיזוק מדינת ישראל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— – "טראנס".

הי"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת זאב בויס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת לובוצקי.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה לשבח את השופט חשין ואת הפסיקה שלו. אני חושב, שראוי שהפסיקה שלו תילמד ויוסקו המסקנות. שמעתי את סגן שר החינוך אכן אומר כך.

עם זאת, אני רוצה להביע, דווקא משום כך, את דאגתי: כיון שעכשיו כל תנועות הנוער יתכנסו רק למסגרת תקציבית אחת במסגרת משרד החינוך ולא יהיה מקור נוסף כפי שהיה עד עכשיו לחלק מתנועות הנוער הדתיות והחרדיות – –

משה גפני (יהדות התורה):

החרדיות לא.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הדתיות.

— – פירוש הדבר שעל אותה מסגרת תקציבית יתכנסו יותר ויותר, והצרכים מרובים והמסגרת קטנה. אדוני סגן שר החינוך, אני חושב שיצטרכו לתת את הדעת על-פי אמות המידה והקריטריונים שנקבעו. יצטרכו למצוא מקור תקציבי, כי הדאגה שהביע חבר הכנסת אפי אושעיה היא במקומה. אנחנו צריכים לעודד ולהרחיב את תנועות הנוער; פירוש הדבר, להרחיב את התקציב שלהן.

היו"ר ל חזן:

תודה. חברי הכנסת, סגן השר הציע ועדה משותפת של ועדת החינוך וועדת הכספים. זו פרוצדורה מורכבת, ולפעמים במקום לקדם נושא, אדוני, היא מעכבת אותו.

נסים דהן (ש"ס):

ועדת הכספים בלבד.

היו"ר ל חזן:

אני מציעה, שוועדת הכנסת תקבע, והיא יכולה, על-פי סעיף 16(א), לעשות זאת.

חבר הכנסת דהן מסכים להעברה לוועדה. חבר הכנסת לובוצקי?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מסכים.

היו"ר ל חזן:

מסכים. חבר הכנסת גפני?

משה גפני (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר ל חזן:

מסכים. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעות החוק לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.

משה גפני (יהדות התורה):

אלה הצעות לסדר-היום.

היו"ר ל' חזן:

סליחה. אלה הצעות לסדר-היום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת הכנסת, אבל בהשתתפות שר החינוך. אם זו ועדת הכספים, שזה יהיה בהשתתפות שר החינוך או סגן שר החינוך.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

רוב של תשעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת, שההצעות לסדר-היום יידונו בוועדה – –

איתן כבל (העבודה):

תוסיפי אותי, בבקשה.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת כבל, כן, אני אוסיף אותך. ההצעות יידונו בוועדה שתקבע ועדת הכנסת. תודה.

הצעה לסדר-היום

בני-ברק במקום ראשון בשיווק לחם בתנאים סניטריים חמורים

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-יומנו הוא הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת נסים דהן, בנושא: בני-ברק במקום ראשון בשיווק לחם בתנאים סניטריים חמורים. חבר הכנסת דהן, נשמח לשמוע את דבריך.

קריאה:

בתור מרוקאי.

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת – – –

אפי אושעיה (העבודה):

אחרי היום הקשה שהיה לנו – – –

היו"ר ל חזן:

זה בהחלט – – –

נסים דהן (ש"ס):

אפשר לחשוב שהבעיה חלפה לה. היא רק מתחילה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא. אנחנו פשוט לא קולטים מה מדברים עלינו.

נסים דהן (ש"ס):

זה רק מה שאומרים מאחורי הגב. הרי בפנים אומרים לכם שאתם הכי נחמדים בעולם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא.

אפי אושעיה (העבודה):

לא. אתה לא יכול להגיד שום דבר אחר.

איתן כבל (העבודה):

עזוב אותך.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

חבר הכנסת נסים דהן, אין לנו זמן.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — — איש ישר, והוא אמר את הדברים כמו שהוא מבין, לא בקלות. יש כאלה שחושבים כמוהו
בשקט, אבל הוא אמר את הדברים, וזכותו — — —

היו"ר ל' חזן:

אדוני, זה על חשבונך, כמובן.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני אומר את הדברים לאחר שקראתי כתבה מזעזעת במקומון שמתפרסם במרכז הארץ ונפוץ בבני-ברק במיוחד. הנושא הוא: זיהומים של לחמים החשופים לכל מיני מחלות מידבקות עקב טיפול רשלני בלחמים האלה דווקא בעיר כמו בני-ברק. אלה דברים שכולנו ידענו וראינו יום ויום ובוקר בוקר. אלה שרגילים כל בוקר להגיע למכולת השכונתית כדי לקנות מוצרי יסוד – בדרך כלל אלה הם, בדרך כלל, לחם של בוקר וחלב – רואים איך מגיע הלחם למכולת בארגזים חשופים, הרבה פעמים זרוקים בפתח המכולת, במקרה הטוב זה ארגז על ארגז. כך זה מגיע מדי בוקר. הרבה פעמים חתולים באו לבקר עוד לפני שהגיעו לשם הצרכנים. במקרה גרוע יותר, היו אפילו כל מיני חיות כמו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן השר תומך ברשות – – – שתוכל לפקח.

נסים דהן (ש"ס):

– – – כמו עכברים וחולדות, שביקרו שם – עוד לפני שהגיעו לשם החנווני והקונים – ונגסו, ואחר כך קונים את זה הצרכנים ונדבקים באותן מחלות, כמו צהבת, שזו מחלה קשה, מידבקת, פריחה בכל הגוף. נראה שלא התמזל מזלך – ואני שמח – לחלות במחלות האלה, ואני מברך אותך שלא תחלה לעולם.

היו"ר ל' חזן:

לחלות במחלה זה לא מזל.

נסים דהן (ש"ס):

אני אומר שאני אפילו שמח. אבל בבני-ברק והסביבה זה קורה, ובבית-החולים "בילינסון" ובמחלקת הילדים שם, המקרים האלה נפוצים לאחרונה, לצערי הרב, והמחקר הוכיח שיש ביניהם קשר.

אדוני סגן השר, אני לא כל כך בטוח שזה רק עסק של משרד הבריאות. בהחלט יכול להיות שגם משרד הבריאות צריך להיות מעורב כאן, אבל צריך להיות מעורב כאן משרד התעשייה והמסחר. כמו שחוקקנו לאחרונה את החוק המחייב לסמן מוצרים, חייב להיות חוק הגנה על מוצרים, חוק המונע חשיפתם למגע כל אדם, וודאי שלא יהיו חשופים לפגעים, כמו מחלות מידבקות וכו'.

אני לא יודע מה יהיה הפתרון, אי-אפשר מהיום למחר להכריח לעטוף את כל הלחמים עוד במאפייה, הדבר עלול לייקר מאוד את הלחם. בדרך כלל, האריזה תמיד יותר יקרה מן המוצר.

לכן, אדוני סגן השר, אני מעלה את הנושא כבעיה. הפתרון, ודאי שלא יינתן בבת אחת, אבל עצם העובדה שאנחנו יודעים שיש בעיה – גילוי המחלה הוא בדרך כלל חצי פתרון. תודה.

הי"ר ל חזן:

אני מודה לך מאוד. סגן שר הבריאות, חבר הכנסת בניזרי, בבקשה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הי"ר ל חזן:

בינתיים, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. גברתי.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לדיון מוקדם: הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – כספי הפרטה), התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון פקודת הטלגרף האלחוטי (רשיון למשדר ותיק), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת מיכאל קליינר; הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תמריץ לבניית דירות מגורים) (הוראת שעה) (תיקון – הארכת מועדים), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (סמכות השר לגבי מועצה נחשלת בתחום החינוך), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת עמנואל זיסמן; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה לעובד עצמאי), התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מתן זכות בחירה למעבידים ועובדיהם), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יורי שטרן; הצעת חוק מתן תמריץ להעסקת עובדים חדשים, התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – תפקידי הרשות, ייצוג לאוכלוסייה הערבית במוסדותיה וכללי השידורים בערבית), התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – הסרת חסינות באמצעות ועדה ציבורית), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת זאב בויס; הצעת חוק לתיקון פקודת העיתונות (הגבלות למוציא לאור ולבעל שליטה), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת צבי ויינברג; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (תשלום ארנונה לבתי-מלון לפי תפוסה), התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מינוי אימאמים), התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק מועצת יחד, התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק שירותי הדת היהודית (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת בנימין אלון; הצעת חוק להשוואת השתתפות המדינה להבטחת הביטחון הסוציאלי, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת מיכאל קליינר; הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תמריץ לבניית דירות מגורים) (הוראת שעה) (תיקון – הארכת מועדים), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת שלום שמחון ואופיר פינס-פז; הצעת חוק לחלוקת נטל מס צודקת, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת חיים אורון; הצעת חוק התכנון

והבנייה (תיקון – בדיקת חישובים סטיים), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת רומן ברונופמן; הצעת חוק שכר עבודה (הבטחת תשלום), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור. תודה.

הי"ר ל' חזן:

תודה, גברתי.

הצעה לסדר-היום

בני-ברק במקום ראשון בשיווק לחם בתנאים סניטריים חמורים

הי"ר ל' חזן:

סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מודה לחבר הכנסת נסים דהן על העלאת הנושא לסדר-היום, אומנם בסוף היום, אבל ודאי שיש לו חשיבות מרובה, כפי שייחסתי לו בשנה האחרונה.

משה גפני (יהדות התורה):

מר בניזרי – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

סוף היום של תחילת הלילה.

הי"ר ל' חזן:

כן, הרי לפנינו עוד סדר-יום די עמוס.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מייד עם כניסתי לתפקיד קיבלתי המון פניות מאנשים, ובפרט מרב ידוע מאוד, שהנושא כאב לו מאוד. הוא תיאר בפני מצב, שכל בוקר, כאשר הוא הולך לתפילתו המוקדמת, בשעת הנץ החמה, מתחילים להגיע מחלקי הלחמים וזורקים שם את הארגזים בחוץ. הוא אמר לי: שמע, אני רואה שכל בעלי החיים מחליטים לבקר לפנינו – "מי הקדימני ואשלם", כמאמר הפסוק – מחליטים להגיע ולטפף קצת וללקק את הלחמים פעמים רבות, או להתיישב ולעשות דברים אחרים שהם בלתי סימפתיים. ואני רוצה להיות מואשם פה, חלילה

וחס, כמי שמוריד את התיאבון ללחם. בעיות רבות – כפי שאמרתם פה – של חוליים ושל אסתטיקה.

בעיה נוספת שנוגעת ללחם היא, שאנשים נוגעים ומלטפים אותו.

נקטתי מייד שני דברים בקשר לנושא הזה. האחד – הזמנתי את שירות המזון אצלנו במשרד הבריאות, את מנהל שירות המזון הארצי, ד"ר קזין, ורציתי לעמוד מקרוב על טיב הבעיה ולבדוק האם היא בעיה ארצית או מקומית, ואז התברר שבאמת הבעיה היא כלל-ארצית.

יש במשרד הבריאות כללים ברורים, תקן רשמי לשיווק לחם, ולפיו על המאפיות לדאוג לאריזה כללית של לחם שמשאירים לפני החנות, אם אין ארון סגור לפני חנות המכולת. כלומר, מחוץ כל מכולת צריך להיות ארון – ואני זוכר זאת עוד מילדותי, כך היה בחלק מהחנויות – וכאשר מחלקי הלחם באים, הם אמורים להכניס את הלחמים לשם. אם אין ארון, על מחלק הלחם לדאוג שהארגז יהיה ארוז, לפחות עם איזה ניילון או איזו אריזה חזקה ועמידה בפני בעלי חיים, ואלה הדברים שאנחנו דורשים מכל בעלי החנויות וממחלקי הלחמים במדינת ישראל.

צר לי על שההוראה הזאת לא מתקיימת במדינת ישראל, ויכול להיות שזו אחת הסיבות לכך שאני לא מכניס לביתי אלא את הלחם הפרוס, שהוא ארוז, ויד אדם לא נוגעת בו; אף שבנגיעת יד – כפי שהבנתי מאנשי הבריאות במשרד הבריאות – לא כל כך מהר עוברות מחלות, חבר הכנסת נסים דהן. לא ברור שהמחלות עוברות, רוב הסיכויים שלא תמיד הן עוברות, אבל בכל אופן, בני אדם נגעלים, זו אסתטיקה, כל אחד עם ידיו, ואני יודע בדיוק מה יש על הידיים שלו באותו רגע.

אגב, הזכרת פה, חבר הכנסת דהן, את נושא אריזת כל הלחמים, כמו שעושים במדינות מסוימות בעולם, ונגעת בנקודה המרכזית, שהיא עלות. הזמנתי את אנשי משרד התעשייה והמסחר לצורך עניין זה, לבדוק את האפשרות של אריזה של כל לחם, גם הלחם הטרי, ובפגישה הועלו בעיות מספר.

1. יוקר הלחם – אם נצטרך לארוז אותו, אין מי שישלם את 2.3 השקלים שנצטרך להשית על הציבור.

2. הציבור רוצה לחם טרי. יש אנשים שאוכלים רק את הטרי. מה הבעייתיות? אם תכניס אותו לשקית כאשר הוא חם, הוא עלול לקבל עובש. לכן אי-אפשר להכניסו חם, וצריך להמתין כמה שעות. אם אתה ממתין כמה שעות, שוב איבדת את עניין הטריות. אז אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי בנקודה הזאת.

בכל אופן, כדי לפתור את המצב – – –

הי"ר ל חזן:

בקצב הזה אתה מוציא לחלק מאתנו את התיאבון ללחם, ואנחנו דווקא אוהבים לחם.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

נכון, כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי השם. מפה למדו רבותינו, כי לא על הלחם לבדו, משמע שהלחם הוא הדבר המרכזי והחיוני בחיי האדם.

לכן, דברים אופרטיביים, חבר הכנסת דהן – שר הרווחה מפריע לרווחתו האישית עכשיו.

הי"ר ל חזן:

אדוני שר העבודה והרווחה, סגן השר מדבר עם חבר הכנסת דהן.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אמרנו שאתה מפריע לרווחתו האישית – – –

הי"ר ל חזן:

אני לא רוצה, חס ושלום – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לסכסך בינינו? זה בסדר.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, בינינו אי-אפשר לסכסך.

הי"ר ל חזן:

כן, אבל בכל זאת סגן השר מדבר אליך, חבר הכנסת דהן. תודה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בקיצור, שירות המזון מבצע – אגב, מדי שנה – ביקורת על הובלת הלחם ושיווקו. בעקבות הפנייה שלי למנהל שירות המזון הארצי כבר לפני חודשים רבים, בוצעה הפעם הביקורת מוקדם יותר. יש לנו בעיה בכוח אדם. היה ראוי שכל חודש נבצע, אין לנו כוח אדם, אין תקציבים, אנחנו עושים זאת פעם בשנה, בכל מיני מקומות, כל מקום; אנחנו מגיעים כפעם בשנה לאותם מקומות. נמצא בביקורות שאכן בני-ברק ודרום תל-אביב הם המקומות הבעייתיים ביותר. ייאמר לשבחה של קריית-גת, שהיא המקום הטוב ביותר בארץ מבחינת השמירה על הלחם, ואפילו שלחתי להם מכתב ברכה על כך.

אגב, חבר הכנסת דהן, הבעיה הזאת היא של הרשויות המקומיות, של התושבים, שפשוט יקנסו את בעלי החנויות, את מי שלא עומד בתקנים. יש לי בעיה של אכיפת החוק בצורה המקסימלית ביותר. בעלי חנויות שנתפסו, נקנסו באלפי שקלים – דבר זה אני יכול להגיד לך.

על מנת להגיע לשיתוף פעולה לקידום הפיקוח על שיווק הלחם למען בריאות הציבור, פניתי גם למרכז השלטון המקומי, שאגב, קיבל את החומר ורץ מיד לעיתון, בלי להזכיר את מה שעשינו. אנחנו עומדים להיפגש בקרוב ולדון כיצד להרחיב את נושא האכיפה ואיך לזרז את בעלי החנויות, וגם את התושבים, שידרשו את עטיפת הלחמים. כמי שקשור לבני-ברק, אולי כדאי להעביר לרשות המקומית שם איזה מסר ברור לגבי שמירת הלחם.

ולפוטרו בלא כלום – בהיותי מרוקאי נפגע היום, שכבודו ניסה להירמס, מלה אחת אומר: כאשר קמתי בבוקר ושמעתי את הידיעה על כך שפגעו בכבודנו, אמרתי: כבודי כל כך חזק. גדלתי תמיד באינטגרציה, בהיותי בבית-הספר החילוני, חייתי תמיד עם אשכנזים, אהבנו זה את זה, מעולם לא הרגשתי קיפוח ואפליה. אף שהורי שעלו ארצה בשנות ה-50, נרמס כבודם, פגעו בהם. אני זכיתי, ברוך השם, לחיות בארץ-ישראל החדשה, שבה יש עניין של אפליה, אבל במעמד הקר. אף פעם זה לא צף על השטח.

ולצער הרב, ביטא זאת היום חבר הכנסת אורי אור: "כי אשב בחושך", נאמר על ביבי נתניהו, שהממשלה שלו היתה "כי אשב בחושך", פתאום צץ לו "ה' אור לי". פתאום אורי אור בא והאיר היום את מצבו של ראש הממשלה.

אז בבוקר טיפ-טיפה אולי נפגעתי מעצם ההכללה, אבל מייד קמתי, התעשתתי ובירכתי: ברוך שעשני מרוקאי. מה לעשות, הורי נולדו שם, אני נולדתי בארץ-ישראל. אני מקווה שהנושא הזה, בימי בין המצרים דווקא, נושא שאמור לאחד את כל העם היהודי, שחרבה ירושלים בדיוק בימים הללו, אנחנו מציינים ביום ראשון את תשעה באב, על שגאת חינום – דווקא בימים הללו אנחנו עוסקים בפירוד ובמחלוקות. אני מקווה שהנושא הזה ירד מהר מסדר-היום ונתעסק בנושאים האמיתיים. תודה.

הי"ר ל חזנ:

אני מודה לסגן השר בניזרי.

אדוני סגן השר, מה אתה מציע – להסתפק?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מה שהוא רוצה.

הי"ר ל חזנ:

חבר הכנסת דהן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

להסתפק בהודעת השר.

נסים דהן (ש"ס):

ועדה.

הי"ר ל חזנ:

אתה רוצה שההצעה תידון בוועדה?

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת דהן לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. חברי הכנסת, ההצבעה החלה.

נסים דהן (ש"ס):

סליחה, אני מסתפק בהודעה.

היו"ר ל חזן:

נבטל את ההצבעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר לך, ואתה אומר ועדה.

היו"ר ל חזן:

אני מודה לך על שהסתפקת, ואני בטוחה שאנחנו נישאר ערים לנושא הזה.

שאלות ותשובות

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסדרה ארוכה של שאלות. שר העבודה והרווחה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מה עם השאלות שלי?

היו"ר ל חזן:

אדוני, אני חייבת ללכת לפי הסדר שמופיע בסדר-היום, וזה סדר מהיר מאוד. אם תיאזר בסבלנות –
–

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא רק זה שהוא מופיע, הוא גם מרוקאי, ואני לא מרוקאי. עכשיו יש זכות קדימה למרוקאים.

נסים דהן (ש"ס):

אתה לא צריך להרגיש רגשי נחיתות. אתה החבר הכי טוב של המרוקאים.

שכר מינימום בשטחים שבשליטת ישראל ביהודה ושומרון

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר העבודה והרווחה ביום ה' בניסן התשנ"ח (1 באפריל 1998):

רצוני לשאול:

1. האם נאכף צו המושל הצבאי בדבר העסקת עובדים במקומות מסוימים (יהודה ושומרון), התשמ"ב-1982, בנושא שכר מינימום? אם לא – מדוע?

2. מה הוא מספר העובדים המטפלים באכיפת הצו?

3. כמה דוחות על אי-קיום הצו נרשמו בשנת 1997 ובשנת 1996?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הצו נאכף.

2. באכיפת הצו מטפלים שבעה עובדים העוסקים בתיאום תחום התעסוקה במסגרת המינהל האזרחי ומפקדת התיאום והקשר בין"ש. יחידת האכיפה במשרדי נתבקשה לסייע במקרים מספר של אכיפת שכר המינימום באזור יו"ש שהסתיימו באיתור ליקויים ובחיוב המעבידים בתשלום הפרשי שכר לעשרות רבות של עובדים.

3. בשנת 1997 טופלו 12 תלונות כנגד מעסיקים. עשר תלונות נתבררו, וכתוצאה מכך קיבלו מאות עובדים פיצוי ותנאי שכרם שונו. שתי תלונות נוספות עדיין בבירור.

מעון הילדים "ניב"

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר העבודה והרווחה ביום ה' בניסן התשנ"ח (1 באפריל 1998):

נמסר לי, כי מנהל מעון "ניב" נוקט אלימות ומהווה סכנה לילדים.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. האם הואשם המנהל בעבר בהאשמות דומות?

3. מה יעשה משרדך בנדון?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בבדיקה שנעשתה לא נמצאה עדות על אלימות או על סכנה לילדים.

2. ככל הידוע לי, לא.

3. נערך בירור מיוחד עם מנהל המעון וסוכם זה לא כבר על שינויים בניהול המעון בחודשים הקרובים. מאז מיצוי בירור זה מתבצע גם פיקוח צמוד אחר איכות השירות לילדי המעון ועל ניהולו.

אציין כי בשל מיעוט הצרכים לשירותי מעון זה אפשר שניצור שילוב של ילדי המעון במסגרת מתאימה אחרת.

התעללות במפגרים במוסדות

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר העבודה והרווחה ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

ב-19 ביוני 1998 התפרסמה בעיתון "כל העיר" כתבה שכותרתה "מפגר אושפז לאחר שעבר התעללות במוסד שבו הוא חוסה". מקרים כדוגמת מקרה זה חוזרים ונשנים לאחרונה, לדאבוני.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקו פרטי הכתבה בידי משרדך ונמצאו נכונים?

2. אם כן – מדוע אין משרד העבודה והרווחה פועל למיגור תופעה קשה זו?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–2. פרטי האירוע נבדקו על-ידי צוות מאגף הטיפול במפגר. על סמך ממצאי הבדיקה, אין ביסוס לטענות שלפיהן היתה התעללות בחוסה. כמו כן, תלונות משפחת החוסה נמצאות בבדיקה משטרתית.

אכן היו במהלך השנה האחרונה כמה תלונות ואירועים שחייבו בדיקה ספציפית. עם זאת, בקרוב יוקם צוות, בשיתוף גורמי חוץ, לבדיקת בעיות הקשורות במערכת הטיפול והבקרה על השירותים המוסדיים.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לאדוני שר העבודה והרווחה אלי ישי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

גברתי היושבת-ראש, שרים ממתנים פה שעות, מתייחסים בכובד ראש לשאלות של חברי כנסת, להצעות לסדר-היום. כשהשרים לא נמצאים ולא מגיעים בהצעות לסדר-היום ולשאלות, חברי הכנסת נפגעים, בצדק.

היו"ר ל' חזן:

בצדק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

וכשהשרים ממתנים פה שעות – יש להם סדר-יום עמוס, ותאמינו לי שיש להם מה לעשות, כל אחד ותפקידו הוא. אני חושב שאולי צריך לבדוק איזה מנגנון שיאמר לאותו שר: חברי הכנסת האלה

רציניים מאוד, אבל עסוקים כנראה בדבר אחר ולא יהיו נוכחים בשאלות; לפחות לשחרר אותנו מהדבר הזה.

עכשיו יעלה שר הפנים, גם הוא חיכה פה כמה שעות, ויש לו הרבה שאלות. המליאה – אני לא רואה אותה כל כך מלאה. לכן רצוי באמת מאוד ליצור איזה מנגנון – ואני מבקש להעביר זאת ליושב-ראש – שבמקרים מסוימים, כשחבר הכנסת עוזב, שהוא יאמר שהוא עוזב, כך שאותו שר יכול לשקול את ההמתנה שלו, אולי דחייה ליום אחר. צריך למצוא דרך, אי-אפשר להמשיך כך.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לשר העבודה והרווחה. אדוני השר, השאלות, שלא כהרגלנו, נותבו בסוף או לקראת סוף סדר-היום. אנחנו בסוף המושב, ותוך שעות ספורות נצא לפגרה. הרשימה הארוכה מאוד של שאלות היא של שאלות שלא נענו. חברי הכנסת נמצאים, בדרך כלל. הלואי – ואני אומרת זאת בצער רב – שהשרים, למעט כמה, היו מגיעים להשיב על השאלות שלהם ולא מבקשים שינויים בסדר-יומנו.

לכל אחד יש מטלות רבות. אם כולנו היינו ממלאים את המשימות שלנו, אני בטוחה שמצבנו היה טוב יותר.

שכירת דירות מחברת "לב אשדוד"

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את השר לקליטת העלייה ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

נמסר, כי משרד הקליטה חתם, באמצעות "עמידר", על חוזה לחמש שנים לשכירת 186 דירות בנות חדר מחברת "לב אשדוד" שבשליטת חברת "יעסור" תמורת 10 מיליוני דולר.

רצוני לשאול:

1. מדוע הסכים המשרד לשלם 900 דולר לחודש עבור דירת חדר, בעוד שכר הדירה המקובל לדירה כזאת באשדוד, לרבות תשלומי ארנונה, חשמל ומים, הוא 300 דולר בלבד?

2. מדוע לא העדיף המשרד להגיע להסכם עם חברה שתשכיר לו דירות חדר באשדוד תמורת 300 דולר לחודש, וכך לספק, תמורת אותם 10 מיליוני דולר – פתרון ל-550 משפחות עולים לחמש שנים?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שכירת מקבצי הדיור לעולים קשישים מתבצעת על-ידי משרדי כתחליף להוסטלים בבנייה תקציבית שמשרד הבינוי והשיכון התחיל בבנייתם בסוף 1992 והפסיק בשנת 1996.

כידוע לך, הבנייה הופסקה בגלל העלויות הגבוהות, כ-90,000 דולר ליחידה של כ-30 מטר רבוע, ללא עלות ניהול, אחריות בעלות, תחזוקה ושיפוץ ותשואת הון, זאת נוסף על זמן ההמתנה הארוך עד לקבלתן. לדוגמה: הוסטלים שאושרו לבנייה ב-1992 בפסגת-זאב בירושלים, אכלוסם הסתיים ב-1997. אוכלוסו בהם עולים שעלו ארצה עד 1990.

שכירת מקבצי הדיור חייבת להתבצע באזורי הביקוש שבהם מתגוררים העולים הקשישים החל מפרוץ העלייה הברוכה בספטמבר 1989. היא מתבצעת לפי הערכת שמאי, ואני מניח שהשמאות שלו מבוססת על נתוני השוק מבחינת היצע וביקוש.

כמות ההצעות מזערית, לצערי, וניתן להגיד שלכל הצעה יש ביקוש, זאת בהתחשב במספר הממתינים הגדול זה יותר משבע שנים, הנודדים אחת לשנה בממוצע מדירה שכורה אחת לדירה שכורה אחרת.

הריני להדגיש, שנוסף על דמי השכירות העלות כוללת גם אחריות ניהול, גבייה, תחזוקה ושיפוץ, ביטוח, דמי רישוי ומסים, ארנונה, חשמל, גז ומים, העסקת עובדים, אחריות פינוי, שמירת אופציה למדינה באותו תעריף לחמש שנים, פטור מהחזרת המקבץ בסיום החוזה למצבו הפיזי בעת הקבלה, ריהוט וציוד בחדרים, כגון מקרר, כיריים וגז, הכנת תשתיות לטלפונים ולכבלים, הפעלת מיזוג וחימום לפי הצורך ותביעות משפטיות, לרבות הוצאות משפטיות. המדינה פטורה מכל האמור לעיל, מקבלת מקבץ בזמינות מהירה יחסית ואיננה אחראית להזרמת תקציבים גדולים, בנייה, שיפוץ וכו'.

הריני לציין, שהמקבץ הוא מודל משוכלל, והוא מותאם אנושית לקשישים של בתי-המלון, שכפי שידוע לך, אכלוסם הונהג בעת העלייה ההמונית. לדוגמה, מלון "דיפלומט" בירושלים, שביוני 1994 חתם אתו קודמי בתפקיד על חוזה שכירות לחמש שנים בעלות תקציבית גבוהה אפילו מזו של מקבץ "לב אשדוד", שהוא כאמור משוכלל הרבה יותר ומותאם לקשישים. החוזה עם "לב אשדוד" נחתם ב-1997.

2. לשאלתך בנושא מדוע לא העדיף המשרד להגיע להסכם עם חברה שתשכיר לו דירות באשדוד תמורת 300 דולר ולספק באותה תמורה פתרון ל-550 משפחות עולים לחמש שנים – הריני להצהיר שמשרדי מוכן לקבל הצעה כזו. השאלה היא, האם יש בשוק הצעות כאלו, במספרים שאת מדברת עליהם? במחיר שאת מצהירה עליו? לדעתנו, אין בנמצא הצעות כאלו. משרדנו פרסם כמה פעמים בעיתונים מודעות ביקושים, והתוצאה היתה, שכמעט לא היו הצעות. נשמח לקבל הצעות אם ידוע לך עליהן.

שכירת דירות מחברת "לב אשדוד"

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את השר לקליטת העלייה ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

מפרסום בעיתונות עולה, כי משרדך, באמצעות חברת "עמידר", חתם על חוזה לחמש שנים – עם אופציה להארכתו בחמש שנים נוספות – לשכירת 186 דירות חדר עם "לב אשדוד" – חברת בת של חברת "יעסור". החוזה משקף דמי שכירות של 900 דולר לדירת חדר בת 40 מ"ר.

רצוני לשאול:

1. חברת "יעסור" חייבת לבנקים 173 מיליון ש"ח. מה הם הסיבות והקריטריונים לבחירתה של חברה זו דווקא?

2. מחיר השוק של דירה דומה כולל עלויות הוא כ-300 דולר. מה היא הסיבה להפרש העצום בין התשלום בחוזה לבין זה שבשוק?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. שכירת מקבצי הדיור לעולים קשישים מתבצעת על-ידי משרדי, כתחליף להוסטלים בבנייה תקציבית שמשרד הבינוי והשיכון התחיל בבנייתם בסוף 1992 והפסיק בשנת 1996. כידוע לך, הבנייה הופסקה בגלל העלויות הגבוהות, כ-90,000 דולר ליחידה של כ-30 מטר רבוע, ללא עלות ניהול, אחריות בעלות, תחזוקה ושיפוץ ותשואת הון, זאת נוסף על זמן ההמתנה הארוך עד לקבלתם. לדוגמה: הוסטלים שאושרו לבנייה ב-1992 בפסגת-זאב בירושלים, אכלוסם הסתיים ב-1997. אוכלוס בהם עולים שעלו ארצה עד 1990.

שכירת מקבצי הדיור חייבת להתבצע באזורי הביקוש שבהם מתגוררים העולים הקשישים החל מפרוץ העלייה הברוכה בספטמבר 1989. היא מתבצעת לפי הערכת שמאי, ואני מניח שהשמאות שלו מבוססת על נתוני השוק מבחינת היצע וביקוש.

כמות ההצעות מזערית, לצערי, וניתן להגיד שלכל הצעה יש ביקוש, זאת בהתחשב במספר הממתינים הגדול זה יותר משבע שנים, הנודדים אחת לשנה בממוצע מדירה שכורה אחת לדירה שכורה אחרת.

הריני להדגיש, שנוסף על דמי השכירות העלות כוללת גם אחריות ניהול, גבייה, תחזוקה ושיפוץ, ביטוח, דמי רישוי ומסים, ארנונה, חשמל, גז ומים, העסקת עובדים, אחריות פינוי, שמירת אופציה למדינה באותו תעריף לחמש שנים, פטור מהחזרת המקבץ בסיום החוזה למצבו הפיזי בעת הקבלה, ריהוט וציוד בחדרים, כגון מקרר, כיריים וגז, הכנת תשתיות טלפונים ולכבלים, הפעלת מיזוג וחימום לפי הצורך ותביעות משפטיות, לרבות הוצאות משפטיות. המדינה פטורה מכל האמור לעיל, מקבלת מקבץ בזמינות מהירה יחסית ואיננה אחראית להזרמת תקציבים גדולים, בנייה, שיפוץ וכו'.

הריני לציין, שהמקבץ הוא מודל משוכלל, והוא מותאם אנושית לקשישים של בתי-המלון, שכפי שידוע לך, אכלוסם הונהג בעת העלייה ההמונית. לדוגמה, מלון "דיפלומט" בירושלים, שביוני 1994 חתם אתו קודמי בתפקיד על חוזה שכירות לחמש שנים בעלות תקציבית גבוהה אפילו מזו של מקבץ "לב אשדוד", שהוא כאמור משוכלל הרבה יותר ומותאם לקשישים. החוזה עם "לב אשדוד" נחתם ב-1997.

האבטלה בקרב העולים החדשים

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את השר לקליטת העלייה ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

בעיתון "ידיעות אחרונות" פורסם ב-10 ביוני 1998, כי האבטלה בקרב העולים בישראל גבוהה מאשר בקרב האוכלוסייה כולה. כך מתברר מנתונים שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ב-9 ביוני 1998.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים מוכרים למשרדך?

2. האם המשרד לקליטת העלייה עובד על תוכנית למניעת עליית שיעור האבטלה בקרב העולים החדשים?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן, הנתונים המצגים מוכרים למשרד.

2. אכן, משרדנו פועל למניעת עליית שיעור האבטלה בקרב העולים ואף להפחתת השיעור הקיים, בין השאר בעזרת הפרויקטים הבאים:

אולפנים תעסוקתיים – בהם מושם דגש על הכוון והכשרה תעסוקתיים כבר בשלב הראשוני לשהות של העולה בארץ. התהליך נעשה בליווי צמוד של פסיכולוג תעסוקתי ומתאם תעסוקה. אולפן ניסיוני ראשון מסוג זה כבר מתקיים בהצלחה בחיפה. אולפן נוסף מתוכנן להיפתח בתקופה בקרובה בנגב, ולאחר מכן בשאר המחוזות בארץ.

מרכזי הכוונה במתכונת חדשה המתמקדת בהשמה יציעו לעולים אבחון והכוון מקצועיים וישפרו את מיומנותיהם בתחום חיפוש העבודה, סדנאות לחיפוש עבודה, סדנאות לגישור על פערים בין-

תרבותיים ועוד. כמו כן, יינתנו במסגרת המרכז עדכונים מקצועיים בהתאם לצורך, טרמינולוגיה מקצועית, אנגלית טכנית, לימודי מחשב כלליים וספציפיים. שלושה מרכזים ניסיוניים מתוכננים להיפתח בירושלים, בתל-אביב ובכפר-סבא, לקראת אוקטובר 1998. לאחר הפקת הלקחים ייפתחו מרכזים נוספים בשאר המחוזות.

בכל רחבי הארץ מתקיימות סדנאות לחיפוש עבודה, הכוללות חיפוש עבודה פעיל בליווי מנחה עד למציאת פתרון הולם. פרויקט זה מיועד בעיקר לאוכלוסיות מיוחדות ובעייתיות, כגון גילאי 45 לפחות, נשים חד-הוריות, אתיופים, בוכרים, קווקזים.

המשרד יוזם קורסי הסבה למקצועות נדרשים – מורי דרך ופקידים מורשים לקראת שנת 2000, טכנאי רנטגן, מנהלי אתרי תיב"ם – תכנון וייצור באמצעות מחשב.

, למהנדסים עולים במפעלים שונים – "לודן", UPGRADING המשרד מקיים פרויקטים של שדרוג, "תנה", "תדיראן", "ארדן".

המשרד יוזם קורסים בתחומים שונים עם השמה בסופם.

זכאות תושבים לציד פטור ממכס

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את השר לקליטת העלייה ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

תושב חוזר זכאי היום להביא עמו ציוד פטור ממכס מכל העולם למעט מישראל.

רצוני לשאול:

1. מדוע למרות כדאיות הדבר הן לתושבים החוזרים והן לסוחרים המקומיים לא ניתן להכיר בציוד שנרכש בארץ כפטור ממכס עבור תושבים חוזרים?

2. האם נשקלת האפשרות להתיר מתן הפטור עבור מוצרים שנרכשו בארץ?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. השאילתא מתייחסת לנושא הנמצא בסמכות משרד האוצר, אגף המכס והמע"מ, הפועל על-פי חוק וצווים. בהתייעצות עם היועצת המשפטית, השר אינו יכול לענות בשם המכס.

רקע כללי: כיום תושב חוזר זכאי לפטור בייבוא אישי בלבד. כלומר, הוא יכול לייבא את תכולת ביתו מחוץ-לארץ, בפטור על-פי נוהלי המכס, אך אינו יכול לרכוש מוצרים מתוצרת חוץ בארץ ולקבל עליהם פטור.

לחלופין, יש רשימת מוצרים בסיסיים שאותם יכול התושב החוזר לרכוש בארץ בפטור ממע"מ וממס קנייה, בתנאי שהמוצרים יהיו מתוצרת הארץ. מצורפת חוברת מכס מס' 16, ובה מפורטים המוצרים שניתן לרכוש בפטור.

המכרז לניהול יחידות דיור של חברת "אפרידר"

חבר הכנסת רן כהן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

בעקבות ניסיונותיו של ראש הממשלה להפריט גם את הדיור הציבורי בישראל, רצוני לשאול:

1. האם כבר הוצא המכרז לניהול 450 יחידות דיור של חברת "אפרידר"?

2. מה הן הסיבות הנוגעות ל"אפרידר" שבגללן הוחלט להוציא מכרז זה לגבי החברה?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן, אך לא מדובר בהפרטת הדיור הציבורי, אלא בניהול הדירות באשקלון. החברה שתזכה במכרז תתחייב לפעול בהתאם לנוהלי משרד הבינוי והשיכון.

2. הדבר נובע מן ההחלטה להפריט את "אפרידר".

אבטחת מבנים בחבע המסלמי מתקציב משרד הבינוי

חבר הכנסת רן כהן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

בעקבות הפרסומים בתקשורת, כי מאבטחים של "מודיעין אזורי" אבטחו בנייה לא חוקית של "עטרת כוהנים" ברובע המוסלמי בעיר העתיקה, כשפעילות המאבטחים ממומנת על-ידי משרד השיכון – רצוני לשאול:

1. האם הידיעות נכונות?

2. אם כן – מי מממן את עבודת המאבטחים, ומה היא עלות האבטחה השנתית?

3. מדוע משרד ממשלתי מממן אבטחה לבנייה בלתי חוקית?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–3. האחריות לפריסת הכוח והצבת המאבטחים היא של משטרת ישראל ונקבעת על-ידי באופן בלעדי.

עלות האבטחה השנתית מתקציב משרד הבינוי והשיכון היא 13.2 מיליון ש"ח.

תוכניות הבנייה בהתנחלויות

חבר הכנסת ר' חג'–יחיא שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

לאחרונה התפרסם, כי במשרד קיימות תוכניות בנייה לעשור הבא בהיקף של 70% להתנחלויות בגדה. על-פי הנתונים, מספר יחידות הדיור מתאים לשיכון 150,000 נפש, כמספר המתנחלים בתחומי הגדה כיום.

רצוני לשאול:

1. כמה אדמות מתוך המיועדות לבנייה הן אדמות מינהל?

2. האם תוכניות אלו כוללות אזורי שבהם יושבת כיום אוכלוסייה ערבית?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. רוב נתוני הקרקעות מתייחסים לאדמות פרטיות ולא לקרקעות מינהל. גם הקרקעות ביישובים שהוזכרו בידיעה – מודיעין-עילית, קריית-ספר, מתתיהו וחשמונאים – הן פרטיות לחלוטין.

ברוב המקרים מדובר באופציות הנשקלות זו מול זו או בתכנון שהוא רק בשלבים רעיוניים בלבד, וחלקן מתבטלות עם הזמן בכורח הנסיבות.

הממשלה החליטה, בהחלטה מס' 2012, כי "על מנת להגיע למלאי תכנוני זמין בהיקף הנדרש – יוקדמו בכל נקודת זמן תוכניות מפורטות, בקיבולת הגדולה פי שניים, לפחות, מהמלאי הנדרש".

2. למותר לציין, כי תוכניות אלו אינן כוללות אזורים שבהם יושבת אוכלוסייה ערבית.

אי-ניצול תקציב ההלוואות לדירור

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

בשנת 1997 לא נוצלו כמיליון שקלים מתקציב הסיוע באמצעות הלוואות לדירור.

רצוני לשאול:

1. מה היא ההערכה לגבי היקף אי-ניצול תקציב ההלוואות לדירור ב-1998?

2. מה הן הסיבות לאי-ניצול תקציב זה?

3. איזה שימוש נעשה בעודף משנת 1997, ואיזה שימוש ייעשה בעודף של שנת 1998?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הערכת משרד הבינוי והשיכון לגבי ניצול תקציב המשכנתאות מבוססת על ההנחה, שהכנסת תאמץ את המלצות ועדת-גדיש, ואז תיוותר יתרה בלתי מנוצלת של כ-400 מיליון שקל.

2. תקציב הסיוע נבנה על-פי אומדן ביצוע שנתי של משכנתאות, המתבסס על משתנים רבים. להערכתנו, האי-ניצול נובע מעליית הריבית על ההלוואות המשלימות ומציפיות להמשך ירידת מחירי הדירות במשק.

3. תקציב הסיוע – בשונה מתקציב הפעולות האחרות של המשרד – הוא אוניברסלי. דהיינו, מתן הסיוע אינו מותנה בתקציב השנתי, כך שאם מספר המממשים בשנה מסוימת גדול מהאומדן, מעמיד האוצר לרשות המשרד תוספת תקציב כנדרש. לעומת זאת, אם האומדנים, ובעקבותיהם התקציב, היו גדולים מהביצוע בפועל, היתרה הבלתי-מנוצלת אינה עומדת לרשות המשרד.

מינוי מנכ"ל האגודה לתרבות הדיור

חבר הכנסת א' כבל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

דוח מבקר המדינה 48 קבע, כי תהליך המינוי של מנכ"ל האגודה לתרבות הדיור פסול. עוד קבעה המבקרת, כי המנכ"ל חסר את הכישורים הנדרשים לתפקיד, ומינויו עלול להתפרש כמינוי פוליטי.

רצוני לשאול:

כיצד יפעל משרדך בעקבות הדוח?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מבקרת המדינה פרסמה בדוח הביקורת האחרון שלה, בנושא מינוי דירקטורים מטעם המדינה בחברות ממשלתיות, ביקורת על כמה מינויים של הממשלה הקודמת. בין היתר ציינה המבקרת את דבר מינויה של דירקטורית בעלת זיקה פוליטית למפלגת העבודה, ומינויה בוצע אף שאין לה כישורים מיוחדים ואין לה אפילו תעודת בגרות.

אני מציין עובדה זו, ואני יכול גם לציין מינויים לא ראויים אחרים, שנעשו בתקופה שבה מילא חבר הכנסת כבל תפקיד בכיר במשרד הבינוי והשיכון, היה יכול בתוקף תפקידו דאז למנוע תופעות כאלה, אך לא עשה זאת, משום מה.

ייתכן שהבנתו של חבר הכנסת כבל בנושא מינוי דירקטורים השתפרה במעבר מתפקיד בכיר במשרד הבינוי והשיכון לחברות בכנסת, ויש כמובן לברך על כך.

לגבי נשוא השאילתא: מדובר במועמד ראוי, שגם זכה לאישור הוועדה למינויים בראשותו של השופט בדימוס מרדכי בן-דרור. לעתים חלקתי על קביעותיו המחמירות של השופט בדימוס בן-דרור, אך במקרה זה היינו דווקא תמימי דעים.

אחרון, שהוא אולי ראשון: משרד הבינוי והשיכון אינו הממנה את מנכ"ל האגודה לתרבות הדיור. סמכות זו נתונה בידי חברי הוועד המנהל, שהוא הדירקטוריון של האגודה. הן הוועד המנהל והן הוועדה לבדיקת המינויים הביעו את חוות דעתם ההחלטית שלפיה יש למנכ"ל הכישורים הדרושים, ולפיכך גם המינוי בוצע כמובן כחוק.

קברים ליד בית-לוויות בעוספיא

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר הפנים ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

פורסם בעיתונות, כי בעת בניית בית לוויות בבית-הקברות בעוספיא נחשפו גופות וחלקי גופות של מתים.

רצוני לשאול:

1. האם נתן משרד הפנים רשיון לבניית בית-הלוויות?

2. האם ידוע למשרד הפנים שבעת העבודות חוללו קברים ונתגלו שלדים?

3. האם יבדק הנושא?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הוועדה לתכנון ולבנייה רכס-הכרמל נתנה היתר בנייה לבית-ההלוויות.

ראש המועצה המקומית עוספיא הודיע, שהוא החליט להקפיא בשלב זה את בניית בית-הלוויות ולהחזיר את המצב לקדמותו.

מתן אזרחות לנשים ירדניות ופלסטיניות שהתחתנו עם אזרחים ישראלים

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

ידוע לי, כי עשרות נשים שהתחתנו עם אזרחים ערביים ישראלים קיבלו, במסגרת איחוד המשפחות, תעודת זהות ישראלית והגישו בקשה להתאזרחות. משרד הפנים מתנה את אישור בקשתן בהסכמה ירדנית לוותר על אזרחותן הירדנית. נשים אלה גרו בירדן או בגדה, אבל לא נשאו אזרחות ירדנית. ירדן מסרבת להנפיק אישור כזה, ומשרד הפנים איננו מעניק להן אזרחות ישראלית.

רצוני לשאול:

האם יעניק להן משרד הפנים אזרחות ישראלית?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הפנים מעניק אזרחות ישראלית אך ורק על-פי הוראות חוק האזרחות.

חוק זה קובע קריטריונים להתאזרחות, וביניהם דרישה לוותר על אזרחות זרה.

אני פועל בימים אלה כדי לפתור את הבעיה, ואני מקווה שיהיו לכך גם תוצאות.

מעמדה ומצבה של שכונת פרדס-כץ

חבר הכנסת ש' בן-עמי שאל את שר הפנים ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

שכונת פרדס-כץ הנמצאת תחת מרותה של עיריית בני-ברק הוזנחה לגמרי, וכבר שנים היא סובלת מבעיות של חוסר פיקוח עירוני, אי-טיפול שוטף בכבישים ובמדרכות, שטחים ריקים המלאים בפסולת וחוסר כל יוזמה של העירייה לפיתוח השכונה בכללותה. יש להזכיר, כי בעבר הוסכם שהשכונה תועבר לאחריות עיריית רמת-גן.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על סיכום כנ"ל, והאם יינתן לכך תוקף?

2. מה היא הסיבה למצבה הרעוע של השכונה כיום?

3. כיצד מפקח המשרד על הטיפול השוטף של העירייה בשכונה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למשרדנו לא ידוע על סיכום להעברת שכונת פרדס-כץ לרמת-גן.

2. שאלת מצבה הרעוע של השכונה היא שאלה יחסית.

3. על-פי הודעת העירייה, הושקעו בשנים האחרונות מיליוני שקלים בגינות חדשות, במדרכות, בקווי מים, בביוב ובתיעול. בקרוב תותקן מערכת רמזורים בצומת רחוב מכבים – רבי ישראל אבוחצירא. מרכז תרבות נוער וספורט היחיד בעיר פועל בשכונת פרדס-כץ. בשכונה מועדוני קשישים ופעילות ענפה לטיפול ולקידום בני הנוער. קיים פרויקט שיקום משותף למשרד השיכון ולעירייה להרחבות דיור וטיפול בתשתיות. כל הכיתות בבתי-הספר נמצאות במבנים קשיחים, לעומת שכונות אחרות במגזר החרדי. בקרוב ייבנו כיתות לימוד חדשות בתיכון הכללי ותוקם בו חטיבת ביניים עירונית.

למועצת העיר שנבחרה לאחרונה תוכניות לפתח את השכונה, בין היתר על-ידי הקמת מרכז מסחרי גדול לרווחת תושבי השכונה.

נעשות פעולות לאכיפה ולפיקוח, לרבות צווי הריסה ופינוי בעלי חיים.

3. עיריית בני-ברק הנבחרת שוקדת על הכנת תוכנית הבראה הכוללת צמצום הוצאות, העמקת הגבייה וכדומה. במסגרת זו נתקיימו דיונים רבים בין העירייה לבין משרד הפנים, ואנו מקווים שהמועצה הנבחרת תעלה את הרשות המקומית על דרך המלך.

הריסת בית בלוד

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר הפנים ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

ביום שני, 22 ביוני 1998, הרסו נציגי הוועדה המחוזית לתכנון את בית משפחתה של מ"א – שמה המלא מופיע במקור – בלוד, למרות ערעור על צו ההריסה ושבוע ארכה שנתן יום קודם לכך בית-המשפט.

רצוני לשאול:

1. מדוע בוצעה ההריסה תוך התעלמות מהארכה שנתן בית-המשפט?

2. אילו צעדים יינקטו בנדון?

3. האם הוקפאו התוכניות לבנייה לערבים בלוד? מדוע?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. מבדיקה שנערכה במשרדנו עולה, כי בית-המשפט לא נתן כל ארכה או עיכוב לביצוע צו ההריסה.

3. מ-2 בדצמבר 1993 יש תוכנית מאושרת לשכונה הערבית. למרות זאת, תושבי השכונה בונים מחוץ לקו הכחול של התוכנית.

אם עיריית לוד מעוניינת להרחיב את תוכנית הבנייה, עליה לפעול על-פי החוק.

מפעלים ביטחוניים הפועלים ללא רשיון בטיחות

חבר הכנסת נ' סלומינסקי שאל את שר הפנים ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

מנתונים שפורסמו בעיתונות עולה, כי רבע מהמפעלים הביטחוניים ברחבי הארץ פועלים ללא רשיון בטיחותי של היחידה המתאימה במשרד הפנים, ובכך מסכנים את שלום הציבור.

רצוני לשאול:

1. מה יעשה משרדך לזירוז הוצאת הרשיונות למפעלים?

2. כיצד ידאג משרדך לפעולת המפעלים בצורה בטוחה בתקופת הביניים?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תהליך הוצאת רשיונות למפעלים ביטחוניים מחייב שורה ארוכה של בדיקות הנובעות מאופי המפעלים הללו, עם מגוון רחב של משרדים וגופים.

2. באותם מפעלים שאין בידם רשיון עסק, פועלות הנחיות של משרד העבודה והרווחה ומשרדים אחרים.

בימים הקרובים אני אמור להיפגש עם אנשי האגף לתפקידי חירום במשרדי ולבדוק מה ניתן לעשות כדי לקדם את הטיפול בנושא זה.

תחנה לחלוקת תחליפי סם ליד בתי-ספר ביפו

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

תחנת החלוקה לתחליפי סמים ברחוב יסעור בגבעת-העלייה ביפו ממוקמת ליד שני בתי-ספר ומתנ"ס. מדי יום עדים מאות תלמידים לסחר ולהזרקות סמים בין לקוחות התחנה. הבעיה אינה נפתרת בשל אי-הסכמה בין עיריית תל-אביב למשרד הבריאות.

רצוני לשאול:

1. האם משרד הבריאות מודע לבעיה?

2. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. הטיפול ב"מתדון" הוכח בכל העולם כטיפול היעיל ביותר לנפגעי סמים, לטווח ארוך, במניעת מעגל הפשע ומחלות מידבקות.

המרכזים לחלוקת "מתדון" פועלים, בדרך כלל, באתרים באזורי תעשייה ללא מגורים.

רוב העיריות מתנגדות, לצערנו, להקמת המרכזים הללו, ורק במאמצים מרובים מצליח המשרד להקים מרכז או אישור ל"תחנת חנייה" לניידות.

בתל-אביב-יפו אנו מנסים זה ארבע שנים, בשיתוף פעולה עם העירייה, לאתר מקום אלטרנטיבי למרכז הקיים, אולם ללא הצלחה.

לאור האמור, עד למציאת אתר אחר אנו חייבים להמשיך במתן הטיפול לנזקים כנדרש.

המערך הגריאטרי במדינה

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבריאות ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

מדוח 48 של מבקרת המדינה עולה, כי זמן ההמתנה לאשפוז סיעודי הוא ממושך, ויש חולים סיעודיים הממתינים בתנאים קשים, בסבל רב ובאיכות חיים ירודה. בסוף 1997 היו כ-1,600 קשישים במסגרות שלא תאמו את מצבם וכ-2,000 נוספים שהיו במוסדות הפועלים ללא רישוי. רבים ממוסדות אלו פועלים בתנאים ירודים ביותר.

רצוני לשאול:

1. מה ייעשה לקיצור זמן ההמתנה של החולים?

2. כיצד תיפתר בעיית המוסדות הפועלים ללא רישוי?

3. האם יסתמך משרדך על מוסדות פרטיים על מנת לקצר את זמן ההמתנה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשרד פועל לקבלת תוספת מימון – קודים – לאשפוז סיעודי על מנת לקצר את תור הממתינים.

2. מתקיים שיתוף פעולה עם משרד העבודה והרווחה לקביעת הסדרים לטיפול בנושא המוסדות ה"פיראטיים", ובמידת הצורך נסגרים מוסדות על-ידי כל אחד מהמשרדים הנ"ל. במקביל נעשית

פנייה לרשויות – משטרה, בית-המשפט וכו'. יש לציין כי הנושא מורכב והתהליכים נמשכים לעתים זמן רב.

3. במתן קודים לאשפוז סיעודי מסתמך משרד הבריאות על כל הגורמים הפועלים בתחום: סקטור ציבורי, פרטי, ממשלתי וקיבוצים. הבחירה נעשית על-ידי המאושפז ומשפחתו, והיא בחירה חופשית וללא העדפת סקטור זה או אחר על-ידי המשרד.

איכות מי השתייה

חברת הכנסת מ' סולודקין שאלה את שר הבריאות ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

בעקבות פניות של אזרחים רבים בנושא איכות מי השתייה, רצוני לשאול:

1. האם עוברים מי השתייה בישראל תהליכי טיהור מיוחדים?

2. האם מוסיפים למי השתייה פלואור או חומרים מטהרים אחרים?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כ-50% ממי השתייה בארץ מקורם במי תהום, ואלה אינם עוברים תהליכי טיהור היות שאין בכך צורך. מי המוביל הארצי עוברים תהליך של שיקוע והפחתה בלבד. תהליך זה אינו מספיק, ומשרד הבריאות תובע מחברת "מקורות" לסנן מים אלה לפני אספקתם לשתייה. הדבר מעוגן בתקנה שיישומה נדחה בשל אי-תקצוב "מקורות" על-ידי האוצר.

בעיר טבריה ובכמה יישובים ומקורות נוספים בצפון, השואבים מים ישירות מהכינרת או ממעינות, קיימים מתקני סינון בפיקוחנו ובדרך כלל לשביעות רצוננו.

2. כל מי השתייה בישראל עוברים חיטוי באמצעות כלור או תרכובות כלור. ב-50% ממערכות מי השתייה יש מתקנים להוספת פלואור למניעת עששת השיניים. ערכות אלה נתמכות על-ידי משרד הבריאות, אולם הן וולונטריות. בימים אלה אנחנו מכינים תקנה שתחייב את כל ספקי המים לספק מים עם פלואור, ואנו מקווים שבתוך שנתיים יופלרו כל מי השתייה בישראל.

מתן שיחת רפואי לילי על-ידי קופות-החולים

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר הבריאות ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

ראש עיריית אור-יהודה וסגנו פנו למנכ"ל קופת-החולים הכללית ומחו על החלטת הקופה להפסיק מתן שירותי רפואה לילה לתושבי העיר. מצורף העתק מכתבם בעניין.

רצוני לשאול:

1. האם חובת הקופות למתן שירותי לילה מעוגנת בנהלים? אם כן – מה הם?

2. האם רשאי משרדך לאכוף על הקופות להפעיל מערך רפואי בלילות?

3. האם ייבחן נושא זה במישור העקרוני ולגבי אור-יהודה בפרט?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, קופות-החולים מחויבות לאספקת שירותים רפואיים למבוטחיהן כל שעות היממה, ובכלל זה גם בשעות הלילה. בהתאם לכך הפיץ המשרד בדצמבר 1995 לקופות-החולים מסמך עקרונות להפעלת שר"ל – שירות רפואי לילי – שעליהן לפעול על-פיו. השירות כולל, בין היתר, עקרונות זמינות נגישות, תרופות, השתתפות עצמית של המבוטח, כשירות ומיומנות הרופאים וכדומה. בהתאם לכך, קופות-החולים המבטחות חייבות במתן שירות רפואי באופן ישיר או באמצעות ספק שירותים. קופות-החולים אחראיות כאמור, לזמינות, לנגישות ולרמה המקצועית.

2. משרד הבריאות אינו קובע עבור קופות-החולים את האופי והאופן של מתן השירות על-ידן, אולם הוא דורש מהן להבטיח את קיומו של השירות תוך הקפדה על זמינות ונגישות סבירות ועל הרמה המקצועית הנדרשת.

3. כפי שצוין לעיל, חובת מתן שירות רפואי לילי מתבססת על דרישות חוק ביטוח בריאות ממלכתי ומסמך העקרונות שהופץ בהתאם לכך לקופות-החולים. נוסף על כך, בימים אלה נמצאים בשלבי הכנה במסגרת המועצה הלאומית לבריאות בקהילה נהלים מפורשים למתן שירותי רפואה ליליים, והם אמורים לצאת במסגרת חוזר המחייב לכל קופות החולים.

בהתייחס למקרה הספציפי של אור-יהודה, המשרד פנה לקופת-חולים בדרישה להודיענו כיצד נערכת הקופה למתן השירות הנ"ל בהתאם למחויבותה על-פי החוק.

הפריות מלאכותיות לא-חוקיות

חבר הכנסת ר' חג' יחיא שאל את שר הבריאות ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

לאחרונה מתפרסם, כי רופאים פרטיים מבצעים הפריות מלאכותיות לא חוקיות במרפאותיהם תוך שימוש בזרע שלא נבדק כיאות בבתי-החולים ולא נלקח מבנק הזרע. דבר זה מסכן את בריאות המטופלים ואת תקינות העובר – מצורף צילום הידיעה.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לבעיה?

2. מה הם אמצעי הפיקוח והענישה שמטיל משרדך כדי למנוע מקרים אלו?

3. האם מנחה משרדך את קופות-החולים לידע את המטופלים לגבי המרפאות הרשאיות לבצע הפריות?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות מודע לבעיה המוזכרת בשאלתא.

2. בכל מקרה שמובא לידיעת המשרד חשד לכאורה לביצוע עבירות הנוגדות את תקנות בריאות העם, הדבר מועבר לחקירת המשטרה ולנקיטת אמצעים משפטיים בהתאם לצורך.

3. קופות-החולים מעודכנות בכל הנוגע לתקנות ולנוהלי משרד הבריאות, לרבות פירוט המרפאות הרשאיות לבצע הפריות ואיסור ביצוע הפריות על-ידי זרע של תורם במרפאות פרטיות. קופות-החולים מיידעות את המטופלים רק על מרפאות הפועלות על-פי החוק. לאור האמור, אין צורך בהוצאת הנחיה בנושא.

אי-שימוש בשפה הערבית בבתי-החולים

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר הבריאות ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

על-פי נתונים שהובאו בפני, החוק שעל-פיו הערבית היא שפה רשמית בישראל אינו מיושם בבתי-חולים. עניין זה פוגע בשירות היומיומי של הצוות הרפואי ובתוך כך גם בחולים המדברים רק ערבית.

רצוני לשאול:

1. האם משרד הבריאות מודע לכך שאין בבתי-החולים שילוט בשפה הערבית?

2. האם עלתה האפשרות לקיים קורס ללימוד ערבית בבתי-הספר המלמדים את מקצועות הסיעוד?

3. מה ייעשה בנושא זה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הטענות אינן מדויקות. בחלק מבתי-החולים בישראל, ובמיוחד באלה שניתן בהם שירות לאוכלוסייה דוברת ערבית, קיים שילוט גם בערבית. עם זאת אנו מודעים לכך שיש גם בתי-חולים, בדומה למוסדות ציבוריים אחרים, שאין בהם שילוט בערבית, ועל כך אנו מצרים.

2–3. החלת שפה רשמית במסגרת תוכנית לימודים חלה על מערכות החינוך. היא איננה חלה על מסגרות הכשרה מקצועית. דרישת ידיעת שפות רשמיות היא חלק מההשכלה הבסיסית של אזרחי המדינה. הכשרה מקצועית אינה בקטגוריה זו. עם זאת, בהתבסס על משאבים מתאימים אנו נשקול קורס העשרה בשפה הערבית לתלמידות בתי-ספר לאחיות.

אשפוז כפוי של קשישה בבית-החולים "אברבנאל"

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר הבריאות ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מ-10 ביוני 1998 פורסם, כי קשישה חולת לב אושפזה בכפייה בבית-החולים "אברבנאל" עקב תלונתו של שכנה. בית-המשפט פסק לטובתה 80,000 שקל פיצויים, וקבע כי פסיכיאטר מחוז תל-אביב הפגין זלזול.

רצוני לשאול:

1. האם המקרה מוכר למשרד הבריאות?

2. האם ננקטו אמצעי ענישה כלשהם?

3. האם משרד הבריאות עושה בקרה על החלטותיהם של הפסיכיאטרים המחוזיים?

4. האם משרד הבריאות בודק דרך פעולה למניעת הישנות מקרים מסוג זה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האירוע מוכר היטב למשרד הבריאות. הוא התרחש במהלך שנת 1991. בתקופה זו שונה החוק לטיפול בחולי נפש, כשתהליך האשפוז הכפוי התחלק לשלב ההבאה בכפייה לבדיקה ולשלב ההחלטה על האשפוז בעקבות הבדיקה הפסיכיאטרית.

2. בית-המשפט דן בסוגיה בישיבתו כבית-דין אזרחי, ופסק-הדין הועבר לגורמים המוסמכים בלשכה המשפטית במשרד. לאחר בדיקת החומר ולימודו ישקלו הגורמים המוסמכים אם יש מקום להמשיך ההליך המשמעותי.

3. הפסיכיאטרים המחוזיים לצורך החוק והחלטותיהם המשפטיות אינם כפופים למערכת המינהלית במשרד, אף שהם מעבירים דיווח מסודר על פעילותם והחלטותיהם.

על החלטת הפסיכיאטר המחוזי על אשפוז או על טיפול מרפאתי בכפייה יכול לערער כל אדם לוועדה הפסיכיאטרית המחוזית, שבראשה יושב משפטן, הכשיר להתמנות כשופט בית-משפט השלום, על-פי רשימת משפטים שקבע שר המשפטים. הוועדה הפסיכיאטרית תדון בערר כזה לא יאוחר מחמישה ימים מהגשתו, והיא רשאית לבטל או לשנות את ההחלטה כפי שתמצא לנכון. החולה, קרובו וכן היועץ המשפטי לממשלה רשאים לערער על החלטת הוועדה הפסיכיאטרית בפני בית-משפט מחוזי בישיבתו כדן יחיד.

4. משרד הבריאות עושה כל אשר לאל ידו למנוע תקלות מסוג שתואר תוך בדיקתו וניסיונותיו לשיפור מתמיד של ניסוח החוק, דיונים תקופתיים, משוּב במסגרת פורומים מקצועיים של הפסיכיאטרים המחוזיים ומשפטים וניתוח אירועים ופסיקות בת-המשפט.

הפריות חוץ-גופיות

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר הבריאות ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

בישראל יש זוגות רבים המתקשים להביא ילד לעולם מסיבות רפואיות. עלות טיפול הפריה אחד הוא כ-14,000 ש"ח. קופות-החולים נושאות בכמחצית הסכום. זוגות רבים נזקקים ליותר מטיפול אחד.

רצוני לשאול:

1. כמה זוגות פונים לטיפול זה בשנה?

2. האם קיימים קריטריונים להשתתפות מלאה במימון במקרים מסוימים?

3. האם אין חשש להתפתחות שוק אפור של הפריה, דבר שעלול לסכן את הציבור?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בשנת 1996 פנו כ-13,000 זוגות לקבלת טיפול בהפריה חוץ-גופית.

2. קופות-החולים מממנות את מלוא עלות הטיפול עד להולדת שני ילדים לזוג, בקשר הנוכחי של אותו זוג.

3. הפריה חוץ-גופית היא פעולה מורכבת הדורשת שירותי מעבדה, חדר ניתוח וכו', ולכן יכולה להתבצע רק בבתי-חולים ביחידות שאושרו לכך. יחידות אלו נמצאות בפיקוח משרדנו, ולכן הסיכויים להתפתחות שוק אפור של הפריה חוץ-גופית קטן.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

משהו לפרוטוקול, שגם אני אגיד משהו לפרוטוקול.

היו"ר א' אושעיה:

כן, אדוני, בבקשה, זכותך אחרי שהמתנת.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני חייב לציין, אחרי מה שאמר כרגע שר העבודה והרווחה – שמעתי במקרה את דבריו של יהורם גאון בתוכנית ביום שישי, שזו באמת התבזות. הנה כולם צופים בנו עכשיו, גם פה וגם בטלוויזיה, שישמע זאת אדוני יושב-ראש הכנסת, ואם לא, כדאי להעביר לו את הדברים.

כולנו אומרים: פרוטוקול, פרוטוקול, פרוטוקול; או שלא נשמיע זאת או שנגיד את התשובות. הרי למי התשובות הללו? התשובות האלה כדי שהשר ישמע. אם המטרה היא רק להשמיע – סליחה, לשואל – נשלח לו את התשובה בדואר. אם המטרה היא שגם העם ישמע, נקרא את התשובה גם בלי שהוא נמצא פה. כלומר, צריך פה להיות היגיון מסוים, כי אם המטרה רק לשואל עצמו, בשביל מה אני צריך לעמוד פה במליאה בכלל, לשחק את כל המשחק הזה? כל פעם תריצו אותנו, ואנחנו נתקענו כאן כל היום בבניין בשביל הפרוטוקול המצחיק הזה. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, אני אעלה את הדברים שלך בנשיאות הכנסת.

בנימין אלון (מולדת):

המחאה נרשמה בפרוטוקול.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט. בבקשה, אדוני.

אולי, אדוני, אם הנוכחים שצריכים להיות לא נמצאים, תעדכן אותנו על ההסכם החדש בין ההתאחדות – – –

נסים דהן (ש"ס):

זה לא מעניין.

תלמידי החינוך המיוחד

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

רצוני לשאול:

1. מה היא התפלגות תלמידי החינוך המיוחד על-פי יישובים, מוצא עדתי ושכבת גיל?

2. מה הוא מספר תלמידים יוצאי אתיופיה בחינוך המיוחד, על-פי יישובים ושכבת גיל?

3. מה הוא מספר התלמידים במסגרות החינוך המיוחד הנוטלים כדורי הרגעה "ריטלין" ואיזה אחוז הם מהווים מכלל תלמידים אלה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תלמידי החינוך המיוחד נספרים במוסדות שבהם הם לומדים. לפיכך, תלמיד הלומד בבית-ספר ברשות הקולטת ייספר כתלמיד חינוך מיוחד ביישוב שהוא לומד בו.

היות שבתי-הספר לחינוך מיוחד קולטים ילדים מרשויות שונות, הנתונים הם לפי התפלגות מיקום בית-הספר.

אני מעביר לפרוטוקול טבלה על מספר תלמידי החינוך המיוחד מחולקים לפי כיתות ומחוזות וכן טבלה על מספר התלמידים בגני ילדים לפי מחוזות.

2. אין בידינו נתונים לגבי מוצא עדתי או ארץ לידה של תלמידים.

3. אין לנו נתונים לגבי מספר תלמידים הנוטלים "ריטלין", היות שהמידע רפואי והמרשמים ניתנים על-ידי רופאי מערכת הבריאות.

מסגרת לימודים לילדים עיוורים במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

לאחרונה הובא לידיעתי, כי ילדים עיוורים במזרח-ירושלים לומדים בבתי-ספר רגילים, לימוד קרוא וכתוב בכתב ברייל נמנע מהם, וכתוצאה מכך הם אינם לומדים חשבון. העירייה ומשרד העבודה והרווחה מודעים לבעיה, והטענה הרווחת היא שאין תקציב.

רצוני לשאול:

1. האם הובאה הבעיה לידיעתך?

2. האם בגלל טענה של חוסר תקציב יימנע מילד נכה חינוך הולם?

3. האם אין בית-ספר מתאים במערב העיר שיכול לקבל את התלמידים?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. במחוז ירושלים היו מוכרים עד תחילת שנת התשנ"ח חמישה תלמידים לקווי ראייה ועיוורים. שלושה תלמידים לומדים בבית-צפאפא ושניים לומדים בבית-הספר במערב העיר – בן-יהודה. כל החמישה מקבלים סיוע של מורה תומכת בהיקף של כ-14 שעות שבועיות, והסיוע ניתן להם כבר כמה שנים.

במהלך השנה הובאו לידיעתנו מועמדים חדשים לקבלת סיוע. התלמידים עברו בדיקת זכאות על-פי שני קריטריונים: א. קריטריון רפואי שלפיו אנו קובעים זכאות – על-ידי רופא עיניים; ב. קריטריון המסגרת החינוכית – האם המסגרת מוכרת על-ידי משרד החינוך – שכן חלק גדול מהמועמדים לומד במסגרות פרטיות וכן במוסדות של הרשות הפלסטינית. בסיום תהליך הבדיקה אותרו סופית 15 תלמידים זכאים העומדים בקריטריונים ואינם מקבלים סיוע.

על-פי הנוהל המקובל הוגשה בקשה לקבלת שעות באמצע שנת הלימודים, אך כידוע באמצע השנה יש קושי אובייקטיבי בהשגת שעות.

במסגרת ההיערכות לשנת הלימודים אנו מייעדים מורה מתאימה, דוברת ערבית ועברית, לקורס ההתמחות בסמינר לוינסקי, שבו היא תעבור הכשרה ייחודית למורים לילדים לקווי ראייה. נוסף על כך, יעשה מאמץ להשיג את כל השעות הנדרשות לקראת שנת הלימודים הקרובה.

3. תפיסתנו החינוכית דוגלת בשילוב הילדים באזור מגוריהם, שם הם משולבים כבודדים בבתי-הספר. אין בירושלים המערבית ריכוז תלמידים עיוורים בבית-ספר אחד, ואנו מעריכים שבשנה הקרובה תמצא תשובה הולמת על צורכי התלמידים הללו במקום מגוריהם.

סיוע משרד החינוך לבית-הספר לאמנות "בצלאל"

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

"אמנים" מבית-הספר לאמנות "בצלאל" שלחו לחברי כנסת רבים את היצירה המצורפת, שיש בה אלמנטים גזעניים במסווה של אמנות.

רצוני לשאול:

1. האם זוכה "בצלאל" לסיוע משרדך?

2. אם כן – כמה קיבל בכל שנה מחמש השנים האחרונות?

3. האם יש לכם אפשרות למנוע הפצת מדנים על-ידי גופים המתקצבים על-ידיכם?

4. אם כן – התסכים להתערב גם במקרה זה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית.

2. בתשנ"ג – 10,750 אלפי ש"ח; בתשנ"ד – 13,720 אלפי ש"ח; בתשנ"ה – 15,650 אלפי ש"ח; בתשנ"ו – 18,640 אלפי ש"ח; בתשנ"ז – 20,980 אלפי ש"ח.

3–4. המוסדות להשכלה גבוהה והסגל האקדמי בהם נהנים מחופש אקדמי מוחלט, ואין בכוונת משרדנו להתערב במקרה זה.

קלינאי תקשורת במגזר הערבי

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

מפניות נודע לי, כי מצוקת הילדים החירשים במגזר הערבי חמורה ביותר, לנוכח המחסור בקלינאי תקשורת המסוגלים לטפל במגזר זה.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד החינוך כי בכל מחזור המכשיר קלינאי תקשורת במדינת ישראל מסיימים 40 תלמידים, מהם שניים-ארבעה בלבד מהמגזר הערבי? כיצד ישופר המצב?

2. על-פי נתוני משרדך, כמה ילדים ערבים זקוקים לשירותי קלינאי תקשורת וכמה מועסקים על-ידי המשרד במגזר הערבי?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למשרד החינוך ידוע היטב, כי קיים מחסור גדול ביותר של קלינאי תקשורת במגזר הערבי. הנושא נדון בוועדת החינוך של הכנסת בהשתתפות נציגים של הנהלות בתי-ספר להפרעות בתקשורת בארץ. הרף שנקבע לקבלת סטודנטים לבתי-ספר אלה גבוה, ורק מעטים מתקבלים.

במקביל מתקיימים מגעים עם פרופסור מאוניברסיטת באר-שבע על מנת לפתוח בית-ספר להפרעות בתקשורת בבית-הספר לרפואה בבאר-שבע, וזאת בגין הצרכים הגדולים של האוכלוסייה הבדואית בדרום.

2. במגזר הערבי מועסקות שתי קלינאיות תקשורת בחמישה גנים לחירשים, ויש צורך בשלוש קלינאיות תקשורת נוספות.

פעילויות חוץ-בית-ספריות בשנת הלימודים התשנ"ח

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

רצוני לשאול:

1. מה הם הסכומים ששילמו הורי התלמידים עבור פעילויות חוץ-בית-ספריות שלא בוצעו, ומה הוא הסכום הממוצע עבור כל תלמיד?

2. האם יוחזרו סכומים אלו להורים? אם כן – מתי וכיצד? האם יוחזרו בערכים ריאליים? אם לא – מדוע?

3. כיצד יסוימו עיצומי המורים בנושא? מה היו פעולות המשרד בנושא בחצי השנה האחרונה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כ-70% מהפעילות החוץ-בית-ספרית בוצעה למרות העיצומים. העלות לתלמיד היא 100–748 ש"ח.

2. בהנחיות שפורסמו בחוזר המנהל הכללי נקבע: כספים שיישארו כעודף מטויל מסוים ינוצלו כדי להקטין את הוצאות הטיולים הבאים. אם אין אפשרות לבצע זאת, יוחזרו הכספים להורי התלמידים.

3. במסגרת הדיונים על הסכם השכר החדש הובאו הצעות רציניות לארגוני המורים בנושא זה. המורים לא דחו את ההצעות, ומתקיימים דיונים קונסטרוקטיביים במטרה לסיים את הסכסוך. יש סיכוי סביר שהנושא ימצא את פתורו בראשית חודש אוגוסט.

בדיקות מבחני הבגרות

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

סטודנטים אקסטרניים המבקשים לשפר את ציוני מבחני הבגרות על מנת להגביר את סיכוי קבלתם למוסד אקדמי נאלצים להמתין חודשים מספר עד קבלת התוצאות, דבר המונע לעתים את קבלתם ללימודים.

רצוני לשאול:

1. האם מבחני הבגרות של ציבור זה אכן נבדקים לאחר בדיקת מבחני תלמידי התיכון?

2. אם כן – האם נשקלה בדיקת בחינותיהם במסגרת העדיפות הניתנת לבדיקת בחינות הבגרות של תלמידי העתודה האקדמית של צה"ל?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בחינות הבגרות מתקבלות ומוערכות יחד עם בחינות כלל ציבור הנבחנים, והנבחנים אינם צריכים להמתין חודשים מספר.

2. נהפוך הוא, הציונים לנבחנים אקסטרניים נמסרים ישירות מאגף הבחינות במשלוח הציונים הראשון במקביל לנבחני משנה ולעתודאים. נבחנים אלו הם בעדיפות ראשונה להצגת תוצאותיהם בפני האוניברסיטה, ולכן משרדנו שולח להם את המידע לפני התלמידים במערכת האינטרנית.

עמידת בתי-הספר בתקני הציוד לכיבוי אש

חבר הכנסת צ' ויינברג שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

כפי שהתפרסם בעיתון "מקור ראשון" מ-3 ביולי 1998, 60% מבתי-הספר בארץ לא עומדים בתקני ציוד לכיבוי אש.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – האם יממן משרדך את העלויות המתחייבות מצידום של בתי-ספר לצורכי כיבוי אש?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כן אני רוצה לשבח את חבר הכנסת ויינברג – על סמך הטרוניה של סגן שר הבריאות פה קודם. הבאת כבוד למוסד השאילתות.

1-2. לא ידוע לנו על סקר כלשהו שנעשה על-ידי גורם מקצועי כמו נציבות כבאות והצלה או גוף אחר בעניין ציוד לכיבוי אש במוסדות החינוך. הנתונים היחידים שיש לנו הם של יועצי הבטיחות העורכים ביקורות בטיחות מדגמיות בבתי-הספר.

בביקורות אלו מתגלות תקלות שונות, וביניהן גם בכל הנוגע לציוד הכיבוי. הממצאים מראים, בדרך כלל, חוסר בפריטים אחדים מתוך כלל הציוד, ואנו דורשים מהרשויות המקומיות ומהבעלות להשלים את הציוד החסר.

משרדנו אינו מממן רכישת ציוד. המשרד מסייע מעת לעת על-פי היכולת התקציבית. אולם אין להתנות השלמת ציוד לכיבוי אש בתקצוב של המשרד, ועל הרשויות המקומיות לדאוג להשלמתו.

היו"ר א' אושעיה:

האם יש לך שאלה נוספת? בבקשה, חבר הכנסת ויינברג, שאלה נוספת.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, כל עניין הבטיחות בבתי הספר – הרי אתה יודע – צריך להדליק נורות רבות, ואני מקווה שהמשרד שלך מקדיש הרבה יותר תשומת לב לכל הבעיות האלה. אתה יודע על מה אני מדבר, על כל האסונות שעברנו, על כל הדברים שדיברנו עליהם בוועדת החינוך. תודה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אכן מוקדשת במשרד בימים האחרונים תשומת לב מרבית לנושא הבטיחות, וזאת בעיקר בעקבות האסונות הקשים, הכואבים, שהיו במערכת החינוך, במוסדות חינוך שונים, גם בבאר-שבע, עם מותם של שני התלמידים, גם בירושלים, עם מותה של אמיליה כהן, זכרה לברכה.

המשרד מינה ועדה מיוחדת שתעסוק בהיבט הכלל-ארצי של הבטיחות במוסדות החינוך בכל הארץ, ובראשה עומד תת-אלוף במילואים ירמי אולמרט. מכהנים אתו בוועדה אנשים מהטכניון, מהמכון הלאומי לחקר הבנייה בטכניון, ד"ר בן-בסט ועוד אנשי מקצוע. אנחנו אמורים לקבל את ממצאי הוועדה עוד לפני תחילת שנת הלימודים, ואין לי ספק שתהיה התייחסות של המשרד ושל הרשויות המקומיות למפגעים שנמצא.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, אדוני סגן השר.

אפליה על רקע כלכלי במתן הקלות לתלמידים עם לקויות למידה

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

מפרסום בעיתונות עולה, שמרבית התלמידים שסובלים מליקויי למידה וביקשו הקלות בבחינות הבגרות באים מאזורים מבוססים, לעומת מספרים כמעט אפסיים של תלמידים מהמגזר הערבי וממשפחות חלשות מהמגזר היהודי.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?

2. האם ייעשה להשגת שוויון גם בהקלות בבחינות הבגרות?

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

לאחרונה פורסם, כי תלמידי בתי-ספר על-יסודיים נדרשים לשלם עד 2,000 ש"ח עבור אבחון ליקויי למידה. התוצאה: הקלות בלימודים בעיקר לתלמידים ממשפחות מבוססות.

רצוני לשאול:

1. מדוע נדרשים תלמידי בית-ספר על-יסודי לשלם, בניגוד לתלמידי כיתות נמוכות?

2. האם ישתתף משרדך בתשלום האמור, לפחות במגזרי המצוקה?

3. מה הוא, להערכת משרדך, מספר ליקויי הלמידה שאינם מאובחנים כיום במערכת החינוך?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. אכן נכון שמרבית התלמידים שביקשו וקיבלו הקלות בבחינות הבגרות באים מאזורים מבוססים, ומי שלא מסוגל לשלם עבור בדיקה פסיכולוגית פרטית – כדי לאבחן לקות למידה – מופלה לרעה.

משרד החינוך אימץ את דוח מלכה מרגלית על ליקויי למידה – דוח שהוכן בוועדה בין-משרדית – שהמליץ, בין היתר, להקים מרכזי אבחון אזוריים בתוך השירותים הפסיכולוגיים החינוכיים ולממן את עלות המבחנים לאלה שאין ביכולתם לעשות כן. כאשר יוקצו הסכומים הנדרשים, יערך אגף שפ"י – שירות פסיכולוגי ייעוצי – בהתאם.

השירותים הפסיכולוגיים בארץ אינם מתוקצבים לעבוד בבתי-הספר העל-יסודיים, ועל כן תלמיד שמבקש לזכות בהקלות בבחינות בהגיעו לכיתות י"א נאלץ ברוב המקרים לפנות לגורמים פרטיים.

3. שיעור התלמידים לקויי הלמידה מוערך ב-10% מכלל האוכלוסייה. להלן טבלה המציגה את היקף ההקלות שניתנו לתלמידים בארבע השנים האחרונות: התשנ"ה – סך הכול הקלות: 57,857; סך הכול מחברות הבחינה: 794,896; אחוז ההקלות: 7.28. התשנ"ו – סך הכול הקלות: 85,929; העלייה בשיעור ההקלות: 48.51; סך הכול מחברות הבחינה: 659,237; אחוז ההקלות: 13.03. התשנ"ז – סך הכול הקלות: 113,227; העלייה בשיעור ההקלות: 31.77; סך הכול מחברות הבחינה: 659,129; אחוז ההקלות: 16.29. התשנ"ח – סך הכול הקלות: 140,168; העלייה בשיעור ההקלות: 23.79; סך הכול מחברות הבחינה: 780,707; אחוז ההקלות: 17.95.

משרד החינוך פועל כדי לאפשר איתור מוקדם ככל האפשר של התלמידים הסובלים מליקויי למידה וטיפול דדיקטי למי שזקוק לכך.

בכוונת המשרד לאפשר מצב שבו כל תלמיד יוכל לעבור בדיקה פסיכולוגית אם הוא זקוק לכך, ללא קשר למצב הכלכלי של משפחתו.

תגובת משרד החינוך על תלונות על גננת

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

ידוע לי, כי תלונות רבות מצד הורים וסייעות הוגשו נגד גננת בתל-אביב על יחסה לילדי הגן. בתגובה על תלונות אלו העביר משרד החינוך את הגננת לגנים אחרים, אך התלונות המשיכו להגיע.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך יודע על מקרה זה?

2. משרדך בחר להעבירה מגן אחד לאחר. האם זהו פתרון ראוי?

3. כיצד ייבדקו העובדות ותטופל בעיה זו?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית.

2. לפני כשנתיים היו תלונות נגד הגננת. הן נפתרו ברמת הפיקוח של הגן, ולאחר מכן לא הגיעה שום תלונה במשך כשנה וחצי.

3. מאחר שלאחרונה הגיעו שוב תלונות, חידש מחוז תל-אביב את פנייתו לממונה על הפרט במשרד, שיבדוק את כל הפרטים בתלונות האחרונות והקודמות ויחליט מה דינה של הגננת. ההחלטה בנושא צפויה להתקבל בימים הקרובים.

תנאי הלימוד בסמינרים לבנות בירושלים ובבני-ברק

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

העיתון "יום השישי" טוען – רצ"ב צילום הידיעה – כי כ-40% מתלמידות הסמינרים בירושלים לומדות בתת-תנאים. המצב בבני-ברק אולי חמור יותר. מדובר בבנות ממשפחות חרדיות, רובן ממשפחות מעוטות יכולת.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם תמונת המצב ידועה למשרדך?

3. אם כן – האם פועלים לסייע במצוקה זו?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–3. אם השאילתא מתייחסת לבתי-הספר החרדיים הנקראים סמינרים לבנות לתלמידות בגיל החינוך על-יסודי – תיכון – הריני לציין, שבתי-ספר אלו פועלים על-פי חוק הפיקוח על בתי-ספר,

1969. בבת-ספר אלו נערכות בדיקות של התנאים, בין היתר על-ידי נציג לשכת הבריאות, וכן על-ידי יועץ בטיחות, ועל-פי חוות הדעת בתי-הספר פועלים בכפוף לרשיון המאשר את קיומם.

עובדת המחסור בחדרי לימוד בכלל המערכת, לרבות בירושלים ובבני-ברק, ידועה למשרדנו, ומחמת התקציב המוגבל שעומד כל שנה למימון התחלות בנייה במערכת, נבצר ממשרדנו למלא את כלל הדרישות שהוכרו לבינוי; העריות זכו בשנתיים האחרונות להיקפי בנייה ניכרים, אך ידוע לנו שאין הדבר מספק את כלל הצרכים.

מלגות לקורסי הכנה לבחינות בגרות ולמבחנים פסיכומטריים

חבר הכנסת א' לובוצקי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

בעקבות פניות של אזרחים אלי נודע לי, כי משרד החינוך מעניק מלגות מטעמו לנזקקים אשר כבר לומדים במוסד מוכר. הבעיה העיקרית של השכבות החלשות היא חוסר היכולת להגיע לאותם מוסדות, כך שנוצר הצורך לעזור לצעירים אלה עוד בשלב הטרומי, היינו עזרה במימון קורסי הכנה לבגרויות ו/או לפסיכומטרי.

רצוני לשאול:

1. מה היא מדיניותו של המשרד בנושא חלוקת מלגות?

2. האם יעניק משרדך מלגות לקורסי הכנה לבגרויות/ פסיכומטרי?

3. אם קיימות או מיועדות מלגות לקורסי ההכנה הנ"ל, מה הם הקריטריונים לחלוקתן?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד החינוך מקיים מערכת של 40 מכינות קדם-אקדמיות ברחבי הארץ, שבהן לומדים השנה 11,000 צעירים. לנזקקים שבהם ניתנו מלגות לימודים ומלגות קיום, על-פי קריטריונים שנקבעו ואושרו על-ידי גופים אחרים המשתתפים בתוכנית – הוועדה לתכנון ולתקצוב, משרד הביטחון ומינהל הסטודנטים. בסך הכול נהנו השנה כ-8,000 צעירים ממלגות אלה.

צעירים אחרים בוגרי צבא והשירות הלאומי מרקע יותר מבוסס רשאים להשתמש בפיקדון האישי העומד לרשותם למטרה זו על-פי חוק חיילים משוחררים.

2. על-פי המלצת האגודה לקידום החינוך, אישרה הנהלת הקרן לקליטת חיילים משוחררים מלגות מהקרנות הקיימות גם לקורסי הכנה לפסיכומטרי. התיקון מוגש בימים אלה לאישור, והוא יופעל החל מהתשנ"ט.

בנוסף מעניק משרדנו במסגרת "פרויקט השר" לכל צעירי ישראל בוגרי התשנ"א-התשנ"ה, החייבים מקצוע אחד להשלמת בגרות, אפשרות להשלים מקצוע זה על חשבון המשרד.

3. על-פי הנאמר לעיל, יתאפשר למעשה לרוב הצעירים בישראל להשלים את השכלתם ולזכות במלגות שכר לימוד.

אופן תשלום שכר הלימוד באוניברסיטה העברית

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

מפניות של סטודנטים רבים נודע לי, כי האוניברסיטה העברית הודיעה לסטודנטים, שמעתה יהיה תשלום שכר הלימוד חייב להתבצע דרך הוראת קבע בבנק; עד היום הם יכלו לבחור בדרך של תשלומים חודשיים באמצעות ספח.

רצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. אם כן – איך יוכלו חיילים משוחררים הזכאים לפיקדון מצה"ל לממש אותו?

3. האם אין זו פגיעה בסטודנטים, העובדים בעבודות מזדמנות ולא תמיד מצליחים לשלם במועד המדויק? אין ויכוח על כך שעליהם לשלם, אלא רק על הקשיחות במועד התשלום.

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן תשובת האוניברסיטה העברית:

1. האוניברסיטה העברית החליטה על גביית שכר לימוד באמצעות הוראת קבע בבנק. הסדר כזה קיים בטכניון כבר שנים רבות, לשביעות רצונם המלאה של המעורבים. בשנת הלימודים התשנ"ח ערכה אוניברסיטה ניסיון, פיילוט, במעונות הסטודנטים. כל הסטודנטים המתגוררים במעונות –

למעלה מ-6,000 סטודנטים – שילמו שכר דירה למעונות באמצעות הוראת קבע בבנק. הניסוי עבר בהצלחה מלאה, ולאחר הפקת לקחים הוחלט על הרחבה. מבחינת הנחיות דוח ועדת-מלץ אין כל מניעה לגבות שכר לימוד באמצעות הוראת קבע.

2. אין מניעה שחיילים משוחררים יממשו את פיקדונותיהם שבבנק לשם תשלום שכר לימוד, בדרך הבאה: חייל משוחרר מקבל בשובר הראשון מן האוניברסיטה אפשרות לציין את סכום הפיקדון העומד לרשותו. עם השובר הוא מופנה אל הבנק שבו נשמר לו הפיקדון.

3. נקבע ששנת התשנ"ט תהיה שנת ניסיון בנושא זה, והאוניברסיטה תנקוט גמישות והבנה. עם זאת, היא תמשיך ביישום החלטתה לגבות שכר לימוד באמצעות הוראת קבע. במקביל נבדקת אפשרות לגבות שכר לימוד גם באמצעות כרטיסי אשראי.

האוניברסיטה מקיימת קשר רצוף בנושא זה עם ראשי אגודת הסטודנטים.

סיוע משרד החינוך לפנימיות חרדיות

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

בתקציב משרד החינוך, עמוד 31, בסיוע וטיפול לקידום החינוך העל-יסודי: בסעיף 27–12–48, ל-3,150 תלמידים מוקצבים 61 מיליון ש"ח. בסעיף 27–12–49, בעבור קידום החינוך העל-יסודי החרדי, 1,800 תלמידים – 11 מיליון ש"ח.

רצוני לשאול:

1. מהנ"ל עולה שתלמיד קידום החינוך העל-יסודי מקבל פי-שלושה מתלמיד בחינוך על-יסודי חרדי. האומנם?

2. אם כן – כיצד יושוו התקציבים?

3. האם תתוקן האפליה גם בתקציב הנוכחי?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נושא קידום החינוך העל-יסודי החרדי מקורו במשרד לקליטת העלייה. משרד האוצר ביקש בשנת 1994 להעביר נושא זה מתקציב המשרד לקליטת העלייה לתקציב משרד החינוך, התרבות והספורט.

התקציב משקף את סכום ההעברה למשרד עם מספר התלמידים שהועברו במסגרת אותו תקציב.

2. על משרד האוצר להוסיף תקציב על מנת לקיים את ההשוואה.

3. מדי שנה המשרד מבקש מהאוצר להשוות את התקציבים פר תלמיד אך לא נענה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כל טוב וחופשה נעימה לכולם.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. שר המשפטים ישיב על שאלות. בבקשה, אדוני השר.

נסים דהן (ש"ס):

עמדת המשטרה והפרקליטות כלפי תלונה נגד מנכ"ל משרד החינוך

חבר הכנסת נ' דהן שאל את שר המשפטים ביום י"א בכסליו התשנ"ח (10 בדצמבר 1997):

השבועון "יום ליום" מגלה – רצ"ב צילום הידיעה – כי תלונה נגד מנכ"ל משרד החינוך על שסייע לעמותה שבה היה חבר נסגרה בטענה שאין אשמה. היועץ המשפטי לממשלה, שהיה גם כן חבר בעמותה, אמור כעת לדון בערעור.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם יוצאו הוראות ברורות לבדיקת נושאים שכאלו?

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת דהן, פניותיו של מר אברהם פריד נתקבלו במשרד היועץ המשפטי לממשלה במסגרת עררים על החלטות המשטרה לסגור את התיקים בתלונות שהגיש. במקביל, ובלי קשר לפניותיו ולתלונותיו של מר פריד, הודיע היועץ המשפטי ליושב-ראש המועצה הלאומית לקידום שלטון החוק והדמוקרטיה על פרישתו מן החברות בעמותה עוד באוקטובר 1997.

החלטה בעררים הללו תתקבל בפרקליטות המדינה, על-ידי פרקליטת המדינה או מי ממשניה, לאור הוראות החוק בקשר לטיפול בעררים.

טענות בדבר מדיניות מחמירה כלפי תושבי חברון היהודים

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את שר המשפטים ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

הגברת אורית סטרוק מחברון פנתה אל היועץ המשפטי לממשלה במכתב, ובו טענה כי בישיבות בפרקליטות, בשיתוף צה"ל ומשטרת ש"י, נתגבשה מדיניות של גישה קפדנית ומחמירה כלפי תושבי חברון היהודים בכל הקשור לאכיפת החוק ולהגשת כתבי אישום. כמו-כן העלתה טענות קשות על המחלקה לחקירות שוטרים.

רצוני לשאול:

1. האומנם נקבע דין שונה ליהודי חברון?

2. מה העלתה בדיקת טענותיה?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. פניותה של הגברת סטרוק בשם מחדשי היישוב היהודי בחברון התקבלו במשרד היועץ המשפטי ונבחנו בעיון.

בדעת היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטת המדינה לקיים התייעצות בנושא פניותה של הגברת סטרוק בהשתתפות כל הגורמים הנוגעים בדבר.

בתום ההתייעצויות בנדון תיענה הגברת סטרוק.

היו"ר א' אושעיה:

נא להשיב על שאילתא מס' 2677, של חבר הכנסת נסים דהן, בנושא: בקשות לעיכוב הליכים. בבקשה, אדוני.

נסים דהן (ש"ס):

קודם שאילתא מס' 2564.

היו"ר א' אושעיה:

כן, לפני זה אבקש להשיב על שאילתא מס' 2564, בנושא: חקירת דיווחים של "היברו יוניון קולג".

חקירת דיווחים של "היברו יוניון קולג"

חבר הכנסת נ' דהן שאל את שר המשפטים ביום כ"ט בשבט התשנ"ח (25 בפברואר 1998):

המשרד לענייני דתות גילה בביקורות שערך ב"היברו יוניון קולג", כי דיווחיהם לא תואמים את מספר התלמידים שנמצאו. מזכיר סיעת ש"ס פנה ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה כי יורה לפתוח נגדם בחקירה פלילית, וכן תבע לבחון מדוע הם מוכרים כישיבה אף שתוכניהם וסדרי הלימוד שם שונים.

רצוני לשאול:

האם קיבל היועץ המשפטי לממשלה החלטה בשתי הבקשות הללו?

שר המשפטים צ' הנגבי:

"המשרד לענייני דתות" – כך שואל חבר הכנסת דהן – "גילה בביקורות שערך ב'היברו יוניון קולג', כי דיווחיהם לא תואמים את מספר התלמידים שנמצאו. מזכיר סיעת ש"ס פנה ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה כי יורה לפתוח נגדם בחקירה פלילית, וכן תבע לבחון מדוע הם מוכרים כישיבה אף שתוכניהם וסדרי הלימוד שם שונים".

ביום 7 במאי 1998 השיבה הגברת טל זך מלשכת היועץ המשפטי לממשלה למר יעקבזון בזו הלשון: "לאחר היועצות בפרקליטת המדינה ומנהלת המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה הוחלט, כי אין מקום לנקיטת צעדים פליליים בנושא פנייתך, משנמצאו ההסברים שניתנו על-ידי ה'היברו יוניון קולג' למשרד הדתות מניחים את הדעת".

לעניין ההכרה "בהיברו יוניון קולג'" כישיבה, סוגיה זו היתה נשוא בג"ץ 1271/93, והיא צריכה להיות מופנית למשרד הדתות, שהוא המופקד על בחינת המוסדות כמוסדות ישיבתיים.

בקשות לעיכוב הליכים

חבר הכנסת נ' דהן שאל את שר המשפטים ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

היועץ המשפטי לממשלה מטפל בבקשות לעיכוב הליכים. נודע לי, כי פניות עורכי-דין לקבל פרטים מדוע אושרו בקשות מסוימות, הדומות לפניותיהם שסורבו, נענו, כי משרד המשפטים לא מוכן למסור פרטים.

רצוני לשאול:

1. כמה בקשות לעיכוב הליכים הוגשו בחמש השנים האחרונות?

2. כמה מהן נענו בחיוב בכל שנה?

3. אילו מקרים נענו בחיוב ומדוע?

4. מה הם הקריטריונים לעיכוב הליכים?

5. מדוע לא יינתנו הטעמים לעיכוב?

שר המשפטים צ' הנגבי:

בשאלתא זו מבקש חבר הכנסת נסים דהן לדעת כמה בקשות לעיכוב הליכים הוגשו בחמש השנים האחרונות, כמה נענו בחיוב, קריטריונים וטעמים לעיכוב.

1-4. להלן נתונים לגבי בקשות לעיכוב הליכים בחמש השנים האחרונות – אני גם אמסור לך, חבר הכנסת דהן, בכתב, אם לא תספיק לרשום את כל הפרטים – נפתחו 8,349 תיקים, נסגרו 8,353 תיקים, נדחו 5,532 בקשות, נתקבלו 2,838 בקשות, בוטלו 568 בקשות.

נושא עיכוב הליכים מוסדר בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], סעיף 231, ובהנחיית היועץ המשפטי לממשלה, שמספרה 51000.

היועץ המשפטי לממשלה, שמטפל בתיקים מסוג פשע, והמשנים ליועץ המשפטי לממשלה, שמטפלים בתיקים מסוג עוון, אינם מהווים ערכאת ערעור ואינם אמורים להכריע בין גרסאות עובדתיות שונות. התפקידים האלה מסורים לבית-המשפט. גם טעמים כמו רקע אישי של הנאשם, מצב בריאותו וכדומה, ביסודם הם עניין לטיעון לעונש שמושמע בפני בית-המשפט.

החלטה לעכב הליכים ניתנת רק על יסוד טעמים יוצאי דופן, שנובעים מנסיבות מיוחדות של העבירה, או מנימוקים אישיים מיוחדים של הנאשם. כל מקרה ומקרה נבחן לגופו, תוך קבלת ההתייחסות של גורמי התביעה השונים, אם אלה המשטרה, הפרקליטות, העירייה, או גורמי רווחה, הכול לפי העניין ולפי הצורך.

5. לא קיימת בחוק חובת הנמקה במקרה של דחייה או קבלת בקשה לעיכוב הליכים. הנימוקים של מגישי הבקשות המובאות בפני היועץ המשפטי לממשלה או בפני אחד מן המשנים שלו נבחנים בעיון רב, תוך ראיית התמונה הכוללת – סוגיות כמו אינטרס הציבור, עמדת גורמים שונים בתביעה ובמערכת הרווחה. ההחלטה עצמה, כמובן, מתקבלת על יסוד נימוקים, ובמקרה של קבלת הבקשה לעכב את ההליכים נמסרת הודעה מנומקת לבית-המשפט.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, שלא כמנהגי היום לא לשאול שאלות נוספות, בנקודה הזאת אני חייב לשאול.

מתשובתך, אדוני השר, עולה, שבעצם אין קריטריונים, אין קריטריונים חד-משמעיים מה לדחות, מה לקבל. זה נשאר לשיקול דעת של מי שיטפל באותו רגע בתיק, של אותו עורך-דין שעובד במשרד המשפטים, אצל היועץ המשפטי לממשלה, והוא יחליט באותו רגע. הוא אף לא חייב לנמק. דבר שכזה אסור שימשיך לקרות במדינה מתוקנת כמו מדינת ישראל – לפחות אנחנו מתיימרים להיות מדינה מתוקנת – כי אם זה רק תלוי בשיקול דעת, הרי אותו אדם נתון ללחצים, ללחץ פיזי מתון וללחץ פיזי לא מתון, ואני אומר את זה בלשון המעטה. יש דרכים אחרות לשכנע אדם. מי ערב לנו, מי לידנו יתקע כי אומנם אין שיקולים זרים מעורבים כאן?

אם יפרסמו קריטריונים ברורים, חדים, חד-משמעיים, מתי בסמכותו של היועץ המשפטי לעכב ומתי לא – כל השאלות ששאלתי, ושבאו בעצם לרמז על מה שאמרתי עכשיו יותר במפורש, לא היו נשאלות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, אני חייב לחלוק באופן מוחלט על גישתו של חבר הכנסת הנכבד דהן. היועץ המשפטי לממשלה, או המשנים שלו בהקשר הנדון, מבצעים למעשה תפקיד שהוא מעין שיפוט, והם עושים זאת בכובעם כרשות שאוכפת את החוק, והיא התביעה הכללית. באותה מידה ניתן היה לדרוש קריטריונים להחלטה להעמיד לדין או לא להעמיד לדין, קריטריונים שיהיו מוגדרים ויכתבו מראש לאן ניתן לגשת בכל סוגיה וסוגיה.

נסים דהן (ש"ס):

שר המשפטים צ' הנגבי:

שנייה. אני מדבר על ההחלטות שמתקבלות בפרקליטות המדינה או על-ידי היועץ המשפטי לממשלה לגבי העמדה לדין. פה אנחנו מדברים על עיכוב הליכים, שהוא פן – בבחינת תמונת ראי הפוכה להחלטה על הגשת כתב אישום. מכיוון שאין לנו בחוק קריטריונים מן הסוג הזה בחלק ההוא של המשוואה, כך גם מן הדין שיהיה בצד השני.

באותה מידה אפשר לדרוש קריטריונים לשופטים. בכל הכרעה שיפוטית שלהם אפשר יהיה לדרוש מהם לפעול על-פי קריטריונים. אבל החוק, כמובן, העניק שיקול דעת לשופטים, על בסיס הפסיקה והתקדימים וההוראות של החוק עצמו, אבל לא נקבעו אמות מידה, קריטריונים – או בעברית תבחינים – מאוד מאוד מוגדרים, כי למעשה הדבר היה הופך את מרחב שיקול הדעת של היושבים בדין, כמו את מרחב שיקול הדעת של אנשי התביעה הכללית, למאוד מצומצם, ולמעשה לבלתי אפשרי בכל הנוגע לגמישות ולהפעלת שיקול הדעת והפרשנות.

אבל, כבר בתשובה שהבאתי קודם הבהרתי מה הם העקרונות – לא קריטריונים מוגדרים במובן הנקודתי אלא העקרונות. העיקרון המרכזי הוא, שמתקבלות החלטות על עיכוב הליכים בגלל נסיבות

שלכאורה, על פני הדברים, יכולות להיות עילה להגשת הבקשה; כאמור, לא על בסיס גרסה עובדתית שונה, ולא על בסיס טעמים אישיים כמו בריאות ורקע אישי, אלא – אני חוזר על ההגדרה: על בסיס טעמים יוצאי דופן שנובעים מנסיבות מיוחדות. עובדה היא, שבמהלך השנים האלה אלפי בקשות אכן התקבלו. הדבר מלמד על כך שהחוק המדבר על הסמכות לעיכוב הליכים איננו חוק שמלותיו הן בבחינת מלים ריקות מתוכן.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, אדוני השר.

העמדתו לדין של אבישי רביב

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את שר המשפטים ביום כ"ט בשבט התשנ"ח (25 בפברואר 1998):

פורסם באמצעי התקשורת, שהמגמה המסתמנת בפרקליטות היא שלא להעמיד לדין את אבישי רביב, סוכן השב"כ שהוחשד כי הסית למרד.

רצוני לשאול:

1. האומנם כן?

2. הנבדקן כל הטענות שהועלו נגד רביב?

3. האם שמעו אנשי הפרקליטות עדויות נגד רביב מאנשי הימין?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–3. הפרקליטות אינה יכולה להתייחס לפרסומים בלתי מוסמכים בתקשורת. מכלול הנושאים הקשורים בתיקים נגד אבישי רביב עודנו נבחן בפרקליטות ובלשכת היועץ המשפטי לממשלה. מדובר בבדיקה מדוקדקת ומעמיקה, וכל הפניות שהופנו למשטרה או לפרקליטות בקשר לכך נבחנות ביסודיות.

החלטת שופט בית-משפט השלום בחדרה

חבר הכנסת י' וקנין שאל את שר המשפטים ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

השבועון "כל העיר" מגלה – רצוף בזה צילום הידיעה – ששני חשודים בגנבת רכב, ששופט שלום בירושלים הורה לשחררם בערבות, הועברו למשטרת חדרה, ושם ביקשו משופט שלום שיאריך מעצמם, והוא ניאות לכך חרף יודעו את החלטת עמיתו בירושלים.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. אם כן – האם נהגו שוטרי חדרה והשופט בחדרה לפי כללי המשפט?

3. הייבדקו פרטי מקרה זה?

4. האם הוגשו כתבי אישום נגד שני החשודים?

שר המשפטים צ' הנגבי:

1–4. השאלה שנשאלה על-ידי חבר הכנסת וקנין עוסקת בידיעה שפורסמה בעיתון ובה נכתב, כי שני חשודים בגנבת רכב, ששופט שלום בירושלים הורה לשחרר אותם בערבות, הועברו למשטרת חדרה, ושם ביקשו משופט שלום שיאריך את מעצמם, והוא ניאות לכך חרף יודעו את החלטת עמיתו בירושלים.

נשאלה השאלה על-ידי חבר הכנסת וקנין האם הפרסום הנ"ל הוא נכון, ושאלות נוספות שנגזרות מן המקרה כפי שפורסם.

מבדיקה שהתקיימה בהנהלת בתי-המשפט עולה, כי לכאורה מסרו נציגי משטרת ישראל לשופט של בית-משפט השלום בחדרה, כי עמיתו מבית-משפט השלום בירושלים האריך את מעצר החשודים ביום אחד, בעוד שלאמיתו של דבר הוא החליט לשחרר אותם בערובה. לכאורה, מדובר במעשה חמור מצד השוטרים שהיו מעורבים בעניין, ולפיכך העניין יועבר למחלקה לחקירות שוטרים.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני השר, התשובה שלך מספקת ומדברת בעד עצמה.

הגשת כתב אישום נגד מתלונן על אלימות שוטרים

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר המשפטים ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

שופט השלום יצחק שמעוני זיכה את פעיל הימין ישראל אורנג' והעיר כי כתב האישום נגדו הוגש מפני שהתלונן על אלימות שוטרים. קודם לכן, נדחו תלונותיו על-ידי המחלקה לחקירות שוטרים. רצופה בזה ידיעה בנושא.

רצוני לשאול:

1. מי החליט על הגשת כתב האישום נגד אורנג'?

2. האם ננקטו נגדו אמצעים?

3. הייבחנו מחדש תלונותיו נגד השוטרים?

4. מה הן המסקנות ממקרה זה?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השאלתא מעלה שאלות מספר שמחייבות בדיקה מעמיקה. לצערי, טרם הספקתי לקבץ את כל החומר הנוגע בדבר, ובדעתי להשלים את איסופו בקרוב על מנת לגבש את עמדתי בנדון.

תלונה על פרסום לא נכון בילקוט הפרסומים

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר המשפטים ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

העיתון "גלובס" מדווח – רצוף בזה צילום הידיעה – על פנייתו של אברהם פריד ליועץ המשפטי לממשלה לחקור אי-התאמה בין הפרסום בילקוט הפרסומים, שלפיו העביר משרד החינוך סך 5.57 מיליוני ש"ח למכללה למינהל, בעוד שבפועל היא קיבלה פי-שלושה.

רצוני לשאול:

האם נבדקו תלונותיו?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

במשרד המשפטים הושקע עמל רב במיון ובבדיקה ראשונית של תלונותיו הרבות של מר אברהם פריד – פריצי. בימים אלה מסתיימת בדיקה ראשונית זו. בימים אלה עתיד מר פריצי לקבל מענה על פניותיו.

מר פריד לא פירט בפניותיו אילו מתלונותיו הגיש במשטרה והיכן, ואם קיבל מן המשטרה מענה לפניותיו, והדבר מקשה את הבדיקה במשרד.

לגבי תלונה ספציפית זו, אין בידי המשרד כלים לאישוש הטענות או להפרכתן, באין להן תשתית עובדתית מתאימה. לכן, המקום המתאים להעלאת הטענות הוא משטרת ישראל.

חלות חוק שעות עבודה ומנוחה על הקיבוצים

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר המשפטים ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

השבועון "יום ליום" מדווח – רצוף בזה צילום הידיעה – שהקיבוצים המארגנים מכירות בשבת הודיעו, כי ימשיכו למכור בשבת חרף הודעת היועץ המשפטי לממשלה, שחוק שעות עבודה ומנוחה חל גם עליהם. חברי כנסת הצהירו שיסייעו להם.

רצוני לשאול:

האם הגיב היועץ המשפטי לממשלה על הודעתם זו?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

פרשנותו של היועץ המשפטי לממשלה, שלפיה חלים האיסורים שבחוק שעות עבודה ומנוחה גם על הקיבוצים, מושתתת על מדיניות של שוויון, ומכוונת למנוע מצב של תחרות בלתי הוגנת ותחושת קיפוח.

על השאלה האם הגיב היועץ המשפטי לממשלה על הידיעה שבעיתון "יום ליום" – התשובה שלילית.

העסקת לא-יהודים בשבת באזורים של יהודים

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר המשפטים ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

מ"הוועדה למען השבת" פנו ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה שיורה למשרד העבודה והרווחה לאכוף את החוק האוסר הפעלת והעסקת לא-יהודים באזורים של יהודים. משרד העבודה לא אוכף את החוק במקרה כזה.

רצוני לשאול:

1. מה עמדת היועץ המשפטי לממשלה בעניין האמור?

2. האם נענה לבקשת "הוועדה למען השבת" והנחה את פקחי משרד העבודה והרווחה?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בנושא זה נערך דיון מפורט בלשכת היועץ המשפטי לממשלה, והובעו בו דעות שונות. נוסף על שאלות קשות של מציאת האיזון הנכון בין אינטרסים מנוגדים, מחד גיסא, עומד הרצון למנוע אכיפת יום המנוחה היהודי על שאינם יהודים, המקיימים שבתון ביום אחר, ומאידך גיסא, הרצון למנוע יצירת תמריץ להעסקת פועלים זרים דווקא. נוסף על כך, קיים ניגוד בין האינטרס הלגיטימי של האוכלוסייה היהודית המתגוררת במקום ליום מנוחה ושלווה לבין הרצון להימנע מפגיעה בחופש העיסוק של בעל החנות המעוניין לסחור בה בשבת באמצעות פועלים, וכדומה.

מעבר לאמור עולה כמובן השאלה הפרשנית של לשון החוק, בפרט לאור הפרשנות המיוחדת הנקוטה בפלילים.

הדיון בנושא מורכב זה טרם הסתיים.

הנהל לאכיפת החוק והסדר על ישראלים ביש"ע

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר המשפטים ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

לאחרונה הונח המסמך המכונה "נוהל אכיפת החוק והסדר על ישראלים ביש"ע" במזכירות הממשלה לעיונם של השרים – על מנת שניתן יהיה לקיים דיון בנושא.

רצוני לשאול:

1. האם אכן קיים נהל מיוחד כנ"ל? אם כן – האם הוא מפלה לרעה את מתיישבי יש"ע?

2. האם הנהל הוא על דעת השר ו/או על דעת היועץ המשפטי לממשלה?

3. אם לא – מה הם הצעדים שיינקטו בנדון?

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר המשפטים ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

על-פי הנהל לאכיפת החוק על ישראלים ביש"ע: "השב"כ ישמש כגורם אחראי ראשי ומרכז של כל נושא איסוף המידע המודיעיני ועשיית שימוש בו".

רצוני לשאול:

1. כיצד מתיישב הנהל עם המלצות ועדת שמגר שעל-פיהן יטפל השב"כ בסיכול התארגנות חבלנית בלבד?

2. כיצד מתיישב הנהל עם הצעת חוק השב"כ, שעל-פיו "ייעוד השירות מתמחה בעיקרו בשמירה על ביטחון המדינה – – – מפני איומי טרור, ריגול ואיומים אחרים בדומה לאלה"?

3. כיצד מתיישב הדבר עם עקרון השוויון בפני החוק?

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר המשפטים ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

לאחרונה נחשפו נהלים מיוחדים לאכיפת החוק על מתיישבי יש"ע, שיש בהם, לטעמי, פגיעה בעקרון השוויון בפני החוק.

רצוני לשאול:

1. האם הנהלים האלה מוכרים למשרד המשפטים?

2. מה היא עמדת המשרד כלפיהם?

3. האם נשקל ביטולם לאלתר?

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר המשפטים ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

לאחרונה נחשפה עובדת קיומם של נהלים מיוחדים לאכיפת החוק על מתיישבי יש"ע, ונמסר כי הם מפלים אותם לרעה לעומת יתר אזרחי ישראל.

רצוני לשאול:

1. האם הנהלים נשמרים בסוד במשך שנים? אם כן – מדוע?

2. מדוע לא יפורסמו הנהלים לאלתר?

3. האם וכיצד יפוצו המתיישבים שהופלו לרעה?

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את שר המשפטים ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

נודע לי, כי היועץ המשפטי לממשלה הודיע, שבכוונתו להחיל שינויים משמעותיים בנוהל המיוחד לאכיפת החוק על מתיישבי יש"ע.

רצוני לשאול:

1. האם אין בהודעה זו משום הודעה שחלקים בנוהל אינם תואמים את החוק ואת עקרון השוויון בפני החוק?

2. מדוע לא יבוטל הנוהל לאלתר?

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר המשפטים ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

היועץ המשפטי לממשלה טוען, כי נוהלי אכיפת החוק כלפי מתיישבי יש"ע מבוססים על המלצות ועדת-שמגר.

רצוני לשאול:

1. כיצד מתיישב הדבר עם האמור במסקנות דוח-שמגר, כי אכיפת החוק ביש"ע צריכה להיות זהה לנהוג במדינת ישראל – עמוד 542 בדוח?

2. האם אכן נשמרו הנהלים ועובדת קיומם בסוד? אם כן – מדוע?

חבר הכנסת ג' עזרא שאל את שר המשפטים ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

לאחרונה נודע לי, כי טענות מתיישבי יש"ע, כי חלים עליהם כללי אכיפת החוק בשונה מיתר אזרחי ישראל, נכונות.

רצוני לשאול:

1. מה הם נוהלי אכיפת החוק כלפי מתיישבי יש"ע?

2. האם יש אפליה בינם לבין יתר האזרחים? אם כן – מדוע?

3. האם יש נוהלי אכיפה שונים לגבי אוכלוסיות שונות במדינה?

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את שר המשפטים ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

היועץ המשפטי לממשלה סירב לאפשר לחברי ועדת החוקה של הכנסת לעיין בנהלים המיוחדים לאכיפת החוק על מתיישבי יש"ע.

רצוני לשאול:

1. מדוע נאסר על חברי הכנסת לעיין בהם?

2. מי קבע שהם סודיים?

3. האם מקובל עליך להסתיר נהלים?

4. התסכים להעבירם לעיון כל חברי הכנסת?

תשובות שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראו, נמסרו לפרוטוקול)

לשאלתא מס' 3198, של חבר הכנסת דוד אזולאי: מדובר בנהלים ובהוראות פנימיים, המחייבים את צה"ל, המשטרה והשב"כ. הנהלים כוללים הנחיות מבצעיות לנקיטת דרכי פעולה במקרים שונים. נהלים, כללים והנחיות פנימיות של גופים שתפקידם מבצעי בדרך כלל אינם נחלת הציבור הרחב, באשר חשיפתם עלולה להקשות את ביצוע המשימות. גם משטרת ישראל מתנגדת לחשיפתם של התחומים המבצעיים. שאלת חשיפתם של נהלים תוכרע על-ידי היועץ המשפטי לממשלה לאחר בחינתם מחדש של הנהלים, המתקיימת בימים אלה.

לשאלתא מס' 2872, של חבר הכנסת עוזי לנדאו: נוהל אכיפת החוק באזורי יהודה ושומרון נועד להסדיר את תחומי הסמכויות ושיתוף הפעולה בין צה"ל למשטרה בנוגע לאכיפת החוק באזורי יהודה ושומרון. הנוהל איננו פרסונלי ואיננו מפלה לרעה את התושבים הישראליים באזורי יהודה ושומרון. הנוהל הוצא בזמנו, בשנת 1995, על-ידי היועץ המשפטי לממשלה בשיתוף ובהסכמת כל גורמי אכיפת החוק – צה"ל, משטרה ושב"כ. הנוהל עובר בימים אלה בחינה מחדש על-ידי הגופים הרלוונטיים, לפי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה.

לשאלתא מס' 3010, של חבר הכנסת ראובן ריבלין: הודעת היועץ המשפטי לממשלה על בחינת הנוהל באה הן לשם בדיקה, בחלוף כשלוש שנים מאז היכנסו לתוקף על רקע הניסיון שנצבר בפועל, בין השאר עם הקמת מחוז ש"י, והן לשם בחינת היבטים משפטיים בקשר לחקיקה שנכנסה לתוקף לאחר קביעת הנוהל, כמו חוק המעצרים החדש והתאמת הנוהל להוראות שבו. כן יישקלו פניות שונות שהגיעו במהלך הטיפול בנושא. כללית, הנוהל אינו נוגד את עקרון השוויון בפני החוק, אלא אומץ כדי לתמוך בעיקרון זה, ולקדם את אכיפת החוק באזורי יהודה ושומרון, וזאת בעקבות דוח ועדת-שמגר לעניין מערת-המכפלה.

לשאלתא מס' 3068, של חבר הכנסת גדעון עזרא: כאמור, נוהל אכיפת החוק אינו פרסונלי. תושבי אזורי יהודה ושומרון כפופים לאותה מערכת חוקים שאליה כפופים שאר אזרחי ישראל. קיומו של הנוהל אינו פוגע בעקרון השוויון בפני החוק, החל גם על התושבים הישראליים באזורי יהודה ושומרון.

לשאלתא מס' 3067, של חבר הכנסת שאקי:

1. בדוח ועדת-שמגר אכן נקבע, כי אכיפת החוק באזורי יהודה ושומרון צריכה להיות זהה לזו הנוהגת בישראל. דא עקא שנמצא על-ידי ועדת-שמגר שבשטחי יהודה ושומרון שרר מצב של תת-אכיפה, ולפיכך נוסחו הנהלים.

2. מדובר בנהלים ובהוראות פנימיים, המחייבים את צה"ל, המשטרה והשב"כ. הנהלים כוללים הנחיות מבצעיות לנקיטת דרכי פעולה במקרים שונים. נהלים, כללים והנחיות פנימיות של גופים

שתפקידם מבצעי בדרך כלל אינם נחלת הציבור הרחב, באשר חשיפתם עלולה להקשות את ביצוע המשימות. גם משטרת ישראל מתנגדת לחשיפתם של התחומים המבצעיים. שאלת חשיפתם של נהלים תוכרע על-ידי היועץ המשפטי לממשלה לאחר בחינתם מחדש של הנהלים, המתקיימת בימים אלה.

לשאלתא מס' 2958, של חבר הכנסת רחבעם זאבי: התשובה על שאלות אלה ניתנה כבר לעיל.

לשאלתא מס' 2957, של חבר הכנסת מיכאל קליינר: השאלה מכוונת לאחת מהוראות הנוהל. מאחר שהנוהל מצוי בבחינה מחדש, בשלב זה לא אוכל להתייחס פרטנית להוראותיו הנוכחיות.

לשאלתא מס' 2959, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג: 1–2. השבנו לעיל; 3. המתיישבים לא הופלו לרעה ואינם מופלים כיום. שאלת הפיצוי אינה רלוונטית.

תוקף תעודות הביטוח הפלסטיניות לכלי רכב בתחומי ישראל

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר המשפטים ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

בית-משפט בירושלים נתן החלטה תקדימית, שלפיה תעודות ביטוח שמוציאות חברות הביטוח הפלסטיניות אינן תקפות בתחומי "הקו הירוק". יש לציין, כי אלפי מכוניות מהשטחים נוסעות בכבישי הארץ, כאמור, ללא ביטוח.

רצוני לשאול:

1. כיצד ניתן בכל זאת להגן על הנהג הישראלי?

2. האם יתקן משרדך בעתיד את החוק?

3. מה היא עמדת משרדך בנדון?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–3. בתאריך 14 ביולי 1998 התקבלה בקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק של חבר הכנסת צבי הנדל בעניין חוק ביטוח רכב ופיצוי נפגעי תאונות דרכים (מבטחים משטחי האחריות האזרחית הפלסטינית) (תיקוני חקיקה), התשנ"ח–1998. הממשלה תמכה בהצעת החוק של חבר הכנסת

הנדל, ושולבה בה הצעת החוק של הממשלה, כפי שפורסמה בשעתו. הצעה זו באה לענות על נושא שאילתא זו.

לפי החוק שהתקבל, במקרה שפוליסת ביטוח מתחומי הרשות הפלסטינית אינה תקפה בישראל, הקרן הפלסטינית – שלפי הסכם הביניים היא המקבילה לקרן הישראלית לפיצוי תאונות דרכים "קרנית" – תהיה צד לתביעה.

חוק זה קובע, כי אם הקרן הפלסטינית לא תשלם לנפגע את הפיצויים, "קרנית" תפצה את הנפגע והמדינה תשפה אותה בשל התשלומים ששילמה, וסכום זה רשאת המדינה לקזז מן הסכומים שמועברים לרשות הפלסטינית לפי ההסכמים.

לפיכך כתוב שאין צורך עתה בחקיקה נוספת שתענה על הבעיה שביסוד שאילתא זו.

תלונה בגין מסירת הודעות כוזבות לבית-המשפט

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר המשפטים ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

ב-14 באוקטובר 1993 הוגשה תלונה במשטרה נגד עורך-דין בחשד להפרת אמונים ולמסירת הודעות כוזבות לבית-המשפט. בתשובה על שאילתא מס' 2727 השיב השר לביטחון פנים, כי "ב-16 במאי 1996 הועבר התיק לפרקליטות מחוז תל-אביב לעיון ולהחלטה, והוא טרם חזר ליחידה לחקירות הונאה".

רצוני לשאול:

1. מדוע אין החלטה של הפרקליטות זמן כה רב?

2. האם ההחלטה תתקבל לאחר החלת ההתיישנות?

שר המשפטים צ' הנגבי:

1-2. אדוני היושב-ראש, אני אזכיר את השאילתא: באוקטובר 1993 הוגשה תלונה במשטרה נגד עורך-דין בחשד להפרת אמונים ולמסירת הודעות כוזבות לבית-המשפט. בתשובה על השאילתא השיב השר לביטחון פנים, כי ב-16 במאי 1996 הועבר התיק לפרקליטות מחוז תל-אביב לעיון ולהחלטה והוא טרם חזר ליחידה לחקירות הונאה – ושואל חבר הכנסת גפני שאלות מספר בסוגיה הזאת.

נסים דהו (ש"ס):

שאלה אחת.

יצחק וקנין (ש"ס):

זו השאילתא הבאה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

שתיים. אתה קפצת שאילתא.

מבדיקה שנערכה היום במזכירות הפלילית של פרקליטות מחוז תל-אביב עולה, כי התיק נגד העורך-דין, ששמו שונה מן השם שהופיע בשאילתא – אני לא רוצה להזכיר פה שמות, כפי שאנחנו נוהגים בדרך כלל – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אתה יכול להגיד את שם המושב ולמי הוא שייך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

התיק הזה נגזז מחוסר אשמה באוקטובר 1996 והועבר בחזרה למשטרת מרחב הירקון; מס' התיק 2410914. כלומר, התשובה שאתה קיבלת מהשר לביטחון פנים איננה התשובה כנראה. מתי הוא ענה לך? אני מתאר לעצמי שהוא ענה לך – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אני אומר – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

כן. אם הוא ענה לך לאחר אוקטובר 1996, וכך אני מעריך שקרה, אזי יש לו מידע שכנראה דורש שיפוף.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני תמה עד מאוד, אם לומר את זה בלשון המעטה. התלונה הוגשה על רקע של אפליה. לא חשוב – אתה יודע מה? אני לא רוצה להיכנס לעניין, מפני שחשוב הנושא המשפטי או החקירה בעניין. ארבעה ימים לפני התשובה על השאילתא שלי לשר לביטחון פנים, כאשר התלונה הוגשה באוקטובר 1993, וכך אתה גם מסרת היום – ארבעה ימים לאחר שאני הגשתי את השאילתא, ארבעה ימים קודם הודיע השר לביטחון פנים שב-16 במאי המשטרה העבירה את זה לפרקליטות מחוז תל-אביב; 16 במאי. והוא אמר לי בתשובה על השאילתא: עדיין לא חזרה תשובה מפרקליטות מחוז תל-אביב, והוא לא יודע למה. הוא גם יעץ לי – זה מופיע בפרוטוקול – לפנות אליך, אדוני שר המשפטים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני ראיתי את הפרוטוקול. הוא גם אמר שהוא יפנה אלי בעצמו.

משה גפני (יהדות התורה):

לא. הוא אמר לי לפנות בשאילתא, וכך עשיתי. עכשיו, כל העניין מריח לא טוב, כיוון שמדובר בדבר חמור. לפי הבנתי את המקרה הזה, שרוצים לסלק משפחה ממושב ויש תלונה על הפרת אמונים מצד עורך-דין וכו' – ובאמת לא חשוב שמו, אני לא רוצה להזכיר את זה – אבל אתה מייצג עכשיו גם את הממשלה בעניין. לא יכול להיות ששר אחד יאמר לי שפרקליטות מחוז תל-אביב לא החזירה תשובה. המשטרה העבירה את החומר ארבעה ימים קודם לתשובה על השאילתא שלי. אני רציתי להיות זריז בשאילתות האלה, כדי למצות את הדין, כדי למצות את האמת, וכאן מתברר שיש סתירה בין דברי שני משרדים כל כך חשובים. חזקה עלי מה שאתה אומר, שהתיק נגנז, ואני מציע ומבקש, אדוני השר, לעשות בדיקה יותר יסודית, האם העסק הזה מריח לא טוב, או שמא באמת יש פה איזו טעות טכנית, שאני לא כל כך מאמין בה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

בענייני ריח אני לא יכול לתת לאדוני תשובה, אבל אני יכול רק לומר, שכבר לפני כמעט שנתיים, באוקטובר 1996, נגנז התיק מחוסר אשמה והועבר בחזרה למשטרת מרחב הירקון. ייתכן שהטעות שנפלה מלפני השר לביטחון פנים נובעת מן השם השונה שהופיע בפניו, כי הוא מתייחס בתשובתו לשם מסוים של עורך-דין, כשהשם הפרטי הוא באמת אותו שם, אבל שם המשפחה שונה. יכול להיות שזו הסיבה לכך שנפלה שם טעות. בכל מקרה, אני מציע שלאחר שאסיים אני אראה לך את המסמכים – – –

משה גפני (יהדות התורה):

לא. בשאלתא המקורית שהועברה אליו לא מופיע – מופיע תאריך מדויק של התלונה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

נכון, אבל בפרוטוקול הישיבה מיום 20 במאי 1998 הוא מתייחס לעורך-דין אחר מזה שאתה שאלת עליו בשאלתא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שר המשפטים צ' הנגבי:

אולי נשוחח על כך לאחר הישיבה.

גניזת תיק בדבר חשד בהונאת קיבוץ את הרשויות

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר המשפטים ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

בביטאון לשכת רואי-החשבון פורסם על "חקירת קיבוץ על-ידי המשטרה בחשד להונאת הרשויות כדי לזכות בהטבות על-פי חוק לעידוד השקעות הון. במהלך החקירה הסתבר, כי הקיבוץ שנחקר אינו היחיד שנקט שיטה זו". בתשובה על שאלתא מס' 2729 השיב השר לביטחון פנים, כי "התיק נגנז על-ידי פרקליטת המדינה".

רצוני לשאול:

האם דין שווה לכולם?

שר המשפטים צ' הנגבי:

זו באמת דוגמה נוספת של שאילתא מסוג השאילתות שמן הראוי היה להשקיע קצת יותר מאמץ בתחקיר קודם על-ידי אחד העוזרים הפרלמנטריים, כדי לסייע לממשלה – – –

שבח וייס (העבודה):

בדרך כלל המאמץ הוא בתשובות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

כן, אני אולי אסביר את עצמי.

כתב חבר הכנסת גפני, כי בביטאון לשכת רואי-חשבון פורסם על חקירת קיבוץ על-ידי המשטרה בחשד להונאת הרשויות כדי לזכות בהטבות על-פי חוק לעידוד השקעות הון. במהלך החקירה הסתבר כי הקיבוץ שנחקר אינו היחיד שנקט שיטה זו. שאלת חבר הכנסת היתה, האם דין שווה לכולם. שאלה ראויה, בוודאי שווה תשובה, אבל קשה וגם בלתי אפשרי מבחינתנו למצוא למה כיוון המשורר בשאלתו ועל איזה קיבוץ מדובר.

משה גפני (יהדות התורה):

צירפתי את העיתון, והוא אמר שהתיק נגזז – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

זה בדיוק כל מה שידוע לנו, שעונה השר לביטחון פנים שהתיק נגזז. אין אתה מציין את הקיבוץ, אני מתאר לעצמי שגם לא ידעת, אחרת היית מציין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אולי נשלח משהו לשאול אם השר דובר אמת.

שר המשפטים צ' הנגבי:

גם המאמר בביטאון לשכת רואי-החשבון לא מציין שום פרט מזהה. המאמר הוא מלפני חמש שנים, ושם אין כל פרט מזהה לגבי הקיבוץ שבו מדובר.

נסים דהו (ש"ס):

כבר יש התיישנות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אבל, בכל מקרה, אני חושב שאני חייב שאלה נוספת – – –

היו"ר א' אושעיה:

לחבר הכנסת גפני.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לא. אבל לפני כן אני לא פטור מלתת מענה על השאלה שלך, כי השאלה שלך בוודאי חרגה מגבולות הקיבוץ הזה. על השאלה האם יש דין שווה לכולם הייתי רוצה להשיב, שהפרקליטות בודקת כל תיק על-פי נסיבות העניין, מתוך שיקולים ענייניים בלבד, כאשר שוויון הכול בפני החוק הוא נר לרגליה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה, אדוני. חבר הכנסת גפני – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל אדם לגופו.

היו"ר א' אושעיה:

– – אתה ביקשת לשאול שאלה נוספת? בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

קודם כול, אדוני השר – דרך אגב, היית גם חבר כנסת ואתה מכיר היטב את מוסד השאילתות. אני מוכן להתחלף אתך בתפקיד, אתה תהיה חבר כנסת, אני שר המשפטים, ואני אעשה את העבודה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אם אדוני ילמד משפטים, אני מוכן תוך שבע שנים להתחלף.

משה גפני (יהדות התורה):

מה אתה רוצה להגיד – טוב, לא חשוב, בסדר. אמרתי את זה בהומור, אני מכבד אותך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני מוכן להיות מוסמך לרבנות ואתה תהיה שר המשפטים.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, דרך אגב, למה שר הבריאות לא צריך להיות רופא ושר המשפטים צריך להיות משפטן?

משה גפני (יהדות התורה):

הוא לא צריך.

יצחק כהן (ש"ס):

שר הבריאות כדאי שיהיה חולה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני יכול להתייחס רק לשר הבריאות הקודם.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. שיהיו בריאים גם שרי הבריאות הנוכחיים וגם אלה שהיו בעבר. בבקשה, חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני שר המשפטים, עכשיו בכל הרצינות, מדובר על עיתון מעכשיו, עיתון מכובד של לשכת רואי-החשבון, ואני פניתי בשאלתא. יש שם מאמר גדול, וצירפתי את המאמר מעכשיו, ולא מלפני חמש שנים. שם נאמר, שהיתה שיטה בקיבוצים להונות את רשויות המס. פניתי בשאלה לשר לביטחון פנים ושאלתי אותו למה לא מוצתה החקירה. אמרתי לו בשאלה נוספת לאחר השאלתא: נתאר לעצמנו שהיה בלשכת רואי-החשבון מאמר כל כך ארוך ורציני, בעיתון מכובד, על ישיבה – יש שיטה בישיבות להונות את רשויות המס; שיטה בישיבות. מהדורת "מבט" היתה נפתחת בכך, זאת היתה הכותרת הראשית. כל מהדורות החדשות היו מדברות על זה שבישיבות יש שיטה להונות את רשויות המס. שאלתי את השר לביטחון פנים, האם יש דין שווה לכולם, והאם לקיבוצים אין אותו דין.

השיב לי השר לביטחון פנים, המוכר מהשאלתא הקודמת, ואמר, שהתיק נגזר על-ידי פרקליטות המדינה, ושאלתי היא אם יש דין שווה לכולם. לא ססמאות, ולא דין שווה לכולם כדי לומר את זה כלפי כל הציבור. תענה לי, אדוני שר המשפטים, האם במקרה הזה קיבוץ וישיבה שווים? אם היתה שיטה בקיבוצים להונות את רשויות המס, והחוק שונה, דרך אגב, ולכן אמרו שהתיק נגזר – אם ישיבות היו עושות דבר כזה, האם גם אז הייתם נוהגים בצורה הזאת?

אני אומר לך גם, למשל, לגבי ערוץ-7. רוצים לשנות את החוק. האם אלה שנחקרו במשטרה לא יועמדו לדין? תאמר, האם דין שווה לכולם? זה עיתון מעכשיו, ולא מלפני חמש שנים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה, חבר הכנסת גפני. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

ראשית, אני השבתי על השאלה העקרונית שלך ואמרתי שהדין שווה לכולם. חזקה על פרקליטות המדינה שסגרה את התיק הזה, שהיא סגרה אותו, מנימוקים ענייניים. אנחנו לא יושבים כאן בכנסת כערכאת ערעור על החלטות של פרקליטות המדינה.

משה גפני (יהדות התורה):

מותר לי כחבר כנסת לדעת מה היו הנימוקים של הפרקליטות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

מותר לך.

משה גפני (יהדות התורה):

יצחק כהן (ש"ס):

כי זה קיבוצים.

משה גפני (יהדות התורה):

שר המשפטים צ' הנגבי:

אתה יכול לומר לי בבקשה באיזה קיבוץ מדובר?

משה גפני (יהדות התורה):

אני אתן לך את העיתון.

שר המשפטים צ' הנגבי:

יש לי פה, אני כבר אמרתי לך שקראתי את הכתבה הזאת, היא מצויה גם לנגד עיני. העיתון הוא באמת מספטמבר 1997, אבל לא כתובה שם מלה על איזה קיבוץ מדובר. מדובר בכתבה עקרונית על שיטה כלשהי.

יצחק כהן (ש"ס):

שהמשטרה תחקור.

משה גפני (יהדות התורה):

— — — מה, אתה והשר לביטחון פנים לא מדברים? — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת גפני, חבר הכנסת גפני. אדוני השר, אני מסב את תשומת לבם של חברי הכנסת לכך שזאת לא שעת השאלה, זאת היתה שאילתא. כן, אדוני השר, אנחנו ממשיכים הלאה.

שומות קרקע של השמאי הממשלתי

חבר הכנסת ר' ברונפמן שאל את שר המשפטים ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

בשנתיים האחרונות ירדו מחירי הקרקעות בשוק החופשי.

רצוני לשאול:

1. האם השמאי הממשלתי הוריד את שומות הקרקע בעקבות צניחת המחירים? אם כן – בכמה, ואם לא – מדוע?

2. איך ניתן להסביר, שבמכרזי קרקע רבים הערכת השמאי גבוהה בהרבה ממחיר המקסימום של הקבלנים, דבר הגורם לביטול מכרזים ולהקטנת היצע הדירות?

3. מי מפקח על שומת השמאי?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בעת ביצוע השומה בודק השמאי עורך השומה את שוק הנדל"ן במועד הקובע ומבסס את שומתו, בין היתר, על עסקאות השוואה, תוך כדי התיאום הנדרש, על מיקום הקרקע, שטחה ואפשרויות הניצול בה. אכן מחירי הנדל"ן פחתו בעת האחרונה בשיעורים משתנים ממקום למקום ומסוג נכס למשנהו, ובמקרים מסוימים מדובר בהפחתה של עשרות אחוזים. יש להדגיש, כי באזורים שבהם מינהל מקרקעי ישראל הינו המשווק העיקרי של קרקעות יש לשיטת שיווק הקרקע השפעה מכרעת על מחירי הנדל"ן.

2. מדיניות שיווק קרקע מדינה בדרך של מכרז פומבי על-ידי מינהל מקרקעי ישראל מאפשרת כיום רכישת הקרקע במחיר המהווה 50% מהערכת השמאי; במכרז חוזר, כל הצעה זוכה, כמו מכירת סוף העונה.

שומת השמאי הממשלתי לשווי קרקע המיועדת למכרזים נקבעת בהתחשב במצב השורר בשוק המקרקעין בתקופה הקובעת, בהתחשב בעסקאות מקרקעין שנעשו באזור ובתקופה המתאימה, תוך בדיקת הצעות שנתקבלו במכרזים.

השמאי הממשלתי מעריך שווי שוק של קרקע, להבדיל מהמחיר המוצע, המושפע מאוד ממדיניות השיווק (בפסק-דין ה"פ 600/97 הסביר כבוד השופט מ' גל את ההבדל בין המושגים שווי ומחיר).

בתנאים של קיפאון בשוק המקרקעין ומיעוט הפעילות בו, פרסום מכרזים פומביים לשיווק קרקע מגדיל את ההיצע, ומטבע הדברים יציע יזם מחיר נמוך בשיעור ניכר מהשווי, או יציע "מחיר מציאה".

מצב של שפל בשוק מקרקעין והגדלת ההיצע בו יוצרים עיוותים בקביעת השווי וכמובן מביאים לביטול מכרזים מחוסר הצעות.

3. השמאי הממשלתי הינו גוף מקצועי המבצע שומות מקרקעין ללא תלות בגורם המשווק. השמאי הממשלתי, ככל גוף ממשלתי אחר, מבוקר על-ידי משרד מבקר המדינה מעת לעת. בנוסף, קיימים באגף השמאי הממשלתי נוהלי ביקורת לבדיקת שומות.

החלטה שלא להעמיד לדין את מר עוזי כהן

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר המשפטים ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

ב-28 ביוני 1997 הגשתי, דרך עורך-הדין סולטני, תלונה למשטרה על הסתה לגזענות, בעקבות התבטאות סגן ראש עיריית רעננה, עוזי כהן: "מבחינה היגיינית יש בעיה עם הערבים. הם מלוכלכים. איזה ריח, אללה יסתור". התיק נגנז.

רצוני לשאול:

1. מדוע נסגר התיק?

2. האם תשקלו שינוי החלטתכם?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בשעתו הורו היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטת המדינה על פתיחה בחקירת משטרה נגד מר עוזי כהן, סגן ראש עיריית רעננה, בחשד לביצוע עבירה על הסתה לגזענות לפי סעיף 144ב(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

במסגרת חקירת המשטרה הוזמן מר כהן לחקירה בתחנת משטרת כפר-סבא. בחקירתו טען מר כהן, לא התכוון כלל להסית לגזענות, וכי אחרי שפורסמו הדברים הוא התנצל בפומבי על דבריו. בין היתר פורסמה התנצלות של מר כהן באותו עיתון, "על השרון", ובה ביקש להביע צער והתנצלות על הדברים שנאמרו, לדבריו, "בהיסח דעת ובשוגג".

כמו-כן יזם מר כהן פגישה עם ארבעה סגני ראשי רשויות ערביות, ובמהלכה הביע הוא צער על דבריו והדגיש כי לא היתה בלבו כוונה לפגוע.

לאחר שקילת כלל נסיבות העניין, ותוך מתן משקל להתנצלות הפומבית, שיש בה מסר ציבורי וחינוכי, החליט היועץ המשפטי לממשלה, על-פי המלצת הפרקליטות, לגנוז את התיק ללא העמדה לדין. עם זאת, הוזהר מר כהן, במבט צופה פני עתיד, כי חזרה על התבטאויות פוגעניות כגון זו או דומות לה עלולה להביא להחלטה שונה.

תשובה ברוח זו ניתנה לבא-כוח של חבר הכנסת בשארה ביום 25 במאי 1998.

2. מכתבו של חבר הכנסת עזמי בשארה מיום 22 ביוני 1998 התקבל בלשכת היועץ המשפטי לממשלה. בעקבות מכתבו של חבר הכנסת בשארה נאות היועץ המשפטי לממשלה לעיין מחדש בהחלטה, והעניין מצוי בטיפול משרדנו. לכשיסתיים הטיפול בו, תימסר הודעה לחבר הכנסת בשארה, כמקובל.

עומס בבתי-המשפט

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר המשפטים ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

בעקבות פרסום הדוח של בתי-המשפט בישראל בדבר תביעות שנמשכות שנים ללא הכרעה, רצוני לשאול:

1. האם קיימת תוכנית של משרדך שמטרתה התמודדות עם בעיית העומס, ומה היא?

2. האם נשקלים הצעדים האלה: הוספת שופטים, הוצאת סכסוכים לגישור מחוץ לכותלי בית-המשפט או הטלת ברירת קנס על עבירות פליליות מסוימות?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. קיימת תוכנית ברורה ומקיפה הכוללת התארגנות מחדש של בתי-המשפט בישראל במתכונת של "חדרי מיון" משפטיים, אשר ימיינו את התיקים הנכנסים באמצעות משפטים, עובדי מזכירות ותוכנת מחשב שפותחה לצורך כך.

במיון זה יטופלו התיקים הפשוטים והקלים, שמספרם גדול ביותר, כ-70%, במסגרת "חדר מיון" בלי להיזקק להליכים השגרתיים והממושכים, חלק אחר יופנה לפישור ולגישור חיצוני, וחלק יופנה לשופטים מתמחים בתחומים שונים.

התארגנות כזו כבר בוצעה בבית-משפט השלום בתל-אביב ובבית-משפט השלום בנצרת, והתוצאות הסטטיסטיות טובות ביותר: כ-88% מן התיקים מסתיימים בהסדרים בתוך זמן קצר ביותר, עד שישה חודשים.

מובן כי ההתארגנות דורשת מערכות מחשוב מתקדמות, ואנו שוקדים על פיתוחן.

הוספו למערכת במסגרת ההתארגנות מחדש, המבוססת, בין השאר, על המלצות ועדת-אור, כ-30 שופטי שלום חדשים וכן שופטי משפחה.

כאמור, מוצאים עתה במסגרת "חדר המיון" המשפטי סכסוכים רבים לפישור ולגישור. אך בנושא זה עדיין יש מקום לפעולה רבה של הכשרת מגשרים חיצוניים, מימון הגישור החיצוני והחדרת הנושא למודעות הציבור.

הנושא של הטלת ברירות קנס על עבירות פליליות מצוי בדיון מתקדם. עם זאת, יש להיזהר מפיהות במעמד המשפט הפלילי עקב העברת עניינים חשובים וחמורים מדי לברירות קנס או לברירות משפט.

העסקת עובדים בדואים במשמר בתי-המשפט

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר המשפטים ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

לאחרונה הופנו אלי טענות בדבר קיומה של אפליה במשמר בתי-המשפט בנוגע להעסקת עובדים בדואים.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספרם של כלל העובדים המועסקים כיום במשמר בתי-המשפט?

2. מה הוא מספר העובדים הבדואים המועסקים כיום במשמר בתי-המשפט?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במשמר בתי-המשפט מועסקים 560 מאבטחים. הקריטריונים לקבלה: יוצא יחידה קרבית בצה"ל בתפקיד פיקודי; מעבר מבחן פסיכומטרי; מעבר קורס בסיסי במשך שבוע ימים. כל אזרח ישראלי העונה על הקריטריונים יתקבל למשמר בתי-המשפט.

2. במשמר משרתים בדואי אחד וחמישה דרוזים.

דברי נציג מרצ בישיבת מועצת קריית-טבעון

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר המשפטים ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

במענה על שאלתא השיבני שר הפנים, כי התבטאותו של נציג מרצ במועצת קריית-טבעון כלפי עמיתו למועצה, בנוסח: "נאצי, פאשיסט, מטומטם, חבל שלא נשאתם במרוקו" – היא עניין ליועץ המשפטי לממשלה; אף הוסיף שיפנה אליו. רצ"ב הפרטיכל.

רצוני לשאול:

1. האם בדק היועץ המשפטי מקרה זה?

2. אם לא – היואיל לבדוק?

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת יצחק כהן שואל את השאלה הבאה.

נסים דהן (ש"ס):

שופט עליון ספרדי.

שר המשפטים צ' הנגבי:

במענה על השאילתא – זה באמת יצא ביום אקטואלי. אני אבקש מחבר הכנסת רובי ריבלין להקשיב לשאילתא אף שהוא לא מרוקאי.

שר הפנים השיב ליצחק כהן, כי התבטאותו של נציג מרצ במועצת קריית-טבעון –

יצחק כהן (ש"ס):

נציג של מי?

שר המשפטים צ' הנגבי:

מרצ – מ"ם, רי"ש, צד"י.

יצחק כהן (ש"ס):

מרצ.

שר המשפטים צ' הנגבי:

– – כלפי עמיתו למועצה בנוסח: "נאצי, פאשיסט, מטומטם, חבל שלא נשארתי – – –

נסים דהן (ש"ס):

זה לא נורא. השורה האחרונה היא הקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

— — — חבל שלא נשאתם במרוקו", היא עניין ליועץ המשפטי לממשלה. השאלה היא האם בדק היועץ המשפטי את המקרה הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היתה תלונה?

היו"ר א' אושעיה:

לא חייבים להגיש תלונה. יש חקירות יזומות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

בבירור שנערך בלשכת היועץ המשפטי לממשלה הסתבר, כי נושא זה טרם הובא בפניו. בהתאם לחוק העונשין רשאי כל אזרח הנחשף לגילוי גזענות, השפלה, ביזוי וכדומה להגיש תלונה במשטרת ישראל. אם תחליט משטרת ישראל להגיש כתב אישום בסעיף של מעשה גזענות, יובא כתב האישום לאישור היועץ המשפטי לממשלה, וזאת על-פי סעיף 144 לחוק העונשין.

אם יש לאדוני קשר לאדם שנפגע כתוצאה מהביטויים החמורים האלה, אנא הבא לידיעתנו, כי האירוע הזה עדיין לא עבר את סף ההתיישנות, ככל הידוע לי. מדובר בישיבה שהתקיימה באוקטובר 1997.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת יצחק כהן, שאלה נוספת; בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

תשובה מצוינת. השאלה היא, אדוני, אם אפשר לכרוך באותה בדיקה של היועץ המשפטי גם את דבריו של חבר הכנסת אורי אור ולהסיק אותן מסקנות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני חושב, שאם תוגש תלונה בהקשר זה, אז תישקל בוודאי סוגיית החסינות על-ידי היועץ המשפטי לממשלה.

פתיחת בתי-המשפט ביום השני של ראש השנה

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר המשפטים ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

השבועון "בקהילה" מדווח – רצ"ב צילום הידיעה – על הרצאתו של היועץ המשפטי לממשלה, שבה אמר גם כי אם יחול ראש השנה סמוך לשבת ייפתחו בתי-המשפט ביום השני של ראש השנה כדי לשפוט עצירים. ההחלטה, לדבריו, נתקבלה לאחר התייעצות עם "רבנים ודיינים".

רצוני לשאול:

1. האומנם כך אמר?

2. האומנם התקבלה החלטה כזו?

3. מי הם אותם "רבנים ודיינים" שהסכימו לרעיון?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–3. על-פי סעיף 29(ה)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) התשנ"ו–1996, במקרים שבהם חל ראש השנה בסמוך לשבת, אזי מי שנעצר ולא ניתן היה להביאו בפני בית-המשפט עד סמוך לפני כניסת השבת או החג יובא בפני שופט להארכת מעצרו לא יאוחר מ-32 שעות מעת מעצרו. על-פי סעיף זה מחויבים בתי-המשפט לדון בעניין במהלך היום השני של ראש השנה.

להשלמת התמונה יצוין, כי סעיף 29(ה)(3) קובע, כי אם ביקש העצור שלא להיות מובא בפני שופט במהלך השבת או החג, אזי הוא יובא בפני שופט בסמוך לאחר צאת השבת או החג.

סעיף 29 נוסח לאחר שהתקיים בלשכת היועץ המשפטי לממשלה דיון שבו השתתפו, בין היתר, חבר הכנסת שאול יהלום – יושב-ראש ועדת החוקה דאז – והרב ש' דיכובסקי.

משך ההתדיינויות בבתי-המשפט

חבר הכנסת י' שטרן שאל את שר המשפטים ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מ-3 ביוני 1998 פורסמה כתבה על הסחבת בבתי-המשפט. מצב זה גורם סבל רב של האזרחים.

רצוני לשאול:

1. האם משרד המשפטים מודע למצב זה?

2. אילו צעדים ינקוט משרדך כדי להקל על האזרחים והשופטים הסובלים מעומס זה?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין סחבת בבתי-המשפט. עם זאת, קיימים מקרים שבהם ההליך המשפטי נתקל בקשיים הנובעים מסיבות שונות, כמו אינטרסים של הצדדים עצמם, אי-איתור בעלי דין עוד.

באחרונה נוקטים צעדי ייעול בהיקף גדול לייעול המערכת. אזכיר כדוגמה את המחלקה ליישוב סכסוכים שהוקמה בבית-משפט השלום בתל-אביב, אשר הביאה להחשת ההליך השיפוטי ולייעולו לאין שיעור, את מחשוב המערכת, וכן מינוי שופטים חדשים.

בקרוב, עם יישום דוח ועדת-אור, תעבור מערכת המשפט שינויים ארגוניים משמעותיים, אשר יביאו לשיפור של ממש ביעילותה.

הגשת כתב האישום בתיק הציבורי נגד חבר הכנסת דרעי

חבר הכנסת נ' דהן שאל את שר המשפטים ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

בעקבות הגשת כתב האישום בתיק הציבורי נגד חבר הכנסת אריה דרעי פורסמו כמה מאמרים המביעים ספק בשיקול הדעת של מגישיו. חברי כנסת רבים תהו על תום-הלב של היועץ המשפטי הקודם שהחליט על כך, מול תלונות דומות שנגנזו.

רצוני לשאול:

האם מודע משרדך לביקורת?

שר המשפטים צ' הנגבי:

התשובה היא: כן.

היו"ר א' אושעיה:

האם יש שאלה נוספת לחבר הכנסת דהן?

נסים דהן (ש"ס):

יש לי ספר בבית, אדוני השר, שקוראים לו: שאלות ותשובות במהירות הבזק. אני חושב שאת השאלה הזו ואת התשובה של אדוני השר אני אכניס לספר הזה שלי, זה יתפוס שם מקום ראשון, בוודאי תקבל גם תואר בספר השיאים של גינס.

כן, לעצם העניין, בדיחות בצד. אדוני השר, האם הוא מודע מה המשרד חושב לעשות עם המודעות הזאת, או שהוא לקח את המכתב, כתב עליו למעלה "לידיעה" וגנז אותו באחת המגירות וזהו, בזה נגמרה המודעות? אני חושב שמי שמודע גם צריך להשתמש במודעות שהוא הגיע אליה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה. העובדה שהמשרד מודע לביקורת איננה רלוונטית לעובדה שאנחנו שוללים מכול וכול את הביקורת הזאת ואיננו מעלים סימני שאלה לגבי תום-הלב של היועץ המשפטי לממשלה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, אדוני השר.

הארכת תקופת ההתמחות בעריכת-דין

חבר הכנסת ש' בן-צור שאל את שר המשפטים ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

על-פי מידע שהגיע לידי, אמורה לעלות הצעת חוק לשכת עורכי-הדין – ההתמחות, בדרישה להאריך את תקופת ההתמחות משנה לשנתיים.

רצוני לשאול:

1. האם החלתו המיידית של החוק עלולה לפגוע בסטודנטים הלומדים כיום, ובמיוחד מבחינה כלכלית?

2. האם יתמוך משרדך בחוק הנ"ל?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הצעת חוק כזו טרם הונחה על שולחן הכנסת, ולפיכך קשה להתייחס למאפייניה. עם זאת, הצעות חוק מעין אלו ראוי שיכללו הוראות מעבר, כדי לאפשר הסתגלות של המתמחים ושל המאמנים לתחולתן. מטבע הדברים יש מקום להבחין בעניין זה גם בין סטודנטים בשנתם הראשונה לאלו בשנתם הרביעית.

ברור כי הארכת ההתמחות ככלל תפגע כלכלית בכל סטודנט, וגם במי שמתעתד ללמוד משפטים, כשם שעצם קיום מוסד ההתמחות גורם לפגיעה כזו. יש, כמובן, לאזן בין הפגיעה בפרט לבין התועלת הכללית לציבור.

2. אם וכאשר תונח הצעת חוק כזו, יגבש משרד המשפטים את עמדתו בשים לב למאפייני ההצעה, בהתחשב בקווים שהותוו לעיל, ומתוך הכרה בצורך להעלות את איכות עורכי-הדין המסיימים את התמחותם.

העומס בבתי-המשפט המחוזיים

חבר הכנסת ר' חג'-יחיא שאל את שר המשפטים ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

על-פי דוח בתי-המשפט שהתפרסם ב"ידיעות אחרונות", כ-60,000 תיקים ממתינים לסיום דיון בבתי-המשפט המחוזיים.

רצוני לשאול:

1. כיצד יתמודד משרדך עם הבעיה?

2. אילו הליכים ננקטים כלפי חשודים בעבירות חמורות, כגון רצח ואונס, אשר עלולים להוות סכנה לשלום הציבור והדיון בעניינם מתעכב בגלל העומס במערכת?

3. האם מוצעת רפורמה בבתי-המשפט?

שר המשפטים צ' הנגבי:

ראשית, אני מברך את חבר הכנסת חג'י-יחיא. לא היתה לי עוד אפשרות להשיב לו על שאילתות ועל הצעות חוק, מאז הוא נכנס לכנסת, וזו הזדמנות טובה.

1-3. השאלה היא שאלה העוסקת בתחום הידוע לכולם זה חודשים מספר: העומס הכבד על בתי-המשפט וכיצד משרדי מתמודד עם הבעיה ואם מוצעת רפורמה בבתי-המשפט. אשיב כדלקמן: רמת השירות השיפוטי שהמדינה מקיימת הינה פועל יוצא מהמשאבים המושקעים במערכת בתי-המשפט.

זירוז הדיונים וסיום מהיר יותר של משפטים אפשריים על-ידי תוספת שופטים והתשתיות הפיזיות והאנושיות הנדרשים לכך, וכן על-ידי אימוץ גישה ושיטות חדשניות יותר בארגון המשפטים בבתי-המשפט ובניהולם.

ועדה בראשותו של כבוד שופט בית-המשפט העליון, השופט תיאודור אור, הציעה שינויים בחלוקת סמכויות בערכאות השונות במערכת השיפוט, וכן צעדים לייעול דרכי ניהול המשפטים. מערכת בתי-המשפט נקטה במסגרת סמכויותיה צעדים המתבקשים בהתאם למסקנות ועדת-אור, ושינויים המחייבים חקיקה יוגשו על-ידי בקרוב לכנסת.

מערכת בתי-המשפט פועלת ככל יכולתה בכל תחומי השיפוט ובעיקר בתחומים המהווים סיכון לשלום הציבור, שאותם הזכרת בשאלתך שלך, על מנת שיתאפשר זירוז וסיום הליכים משפטיים, כפי שהציבור מצפה, ובצדק.

היו"ר א' אושעיה:

תודה, אדוני. שאלה נוספת לחבר הכנסת חג'-יחיא, בבקשה.

רפיק חג' יחיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני מודה לך על התשובה וגם על הברכה. אנעים את אוזןך בנתונים שהדאיגו אותי ובגללם הגשתי את השאילתא. אם תשמע אותם, אולי זה יחייב היערכות במשרד המשפטים לקראת פתרון הבעיה.

הנתונים שבידי, ואשר פורסמו, הם אלה: מספר התיקים הממתינים לכל שופט בבאר-שבע – כ-300 תיקים, בירושלים – כ-500 תיקים, בנצרת – כ-600 תיקים, בתל-אביב – כ-600 תיקים, בחיפה – כ-1,400 תיקים ממתינים לכל שופט. הנתונים האלה בוודאי מדאיגים אותך. על כן באה השאילתא שלי.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הנתונים שהעלית בהקשר של בית-המשפט המסוים הזה, באמת מצטרפים לנתונים הארציים. מדובר במיליון תיקים לשנה שמוטלים על שכמם של כ-430 שופטים.

היו"ר א' אושעיה:

איך זה בהשוואה לעולם?

שר המשפטים צ' הנגבי:

אין מודל זהה לזה בעולם, מבחינת סדרי הגודל. העומס שמוטל על כל שופט בישראל גדול לאין שיעור לעומת העומס שמוטל על כל שופט במדינה מערבית מתוקנת אחרת.

היו"ר א' אושעיה:

זה בגלל הדין היהודי?

שר המשפטים צ' הנגבי:

זה משום שמדינת ישראל לא השכילה, לצערי, להקצות עד היום את מספר השופטים הרלוונטי לדחף ההתדיינות של הציבור בישראל. מיליון תיקים בשנה זהו מספר לא נורמלי ביחס למספר האוכלוסין. תוסיף על כך את מספר השופטים הקטן – 430 שופטים, ותראה מדוע קשה מאוד לעמוד בנטל השיפוט, בזמן שהציבור מחכה להכרעה שיפוטית.

בנושא הזה אנחנו עוסקים בעצם הימים האלה, והכנסת היא זו שבידה תופקד למעשה האחריות להביא לשיפור משמעותי של המצב הזה עוד במושב הקרוב של הבית.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני השר.

דוח ישראל לאו"ם על זכויות אזרח בישראל

חבר הכנסת א' סעד שאל את שר המשפטים ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

ארגונים רבים לזכויות אזרח בישראל טוענים, כי הדוח אשר תגיש המדינה לאו"ם ב-15 ביולי בעניין זכויות האזרח בישראל מתעלם מהפרות של זכויות אזרח ביחס לאוכלוסייה הערבית וכן בתחומים כגון דת ומדינה ויחסי עבודה.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא התייחס הדוח לאפליה המבנית של האוכלוסייה הערבית בתחומים מרכזיים כגון הקצאת קרקעות, תעסוקה, הגירה, תקציבים מוניציפליים וחינוך?

2. מדוע אין הדוח מתייחס למצבם של העובדים הזרים?

3. האם שוקל משרד המשפטים להוסיף לדוח התייחסות לנושאים הנ"ל?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. הדוח של מדינת ישראל לפי האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות, שהוגש לפני חודשים מספר לוועדה לזכויות האדם של האו"ם, הוא מסמך מקיף המחזיק כ-370 עמודים, והוא דן בכל מגוון הסוגיות הנוגעות לזכויות האדם בישראל. אין הוא פוסח על שאלות הנוגעות לאוכלוסייה הערבית במדינת ישראל, לרבות בענייני תעסוקה, שלטון מקומי, חינוך ועוד. הדוח מצביע גם על הפערים שעדיין קיימים בין המגזר היהודי למגזר הערבי בתחומים שונים. כמו כן, עוסק הדוח בהרחבה בסוגיית דת ומדינה. יש בדוח גם התייחסות לתחום יחסי העבודה, אף כי נושא זה בא לידי ביטוי ביתר פירוט בדוח שהגישה ישראל לפי האמנה בדבר זכויות חברתיות ותרבותיות.

הדוח הוצג בעל-פה בפני הוועדה בישיבתה בז'נבה ב-15 וב-16 ביולי 1998, והמשלחת של מדינת ישראל ענתה בפירוט רב על כל שאלות חברי הוועדה.

אני מציע לחבר הכנסת סעד לעיין בדוחות אלו במלואם, על מנת להתרשם מכך שהם מקיפים את כל הסוגיות הנוגעות לזכויות האדם בישראל.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לשר המשפטים.

הצעת חוק הרכבות ומסילות הברזל, התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק הרכבות ומסילות הברזל, התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה. יציג את ההצעה השר לתשתיות לאומיות. בבקשה, אדוני השר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק הרכבות ומסילות הברזל, התשנ"ח-1998, המונחת לפניכם, כוללת קודם כול שינוי מבני המוציא מידיה של הרשות את הטיפול בענייני הרכבת ומחזיר אותה לתפקידה המקורי כרשות נמלים בלבד. באותו הינף יוצרת הצעת החוק משטר חדש בענף הרכבות, משטר של רישוי שאעמוד עליו בהמשך דברי. תכליתו של ההסדר החדש מובאת בסעיף 1 להצעת החוק.

אני מצטט: מטרתו של חוק זה הן להביא לפיתוח רשת מסילות הברזל והרכבות ולקדם את התעבורה המסילתית כאמצעי תחבורה משלים ויעיל להסעת נוסעים ולהובלת מטענים באמצעות חברות שיכול שיהיו ממשלתיות.

על-פי ההצעה, פעילות מסילתית, דהיינו פעילות הנוגעת לתשתית ופעילות רכבתית הנוגעת להעלאת שירותי הובלה והסעה, יהיו טעונות אישור מאת השר. הרשיון יקבע את תקופת תוקפו ואת הקווים או המקטעים שהוא חל עליו.

בדרך כלל יינתן רשיון על-פי מכרז, ואולם רשאית הממשלה לאשר במקרים מיוחדים כי הרשיון יינתן על-פי הליך בחירה אחר. השר רשאי להעניק ללא מכרז רשיון לחברה ממשלתית.

בבואו לתת רשיון ולקבוע את תנאיו, ישקול השר כמה שיקולים, ובהם מדיניות הממשלה בתחום התעבורה והתעבורה המסילתית, ואת תרומת הרשיון לתחרותיות בתחום המסילות והשימוש באמצעי תחבורה זה.

הצעת החוק כוללת גם הוראות המגדירות את הסמכות לבטל רשיון, לשנות את תנאיו ולהטיל פיקוח על רכישת השליטה והעברת השליטה בתאגיד המחזיק ברשיון. כל אלה נגזרים מאופיו של אמצעי תחבורה זה ומתפיסת הרישוי החלה עליו בתחום זה.

במטרה לפקח על בעלי הרשיונות ולתאם ביניהם, באותם תחומים המחייבים תיאום, מוצע למנות מנהל לענייני הרכבות ומסילות הברזל. המנהל יפקח גם על הבטיחות בתעבורה המסילתית.

כבוד היושב-ראש, הצעת החוק כוללת תיקון עקיף לחוק רשות הנמלים והרכבות, אשר מתחייב, כפי שהזכרתי, מהוצאת ענייני הרכבות מתחום סמכותה ואחריותה. מדובר לא רק בתיקונים פורמליים של החוק, אלא בטיפול בכמה נושאים מהותיים, כמו העברה ללא תמורה למדינה של הנכסים הרכבתיים שבבעלותה, או החזקתה של הרשות, וכן התייחסות לעניין תביעות התלויות ועומדות בבית-המשפט, או כאלה שתוגשנה לאחר יום התחילה.

עוד נקודה אחת אזכיר בעניין החוק, והיא חלוקת סמכויות בין שרים. מוצע, כי שר התשתיות הלאומיות יהיה השר הממונה על ביצוע החוק, למעט בעניינים הנוגעים למערכת ההסעה ההמונית בגוש-דן ומטרופולין ירושלים, חיפה ובאר-שבע, שעליהם יהיה מופקד מבחינת החוק שר התחבורה.

חברי הכנסת, ודאי שמתם לב שחברת רכבת ישראל, חברה ממשלתית שכבר הקימונו, אינה נזכרת בשמה בהצעת החוק, אף שברור כי היא תהיה אותו בעל רשיון שאליו יועברו העובדים והנכסים הרכבתיים. הניסיון המשפטי המצטבר הביא למסקנה, כי עדיף שלא לאזכר את החברה ולתת לה מעמד בחוק. עם זאת ברור, כי חברה זו תשמש לפחות בעתיד הנראה לעין חוט שדרה של התעבורה המסילתית, ובמקביל להליכי החקיקה בכנסת אעשה את כל הסידורים הנדרשים, לרבות הסדרים הוגנים עם העובדים, על מנת לאפשר לחברה פעולה תקינה.

באותה נשימה אני מקווה, כי החוק המוצע ייצור את האווירה ואת הכלים המתאימים, שימשכו לענף הרכבות גם יזמים פרטיים, אשר יתרמו בצד הממשלה לפיתוח התעבורה המסילתית ולשיפור איכות החיים בארץ.

אני מבקש את תמיכתכם בהצעת החוק.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני השר. חברי הכנסת, הצעת חוק הרכבות ומסילות הברזל, התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה. ראשון הדוברים – חבר הכנסת גדעון עזרא. בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, השר שרון, חברי הכנסת, השר שרון, אני מבקש לברך אותך לאחר שובך מהסיוך הארוך, ואני מקווה שכולנו יחד נזיז את העגלה הכבדה שעומדת לפנינו כרגע.

בבואנו לדבר בנושא הרכבת, נדמה לי שאין זמן יותר מתאים לדחוף את נושא מסילות הברזל במדינת ישראל מאשר עכשיו. הדבר גם חשוב ליכולת לעבור ממקום למקום במהירות, ולפי דעתי הוא יגרום לפיתוח ערים שאינן מרכזיות, כאשר אדם יוכל להגיע למקום עבודתו במהירות. לדעתי, נקל גם את התנועה בכבישים.

השאלה הנשאלת היא, באיזו מידה נוכל להאיץ את התהליכים הללו. אני זוכר, אדוני השר, שדיברת על הקמת המסילה מבאר-שבע לתל-אביב, כמדומני, ואני זוכר גם דבר אחר, שלפי דעתי הוא דחוף מאוד היום, והוא מסילת ברזל מעזה לטול-כרם, על מנת לפתור את הבעיה של המעבר הבטוח במסילות קיימות. נדמה לי, שבהשקעות יחסית קטנות בחלק מהמסילות יכולים להגיע לתוצאה.

אדוני השר, נדמה לי שהדוגמה של חברת חוצה-ישראל היא דוגמה טובה וראויה לחיקוי. נדמה לי, שעם חברה בעלת ניסיון בתחום דומה, עם חברה שתתמסר לעניין הזה, נוכל להגיע לתוצאות, ואין לי כל ספק, שחלוקה של עבודה לחברות רבות יכולה להאיץ ולהביא אותנו למצב שנשפר את המצב ללא היכר.

אני בהחלט תומך בהצעת החוק הזאת, ואני מקווה שכך יעשו גם חברי, ושנצא לדרך לתחילת העבודה. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת עזרא. חבר הכנסת נסים דהן – לא נוכח חבר הכנסת אברהם פורז – לא נוכח. חבר הכנסת עמיר פרץ – לא נוכח. חבר הכנסת יצחק כהן – לא נוכח.

קריאה:

חבר הכנסת עמיר פרץ נמצא.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, חבר הכנסת עמיר פרץ. בבקשה, אדוני.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, אני מניח שהצעת החוק שמניח שר התשתיות כולה כוונת טובות והיא באה ליצור מנוף לפיתוח מערכת התשתיות לרכבות בישראל. אבל למען האמת, כמו שאני מכיר את ספר החוקים – ואני נמצא כבר הרבה מאוד זמן בכנסת – מונח פה חוק עב כרס, שמלכתחילה לא היה מתוכנן להגיע לסדר-היום של היום הזה, והוכנס לסדר-היום היום. "יתכן מאוד שהחוק הזה הוא חוק טוב ומושלם; אני לא יכול להעיד לא לטוב ולא לרע. דבר אחד אני יכול לומר במפורש: אני לא יכול לומר מה ההשלכות של החוק הזה על מבנה ההעסקה ברכבות, מה הולך להתרחש עם העובדים שם, מה המשמעות של החקיקה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אתה לא מעלה בדעתך שאני אפגע בעובדים.

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא מעלה על דעתי כלום. אני אמון לנסות ללמוד את החוק ולהבין מה כתוב בו.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

הוא הונח על שולחן הכנסת.

עמיר פרץ (העבודה):

הונח על שולחן הכנסת הבוקר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

לא חזקה עלינו שחבר הכנסת למד אותו?

עמיר פרץ (העבודה):

לא. אני לא מנסה לתאר פה את חבר הכנסת שלמד קריאה מהירה והוא לומד הכול. כבר למדתי, שכל סעיף בספרי החוקים בישראל – הראשונים שיש עליהם השלכות לא פשוטות הם העובדים בישראל. אני מכיר את גישתו של השר שרון ואני יודע עד כמה הוא רגיש לנושאים האלה, ואין לי ספק שגם הדברים האלה נלקחו בחשבון.

במערכות שלנו לא התקיימו שום מגעים, ואין לי מושג מה ההשלכות של החוק הזה. אני חושב, שהמהלך התקין, שעדיף היה שיתקיים, הוא, שלפני שמגיעה הצעת חוק מהפכנית, שאני מבין שהיא מרחיקת לכת, יתקיים המפגש הנכון, כדי שלא נמצא את עצמנו מחר מעומתים לשווא.

אני אשמח מאוד אם שר התשתיות, בהזדמנות ששמורה לו כשר, יעלה וייתן לנו התחייבות, כדי שנוכל להיות רגועים. מצד אחד, אם הייתי בטוח שיש פה פגיעה בעובדים, היינו בוודאי עושים גיוס. מצד שני, אני לא יכול לומר שאין פגיעה, כי, לצערי, במידה מסוימת החוק מונח פה במהירות, ובמידה מסוימת בצורה די מפתיעה, כשאיש מאתנו לא היה ערוך להתמודד עם הצעת חוק כל כך מורכבת. אני חושב, שהיה ראוי יותר, שהצעת החוק הזאת תידון לאחר הפגרה, ואנחנו ננצל את הזמן הזה כדי לקיים דיונים ולהגיע להסכמות ולשיתוף פעולה.

אודה מאוד לשר אם הוא יואיל להבהיר אם יש השלכות או אין השלכות לחקיקה הזאת על העובדים בכל המערכות, גם ברכבות וגם ברשת התשתיות האחרת. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, פיתוח הרכבות ומערכת מסילתית במדינת ישראל להסעה המונית הוא אחד הדברים החשובים ביותר, אם לא החשוב ביותר, בתחום מערכות התחבורה.

היה ויכוח בשנתיים החולפות לגבי כביש חוצה-ישראל, הצורך בו, החשיבות שיש בו לפיתוח מערכת התחבורה של מדינת ישראל. אחד הטיעונים החשובים לעיכוב בניית הכביש, עד כדי הפסקתו הגמורה ברגע זה, היה העדר פיתוח קודם לו של מערכת מסילתית. צריך לפתח את הרכבות במדינת ישראל, בחזית רחבה, באורח נמרץ, בוודאי לפני שמפתחים את כביש חוצה-ישראל.

את התחבורה ההמונית המסילתית צריך לפתח בשני תחומים, פעם אחת בתחום הבין-עירוני ופעם אחת בתחום הפרברי והעירוני. בתחום הבין-עירוני אפשר להביא למצב – וזה בהישג יד, בתוך חמש שנים – שנסיעה בין חיפה ובין תל-אביב תהיה של כ-40 דקות, בין ירושלים ובין תל-אביב של 25 דקות, בין באר-שבע ובין תל-אביב של 45 דקות. וכאשר דברים כאלה יהיו, הקשר של הבירה למרכז הארץ ודאי יהפוך את ירושלים למקושרת ממשית מבחינה כלכלית למרכזי הפעילות העיקריים במדינת ישראל, וזה אולי יהיה התמריץ הכלכלי החשוב ביותר לפיתוחה של העיר.

ואם כך לגבי ירושלים, לגבי באר-שבע בוודאי. כל מי שמדבר על פיתוח הנגב, על סיוע בנושאי תעסוקה ובנושאי תעשייה – הסיוע החשוב ביותר הוא חיבורה של באר-שבע ברשת רכבות או בתחבורה מסילתית מהירה לתל-אביב. זה ייתן דחף גדול מאוד לא רק לפיתוחה של באר-שבע, אלא לכל הערים והעיירות הסמוכות לה והסמוכות על שולחנה מבחינת משק העבודה, אם זה אופקים, אם זה נתיבות, שדרות, דימונה, ירוחם – עד מצפה-רמון.

על כן אני חושב, שפיתוח זה חשוב בתחום הבין-עירוני. הוא חשוב מאוד גם בתחום העירוני והפרברי. תל-אביב ובנותיה מפוקקות, וכך גם חיפה ובנותיה בצפון.

הפרויקט התחבורתי היעיל ביותר, החשוב ביותר, שמבחינת יחס עלות-תועלת הוא הטוב ביותר, הוא פיתוח מערכת מסילתית פרברית לאזור תל-אביב; שאפשר יהיה להגיע מפתח-תקווה לקריה בתל-אביב במשך 20 דקות, בבוקר, בשעה שכולם נתקעים בכבישים באותו מסלול למשך שעה ויותר. מרעננה-כפר-סבא אפשר להגיע בחצי שעה. מנתניה אפשר להגיע ב-25 דקות, וכך גם מראשון-לציון ומרחובות לתל-אביב. והרכבות שנוסעות כבר היום מראשון-לציון ומרחובות לתל-אביב, עם כל היתרון ישנות ובלתי-נוחות, מלאות הן עד אפס מקום. היא הנותנת לגבי הפוטנציאל האפשרי והחשיבות של פיתוח רכבות בתחומים האלה.

כאשר היום מדברים על תחבורה ציבורית ורוצים שאנשים ייסעו ברכבת, צריך להציע תחבורה אחרת, מושכת יותר מאלטרנטיבת הרכב הפרטי. התחבורה המסילתית צריכה להיות נוחה, בתדירות גבוהה, נקייה ונעימה לנסיעה. הדבר הזה הוא אפשרי.

אני מבקש להזכיר עוד דבר אחד. כאשר מפתחים רכבת, לא מדברים על הקרונות בלבד. אנחנו צריכים להסתכל על פיתוחה כחלק מפיתוח מערכת תחבורה כוללת. מי שמגיע ברכבת, למשל, לתל-אביב, לאזור הקריה, לגשר חיים לנדאו, לגשר השלום, צריך שיחובר מייד עם תחבורה של אוטובוסים המכניסה אותו פנימה לתוך תל-אביב, לרחוב דיזנגוף מצד אחד ולכיוון תל-השומר מצד שני. כך גם בתחנה של ארלוזורוב, וכך גם בתחנה של לה-גרדיה.

במלים אחרות, כאשר מפתחים את הרכבת, אני מבקש פה לתת עצה לכל מי שעוסק בזה – להיות בקשר צמוד עם אנשי התחבורה הציבורית, עם אנשי "אגד" ועם אנשי "דן", כי הפיתוח של המערכת צריך להיות כולל. אם אפשר גם אותם להכניס לתכנון הנושא הזה, הוא בוודאי יהיה יותר טוב ויותר מתואם. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. האם השר מבקש להשיב? בבקשה, אדוני. ומיד אחר כך נעבור להצבעה.

חבר הכנסת דהן, קראתי בשמך ולא היית באולם.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מכובדי היושב-ראש, לגבי הערותיו של חבר הכנסת עמיר פרץ. מתנהלים במקביל מגעים עם נציגי העובדים בהסתדרות. אני רוצה להביא לידיעתך, שמחר יהיה עוד מפגש כזה במטרה לגבש הסכם, כך שהדברים שהזכרת מובנים מאליהם. לא תהיה פגיעה בעובדים, לא אאפשר זאת. לדעתי, פיתוח רשת רכבות רק ישפר את מצב העובדים.

אולי הושפעת ממה שמופיע בהצעת חוק הרכבות ומסילת הברזל: "וכן מוצע להסדיר את סמכויות הרישוי והקיפוח". זו טעות, הכוונה היא "הפיקוח". נראה שזה הודפס בטעות, ואולי זה הביא אותך להעלות את הנושא.

להערותיו של חבר הכנסת גדעון עזרא. רכבת עזה-טול-כרם או אקספרס דיר-אל-בלח-קלקיליה – אלה הצעות שאני הצעתי. לצערי, פשוט אין עם מי לדבר. לו היה עם מי לדבר, היינו מקדמים את זה. אנחנו מוכנים לקשר עד רצועת-עזה, וזאת בתנאי שהם ימשיכו את המסילה. היתה להם מסילה גם באזור התעשייה שלהם שנבנה, גם אפשרות להתחבר לנמל אשדוד, וגם לנסוע ברכבת מיוחדת שלהם. יש גם הצעה של חברה זרה שמוכנה לעשות זאת. אתה הרי בעל קשרים מיוחדים.

להערותיו של חבר הכנסת עוזי לנדאו. הרכבות לא יכולות לפתור את בעיית כביש חוצה-ישראל. אין לנו אפשרות להוביל יותר תנועה בכלי רכב דרך גוש-דן. הייתי ביפן עכשיו – הם בונים קומה שנייה. יכול להיות שזה יהיה פתרון בעתיד. אבל הם עובדים מהר מאוד, במחיר זול. הם עשו עכשיו קו כזה של 50 קילומטרים בשנה וחצי.

אבל לנו אין כרגע שום תשובה אחרת. אין לזה שום קשר לצורך לפתח את התחבורה הרכבתית. אני מקווה שנוכל לעשות ושאכן יהיו לכך אמצעים.

כבר עשינו את כל הניסויים. נסיעה מבאר-שבע לתל-אביב תארך בין 45 ל-48 דקות. בירושלים אני מנהל כרגע מאבק על הנושא הזה – לעשות שם את השיפורים הדרושים. הנסיעה תארך כ-40 דקות. בעניין חיפה אנחנו משלימים כרגע את הקטע האחרון, כדי שהיא תהיה דו-מסילתית, וגם הזמן יצטמצם בהתאם, וזו תהיה הקלה גדולה.

בכוונתנו לעשות מאמץ גדול. הערותיכם נרשמו וכולן תובאנה בחשבון. אני מודה מאוד.

אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך. חבר הכנסת נסים דהן, אני מבקש להתנצל בפניך ובפני חברי הכנסת שהתפללו. פשוט לא ידענו, אחרת היינו עושים פה סידור מיוחד.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הרכבות ומסילות הברזל, התשנ"ח-1998. אם ההצעה תאושר, היא תועבר לוועדת הכלכלה.

עמיר פרץ (העבודה):

לצער הרב, למרות הסבריו של השר, כיוון שאין שום הסכם עם העובדים, אנחנו נאלצים להצביע נגד.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד – 7

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרכבות ומסילות הברזל, התשנ"ח-1998, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

12 בעד, שבעה מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק תועבר לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעת חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון), התשנ"ח-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון), התשנ"ח-1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה מטעם ועדת הכספים חבר הכנסת נסים דהן. בבקשה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני לא רואה פה את שר האוצר, אני מניח שהוא סומך עלינו שנעביר את הצעת החוק.

מוגשת בזה הצעת חוק לקריאה שנייה ושלישית, הצעת חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון). חברי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, על-פי החוק הקיים, ביום שנערכו בו בחירות והמפלגות העסיקו עובדים בשכר, על-פי חוק מס הכנסה היה העובד צריך לעשות תיאום מס, אם זו עבודה שנייה שלו, ובדרך כלל זו עבודה שנייה שלו, לא עבודה עיקרית; הוא עבד ימים מספר בבחירות, הוא היה צריך לגשת לפקיד השומה ולעשות תיאום מס, ואז היה נקבע המס שעליו הוא היה צריך לשלם מההכנסה הנוספת שהזדמנה לו, קרי עבודה ביום הבחירות.

כדי שלא ליצור מצב שבו שולחים את כל פעילי הבחירות, בדרך כלל יושבי-ראש קלפיות, מזכירי קלפיות, חברים בקלפיות, מסיעים לקלפיות, אנשי קייטרינג – זה אלפי אנשים; כדי שלא לשלוח אלפי אנשים לפקיד שומה – זה לא נוח לפקיד שומה וגם לא נוח למפלגות – חוקק חוק, ואנחנו רוצים להאריך את תוקפו ולתקן אותו.

לפי החוק, בתשלום של 25% מהמשכורת, עד 5,800 שקל, יצאו ידי חובה הגזברים של המפלגות, ובזה הם קיימו את חובתם כלפי מס הכנסה, למעט שני מקרים: אם העסק שממנו משתכר, למשל בעל קייטרינג, שכל השנה יש לו קייטרינג והוא נתן קייטרינג למפלגות גם ביום הבחירות – נוסף על 25% הוא יצטרך לשלם מע"מ כדין.

רבותי, זה בעצם החוק. אני רוצה בהזדמנות זו גם להציג את ההסתייגות שלי, היא ההסתייגות היחידה שקיימת.

היו"ר ד' תיכון:

יש לך שתי הסתייגויות.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

כן. ההסתייגויות שלי בעצם באו לעשות סדר במצב קיים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם נקבל את ההסתייגויות שלך, אתה תמשיך את החוק?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

לא.

לפי החוק הקיים, רק שלושה ימי עבודה הוכרו לצורך ההסדר הזה של 25% על שכר של עד 5,800 ש"ח. מה שקרה בפועל הוא, גזברי המפלגות העסיקו יותר משלושה ימים, אבל בתלוש כתבו שמשלמים לו עבור שלושה ימים, כדי להתאים את עצמם לחוק.

כדי שלא ליצור מצב שיש כל כך הרבה עבריינים בעם ישראל, ביקשתי לתקן את החוק כדי שאפשר יהיה להעסיק אפילו עד חודש; לא יותר מ-30 יום. למה דווקא 30 יום ולא יותר? בדרך כלל זוהי תקופת הבחירות המינימלית שהמפלגות מגייסות מאסות של פעילי מפלגות במספרים גדולים, ואז נוצרת הבעיה לשלוח את כולם לפקיד המס כדי לעשות תיאום מס.

ההצעה שלי בעצם באה לפתור בעיה, להקל על פעילי המפלגות, להקל על גזברי המפלגות, להוריד מעמסה ממס הכנסה, כדי שלא נצטרך לשלוח לשם את כל הפעילים לעשות תיאום מס.

אני מבקש מחברי לקבל את ההסתייגות שלי. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון), התשנ"ח-1998, בקריאה שנייה.

חבר הכנסת דהן, לשם החוק ההסתייגות שלך קיימת?

נסים דהן (ש"ס):

כן, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נסים דהן לשם החוק? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 20

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נ' דהן לשם החוק – 10

נגד – 1

נמנעים – אין

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' דהן לשם החוק נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 10, נגד – 1. ההסתייגות התקבלה.

מי לנוסח שם החוק החדש שהתקבל בעקבות ההסתייגות של חבר הכנסת נסים דהן? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 21

בעד שם החוק – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה ועם ההסתייגות שנתקבלה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 13, אין מתנגדים, אין נמנעים. שם החוק התקבל בקריאה שנייה, על-פי הנוסח החדש.

לסעיף 1 קיימת ההסתייגות של חבר הכנסת נסים דהן. אתה משאיר אותה?

נסים דהו (ש"ס):

כן, אדוני.

הי"ר ד' תיכון:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נסים דהן? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 22

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נ' דהן לסעיף 1 – 12

נגד – 1

נמנעים – אין

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' דהן לסעיף 1 נתקבלה.

הי"ר ד' תיכון:

בעד – 12, נגד – 1, אין נמנעים. ההסתייגות התקבלה.

מי לנוסח החדש של סעיף 1 לאחר שההסתייגות התקבלה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 23

בעד סעיף 1 – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה ועם ההסתייגות שנתקבלה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד 13, אין מתנגדים, אין נמנעים. סעיף 1 על-פי הנוסח החדש התקבל.

לסעיפים 2 ו-3 אין הסתייגויות. מי לנוסח הוועדה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 24

בעד סעיפים 2-3 – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 2-3 נתקבלו.

היו"ר ד' תיכון:

בעד 14, אין מתנגדים, אין נמנעים. סעיפים 2 ו-3 אושרו בקריאה שנייה.

אני עובר להצבעה בקריאה שלישית. הצעת חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון), התשנ"ח–1998. מי בעד ומי נגד? אפשר להצביע. סליחה, אני מבטל.

אדוני, ממלא-מקום יושב-ראש הוועדה, האם אפשר להצביע בקריאה שלישית, בהתחשב בעובדה שהתקבלו שתי ההסתייגויות?

נסיים דהן (בשם ועדת הכספים):

כן, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. הצעת חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון), התשנ"ח–1998. מי בעד ומי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 26

בעד החוק – 19

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון), התשנ"ח-1998, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 19, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק מיסוי תשלומים ביום בחירות (תיקון), התשנ"ח-1998, נתקבלה בקריאה שלישית. תודה.

הצעת חוק הדיור הציבורי (זכויות רכישה), התשנ"ח-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

אני עובר לנושא האחרון, הצעת חוק הדיור הציבורי (זכויות רכישה), התשנ"ח-1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה, בשם ועדת הכלכלה, חבר הכנסת אבי יחזקאל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הצעה לסדר.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מצטער שאני צריך לעשות את זה ברגע הזה, בתחילת הדיון. אבל אני רוצה לבקש ממך, על סמך מה שהתרחש בוועדת הכלכלה בחוק, להסיר את ההצעה.

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי, הייתי עסוק באיזה תקדים. אתה יכול להתחיל מהתחלה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן. אדוני היושב-ראש, אמרתי שאני מצטער לעשות את זה בתחילת הדיון, אבל על רקע מה שהתרחש בוועדת הכלכלה, אני מבקש ממך שלא לקיים את הדיון בחוק הזה היום, ואסביר מדוע, אדוני היושב-ראש.

נראה לי, שזה עוד לא קרה בהיסטוריה של הכנסת שאני מכיר ואתה מכיר – והתחלנו באותו יום – במשך 20 שנה כמעט; שום נושא, שום חוק בכנסת לא נדון במצב שבו בדיון על חוק הוחרמה ועדה מסוימת בכנסת על-ידי חלק מחברי הכנסת. אני רוצה להסביר מה קרה, ומדוע אני מבקש ממך שלא לקיים דיון בחוק הזה.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את סבלנותך לדקות אחדות. בתחילת הדיון כתבתי לך מכתב בעניין זה וציפתי את פרוטוקול הישיבה כדי שהדברים יהיו ברורים. הישיבה התחילה בסך הכל ברוח רגועה, ובתחילת הישיבה, אדוני היושב-ראש, קבע יושב-ראש הישיבה, חבר הכנסת אבי יחזקאל, את עמדתו מראש לגבי הצעת החוק.

אני מצטט מתוך הפרוטוקול; הוא אומר: "אנחנו מדברים על פתרון יותר כולל, יותר מוחלט ויותר רחב של תיקון עוול. אנחנו נמשיך בחקיקה במתכונת הרגילה. אני מבקש מכל דובר להגביל את עצמו במספר דקות סביר, ואינני רוצה להגיד שלוש או חמש דקות, כדי שחלילה לא אתפש בעניין כמי שמנסה להגביל. בכל זאת, רצוי שאנשים יגבילו עצמם. על סעיף 3 נקיים הצבעה בשעה 10:00" – זו ההודעה של יושב-ראש הישיבה מתחילת הישיבה – "כך שמי שרוצה לדסקס על הסעיף הזה יכול". הישיבה התחילה כידוע בסביבות 09:00 או 09:30, אני לא זוכר. "דרך אגב, כך יהיה לגבי כל סעיף. כל השבוע הבא מוקדש לחוק הדיור הציבורי, כולל יום חמישי הבא ויום ראשון שאחריו. הישיבות תהיינה מרתוניות, לבד משיבות בעת ישיבות מליאה; לגביהן אנחנו צריכים אישור מיושב-ראש הכנסת, ואני מקווה שהוא ייתן לנו, אבל אני לא בטוח שכך יהיה. המליאה היום מתחילה בשעה 11:00".

היו"ר ד' תיכון:

מי אומר "אני לא בטוח שכך יהיה"?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יושב-ראש הוועדה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני, אני.

חיים אורון (מרצ):

מה הדין שדנים פה עכשיו?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תסלח לי, מה אתה רוצה?

חיים אורון (מרצ):

יש ועדת כנסת, יש ועדת פירוש.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תסלח לי, מותר לי לדבר?

חיים אורון (מרצ):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אתה הצבעת שאתה רוצה לדבר? כשהוא יגמור, אתה תקבל זכות דיבור.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אין לך מה למהר, יש לי ארבעה ימים. אל תמהר לשום מקום, אני מציע לקצר את התהליכים, לא למהר.

חיים אורון (מרצ):

אני לא ממהר.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

שקט שם ביציע. שקט שם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, זו אולי דוגמה קלאסית.

היו"ר ד' תיכון:

מה זה צריך להיות?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אולי זו דוגמה קלאסית למה שהתנהל בדיוני הוועדה. בדיוני הוועדה, לצערי, הזמינו אנשים במטרה ליצור רושם, כאילו שמישהו רוצה להיטיב אתם ומישהו אחר רוצה לפגוע בהם, אנשים שיצרו איום על חברי כנסת. אני דרשתי להוציא את האנשים מהאולם ולקיים את הדיון בנוכחות חברי כנסת בלבד. פניתי אליך בעניין זה.

אדוני היושב-ראש, בהמשך הדיון באותו יום התנהג יושב-ראש הוועדה, לצערי הרב, בניגוד לכללי תקנון הכנסת ובניגוד לסמכותו, לא נתן לחברי הכנסת אפשרות להתבטא ולדבר כפי שאצטט תיכף מהפרוטוקול. הוא מנע ממני לדבר על נושאים שעומדים לדיון. אגב, אף שניסיתי בתחילת הדיון – ואני מבקש לצטט, אדוני, את תחילת דברי בדיון. אני מבקש לומר, כדי שיהיה ברור מה היתה האווירה בתחילת הדיון.

אני מצטט את עצמי, אדוני היושב-ראש: "היושב-ראש אבי יחזקאל, יש לי הצעה, כדי שלא לענות את כל הפורום היושב פה במשך שעות מיותרות, אם אתה רוצה לקיים ישיבה כל יום – אין בעיה, אנחנו סבלניים מאוד. כדי שלא לענות את כל החברים הנוכחים פה, יש לי הצעה. בסופו של דבר, נגיע להצבעות. זה מה שיקרה, נכון? " היושב-ראש עונה: "נכון". "מי שייפול בהצבעה יוכל לעשות רוויזיה. חבל על כל הפורום הזה. מצדי, אני מוכן לשחרר את כולם, נשארים אני, אתה וחבר הכנסת רן כהן. הוא יגיד את הנוסחה שלו, ואני את הנוסחה שלי. נרכז את כל ההצבעות ביום אחד ונצביע. אם יש לכם רוב, תעבירו את שלכם. אם ההצעות שלי תעבורנה, הוא יגיש הסתייגויות להצעות שלי, ואם ההצעות שלו תעבורנה, אני אגיש הסתייגויות להצעות שלו". רן כהן אומר: "נכון". אני אומר: "לכן, חבל לענות את הפורום הזה במשך שעות".

הדיון התנהל בצורה הזו, נמשך ונמשך, ולפתע, אדוני היושב-ראש, שינה יושב-ראש הוועדה את טעמו. באמצע הדיון הוא עובר לסגנון אחר לגמרי. הוא אומר: "אני מזכיר שבשעה 10:00 תהיה הצבעה". גדעון עזרא אומר: "סלח לי, אך לא סיימתי. היועצת המשפטית, אני שואל אותך שאלה שנייה: האם את יכולה לתת לי דוגמה שעברה לאחרונה בכנסת שהיא לא עברה בוועדה והועברה לקריאה שנייה וקריאה שלישית למליאה?"

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, על-פי איזה נוהל הוא מדבר?

היו"ר ד' תיכון:

כל מי שירצה לדבר יקבל את זכות הדיבור.

חיים אורון (מרצ):

על-פי איזה נוהל?

היו"ר ד' תיכון:

הצעה לסדר הדיון. חבר הכנסת אורון, עם כל הכבוד, אני כבר ניהלתי יום אחד ישיבה.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר לך – – –

היו"ר ד' תיכון:

אז אתה אומר לי, אז אני שמעתי אותך.

חיים אורון (מרצ):

ואמרו את זה אנשים – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני שמעתי אותך, והוא ידבר; הוא ידבר.

ח כהן (מרצ):

הוא ידבר – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, הוא בטובך לשבת; בתורך תדבר.

ח כהן (מרצ):

אני רוצה לדעת – – –

היו"ר ד' תיכון:

בתורך תדבר. הוא מדבר. חבר הכנסת רן כהן, הוא מדבר כרגע והוא יגמור לדבר.

ח כהן (מרצ):

זה בסדר גמור שהוא ידבר.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אתה החלטת שהוא לא ידבר.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, אני רוצה לדעת, כמה זמן בפרוצדורה מדברים בהערה כזו?

יוסי שריד (מרצ):

כמה שהם רוצים. הם – כמה שהם רוצים.

היו"ר ד' תיכון:

שמעת? יש לך תשובה. אני צריך להתייחס לתשובה הזו.

יוסי שריד (מרצ):

תתייחס.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, הוואל בטובך לשבת. הוא יגמור את דבריו; אתה תוכל לדבר כמה שאתה רוצה. לעת עתה אתה כבר מדבר לא פחות ממנו.

רן כהן (מרצ):

אני לא רוצה לדבר כמה זמן שאני רוצה, אני רוצה לדבר כמה שהתקנון מאפשר.

היו"ר ד' תיכון:

כמה שהתקנון – אני קובע. מה לעשות?

ח כהן (מרצ):

אני אגיד לך כמה בוועדה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ככה מנהלים חקיקה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, אפשר להמשיך?

יוסי שריד (מרצ):

הצעה לסדר-היום – כבר עשר דקות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כאמור, היושב-ראש שינה לפתע את טעמו באמצע הדיון על ניסיון שלי יחד עם רן כהן לקצר את הפרוצדורה. הוא שינה את טעמו ואמר: "אני רוצה להודיע שבשעה 10:00 יש הצבעה על סעיף 3". אני אומר: "אדוני, אתה לא יכול לעשות הצבעה על סעיף שעדיין לא נדון". היושב-ראש אבי יחזקאל: "נקרא אותו ונעשה עליו הצבעה". אני אומר: "יש לי לדבר שתיים על הסעיף הזה". היושב-ראש אבי יחזקאל: "אנחנו נקרא אותו ונעשה עליו הצבעה". גדעון עזרא אומר: "מה שעושה חבר הכנסת רן כהן היום במדינה נותן תחושה לכל אחד, שבמדינה הזו, שכל אחד שחוטף ויכול לחטוף ויכול לחטוף ולאכול – הכול יעבור". אני אומר: "אדוני, החוק לא יכול לעבור למליאה. אתה רוצה לעשות כך? נעשה כך. אדוני היושב-ראש, למה לך? אני מבקש לא בכוח, בכוח לא ילך. – – הצעתי, ואני עומד בו, אני מבקש: לא באלימות. היושב-ראש אבי יחזקאל, לא באלימות".

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

לא באלימות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר: "אתה לא נותן לי לדבר". היושב-ראש יחזקאל אומר: "הצעת מודל, וחברך מימין, שהוא חברי הטוב, גדעון עזרא, לא מקבל את המודל הזה". אמרתי: "הוא דיבר על דברים אחרים. הוא מדבר על דבר אחר לגמרי".

אדוני היושב-ראש, הוויכוח נמשך, אני רוצה לספר לך לאיזה טונים זה מגיע. אני אקצר, אדוני היושב-ראש, כדי למנוע – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת שטרית, אתה חושב שהיושב-ראש – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תן לי להשמיע את דברי, ואחר כך תשקול גם אתה כחבר כנסת. אתה חבר כנסת ותיק.

חיים אורון (מרצ):

אין הליך כזה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תרשה לי, מותר לי; יש הליך כזה ועוד איך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אתה תיתן לי לנהל את הישיבה?

חיים אורון (מרצ):

בהחלט.

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה לדעת, האם אני מקבל רשות ממך היום?

חיים אורון (מרצ):

בהחלט.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה שאתה מאפשר לי. גם אם זה לא מוצא חן בעיניך, הוא ידבר; הוא קיבל את זכות הדיבור. אתה תרצה, תוכל להשיב כמה שאתה רוצה ולענות לו; אם היית שם כמובן, אני מתאר לעצמי שהיית שם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, הוא לא היה.

חיים אורון (מרצ):

לא הייתי שם, הייתי פה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אורון, אולי תקשיב? תראה אם זה מוצא חן בעיניך, תגיד לי.

אדוני היושב-ראש, אני אומר: "זה לא עניין של קריאת סעיפים". היושב-ראש אבי יחזקאל אומר: "חבר הכנסת שטרית, האם אני טועה בזה שהנחת היסוד שלי אומרת, שביום שני בשעה 10:30 ממילא תפילו את החוק?" אני אומר: "לא, אולי לא, מה אתה רוצה? למה בשעה 10:30".

ח' כהן (מרצ):

אתה תקרא עכשיו את כל הפרוטוקול?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא, זה קצר מאוד.

ח כהן (מרצ):

הישיבה נמשכה שעותיים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, תהיה סבלני. אתה רוצה ללכת? אתה יכול ללכת.

ח כהן (מרצ):

אני לא אלך.

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה רוצה ממני? אני נתתי לו, אני אתן לך. אתה תוכל לדבר כמה שאתה רוצה, אני לא התחייבתי לגמור את החוק הזה בתוך דקה.

ח כהן (מרצ):

אני לא רוצה כמה שאני רוצה – אתה לא חייב לי כלום חוץ מדבר אחד: שהבית הזה ישמור על הכללים.

היו"ר ד' תיכון:

הבית הזה שומר על כללים. מה שאתה עושה כרגע, זה בניגוד לכללים. אתה מהלך עלי אימים ואני לא אישן הלילה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אתם לא שומרים על הכללים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

איזה כללים נשמרו בדיוני הוועדה?

ח כהן (מרצ):

הוא צריך לדבר דקה ורבע.

היו"ר ד' תיכון:

איפה זה כתוב שהוא צריך לדבר דקה?

יוסי שריד (מרצ):

אף פעם לא היה דבר כזה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אף פעם לא היה. פעם ראשונה מדברים כאן בהצעה לסדר.

יוסי שריד (מרצ):

אף פעם לא היה דבר כזה ארוך.

היו"ר ד' תיכון:

גם אני הייתי כאן כמה ימים. מה לעשות שראיתי הרבה דברים כאלה?

שבח וייס (העבודה):

זה ארוך מדי, אתה יכול לדבר דקה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, כן, אתם צדיקים גמורים.

יושב-ראש הוועדה אומר: "בעיקרון אני מציע כך: בוא נגיע אחרי הישיבה הזאת להסכמה, אבל בוא נלך על סעיף 3 כרגע ונשמע הערות, כמו שעשינו בישיבה קודמת". אני אומר: "אדוני היושב-ראש, אי-אפשר לדבר. סעיף 3 הוא הסעיף המהותי ביותר בחוק". היושב-ראש אומר: "נכון". אני אומר: "על סעיף 3 יש לי לדבר שעתיים". הוא אומר: "אנחנו נגביל את זמן הדיבור". "אינך יכול להגביל אותי בדיבור. תסלח לי, יש לי מה להסביר לך". היושב-ראש אבי יחזקאל: "אני יכול, יש כללי התנהגות". מאיר שטרית: "אם זאת התנהגות, תעשה מה שאתה רוצה". היושב-ראש יחזקאל: "לא, יש כללי התנהגות שיכולים להגביל". מאיר שטרית: "אני אלך מפה, תעשו מה שאתם רוצים, נראה אם החוק יעלה להצבעה"; "יש כללי התנהגות שאפשר"; "היושב-ראש אבי יחזקאל, תעשה טובה, יש גבול גם לסבלנות שלי. אני אומר בצורה גלויה: עזוב רגע, תן לי לדבר". הוא אומר: "קודם כול תוריד את הווליום"; "אני מוריד, אבל אתה לא נותן לי לדבר". היושב-ראש יחזקאל: "תוריד את הווליום, תדבר בנחות כמו שאני עושה, ולא עם היד"; "הורדתי את הקול, אדוני היושב-ראש, אני לא משחק משחקים פרלמנטריים". היושב-ראש אבי יחזקאל: "חס וחלילה". מאיר שטרית: "אתה מנסה לעשות את זה". היושב-ראש: "אני לא משחק". "אתה לא יכול להגביל אותי". "כיושב-ראש ועדה אני יכול להביא הצעה להצבעה". "אתה לא נותן לי לדבר". "אתה מדבר כבר שעה", הוא אומר, "ולכן נבקש להגביל אותך בזמן דיבור בקשר לסעיף 3". "אתה לא נותן לי לדבר". "בבקשה, דבר על סעיף 3".

יוסי שריד (מרצ):

מי אמר למי את המשפט האחרון?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

היושב-ראש יחזקאל.

יוסי שריד (מרצ):

מי אמר למי את המשפט האחרון?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מי אמר למי מה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

מה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר: "אתה לא נותן לי לדבר". אני אומר.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע אותך. אתה תדבר — — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אני אומר לאבי יחזקאל: "אתה לא נותן לי לדבר".

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה לדבר? בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבי אומר: "בבקשה, בוא תדבר על סעיף 3". אמרתי: "אני לא מדבר — — —

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני אמרתי לו.

יוסי שריד (מרצ):

— — — כל פעם מי אומר למי — — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אגיד. מאיר שטרית אומר: "אתה לא נותן לי לדבר". היושב-ראש: "בבקשה, בוא תדבר על סעיף 3". מאיר שטרית: "אני לא מדבר על סעיף 3. אני רוצה לדבר על משהו — — —"

יוסי שריד (מרצ):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מצטט. אני לא שומע אותך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יוסי שריד — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי סבלנות. אני יכול — —

היו"ר ד' תיכון:

— — אני שואל אותך: הוא יוכל לדבר?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — להישאר פה ביומיים הקרובים, יוסי, יש לי זמן.

היו"ר ד' תיכון:

אתה תיתן לו רשות?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יוסי, יש לי זמן.

היו"ר ד' תיכון:

אתה תיתן לו רשות? הוא מתחנך בפניך שתיתן לו רשות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי זמן; עוד יומיים יש לי זמן. נחכה פה יומיים, יוסי, אין בעיה. אין בעיה, לי יש זמן, לא בווער לי שום דבר.

"אני לא מדבר על סעיף 3", מאיר שטרית אומר, "אני רוצה לדבר על משהו לפני סעיף 3. זה כדי שלא תגיד שלא אמרתי. אני רוצה להגיד זאת ואני אומר זאת לפרוטוקול. באלימות זה לא ילך". היושב-ראש: "איזו אלימות?" מאיר שטרית: "תן לי לדבר, תן לי שנייה לדבר, מה אתה רוצה?" היושב-ראש אבי יחזקאל: "אבל למה אתה צועק?" מאיר שטרית: "כי אתה לא נותן לי לדבר. אתה מדבר כל הזמן ולא נותן לי לדבר". היושב-ראש אבי יחזקאל: "זה לא בסדר". מאיר שטרית: "תדבר כמה שאתה רוצה. אתה יודע מה? אני מוכן, כמה שתדבר גם אני אדבר. אתה רוצה כך? בבקשה". אבי יחזקאל: "אין בעיה, אנחנו נגביל אותך". מאיר שטרית: "בוא נדבר. אני אדבר, אתה תדבר, כולם ידברו". יחזקאל: "בבקשה, חמש דקות על סעיף 3". מאיר שטרית — — —

יוסי שריד (מרצ):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל את זה אני אומר, מה אתה רוצה?

קריאות:

יונה יהב (העבודה):

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא קשה הבנה.

קריאות:

רן כהן (מרצ):

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר: "אם אתה רוצה התנהגות כזאת, בבקשה, אדוני. אני לא מנהל ככה דיונים, זה לא ילך. אני אומר לך ---

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן.

ח כהן (מרצ):

— — — שכל שנמצא על סדר-היום מתחיל ככה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן — —

ח כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

— — הרי אני אסכם בסוף את הדיון.

ח כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני אסכם את הדיון.

ח כהן (מרצ):

— — —

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תצטקו.

היו"ר ד' תיכון:

– – אני לא אקבל ממך היום שיעורים פרטיים, שמעת?

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

שמעת? אז אתה תשב בשקט ותיתן לו לדבר כרגע.

חיים אורון (מרצ):

– – – הצעה לסדר מהמקום שתי דקות.

היו"ר ד' תיכון:

שמעתי אותך. אני מחשיב אותך מאוד מאוד כמבין גדול בתקנון, אבל אני מציע לך לקרוא אותו פעם כהלכה.

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אז אל תעיר לי הערות. אילו ידעתי שהוא עושה משהו בניגוד לתקנון, לא הייתי נותן לו לדבר.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

מה? מה אתה אומר?

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

בסדר גמור; שמעתי. כבר ביטלנו את זה לפני עשר שנים.

חיים אורון (מרצ):

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר ליושב-ראש — — —

היו"ר ד' תיכון:

הוועדות מצולמות, אז אסור לקרוא פרוטוקול, כן? אתה אמרת שאסור לקרוא.

חיים אורון (מרצ):

לא שמעת טוב.

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי טוב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני אומר ליושב-ראש הוועדה: "אני לא מסכים עם זה, תן לי לדבר". היושב-ראש יחזקאל אומר: "בבקשה, תדבר על סעיף 3". מאיר שטרית אומר: "אני אדבר על סעיף 4 ו-5 ו-6 ו-7 ו-8 ו-9". היושב-ראש יחזקאל: "אני נותן לך לדבר משפט אחד". מאיר שטרית: "אתה לא נותן לי לדבר. אני לא מסכים עם צורת הדיון הזאת. אם תאלץ אותי – תאמין לי שאני אעשה צעדים יותר חריפים". היושב-ראש יחזקאל אומר: "אז אני מודיע לך, שאם תאלץ אותי – – –". מאיר שטרית: "אני אומר לך, שאני אפנה נגדך ליושב-ראש הכנסת להביא את העניין לוועדת הכנסת". רן כהן אומר: "מי שמפוצץ את הישיבה זה אתה". מאיר שטרית: "הוא לא נותן לי לדבר, ואני לא אסכים שלא ייתנו לי לדבר. אני חבר ועדה ואני אדבר". רן כהן: "עוד לא קראו את הסעיף". היושב-ראש: "אני נותן לחבר הכנסת מאיר שטרית לדבר ואני לא אתן לו להפריע". מאיר שטרית: "אם אתה לא תיתן לי לדבר – – –". הוא אומר לי: "בבקשה, תדבר על סעיף 3". "אני לא רוצה לדבר על סעיף 3 אלא על דבר אחר". "על סעיף 3, בבקשה". "אני לא רוצה לדבר". "אתה לא. האם מישהו מעוניין לדבר על סעיף 3? יש הערות למשרדי הממשלה? בבקשה".

מאיר שטרית: "אני מבקש את רשות הדיבור". היושב-ראש: "בבקשה". "אתה לא נותן לי". "על סעיף 3 – בבקשה". "לא על סעיף 3". "על סעיף 3, רבותי". מאיר שטרית: "היושב-ראש אבי יחזקאל, תסלח לי, אבל עם כל הכבוד, זה לא ילך בגישה הזאת. זה לא ילך כך". "אני מציע למשרדי הממשלה" – היושב-ראש יחזקאל אומר – "אני מציע למשרדי הממשלה להכין את הערותיהם במידה ואנחנו מדברים בהן". מאיר שטרית: "טוב. היושב-ראש אבי יחזקאל, אתה יודע מה? תעשה מה שאתה רוצה". היושב-ראש אבי יחזקאל: "רבותי, משרדי הממשלה, בבקשה". מאיר שטרית: "תעשה מה שאתה רוצה. אני מבקש התייעצות סיעתית". היושב-ראש אבי יחזקאל: "לאחר ההצבעה". מאיר שטרית: "אני מבקש התייעצות סיעתית בלי הצבעה". היושב-ראש אבי יחזקאל: "לאחר ההצבעה". מאיר שטרית: "תעשה מה שאתה רוצה. אני מבקש התייעצות סיעתית. אני עוזב את הישיבה. תעשו מה שאתם רוצים. אתם חושבים שהחוק הזה יעבור להצבעה? נראה אתכם". היושב-ראש יחזקאל: "בבקשה". מאיר שטרית: "אני מודיע לך רשמית, תרשום לפניך, חבר הכנסת רן כהן, בשיטה הזאת החוק לא יעבור להצבעה". רן כהן: "חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מאוד מצטער, אתה פועל בניגוד להבטחה המפורשת שלך". מאיר שטרית: "באלימות זה לא ילך. אתם פועלים באלימות ואני אומר לך שאני אתלונן. אני אגיש תלונה לוועדת הפירושים, אני בכלל אדרוש הוצאתך מהדיון הזה". היושב-ראש יחזקאל – – –

רן כהן (מרצ):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

היושב-ראש יחזקאל אומר: "מאה אחוז" — —

רן כהן (מרצ):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אצטט לכם — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, לחוק הזה יש למעלה מ-1,200 הסתייגויות.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אל תפחיד אותי.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא מפחיד אותך — —

רן כהן (מרצ):

פעם ראשונה — —

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. באמת לא היה דבר כזה. אני מסכים אתך שלא היה דבר כזה – – –

ח כהן (מרצ):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני מסכים אתך. אני מסכים אתך שלא היה דבר כזה, זה נכון.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני אמשיך.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא נתנו לי לדבר, מה לעשות, יוסי. אני בטוח שאם לך לא היו נותנים לדבר – היית הופך עולמות, יוסי.

אני אומר: "תעשה מה שאתה רוצה, אני מבקש התייעצות סיעתית, ואני עוזב את הישיבה. תעשו מה שאתם רוצים". היושב-ראש יחזקאל אומר: "בבקשה". מאיר שטרית: "אני מודיע לך רשמית, אדוני היושב-ראש, תרשום, בשיטה הזאת החוק לא ילך". "חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מצטער", וכן הלאה. מאיר שטרית: "אתה רוצה? בבקשה". היושב-ראש יחזקאל – אני כבר מסיים, רבותי – "אנחנו עוד ניפגש". היושב-ראש יחזקאל אומר לי: "אנחנו עוד ניפגש. תגיד ללימור לבנת בעניין הערוצים, ואני אראה לך איך מנהלים דיון". מאיר שטרית: "מאה אחוז. אני מודיע בזה, שהקואליציה, בדיון הזה, בצורה הזאת לא תשתתף, ואני אפעל נגד החקיקה הזאת בכל הכלים שברשותי". היושב-ראש אבי יחזקאל: "תבורך, תודה, כל הכבוד לך". מאיר שטרית: "תרשום שאני ביקשתי התייעצות סיעתית.

הדיון הזה עכשיו הוא לא חוקי. תודה". אני יוצא מחדר הישיבה. היושב-ראש עבר לדיון והוא אמר: אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 3, ומתחיל להצביע עליו.

ציטוט אחרון, רבותי, הנה אני מגיע לסיום. היושב-ראש, בהמשך הדיון, אומר: "חבר הכנסת וייס" – אחרי שאנחנו יצאנו – "חבר הכנסת וייס, כמי שהיה יושב-ראש הכנסת, אנחנו יכולים להמשיך להצביע, נכון, אין בעיה בעניין?" חבר הכנסת וייס אומר: "ברצוני להגיד מלה כי יש לי הרגשה שפה יש ירידה בדרגה במקומו של הפרלמנט בכל המערכת השלטונית. זאת ממש ירידת מדרגה. יש פה ארבע טקטיקות יחד. אם היו עושים זאת במנה אחת, הייתי יכול לסבול זאת. יש ארבע טקטיקות מצד הקואליציה", וכן הלאה. היושב-ראש יחזקאל אומר: "אני מציע להציע הצעה לסדר, שאומרת שבכל מקרה ועדת הכלכלה תסיים את ההצבעות שלה על החוק כבר היום. אני מודיע רשמית, שבמשך כל השבוע הבא יהיו דיונים ללא הגבלה על חוק הדיור הציבורי, כולל הצבעות כבר מיום שני, כולל יום חמישי, יום ראשון, ואני מודיע לכל אנשי הממשלה שאני הולך להפעיל אותם, לצערי. זה העניין. אם יהיה רק פורום של קואליציה – יש להם בעיה קשה מאוד. אני אמשיך את החוק הזה ללא שום קשר להוראות ולהחלטות פוליטיות של ממשלה כזו או אחרת".

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים ואני אומר, שבצורה שקיימו את הדיון בוועדה – זה קיום דיון באלימות, תוך ניצול לרעה של סמכות יושב-ראש הוועדה, ואני תובע ממך, אדוני היושב-ראש, שלא לקיים את הדיון הזה, להחזיר את החוק לוועדת הכלכלה לדיון רציני, כדי שנוכל להתייחס אליו ברצינות. לא יכול להיות שבכנסת הזאת אתה תהיה שותף לחקיקה שנעשית בכוח. אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, אני לא זוכר, ואין בהיסטוריה של הכנסת, פעם אחת, שחוק כלשהו בכנסת עבר במצב שחצי הכנסת מחרימה אותו. אם מותר לעשות הכול באלימות, אנחנו גם יכולים להתנהג ככה עם ראשי הוועדות שלנו. אני אומר לכם, שזה יהיה רע מאוד לכנסת ורע מאוד לוועדות. אתם, באלימות, לא תשיגו שום דבר.

חיים אורון (מרצ):

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אורון, אל תטיף לי מוסר. אתם לא תשיגו באלימות שום דבר.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לא לקיים דיון היום ולהחזיר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — — כל יום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. עתה, חבר הכנסת רן כהן. כל מי שרוצה ידבר.

שבח וייס (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני לא אקפח איש.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני חייב לומר לך — — —

חיים אורון (מרצ):

— — — שעתיים הוא רוצה לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, עם כל הכבוד לך, כבר היו דברים מעולם והיו גם דברים גרועים מאלה.

נעמי חזן (מרצ):

מתי?

היו"ר ד' תיכון:

את רוצה לדעת מתי?

נעמי חזן (מרצ):

כן.

חן כהן (מרצ):

חברת הכנסת נעמי חזן, תנו לי לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

כשהדיחו כאן את חבר הכנסת מיכה רייסר, זיכרוננו לברכה, ניתנה רשות דיבור בהצעה לסדר שנמשכה על פני שלושת רבעי שעה.

נעמי חזן (מרצ):

זה מה שקרה.

היו"ר ד' תיכון:

הדיחו אותו בהצעה לסדר מהפינה הזו.

יוסי שריד (מרצ):

תמיד מאותו כיוון.

היו"ר ד' תיכון:

מה אמרת?

יוסי שריד (מרצ):

תמיד מאותו כיוון.

ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אולי אני אוכל באמת לדבר ואגש לעניין?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

ח כהן (מרצ):

אני חייב לומר כמה דברים, ובראש ובראשונה, שאני נדהם מהפרוצדורה מסיבה מאוד פשוטה – אתה יודע שחבר הכנסת מאיר שטרית מיצה את כל ההליכים לעיכוב הבאת החוק לכאן, לרבות זה שהוא בא אליך ובפני קרא בפניך את כל הנאום הזה, ואתה שלחת אותו יחד אתי לנהל את הדברים בצורה הפרוצדורלית. משם הוא הלך לוועדת הכנסת. ועדת הכנסת פסלה את טענותיו ושלחה את החוק לחקיקה במליאה.

היו"ר ד' תיכון:

מה פסקה ועדת הכנסת?

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

היתה הצבעה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נושא חדש.

היו"ר ד' תיכון:

אולי תסביר לי מה החליטה ועדת הכנסת?

ח' כהן (מרצ):

ועדת הכנסת החליטה שלא לקבל את טענותיו של חבר הכנסת מאיר שטרית, ובכך הוא – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נושא חדש.

היו"ר ד' תיכון:

רגע. עם כל הכבוד לך, לא זה היה הנושא בוועדת הכנסת.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

כן, אבל זו היתה – – –

היו"ר ד' תיכון:

הוא טען לנושא חדש.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

נכון.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זה נושא חדש.

היו"ר ד' תיכון:

ועדת הכנסת החליטה שעבר זמנו. הוא היה צריך לעשות את זה באמצעות היושב-ראש.

נסים דהן (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

זה היה הדבר היחיד שהיה על סדר-היום בוועדת הכנסת.

ח כהן (מרצ):

קודם כול, אני מודה לך שאתה יודע להתווכח אתי ואתה לא יודע להתווכח עם חבר הכנסת מאיר שטרית – –

היו"ר ד' תיכון:

לא. אני אתן לך לדבר – – –

ח כהן (מרצ):

— — כאילו כל מה שהוא אמר היו דברי אלוהים חיים. אבל אני הרי לא — —

היו"ר ד' תיכון:

אני עדיין לא אמרתי שום דבר.

ח כהן (מרצ):

אולי אני יכול לדבר?

היו"ר ד' תיכון:

אני רק אומר לך, שבמקרה נזדמנתי לוועדת הכנסת.

ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, באמת לא נעים לי להעיר לך.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

ח כהן (מרצ):

אתמול סיימתי להיות יושב-ראש בית-הנבחרים של ההסתדרות, ומתמיד הקפדתי שמכל צדי הבית – ליכוד, ימין ושמאל – כולם ידברו.

היו"ר ד' תיכון:

אתה תדבר — —

ח כהן (מרצ):

לא – – – בתור יושב-ראש להפריע למישהו מהדוברים.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רן כהן, אתה טועה. בהסתדרות היתה דיקטטורה, שלא נתנו ליושב-ראש האופוזיציה – –

רן כהן (מרצ):

לא. זה אתמול. אמרתי, שאתמול סיימתי. אתה כבר בפרק החדש. אני לא נכנס לזה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, בבקשה. אני מצטער שקטעתי אותך באמצע.

רן כהן (מרצ):

אני מקבל את הצער שלך. אני רוצה לומר לך דבר כזה: הרי לא נכנסתי לסיבות מדוע ובאיזו טענה פרוצדורלית חבר הכנסת מאיר שטרית ניגש. תאמין לי שאני יודע. כתבתי נגד טענותיו מכתב. ועדת הכנסת סילקה את טענותיו על נושא חדש ואמרה שהחוק איננו נושא חדש.

נסים דהן (ש"ס):

לא.

רן כהן (מרצ):

כן.

נסים דהן (ש"ס):

לא.

ח כהן (מרצ):

רבותי – – –

נסים דהן (ש"ס):

ועדת הכנסת החליטה – – – ולא יושב-ראש הגיש את הבקשה לנושא חדש – – –

ח כהן (מרצ):

זה בדיוק אותו דבר. ועדת הכנסת החליטה כהגדרה שאותה נתן עכשיו חבר הכנסת דהן, ובכך פסלה את טענותיו. זה מה שאני אומר.

דוד טל (ש"ס):

לא.

ח כהן (מרצ):

בזה נסללה הדרך לחוק לבוא למליאה, ושום כוח בעולם – גם לא חבר הכנסת מאיר שטרית וכל הסיוע שהוא יקבל – לא יכול למנוע מהמליאה לדון בחוק. לכן, אינני מבין את הפרוצדורה.

שנית, אדוני היושב-ראש, החוק הזה, בניגוד למה שאמר חבר הכנסת מאיר שטרית, עבר את מליאת הכנסת בקריאה טרומית בארבע הצעות חוק שכולן עברו כאן במליאה בדיון פתוח. לאחר מכן הוא עבר שבעה דיונים בוועדת הכלכלה – דיונים מפורטים, שבהם יכול היה להשתתף כל מי שרצה מבין חברי הכנסת, ובכללם חבר הכנסת מאיר שטרית, חבר הכנסת גדעון עזרא, חבר הכנסת זאב בויס ומי שרצה. לאחר מכן היתה הצעת החוק אמורה לבוא לכאן, למליאה, ואז הוטלה על עליה הצבעת אי-אמון בראש הממשלה לפני הפגרה הקודמת. זה היה כאן, וגם כאן היתה הדרמה. סתמו אז את הפיות – את הכנסת אתם מנהלים. לאחר מכן, עם התחלת המושב הזה, היתה הצבעה, והחוק עבר וגם כאן היה המשך והיתה דרמה.

היו עשר ישיבות, ויש לי התאריכים אם אתה רוצה. היו עשר ישיבות שנמשכו שתיים-שלוש שעות בממוצע. למי שם סתמו את הפה? כולם יכלו לדבר שם. אלא מה? כל מי שבא נגד החוק – או שהוא לא היה מוכן, או שהוא בא עם פרובוקציה מראש כדי לחבל או שהוא בא עם כל מיני תרגילים, צעקות וגידופים כדי למנוע את חקיקתו. אף אחד מהקואליציה, להוציא את אנשי ש"ס וחבר הכנסת יהודה הראל, לא בא לישיבה כדי לנסות ולעצב חוק לטובת הדיירים. לכן, בסיכומי של דבר, הושלמה הצעת החוק בישיבה העשירית, כאשר כל משרדי הממשלה היו שותפים, ואז היא הוכנה להצבעה.

לכן, אין כל מקום לטענה של חבר הכנסת מאיר שטרית, והגיע הזמן לדון בחוק לגופו. אילו היה לחבר הכנסת מאיר שטרית רוב במליאה להפיל אותו, כל הפרוצדורה הזאת לא היתה. כל הפרוצדורה נועדה, אדוני היושב-ראש, רק לעניין אחד – לחבל באפשרות שהכנסת תחוקק את החוק הזה ברוב דמוקרטי. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

עתה, חבר הכנסת אבי יחזקאל; אבל מהפינה.

חבר הכנסת שבח וייס, כולם ידברו. בלאו הכי יש כמות כזו של הסתייגויות, שעד הבוקר לא נגמור אותה אם נלך בדרך הרגילה. בבקשה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

חבר הכנסת מאיר שטרית, כבר הטילו בנו מום, ואתה קם פה ומאשים אותי באלימות? מה אתה עוד רוצה להטיל? אילו מומים אתה רוצה להטיל בי? אלים, גונב חוקים – זה מה שאמרת עלי? תגיד לי, אתה לא מתבייש?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני ציטטתי.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אז אני אקרא שתי ציטטות ממה שאתה אמרת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני ציטטתי את הפרוטוקול.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

כבוד היושב-ראש, אומר חבר הכנסת מאיר שטרית: "בואו ונדבר. אני אדבר, אתה תדבר, הוא ידבר, כולם ידברו ונעשה בלגן". עוד ציטטה אחת: "מאיר שטרית: בוא ונפוצץ את הוועדה. אתה רוצה התנהגות כזו? בבקשה".

יש לי בקשה: דווקא ביום קשה, כשנעשה מעשה נבלה והטילו מום בך, בי ובאנשים כמונו, אל תעמוד פה ותגיד שאני אלים. זה מעשה חרפה. הסולידריות שלך ושלי אומרת, שאם אתה תעמוד פה ותגיד שאני אלים, גם הם יגידו שאני אלים, ואז יגידו שאתה מרוקאי ואני מזרחי. אז קצת צניעות היום לפחות, ריבון העולמים.

אדוני היושב-ראש, היינו אצלך, בחדרך. אתה, בהגינות מלאה, נתת ליושב-ראש הקואליציה את כל האופציות לפעול. הוא פנה לוועדת הכנסת. ועדת הכנסת דנה אך ורק בנושא אחד: האם זה נושא חדש? היא לא קיבלה את הצעתו. מה שראה היושב-ראש הוא כך: אנשי ש"ס בוועדת הכלכלה הצביעו בעד חוק הדיור הציבורי. ברגע שהוא ראה שאין לו רוב, הוא החליט לטרפד. אנא, אל תיתן לזה יד, אדוני היושב-ראש. יש 1,200 הסתייגויות, וזו זכותו המלאה להביא אותן עד יום שישי. אבל לא ניתן לו היום סתם להשהות את העניין. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

קריאה:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אני אגיע. אני לא אקפח איש.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת מאיר שטרית, את הפרוטוקול שקראת כאן אני מכיר, באופן אישי, שנים רבות. אני יכול להחליף בו את שמך בשמי ולזהות בדיוק עשרות ישיבות – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן?

חיים אורון (מרצ):

כן – – – של ועדת הכספים, גם השבוע, שבה היושב-ראש בצדק אומר לי: "יש לך חמש דקות להביע את עמדתך בנושא חוק המשכנתאות", אני מקבל את כללי הדיון וגונב דקה או שתי דקות ומדבר שבע דקות, היושב-ראש מודיע שיש הצבעה – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר לשאול שאלה?

חיים אורון (מרצ):

– – אני מבקש רוויזיה, ואז נותנים לי 24 שעות, וכך מתנהלת הכנסת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – – התייעצות סיעתית – – – חמש דקות התייעצות סיעתית?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

האם פעם קרה שביקשת התייעצות סיעתית ואמרו לך: לא, בעוד חמש דקות?

חיים אורון (מרצ):

אמרו לי: בעוד דקה וחצי, בעוד דקה וחצי התייעצות סיעתית. תביא את חבר הכנסת פלדמן, זיכרוננו לברכה, שיספר לך איך זה התנהל; דן תיכון זוכר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חיים אורון (מרצ):

אבל אני רוצה להגיד, שאני מכיר את הפרוטוקול הזה. אדוני היושב-ראש, את הפרוטוקול של הישיבה הזאת, שאקרא אותו, אני לא מכיר, משום שמהרגע שהחוק הונח על שולחן הכנסת, על-פי החלטתך

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

--- להניח אותו.

חיים אורון (מרצ):

זה דבר אחר, יש מקומות לדון בזה, אבל מהרגע שהחוק הונח על שולחן הכנסת, על-פי החלטתנו הבלעדית של היושב-ראש – הוא מתחיל דיון בקריאה שנייה ושלישית. יש רק אפשרות אחת, לסיים את הדיון הזה באחד מההליכים שמקובלים בכנסת: בהצבעה, בהצעת אי-אמון; אין דרך להוריד מסדר-היום הצעת חוק בדרך של דיון לסדר שמתנהל פה עכשיו.

אם יש רוב נגד החוק, יופיע היום, מחר, מחרתיים, ביום שישי בבוקר. אם אין רוב – יופיע הרוב האחר. חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה שובר את כללי המשחק. החוק הונח על-ידי היושב-ראש בפני הכנסת, מליאת הכנסת – בלי שייכות באיזה חוק מדובר – חייבת לדון בו ולהחליט. זה מה שצריך לעשות עכשיו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גדעון עזרא, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אינני כל כך בקיא, ואינני זוכר מה היה כאן, כאשר היה חבר הכנסת רייסר. אני יודע מה היה בוועדה שבה השתתפתי מול ועדות אחרות שבהן אנחנו משתתפים.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

התבייש לך.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שריד, אנחנו יושבים יחד בוועדה. מעולם לא ראיתי – ורן, גם אתה בוועדה הזאת – שניתנה לך זכות יותר גדולה מאשר לי. נתנו לך לדבר ונתנו לי לדבר. בישיבות בוועדה הזאת, בחוק כל כך כבד – – –

יוסי שריד (מרצ):

בוועדת החוץ והביטחון אתה תמיד מתלונן שנותנים לי יותר מאשר לך.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

עזוב, עזוב. זה בשוליים, יוסי.

אני מבקש להגיד, שבחוק כל כך כבד, חוק שיכלו לחוקק אותו בכנסת הקודמת, לא היתה ישיבה אחת שהיה בה שר האוצר. חוק כל כך כבד, בישיבת הוועדה הזאת, מצאנו את עצמנו מול יושב-ראש – – –

רן כהן (מרצ):

הוא לא בא.

נעמי חזן (מרצ):

הוא לא בא.

חנה (מרצ):

הוא הוזמן לכל הישיבות.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, הוא יכול לדבר?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא חושב שאפשר לחוקק חוק כזה בלי לשמוע את עמדתו של שר האוצר. והיה שהוא היה בחוץ-לארץ – למה לא מקיימים את הישיבה בלעדיו? קיימו את הישיבה בלעדיו, ועוד ישיבה בלעדיו.

אדוני, בחוק כל כך כבד, חוק כל כך משמעותי, כאשר הממשלה הציעה את הצעתה שלה, נדמה לי שלא יעלה על הדעת, שיום אחרי יום, כאשר אנחנו מבקשים ללמוד, מבקשים לשבת רק חברי הוועדה לבד – היינו מלווים לכל אורך הדרך באנשים שנותנים כל הזמן רעשי רקע, גם בתוך חדר הוועדה וגם מבחוץ.

לא ראיתי שנתנו לי את אפשרות הדיבור. אני לא רוצה לצטט קטעים מהפרוטוקול, גם לי יש כאן קטעים מהפרוטוקול, ומה לעשות? אבי יחזקאל היה צריך לסיים את עבודתו בוועדה, ורצה לסיים עד היום האחרון. יש לי ישיבות אחרות בוועדות אחרות, ואני לא יכול כחבר כנסת להירתם לנוסח כזה, שהוא בלתי סביר, בלתי רגיל, ולא נפגשתי בו.

מה שאני מציע ומבקש – – –

נעמי חזן (מרצ):

— — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה שאני מציע ומבקש: מאחר שיש ההצעה של הממשלה, ומאחר שיש ההצעה של רן כהן – שמעתי את מאיר שטרית, כמעט על הברכיים, אומר לרן כהן: בוא נשב יחד, נגיע להצעת פשרה, שתהיה מקובלת על כל הבית הזה. רן כהן בשלו: לא; רן כהן בשלו: לא. ואני אומר לכם: רבותי, הרי בסופו של דבר, זו ארץ שלנו, אין לנו אפשרות לעשות מחטפים בסדר גודל כזה. גם אנחנו מעריכים את הציבור הזה, אנחנו יודעים שיש לנו בעיות כבדות בחוק הזה. אני לא מציע שנלך בשיטת ההסתייגויות ונבלה בעניין, אלא נדבר לגופו של עניין, ובסופו של דבר, הטובה תצמח לאנשי הדיור הציבורי, שזקוקים לדירות.

מלה אחרונה. גם אם נקבל את החוק, רבותי, ויתקבל החוק, עדיין יש חור רציני מאוד בנושא של חברת "עמיגור", ואתם צריכים לדעת, שברוב ערי הדרום נמצאת האוכלוסיה החלשה, שם הדירות של "עמיגור", ועדיין אין פתרון לנושא הזה.

חיים אורון (מרצ):

— — — בחוק. יש לך עשר שעות לדון — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, הוא יכול לדבר?

חיים אורון (מרצ):

הוא כבר גמר. הפרעתי לו אחרי שהוא גמר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. מילא, אני לא יכול, אבל הוא יכול?

חיים אורון (מרצ):

אתה יכול — — —

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני ורן כהן שותפים לחוק הזה עם עוד חברי כנסת – מקסים לוי, רומן ברונפמן וענת מאור. השתתפתי – אני חושב – בשש או בשבע ישיבות של ועדת הכלכלה; ברובן, ברוב הדיונים כאן בבית הזה. החוק הזה בטיפולו של הבית הזה חודשים ארוכים. פי-שלושה מתקציב המדינה; תקציב המדינה, של יותר מ-200 מיליארד שקל. פי-שלושה. לכן, כל טענה שהוא נעשה בחיפזון היא טענת סרק. זה דבר אחד.

דבר שני – אין לנו כללים מדויקים, כתובים, לזמנים בדיוני הוועדה. אין לנו, לא עשינו את זה. למליאה יש לנו, ובמליאה יש לנו הרבה מאוד כלים למניעת פיליבסטר, לא מוחלטים, והם הולכים ומשתכללים, ולכן – – –

היו"ר ד' תיכון:

מה קורה, חבר הכנסת שבח וייס – – –

שבח וייס (העבודה):

תן לי לדבר רק שנייה.

היו"ר ד' תיכון:

כן, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

הרי בסופו של דבר אתה תפסוק בתוקף הסמכויות שיש לך.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני רוצה להיעזר בך, אם מותר לי.

שבח וייס (העבודה):

רק שנייה. היו מקרים שראשי ועדות לא רצו בחוקים, הם מסמסו אותם, ואנחנו היינו חסרי אונים, ופעם אחת אפילו קרה מה שקרה, כאשר הוחלף חברנו רייסר, זיכרנו לברכה, ולא הייתי מאושר מהתהליך אז, עד כדי כך, שכאשר ביקשו ממני להחליף אותו, סירבתי, והחליף אותו מישהו אחר.

אבל מותר לראש ועדה להכניס קצב לעבודת הוועדה, לא זילות של תהליך על-ידי קצב מסחרר, אבל קצב סביר. רצוי שיושב-ראש הוועדה יקדם חוקים. המליאה מפנה את החוקים לוועדה שהיא תחוקק, המליאה מפנה את החוקים לוועדה – שיהיה פרי. לא ייתכן שוועדה, שיושב-ראש שלה לא רוצה לחבל בכוונה בעבודתה ולעשות סחבת, לא תהיה לה אפשרות לפעול.

בכל הישיבות שהייתי, זולת אחת, זאת שחבר הכנסת מאיר שטרית קורא את הפרוטוקול שלה, ראיתי מומחים של הממשלה, מומחים של הסוכנות, מומחים של "עמידר". שמענו אותם בסבלנות, היועצת המשפטית של הוועדה עשתה עבודה נהדרת. אבי יחזקאל נהג בתבונה ובחוכמה ובטקט, וכשהיה צריך, גם בהומור ובתקיפות של ראש ועדה. אנחנו לא רוצים ראשי ועדה אפקטיביים?

חבר הכנסת מאיר שטרית לא רוצה בחוק הזה בשום אופן, אז התפתח שם טריק של סחבת מכוונת, ויושב-ראש ועדה סביר לא חייב להתמסר ולהיכנע לאווירה כזאת. זה הסיפור הגדול. כבר היו מקרים רבים בוועדות שהשתתפתי בהן ב-17 שנות כהונתי בכנסת, שקבעו זמנים: בעוד דקה, בעוד שתי דקות, בעוד שלוש דקות; הרמת קול.

אחר כך באה שיטת ההחרמה. כבר שלושה שבועות הקואליציה מחרימה את ישיבות המליאה בהצבעה על אי-אמון, מחרימה ועדה. אגב, רוב של בית של מפלגת שלטון מחרימים את הבית או את אחת הוועדות שלו – איזו שיטה זאת?

לפי הערכתי, אין לנו כל סמכות לעכב את התהליך. אחרי כל הניסיונות שעשה מאיר שטרית במסגרת מאבקו נגד החוק, עכשיו הגיעה שעתה של המליאה ושעתם של הכללים במליאה, והוא יודע את הכללים. ואני פונה אליו גם עכשיו, ברגע האחרון, להפסיק את מלחמת החורמה נגד החוק הזה – זה אחד החוקים הצודקים ביותר שיש –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא צריך חוק, הממשלה כבר החליטה.

שבח וייס (העבודה):

– – ולהצטרף לרוב ברוח טובה. מספיק עם הטריקים, עם השטיקים ועם הסחבות האלה. תודה רבה.

(מחאות כפיים ביצע)

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, מותר לי לשאול אותך שאלה?

שבח וייס (העבודה):

בוודאי.

ח כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת רן כהן, צריך להפסיק את זה.

קריאה:

שבח וייס (העבודה):

— — — כל המתנחלים, אמרתם משהו? כל המסיתים נגד רבין באו לפה וישבו, איפה הייתם?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

איפה היית? היית יושב-ראש הכנסת – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, אני רוצה לשאול אותך שאלה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

אולי אתה רוצה להירגע, חבר הכנסת שטרית?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בויס, אל תעזור לי.

חבר הכנסת וייס, ציינת, בצדק, שבמליאה יש פרוצדורה שעל-פיה אנחנו מנהלים את הדיונים, פרוצדורה מפורטת שמעוגנת בתקנון; כשאנחנו מגיעים לוועדה, אנחנו לוקים בחסר. משנשמעת טענה והתעורר בשעת הדיון בכנסת ספק לגבי פירוש מסוים – יש סעיף מיוחד בחוק שאומר מה צריך לעשות היושב-ראש במצב כזה. אבל אני זוכר, למשל, כשהיינו צעירים, יום אחד החליט חבר הכנסת עדי אמורי – אתה זוכר אותו?

שבח וייס (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אבל אתה זוכר?

שבח וייס (העבודה):

מי יכול לשכוח?

היו"ר ד' תיכון:

לא מצא חן בעיניו סדר הניהול של הישיבה. הוא לקח את ספר הטלפונים והחל לקרוא את שמות האנשים, את שמות המנויים מאל"ף, במשך עשר שעות, ולא נתן לאיש לדבר, עד שהגיעו אתו, בסופו של דבר, לכלל הסכמה.

כאן בא צד אחד ואומר: קופחתי. אני לא יודע, אני לא הייתי שם. אני אוהב מאוד את אלה שמדברים ולא היו שם, והם יודעים הכול.

שבח וייס (העבודה):

אני הייתי.

היו"ר ד' תיכון:

אתה הייתי, אני יודע שהייתי, הרי אתה מיוזמי החוק. סביר להניח שהייתי, אבל אני רוצה שתדע, שבתקנון שלנו יש סעיף שאומר מה קורה כשיש ספק בפירוש של הליך ושל הוראה מסוימת. יש מזור לעניין הזה.

אבל אני רוצה לשאול אותך שאלה נוספת. תסתכל, בפני מונחת בקשה של סיעת ישראל בעלייה, והיא מבקשת לראות בהצעת חוק הדיור הציבורי (זכויות רכישה) – כנראה זה זה – הצבעת אי-אמון בראש הממשלה.

נסים דהן (ש"ס):

בסוף הדיון, לפני ההצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

מנין אתה יודע?

נסים דהן (ש"ס):

זה התקנון.

היו"ר ד' תיכון:

מנין אתה יודע?

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שאלת אותי מה הייתי עושה.

נסים דהן (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אתה בוודאי נזקק לתקדימים בעניין הזה. נכון?

שבח וייס (העבודה):

בוודאי.

היו"ר ד' תיכון:

בוודאי. אז יש תקדימים – גם כן שהיינו צעירים. אתה זוכר את חבר הכנסת שחל – חבל שחבר הכנסת קליינר איננו כאן – ביום שהוא הושבע, ב-1982, היה תקדים מאוד דומה לתקדים הזה. נדמה לי שזה היה היחיד. ראשית, אתה מסכים אתי שאי-אפשר להצביע היום, נכון?

שבח וייס (העבודה):

אם תהיה הצעת אי-אמון, אי-אפשר. בתום הדיון.

היו"ר ד' תיכון:

במה?

שבח וייס (העבודה):

בתום הדיון. אם מישהו יודיע שזו הצבעת אי-אמון – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, באיזה דיון?

חיים אורון (מרצ):

בתום הדיון על ההסתייגויות.

שבח וייס (העבודה):

בתום הדיון, לקראת ההצבעה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אי-אפשר להצביע, אי-אפשר להצביע היום.

שבח וייס (העבודה):

אם יש בקשת אי-אמון, אי-אפשר.

היו"ר ד' תיכון:

אי-אפשר לגמור את החוק. כדי שלא להיכנס לוויכוח אתך, אי-אפשר לגמור את החוק.

שבח וייס (העבודה):

אם יש אי-אמון, אי-אפשר. זה כבר היה לנו לפני ארבעה חודשים.

היו"ר ד' תיכון:

עכשיו אני שואל אותך. ראשית, אי-אפשר לגמור את החוק. אתה מסכים אתי?

שבח וייס (העבודה):

אם יש אי-אמון – – –

היו"ר ד' תיכון:

אם יש אי-אמון, אי-אפשר להצביע היום, נכון?

שבח וייס (העבודה):

זה ברור.

היו"ר ד' תיכון:

אז שנינו מסכימים שההצבעה הסופית תהיה רק בעוד חודשיים וחצי.

שבח וייס (העבודה):

אם יודיעו אחרי הדיון – – –

היו"ר ד' תיכון:

הודיעו, הודיעו.

שבח וייס (העבודה):

לא יכולים בראשית הדיון, אלא אם כן תהיה הסכמה.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

תרשה לי לצטט גדול ממני שאמר, שאתה יכול להגיש כשאתה רוצה, ויש לך זכות למשוך אותו עד לרגע שהדיון מסתיים, וזה היה בהודעת ממשלה. כך קבעת כמה פעמים.

שבח וייס (העבודה):

נכון.

היו"ר ד' תיכון:

ואכן היו מקרים כאלה. אתה קבעת, לא אני. אני נוהג על-פי התקדימים שלך. דבר אחד צריך להיות ברור היום לכולם: אי-אפשר לגמור את החוק בקריאה שלישית, נניח. לפי שיטתך, אי-אפשר.

עכשיו אני שואל אותך שאלה כזו: יש לנו חודשיים וחצי. מה יותר פשוט? הרי אני יכול לפסוק על-פי סעיף 149(א) – חבר הכנסת אורון, אתה אוהב תמיד לבדוק אותי, ואתה יכול לבדוק – – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לפסוק, שהדיון נפסק והוא עובר לוועדת הפירושים. יש לי בלאו-הכי חודשיים וחצי, והרי הדיון בתחילת כנס החורף יתחיל בנושא הזה, בין שאני רוצה ובין שאני לא רוצה. לכן אני שואל אותך מדוע אי-אפשר להגיע לפשרה. אי-אפשר להתקדם היום עד הסוף. מדוע אי-אפשר שתשב ביחד ותנסו לישב את חילוקי הדעות?

חיים אורון (מרצ):

ישבנו.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אני מודיע באופן מוסמך שישבנו – – –

קריאות:

— — —

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש שחבר הכנסת רן כהן, שקיים משא-ומתן עם חבר הכנסת מאיר שטרית – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, יש להניח שאני לא הייתי בוועדה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אבל יש להניח שאני גם קראתי את הפרוטוקול.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אני קראתי ואני לא רוצה לצטט. יש בעיות גם בפרוטוקול, גם אם לא היית שם.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש ---

היו"ר ד' תיכון:

אבל רק רגע, רבותי. אני הערתי הערה. יש עוד אנשים שרוצים לדבר, ואני אשמע את כולם.

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

לא, יש אחרים. יש כאלה שרוצים לדבר. חבר הכנסת זאב בוים.

שבח וייס (העבודה):

אדוני, שאלת אותי שאלה.

היו"ר ד' תיכון:

אני אתן לך להשיב, תאמין לי. יש 1,200 הסתייגויות, אם לא יותר מזה. יש לנו לילה ארוך. את החוק אנחנו מסכימים שאי-אפשר לגמור היום.

שבח וייס (העבודה):

אמרתי לאשתי שאני בא ביום שישי.

חיים אורון (מרצ):

אבל היתה הסכמה מפורשת בין חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ביני ובין חבר הכנסת מאיר שטרית – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא נכון.

חיים אורון (מרצ):

רגע, תשמע על מה. היתה הסכמה מפורשת, שכאשר יתחיל הדיון, ואני מצהיר במדויק: כל אחד מהחברים פה ינמק מקסימום עשר דקות, שלושה אנשים מכל צד ינמקו בסיבוב שני עוד פעם עשר דקות, ואם – – –

היו"ר ד' תיכון:

הרי אני שומע בפעם הראשונה.

חיים אורון (מרצ):

סליחה, אבל היה מקובל בדיונים כאלה בכנסת, שאם נוצרת הסכמה בין קואליציה לאופוזיציה על סדרי דיון, מתנהגים על-פי הכללים האלה, וחשבתי – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מאיר שטרית נמצא כאן, נכון? אפשר לשאול אותו. היה הסכם כזה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי טיעון קדם-דיוני, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אני אתן לך, האמן לי, אני עדיין לא פוסק. כולם ידברו. חבר הכנסת ריבלין, אתה ממחר לאיזה מקום היום?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי טיעון קדם-דיוני.

היו"ר ד' תיכון:

קדם-דיוני. הרי אני לא למדתי משפטים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, בסדר. כן, חבר הכנסת שטרית, רק לעניין הזה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ביני לבין ג'ומס לא היתה הסכמה על סדר הדיון בכלל. ההסכמה היחידה שהיתה היתה ביני לבין חבר הכנסת רן כהן, ואמרתי לחבר הכנסת רן כהן, שאם נתחיל את הדיון, סיכמנו איך עושים את ההסתייגויות. אני עומד בזה – אם יתחיל הדיון. אני חולק על קיום הדיון בכלל, ואני אומר מדוע. על דבר זה אין שום הסכמה – – –

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, כל העוזרים נכנסים לתאים.

חיים אורון (מרצ):

פעם ראשונה אני אומר: עכשיו אמרת לא אמת.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת אורון, אני לא שמעתי מה הוא אומר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — — מעולם לא

חיים אורון (מרצ):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני ברשות הדיבור, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ד' תיכון:

את רוצה לשבת שם? אני מבקש להיכנס לתאים מייד, גם בצד הזה.

כן, חבר הכנסת זאב בויס, ואחריו – חבר הכנסת רובי ריבלין.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אדוני היושב-ראש

ח כהן (מרצ):

אם תרצה, אולי אני אגיד מה ההסכמה.

היו"ר ד' תיכון:

אני אתן לך.

ח כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, האמן לי שהייתי בסרט הזה גם כן, ולא פעם.

רן כהן (מרצ):

תאמין לי, 15 חודש אני עובד על זה, יש לי סבלנות.

היו"ר ד' תיכון:

אני שמח שיש לנו סבלנות הלילה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

יש לנו זמן.

היו"ר ד' תיכון:

אתה תקבל רשות דיבור, חבר הכנסת פורז.

חיים אורון (מרצ):

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. עליזה, עם כל הכבוד, תרדי.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

ג'ומס, תן לי רגע לומר כמה דברים.

אדוני היושב-ראש, לי אין ניסיון כמו להרבה אנשים פה, ואני לא צובר אתי את כל המסורת שהצטברה בכנסת, אבל במסגרת מעט הזמן שאני נמצא כאן, במסגרת הנוכחות המעטה שלי בדיונים שהתקיימו בחוק הזה בוועדה אני רוצה לומר, שהדיונים האלה הפתיעו אותי מאוד, כי לא ראיתי סוג כזה של דיון בתהליך חקיקה, במעט הניסיון שצברתי.

אני רוצה להוסיף, שאני נקלעתי לוועדה הזאת בשליחות הסיעה, כפי שלפעמים קורה, כדי לעשות איזה מהלך – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. חבר הכנסת שטרית, אתם רוצים לדבר? תצאו. בינתיים הוא מדבר. תמשיך לדבר, חבר הכנסת בויים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מאיר שטרית, אני מספר על השליחות שעשיתי בוועדה בדיון הזה. זו היתה תקופה קצרה יחסית בוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, על דבר אחד מסכימים: אי-אפשר לסיים את החוק היום.

נעמי חזן (מרצ):

השאלה איך לא גומרים. זו השאלה לגבי הפרוצדורה.

היו"ר ד' תיכון:

אני מציע לך להניח שאני יודע על מה אני מדבר. אני מציע לך לפחות להניח שאני יודע על מה אני מדבר. יכול להיות שאת חושבת שלא; אני חושב שכן. מה לעשות שאני כרגע יושב-ראש ולא את. אם היית את, היית בוודאי מחליטה כמוני, תאמיני לי שהיית מחליטה כמוני, אבל אני עדיין לא החלטתי.

ח כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אבל הוא מדבר. חבר הכנסת רן כהן, שאלתי אותך שאלה אחת ונזפת בי והתנצלתי. חבר הכנסת רן כהן, בסך הכול שאלתי אותך שאלה קטנה, אמרת לי שאתה מבקש שלא אפריע, וכיבדתי את רצונך. הוא באמצע הדברים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

קיפחתי אותך פעם?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חלילה, נהפוך הוא.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני רואה שיש כאן איזו כוונה לפתור את הסוגיה הזאת. אני רואה שחברים מתארגנים לפתור את הסוגיה. לצורך העניין הזה, אני מוכן להפסיק פה ולתת את רשות הדיבור. אם לא, נמשיך.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, עמדת סיעתי בנושא הזה איננה סוד, אבל קיימנו כאן דיונים גם עם המציע, גם עם חברי הכנסת מהאופוזיציה והקואליציה, ואני מציע לקבל את עמדת היושב-ראש, היות שבכל מקרה לא תהיה הערב הצבעה. אני חושב שההצעה של אדוני היושב-ראש היא הצעה חכמה. נקיים דיונים בפגרה, נבוא מייד אחרי הפגרה – כי בכל מקרה זה המצב החוקי ברגע שיש אי-אמון – ונוכל ללבן את כל הבעיות האלה בוועדה או מחוץ לוועדה, במסגרת הפגרה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אני אתן, חבר הכנסת רן כהן. אני בטח לא קיפחתי אותך אף פעם.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, בהמשך לדבריו של חבר הכנסת דהן: א. צריך להיות ברור אם הדיון התחיל בטרם הציג יושב-ראש ועדת הכלכלה את החוק.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, זה דיון לסדר הדיון.

ח כהן (מרצ):

אני משאיר להחלטתך. לעניות דעתי, קודם כול צריך להציג את החוק.

היו"ר ד' תיכון:

תשמע, חבר הכנסת רן כהן, הרי אתה רואה שאני רוצה להגיע להסכמה כלשהי, בהתחשב במגבלות שיש לנו על-פי מה שאיננו שנוי במחלוקת. אי-אפשר לגמור היום את הדיון בחוק, זה ברור.

ח כהן (מרצ):

אם לאחר הצגת החוק תודיע סיעת ישראל בעלייה רשמית שהיא רואה בדיון הזה ובהצבעה עליו הצעת אי-אמון בראש הממשלה, ואתה תודיע שבכך לא רק ההצבעות נדחות אלא גם הדיון, כלומר שבפעם הבאה יתחיל הדיון ובתום הדיון תתקיים ההצבעה – העניין סביר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לענות לו.

היו"ר ד' תיכון:

אתן לך, אבל הוא מדבר עכשיו.

ח כהן (מרצ):

רובי, תנו לפתור את העניין. למיטב ידיעתי, אם הבנתי נכון מהיועץ המשפטי, ואני אומר זאת בזהירות, ההודעה על ראיית הנושא כאי-אמון חלה על ההצבעה, ואז השאלה היא האם אין כאן סוגיה פרוצדורלית שיכולה למנוע את הדיון. זה מבחינתי לא בא בחשבון. תודה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני יכול להמשיך מהנקודה הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. מה לעשות שבכל זאת אענה לך ואומר מה שאמרתי לחברת הכנסת נעמי חזן, שאני מעריך מאוד. היא סגנית היושב-ראש. מה לעשות שאני יושב כאן, וברגע שאני נתקל בבעיה שדורשת פרשנות, אני יודע מה לעשות, כי יש סעיף בתקנון. חבר הכנסת בויים, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אני רוצה להתייחס לכך.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, את תתייחסי.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני חושב, שאם מקבלים את ההצעה של חבר הכנסת רן כהן – כך לפחות אני רוצה להשמיע פה באוזניו של יושב-ראש הקואליציה ובאוזני שאר האנשים – בעצם מסתתמת הטענה על כל הפרוצדורה שהתקיימה בוועדה, ולי יש טענות קשות על הפרוצדורה שהתקיימה בוועדה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

היית ארבע דקות בוועדה, דחילאק.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

בארבע דקות אלה ראיתי דברים שלא ראיתי בשנתיים. זו בדיוק הטענה שלי, יושב-ראש הוועדה חבר הכנסת יחזקאל. חבר הכנסת שבח וייס, זה נכון, יש סחבת מכוונת, וזה חלק מהמשחק פה: הפיליבסטר בוועדות ובמליאה קיים במצבים מסוימים. אלה עושים, אחרים עושים, נגד הדבר הזה אי-אפשר לטעון. יש כללים כתובים בעניין הזה, יש גם כללים לא כתובים בעניין. לא יכול להיות, למשל,

במסורת של הכנסת, במסורת שאני מכיר – שמעתי את ג'ומס מדבר על מסורת אחרת – שעל בקשה להתיעצות סיעתית יקבלו עשר דקות.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

זה לא מדויק, עם כל הכבוד לך.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

רגע, אדייק.

חיים אורון (מרצ):

היום, ערב הפגרה, לאיציק כהן אמר יושב-ראש הוועדה: רבע שעה להתיעצות סיעתית.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ערב פגרה, על יום אחד שיש, יכול להיות. זה אולי חלק מהעניין.

חיים אורון (מרצ):

היום הוא נתן רבע שעה להתיעצות סיעתית.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

תשמע, אני לא יודע, לא נתקלתי בכך. אנחנו יושבים יחד בוועדת הכספים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, גם אני הייתי שם, ואני מעולם לא נתתי לעשות דבר כזה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אורון, אנחנו יושבים יחד בוועדת הכספים, מעולם לא היה דבר כזה. בוועדת הכספים מעולם לא היה דבר כזה, אני לא נתקלתי בכך. אני רוצה לבוא ולדייק: אחרי שהיה לנו ויכוח על כך, היתה הפסקה בדיון, נכנסנו לחדר היושב-ראש, ואחרי שקצת דסקסנו את העניין הזה, חזר בו היושב-ראש ונתן זמן להתיעצות סיעתית לשבוע הבא. זה היה במקרה שאני ביקשתי התייעצות סיעתית. אני חושב שעכשיו דייקתי במאה אחוז בתיאור מה שהתרחש.

אבל אני רוצה להוסיף: הבעיה הגדולה ביותר בכל התהליך היתה הבעיה של נוכחות הציבור. לוועדה הזמנו אנשים בעלי עניין, אנשי מקצוע. למדתי מניסיוני הפרלמנטרי הקצר, שבתהליך חקיקה יש השלב שבו הוועדה שומעת את כל האנשים שרוצים להשמיע, את כל האנשים המזמנים שנוגעים לעניין – אנשי מקצוע, אנשים שאינם מקצועיים, נציגי ארגונים שונים. כולם באים. איך אמר חבר הכנסת שבח וייס: יש איזה צורך לקדם דברים וכו'. היושב-ראש מחליט עד כמה הוא רוצה לשמוע את הציבור וכו'.

מה שקרה הוא, שאחרי שנשמעו דברי הארגונים ואנשי המקצוע, אנשים שנוגעים בעניין ובעלי עניין, וכולם נדחסו, באו הרבה וכמעט לא היה מקום לזוז בתוך חדר הוועדה, היתה אווירה דחוסה מאוד מבחינה פיזית – אחרי שנגמר השלב הזה והתחילו לעבור חוק אחר חוק ולדבר החל בשם החוק ודרך הסעיפים, אני שם לב שהמצב הזה נמשך, ותהליך החקיקה עצמו נעשה בנוכחות בעלי העניין. אין לי טענה אל בעלי העניין: הם בעלי עניין, וכאלה הם מתייחסים, והם מגיבים, לפעמים ברשות ובדרך כלל לא ברשות; לפעמים בצורה מנומסת והרבה פעמים לא בצורה מנומסת, באווירה של אימים ועם כל מיני קריאות לחברי כנסת, על חשבונות כאלה ואחרים, וזאת במהלך הדיון, במהלך תהליך החקיקה, במהלך הבדיקה עם היועצים המשפטיים על כל תג, על כל פסיק ועל כל אות, כפי שעושים בתהליך חקיקה. ואני שואל, האם זאת אווירה שבה אפשר לגבש חוק ולעצב אותו?

אני אומר לך, ידידי חבר הכנסת אבי יחזקאל, השתוממתי מאוד בזמן הקצר שהייתי שם, והתהליך הזה היה לקוי, לפי דעתי, ועל כך יש לי טענות גדולות.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ראובן ריבלין, ואחריו – חבר הכנסת אבי יחזקאל. כל מי שרוצה ידבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי יושבי-הראש, קודם כול, אני מתנצל בפני כל אלה שהיו עדים לעובדות שלהן צריך כדי לבוא ולהכריע, ואני לא מעיד, משום שלא הייתי נוכח אף לא בעובדה מהעובדות שצינו כאן על-ידי כל מיני חברים שהשתתפו בוועדה. עד היום היה לי ניסיון מצוין עם חבר הכנסת אבי יחזקאל, ואין לי שום טענה אליו.

אדוני היושב-ראש, לאחר שהושמעו הטענות של חבר הכנסת מאיר שטרית כלפי יושב-ראש הוועדה, היתה לנו התייעצות בסיעה, והחלטנו להגיש לאדוני הסתייגות מהעובדה שחבר הכנסת אבי יחזקאל ניהל את העניינים, שעל-פי הטענה לא נוהלו כדן. כאשר ידענו שיושב-ראש הוועדה הנכבד – אני לא בקיא בפרטים, אבל אני מודע לעובדות שאלהן מתייחסים אותם אנשים שהיו ערים לעובדה וגם

מעידים על כך. אני לא אומר אם הם מעידים נכון או לא נכון. אני בפירוש אומר, ביקשנו מהיושב-ראש במכתב למנוע את השמת החוק לקריאה שנייה ושלישית בצירוף כל ההסתייגויות על שולחן הכנסת.

משום מה, על-פי החלטתו של היושב-ראש, שכן אין דרך אחרת להניח הצעת חוק לקריאה שנייה ושלישית על שולחן הכנסת, אלא בהוראת יושב-ראש הכנסת, מצאנו את עצמנו במצב שהחוק הונח, ולכן ביקש חבר הכנסת מאיר שטרית אותה בקשה מקדמית, שחבר הכנסת רן כהן ברוב מיומנותו, ונראה שעל-פי עצה טובה שקיבל, מבקש שחבר הכנסת אבי יחזקאל יתחיל את הדיון, על מנת למנוע מאתנו את האפשרות לטעון את הטענות המקדמיות.

אני מפנה את תשומת לב כבוד היושב-ראש לצדקת טענתנו, שלא ניתן להתחיל, ואני מפנה גם את תשומת לבו גם של חבר הכנסת וסגן יושב-ראש הכנסת והיושב-ראש לשעבר חבר הכנסת שבח וייס, ושל היועץ המשפטי של הכנסת, כמובן, לסעיף 149(א) לתקנון הכנסת: "התעורר בשעת הדיון בכנסת ספק בפירוש הוראה מהוראות התקנון או התקדימים, יכריע יושב-ראש הישיבה, והכרעתו באותה ישיבה תהיה מחייבת".

אנחנו סברנו לתומנו, שכאשר אדוני הניח על השולחן אותה טיוטת חוק בצירוף ההסתייגויות לשם דיון לקראת ההצבעה בקריאה שנייה ושלישית, ודיון בהסתייגויות, אדוני ידון על-פי בקשתו של חבר הכנסת מאיר שטרית, שהוא יושב-ראש הקואליציה ויושב-ראש סיעת הליכוד באותן טענות שהוא פירט כאן לגבי ההליכים שקדמו לייצור החוק בוועדה.

חיים אורון (מרצ):

לפני שהגיע – – –

רן כהן (מרצ):

זה היה קודם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לפני כל דבר אנחנו מבקשים מכבוד היושב-ראש, לפי סעיף 149(א), לתת את הכרעתו, שכן אם הכרעתו תהיה כזו שאכן טענותיו של חבר הכנסת מאיר שטרית הן צודקות, ממילא יוחזר העניין לדיון מתקן או לדיון מתחילתו אצל יושב-ראש הוועדה הנכבד, חבר הכנסת אבי יחזקאל, או האדם שהחליפו בוועדת הכלכלה.

רן כהן (מרצ):

זה כבר נמצא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם יוחלט על-ידי היושב-ראש או על-ידי מי שהוא יכריע שצריך להחליט בעניין, שכל אותן טענות של חבר הכנסת מאיר שטרית, בין שהן נסתרות מבחינה עובדתית, ובין שאין להן מקום מבחינה משפטית, יחל הדיון. עד אז – עם כל הכבוד לחבר הכנסת אבי יחזקאל, ולי באופן אישי יש מלוא ההערכה כלפיו, ועד היום היה לי אתו ניסיון מעולה – שירד מהדוכן, וכאחד חברי הכנסת הטוען טיעונים יטען מהצד לגבי נושא זה, ואם אדוני יחליט שעדיין לא הוכרעה השאלה, אין מקום להתחיל את הדיון. סעיף 149(א) מפורש, ואני מבקש מאדוני שייתן קודם כול את פסיקתו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, אני מציע, שבמקום שאתה תשב עם חבר הכנסת שטרית – הרי תהיה הפסקה של חודשיים וחצי, תנסו להגיע עכשיו לעמק השווה, תתפשרו כל אחד; אז אתם מנסים לשכנע. חבר הכנסת ריבלין כבר אמר פחות או יותר לאן אני אגיע בסופו של דבר.

רן כהן (מרצ):

אני כבר ישבתי ארבע פעמים.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא רוצה לצטט את חבר הכנסת שחל במקרה דומה והחלטה של היושב-ראש סבידור, מה שהוא אמר, ואיך נהגו קודמי במקרה דומה. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אבל מהפינה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני רגיל לעמוד בפינה, הרי אני אלים ולא מבין עניין.

רן כהן (מרצ):

כבר ישבתי ארבע פעמים עם משה ליאון, עם שר האוצר, עם שר הקליטה ועם שר הבינוי והשיכון.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא נואש, אני לא התייאשתי, אבל סבלנות. הרי דבר אחד אנחנו יודעים, את החוק אי-אפשר לגמור היום.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש בדבר התקנון – אמרו לך 149(א) אם התעורר ספק. מישהו מוכן להגיד לי בדיוק איזה ספק, על מה ולמה? מה ההמצאה הזאת? מישהו מוכן לתת פה פתאום פירוש רחב לספקות? שאלה שנייה – נתבקשה התייעצות סיעתית, מה לעשות ונתקבלה ההתייעצות הסיעתית? הנה, חבר הכנסת וקנין, אדוני היושב-ראש, בדיון שנערך עוד לפני ההצבעה ב-15 לילי, על-ידי חברי, חבר הכנסת מאיר שטרית, נתבקשה התייעצות סיעתית, וראה זה פלא, ביום שני שלאחריו היתה הצבעה והתקבלה הבקשה להתייעצות סיעתית, לרבות הבקשה של משרד המשפטים.

היו"ר ד' תיכון:

אבל באותו יום היא לא התקבלה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

מה זה באותו יום? כי היה דיון, לא הצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

היתה הצבעה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

לא, אדוני, תסלח לי, לא היתה הצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

היתה. הנה הפרוטוקול.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

ובכל מקרה נתקבלה הבקשה להתייעצות סיעתית. עומד כאן חבר הכנסת זאב בויס, שמ-30 שעות דיון היה בערך ב-15 דקות, ב-20 דקות, 30 דקות היית מ-30 שעות דיון, ואתה עומד פה ונותן גאון של שעה. מאיפה ההמצאות האלה, תגיד לי?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

נו, אז מה?

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אתה הוצה מדמיון? זאת סדרה בהמשכים? אולי התבלבלת בדיוני הוועדה? אולי היית בוועדה אחרת? 30 דקות היית מתוך 30 שעות. על מה אתה מדבר, תגיד לי?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, למה לפגוע? הוא נתן לך קומפלימנטים.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

לא, אני מצטט אותך. לפני כעשר דקות אמר אדוני היושב-ראש דבר מבריק וחכם. אמר היושב-ראש: אני בכלל אוהב את אלה שמדברים ולא היו בדיונים. הוא היה 30 דקות מתוך 30 שעות, והוא עומד פה שעה ואתה נותן לו לדבר, והוא ממציא לי המצאות.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

איזה המצאות? כל מלה בסלע.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

תתבייש לך, בושה וחרפה לך.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

על 15 דקות או 30 דקות, מה זה שייך כמה זמן הייתי? הבנתי בדיוק מה שהיה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

המצאות המשורר זאב בויים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, היו פה הרבה אנשים שמתבטאים ולא היו בדיון. חבר הכנסת אורון, הוא מדבר, אפילו אני שומע אותו בגילי.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אורח לרגע ממציא כל פגע.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אורח לרגע רואה כל פגע.

היו"ר ד' תיכון:

אפילו בגילי אני שומע את קול הבאס של חבר הכנסת אורון.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך. מה לעשות, אין לי קול באס. אני רוצה להתייחס רק לצד הפרוצדורלי, ברשותך, ולדבר אליך באמת ברמה הפרוצדורלית, וייתכן הקונסטרוקציונית. אדוני היושב-ראש, אין ויכוח בצורה זו או אחרת, שלא תסתיים החקיקה היום, אבל זה מאוד מאוד חשוב, הייתי אומרת שזה עקרוני, באיזו צורה אנחנו נסיים את הדיון הזה, האם יהיה דיון בהסתייגויות, ואז הצעה להבעת אי-אמון ודחיית ההצבעה, או שיפוסק הדיון לפני שהוא למעשה התחיל. זו הסוגיה שעומדת בפנינו.

אני הייתי רוצה להזהיר אותך מלהפעיל במקרה זה את סעיף 149(א) משתי סיבות מרכזיות הכלולות ב-149(א).

אבקש ממך, יחד אתי – התעורר בשעת הדיון בכנסת ספק בפירוש הוראה מהוראות התקנון. כרגע לא הועלה ספק לגבי פירוש של הוראה מהוראות התקנון. חבר הכנסת שטרית לא מרוצה, אבל הוא לא העלה ספק לגבי הוראה מהוראות התקנון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אבל יש המשך. יש תקדימים.

נעמי חזן (מרצ):

סליחה, אני קוראת הלאה. אני, אגב, לא מחסירה את כל המשפט. "או התקדימים". בפירוש שנעשה – לא היה תקדים בכ-50 שנות הכנסת לגבי הצעת חוק שהונחה עם הסתייגויות לקריאה שנייה ושלישית, שלא החל הדיון באותה הצעת חוק. לכך אין תקדים. זה מה שאתה עומד, אם אני מבינה אותך נכון, להכריע.

לכן, חבר הכנסת בויס, ואני אבקש גם מחבר הכנסת ריבלין, ההמשך, רק בשני המקרים האלה: או ספק בפירוש הוראה מהוראות הכנסת, או תקדים. אין ספק בפירוש – אין תקדים. רק אז יכריע יושב-ראש הישיבה והכרעתו באותה ישיבה – באותה ישיבה – תהיה מחייבת.

אדוני, מכל הדיון הזה, שנמשך כבר קרוב לשעה בנושאים פרוצדורליים, אין להפעיל את 149(א). אני רוצה לבקש ממך – וזה לא נושא פוליטי, אבל אני רוצה לבקש ממך בכל לשון של בקשה: אל תיצור פה תקדים מסוכן מבחינת תקנון הכנסת. אני חושבת שזה יהיה לנו לרועץ בכל המשך היכולת שלנו לתפקד. אנא, החלטה שלך לפי 149(א) אין לה מקום, כי שני התנאים האפשריים לא קיימים במקרה הזה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתה נותן לכמה אנשים פעמיים ולי אפילו לא פעם אחת.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא אקפח אותך.

שבח וייס (העבודה):

אנחנו נמנים עם יזמי החוק וגם השתתפנו בדיונים, אז זה לא נורא אם יש לנו – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, להיות סבלנים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

נראה שמי שלא מפריע, אתה לא נותן לו רשות הדיבור.

היו"ר ד' תיכון:

מייד אתה תדבר, אחרי חבר הכנסת שטרית אתה תדבר.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, פני הדברים – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כל אחד מדבר פעמיים.

היו"ר ד' תיכון:

יש כאלה שכבר דיברו שלוש פעמים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה בסדר?

היו"ר ד' תיכון:

זה לא בסדר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אז אני נשאר ואתה לא נותן לי רשות דיבור.

היו"ר ד' תיכון:

אני תמיד מקפח אותך, ידידי חבר הכנסת פורז.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

קודם תיתן לכל מי שנרשם.

היו"ר ד' תיכון:

אני מחפש הצעות ולא פירושים שאני לא יכול לקבל אותם. יש כאן צד שטוען שלא התקיים דיון בכלל. את רוצה שאני אתעלם מהטענה הזאת? מעניין.

רן כהן (מרצ):

אלה דברי הבל, היו 17 דיונים.

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לומר לך, חבר הכנסת רן כהן, הפרוטוקול מונח בפני.

רן כהן (מרצ):

אין שם דיון.

היו"ר ד' תיכון:

היושב-ראש בעצמו לא היה בטוח כל כך שהוא מנהל זאת כהלכה, והוא שאל אדם ותיק.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש לקרוא את תשובתי.

היו"ר ד' תיכון:

הוא שאל אדם ותיק: תגיד, אני בסדר?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אנחנו היינו שם. באמת.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני הייתי שואל גם אותך. אני שואל את אשתי: אני בסדר? מה קרה – אני גם שואל אותה: אני יפה?

שבח וייס (העבודה):

והאדם הוותיק אמר לו שהוא בסדר ורוצה לחזור על כך כאן. בסדר?

היו"ר ד' תיכון:

אוי, אני נבהל מהצעקות. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

זו רשות הדיבור שלי, אל תפריעו לי. זה לא דבר מוזר שבדיונים בוועדה, אחרי כל כך הרבה ישיבות, היושב-ראש ועדה ברגע מסוים, לא של ספק אלא תוך בדיקת הטענה של הצד השני, פונה בין היתר אל

חבר שהוא אחד היוזמים של החוק – מובן שהחוק מונהג על-ידי רן כהן, ואני אתו, אנחנו עוד שלושה יזמים אתו – שבמקרה היה גם יושב-ראש הכנסת, ושואל אותנו שאלה כדי להיות בטוח מאוד. מה לא תקין בכך?

את תשובתי חבר הכנסת שטרית לא קרא כאן. לא. רק את ההתחלה ואת הסוף. זה לא מקרי שלא קראת. אז אני אתן אותה עכשיו. לא קראת אותה.

היו"ר ד' תיכון:

אני קראתי.

שבח וייס (העבודה):

אתה כן, הוא לא קרא כאן. זה לא מקרי שהוא לא קרא כאן. אני רוצה לומר את תשובתי. על כן אני חושב שאתה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אבל בואו נתכנס לפתרון.

שבח וייס (העבודה):

יש לי הרגשה, שאם אתה תפסוק שהתהליך לא היה תקין, שהוא היה בספק, תשגה שגיאה קשה. זאת הצעתי. זכותך, אגב. ולא פעם חלקת עלי כשהייתי יושב-ראש כנסת.

היו"ר ד' תיכון:

אתה זוכר? נכון, אתה זוכר את הסיפור בוועדת הפירושים?

שבח וייס (העבודה):

הרבה סיפורים. לנו היה רומן ארוך.

היו"ר ד' תיכון:

איך טפחת לי על השכם.

שבח וייס (העבודה):

לנו היה רומן ארוך ויהיה לנו.

אני טענתי שם, שיש כאן מלאכה שיטתית לשיבוש תהליך החקיקה בוועדה. אמרתי: שלב אחד – סחבת; שלב שני – החרמה; שלב שלישי – הבאה של חוק בייגה שוחט מוועדת הכספים לוועדת הכנסת, כדי שהיא תחליט תקדימית שאפשר לעצור חוק בוועדה ולא להחזירו למליאה, כדי להשתמש בתקדים הזה ולהלביש אותו על החוק הזה. הכול מופיע בפרוטוקול.

חבר הכנסת מאיר שטרית היה צריך לנהוג ביושר ולקרוא גם את הקטע הזה, גם אם הוא לא מסכים לו.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. אדוני היועץ המשפטי – אם אתה לא מפזר שם את האספה. חברת הכנסת נעמי חזן, בכל זאת חבר הכנסת שבח וייס מדבר.

שבח וייס (העבודה):

נעמי, תני לי להסביר, הרי אנחנו לוחמים על אותו עניין, אז אל תפריעי, באמת, עם כל הכבוד.

אני טוען, כמי שהשתתף – נכון שאני בעל עניין, בוודאי – אבל כמי שהשתתף בשש או בשבע ישיבות, וזה לא מעט, שהתהליך היה נקי, ובשלב מסוים נוצר סכסוך מאורגן מול רצון שיטתי לסחבת, ומותר ליושב-ראש הוועדה שלא להסכים לסוג כזה של שיבוש חקיקה מצד מי שבכל התוקף רוצה למנוע את החקיקה הזאת, והוא כבר הוכיח את זה על-ידי הצבעת אמון ויתר הדברים.

אתה לא יכול לפסוק רק על-פי הפרוטוקול הזה. אתה תואיל בטובך לקרוא את הפרוטוקולים של כל הישיבות ותראה את כל התהליך בשלמותו, תראה כאן יסוד של חבלה מתוכננת ומתוחכמת בדיון.

לכן, לפי דעתי, אם על-פי החלטתך ייפסק הדיון, זאת זכותך. זה יהיה משגה כבד מצדך. זכותך לשגות, או זכותי לטעון שאתה שוגה.

תאמר לנו את זה. כי אם אתה עומד להחליט כך, אז חבל באמת על הדיון הזה ואז נחפש סידור. אז תאמר לנו.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע. אני מקיים את הדיון כדי לשמוע. אני לומד.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, טענתי שעל מנת – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני לא הייתי שם.

שבח וייס (העבודה):

טענתי, שכדי לפסוק ממש, ראה את כל הפרוטוקולים ותראה כמה עבודה הושקעה ואיזה ניסיון – מתוחכם, אומנם – של חבלה ועיכוב. לכן, לפי דעתי, לא תוכל לפסוק רק על-פי הפרוטוקול הזה. אם תחליט מה שתחליט, לדעתי זאת תהיה שגיאה קשה.

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה לשאול אותך.

שבח וייס (העבודה):

רק רגע, אם אנחנו יודעים עכשיו שההחלטה שלך היא לא להשתמש בסעיף הזה, אבל חבר הכנסת מאיר שטרית, באמצעות ישראל בעלייה, באמצעות כל מיני חבר'ה שחתמו אתנו על החוק, ואולי לא רוצים כל כך – – – רוצים להטיל אי-אמון, אז אפשר להתחיל לדבר על איזה סידור, שעד אוקטובר נעשה עוד ניסיונות של הידברות. לכן חשוב לנו מאוד לדעת מה תהיה החלטתך לפני שאתה אומר את החלטתך. אני מקווה שאני מובן.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא רוצה לתקוע את התהליך, אבל אני רוצה – – –

שבח וייס (העבודה):

זה כבר טוב.

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה לשאול אותך שאלה, חבר הכנסת שבח וייס.

חיים אורון (מרצ):

התנאי הוא – – –

שבח וייס (העבודה):

תן לי רגע, תן לי, ג'ומס.

היו"ר ד' תיכון:

הושמעה טענה שצד אחד לא בא לכלל ביטוי.

שבח וייס (העבודה):

אגב, למה היא הושמעה היום? היו לו שבועיים. זה סוג של חבלה נוספת, הבא את זה בחשבון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, אני אתן לך דוגמה. לממשלה היתה הצעה לפתרון הבעיה, הצעת שטרית. הממשלה דנה. מה דעתך בחוק כזה שעולה מיליארדים? אני עדיין לא מדבר על החוק ועל המהות.

שבח וייס (העבודה):

זה לגופו, אדוני היושב-ראש. הוא לא עולה מיליארדים.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוד בשלב המקדמי. האם אתה חושב שהוועדה בעת דיוניה היתה צריכה לשמוע לפחות את ההצעה המפורטת של הממשלה ולראות אם אפשר לקבל חלקים ממנה או אי-אפשר?

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

שמעה.

שבח וייס (העבודה):

היא שמעה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אני שואל.

בפני הפרוטוקול שדן בסעיף העיקרי, סעיף 3. שם אין דבר כזה.

שבח וייס (העבודה):

זה פרוטוקול ה"פוטשון".

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אבל אני אומר לך שבפרוטוקול הזה אין אזכור לעניין הזה.

שבח וייס (העבודה):

זה פרוטוקול הסכסוך היזום לשם חבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, אני לא רוצה להגיע להחלטה, לא רוצה, אם כי אני לא אהסס אם אראה, בסופו של דבר, שאין מנוס. אני מקבל החלטה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני רק רוצה שתדע, סעיף 3 שעליו היתה רוויזיה, נדון כולו בישיבה הבאה מחדש, כיוון שהיתה עליו רוויזיה. היה דיון, דיברו כל משרדי הממשלה – – – חבל שלא נוח לשמוע – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת רן כהן, לפי מיטב המסורת שלי, ואני אחד שלוקח ללב – – –

רן כהן (מרצ):

גם אני.

היו"ר ד' תיכון:

– – – אתה שומע? ויש לי שעות ועדת כספים יותר מכל אחד אחר בהיסטוריה – – –

שבח וייס (העבודה):

זה נכון.

היו"ר ד' תיכון:

– – – ואני הפסדתי קרבות מרים בוועדת הכספים, ושחטו אותי הן כשהייתי באופוזיציה והן כשהייתי בקואליציה. אבל דבר אחד לא קרה לי בהיסטוריה – קרה פעם אחת שצד אחד הטיל חרם, היה פיליבסטר, ישבנו ופתרנו את הבעיה. לי לא קרה בהיסטוריה שצד אחד עזב ולא חזר. חברת הכנסת חזן השתמשה במלה קונסטיטוציה, האם לך זה לא נראה קצת מוזר שצד אחד לא השתתף? בכל-זאת זאת קופת המדינה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

לא?

ח כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי. אתה תוכל לענות לי. חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מצטער לומר, שההצגה של חבר הכנסת שבח וייס מסולפת ומעוותת בכל מה שקשור למה שקרה בוועדה. לפי דבריך, מאותו רגע אנחנו לא השתתפנו עוד בדיונים, הם יכלו להחליט מה שהם רצו. התעקשתי, ולכן קראתי מהפרוטוקול. קראתי שהתעקשתי לדבר על סעיף 3, ואמרתי שאני רוצה להסביר את הצעת הממשלה. לא היתה לי אפשרות לדבר או להסביר שום דבר. אחר כך ישבו לבד כמה ישיבות ועשו מה שרצו, כי הדרך בערה לחבר הכנסת אבי יחזקאל.

היו"ר ד' תיכון:

אסור למנות יושב-ראש לשנה, חבר הכנסת פורז, זה בלתי אפשרי, בלתי נסבל מה שנעשה כאן.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

מה זה קשור?

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני מעיר לגבי שפע החוקים שמגיע מצדן של יושבי-ראש שמתחלפים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מעריך את חבר הכנסת אבי יחזקאל, באתי לישיבת הסיכום שלו ונתתי לו קומפלימנטים על קצב העבודה שלו בוועדה. אבל לא אמרתי שהוא אלים, אמרתי שהוועדה הזו הוא ניהל אותה באלימות. ואני עומד מאחורי דברי, אבי. אין לי טענה אישית אליו ולא אוכל לפגוע בו, אני חושב שהוא סקרן והוא אינטליגנט והוא יודע מה קורה מסביבו ומבין הכול. אין לי טענה כזו אליו, אבי.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שהצעתנו ואני חוזר ואומר, הרי מעולם לא הסתרתי את העובדה, שההצעה שהבאנו לממשלה לצורך העניין היתה הרבה תודות לטריגר שרן כהן יזם, הודות לחוק שלו.

היו"ר ד' תיכון:

כל הכבוד לו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יותר מזה. רן כהן – – –

רן כהן (מרצ):

אני רק רוצה שתדע – מכל הישיבות, חבר הכנסת מאיר שטרית השתתף רק בשתיים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני הפסקתי אחרי הישיבה השלישית.

ח כהן (מרצ):

מתוך עשר היתה, נדמה לי, רק אחת. עם כל הכבוד, הוא לא היה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

זה היה טראומטי מאוד.

ח כהן (מרצ):

זו טראומה מלכתחילה, עוד לפני שהשיבה התחילה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני השתתפתי בישיבות לאחר הקריאה השנייה ולאחר שהוציאו ושמעו את המשלחות שטענתי שהן מהוות איום על חברי הכנסת. מאותו רגע השתתפתי בכל הישיבות עד שיצאנו משם. ישבתי עם רן כהן, ועל סמך פנייה שלו ושל אנשי ש"ס, הדרך השלישית ואחרים – אני כבר רוצה לומר שהצעתי לרן כהן, ואני אומר זאת לכנסת פה, שבתקופת הפגרה, מאחר שפנו אלינו קבוצות אוכלוסייה שונות, בעיקר לגבי דיירים במרכז הארץ, אני אפנה יחד עם רן כהן וחברים אחרים לממשלה ואציע לממשלה לתקן, ויחד עם גשר, אני אציע לממשלה לתקן את גובה ההנחות לגבי מרכז הארץ, לגבי נכים, לגבי שכונות שיקום – – –

שבח וייס (העבודה):

בוא תצטרף אלינו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ד' תיכון:

למה את צועקת? תאמיני לי שכשאת צועקת אני לא שומע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל מאיר שטרית שומע.

היו"ר ד' תיכון:

אבל גם אני רוצה לשמוע, הרי אני מעריך אותך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אז אני אקבל רשות דיבור.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, אל נא בחופזה. חקיקה חפוצה היא חקיקה רעה, והחוק הזה איננו חוק נכון. ההצעה שלך, אדוני היושב-ראש, היא נכונה. אני מציע, אני מבקש, על סמך פנייתי ועל סמך הפנייה של חבר הכנסת רובי ריבלין, אדוני היושב-ראש, שאנחנו לא נקיים היום את הדיון ונקבל את הצעתך לקיים הידברות בתקופת הפגרה, מתוך רצון להגיע להסכמה. לאחר הפגרה נקיים מצדי דיון ביום הראשון. חבר הכנסת וייס, הרי אני מודיע לך באחריות – – –

שבח וייס (העבודה):

אתה מוכן להצטרף לחוק שלנו?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם נגיע להסכמה, למה לא?

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אבל שבח, למה אתה נאיבי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה עניין של פרסטיז'ה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת וייס, אם נגיע להסכמה, למה לא?

חיים אורון (מרצ):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מציע שנבוא להידברות הגונה בפגרה — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אני לא אחיה, אני מקפח את החבר שלי, חבר אמיתי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — לאחר הפגרה, אני מקווה, אולי בפגרה עצמה, נגיע להסכמה מלאה. אני האחרון שרוצה להפריע ואני האחרון שרוצה לגנוב למישהו קרדיט. אני אומר בפירוש, בכל מקום אני אחזור ואומר, ואמרתי גם בישיבת הממשלה, אמרתי שהקרדיט להצעה הזו ניתן לרן כהן ולמציעים שיזמו את החוק. אבל, רבותי, אני רק מציע שנעשה חקיקה בקצת אחריות ותשומת לב גם לדברים שאתם לא אוהבים, כי אולי מרצון להיטיב אתם תגרמו בסוף לרע, וחבל.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, אני לא יודע. חבר הכנסת רן כהן נמצא כאן?

שבח וייס (העבודה):

אני לא יכול בלעדיו.

נסים דהן (ש"ס):

אני הצעתי פשרה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהן, אני הייתי רוצה שתנוע בין הצדדים ותנסה לחפש את המכנה המשותף, הרי שום דבר לא – – –

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

נוע, נוע.

היו"ר ד' תיכון:

בהנחה שאי-אפשר לאשר היום את החוק בקריאה שלישית, אי-אפשר. אי-אפשר לגמור אותו היום.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

תקרא אותו.

נעמי חזן (מרצ):

– – –

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

תסלח לי, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, אני יודע למה אני לא מתחיל.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

למה?

היו"ר ד' תיכון:

כי אני רוצה לחפש את המכנה המשותף.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

המכנה הוא להתחיל, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת אורון מתקשה לנחש מה יחליט היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע, אני שומע. אני, למשל, מציע לך לעיין בסעיף 124, הרי יש הרבה זמן, חודשיים וחצי. יש הרבה זמן, מה יש? כל עוד לא מתחילים אפשר לקחת אותו בחזרה ולהביא אותו באותו יום. אני מתחייב שזה יהיה הסעיף הראשון ביום השני הראשון של כנס החורף.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

בשלישי לשני.

היו"ר ד' תיכון:

לא בשלישי לשני, מה פתאום. ב-19 באוקטובר.

שבח וייס (העבודה):

זה לא רע.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

מה אתה עושה, זה לא רע, זה טוב. אני ארד ואלך. מה אתם עושים לי, בלרינה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, חבר הכנסת פורז, אתה יכול.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הצעת החוק הזאת עמדה להגיע לקריאה ראשונה בסוף כנס החורף, ואז, אני לא זוכר אם זו היתה סיעת הליכוד או סיעה אחרת, הגישה הצעת אי-אמון בממשלה, וכתוצאה מזה ההצבעה נדחתה.

היו"ר ד' תיכון:

אתה, נדמה לי, היית אתי באיזה מקום.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני הולך להזכיר את הדבר הזה.

ההצעה הגיעה להצבעה בפתיחת כנס הקיץ. היו שלושה חברי כנסת שהתנגדו לרוב הגורף שההצעה זכתה לו בקריאה ראשונה – אחד הוא השר יולי אדלשטיין, השני הוא יושב-ראש הכנסת והשלישי זה אני.

היו"ר ד' תיכון:

את הדבר הזה לא זכרתי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כן. אני הצבעתי נגד החוק, גם אתה הצבעת נגד החוק וגם השר יולי אדלשטיין.

היו"ר ד' תיכון:

סביר, סביר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, שאני לא שיניתי את דעתי על החוק הזה מאז.

היו"ר ד' תיכון:

גם אני לא.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

ואני לא השתתפתי בישיבות של ועדת הכלכלה של הכנסת, אף שאני חבר בה מטעם סיעת מרצ, מהסיבה שהבנתי שהסיעה הזאת תומכת ואני לא תומך. חשבתי שזה לא הגון שאני אבוא לוועדה ואשקף את דעתי האישית ולא את דעת רוב החברים.

אני עובר לעניין הפרוצדורלי. אדוני היושב-ראש, יש נסיבות שבהן אפשר שלא להעלות חוק לקריאה שנייה ושלישית אם נפלו פגמים מהותיים בזמן הדיון בוועדה. אבל, וכאן ה"אבל" הגדול, צריך להיות מצב שבו היועץ המשפטי של הוועדה, שהוא אדם אובייקטיבי, יאמר, שההליכים שנוקט יושב-ראש הוועדה היו בלתי חוקיים. אני לא שמעתי מה חוות דעתה של היועצת המשפטית של ועדת הכלכלה. מעבר לכך, אם היא חושבת שיושב-ראש הוועדה חורג מסמכותו ומנהל את הדיון בצורה מופקרת ובצורה לא הוגנת או בצורה שאיננה בהתאם לתקנון, היא צריכה לפנות ליועץ המשפטי של הכנסת, והוא צריך לבוא אליך ולומר: אדוני יושב-ראש הכנסת, החוק הזה הגיע אליך מהוועדה פגום, אל תניח אותו בכלל על שולחן המליאה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אמרנו.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

לא נדון העניין הזה בשום מקום, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

ברגע שהזמנת את הוועדה.

נעמי חזן (מרצ):

ענת מאור (מרצ):

אבל היועצת המשפטית לא – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, היועצים המשפטיים של הכנסת הם היד הארוכה שלך, כמי שמנהל את הבית הזה, והם האנשים האובייקטיביים בבניין הזה. ואם יועץ משפטי אומר שנפל פגם בהליכים בוועדה, לא צריך להעלות חוק. אבל אם היועץ המשפטי איננו אומר דבר כזה, אני לא חושב שיש מישהו שיכול לשים את עצמו כערכאת-על. זאת אומרת, לא הייתי מציע לך, חלילה – ואני כמעט בטוח שאתה לא תעשה את הטעות הזאת – לשים עצמך ערכאת-על משפטית, ושאתה תאמר ותפסוק בשאלה של חוקיות הליך שהתנהל בתוך ועדה של הכנסת. דבר זה אני לא מציע לך לעשות.

האמת היא זאת – כולנו יודעים שההצבעה לא תתקיים הערב. ולמאיר שטרית יש בעיה אמיתית. הבעיה היא שאין לו כנראה רוב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא נכון.

ח כהן (מרצ):

אז תצביע.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בסדר. אני רוצה לומר, שאם אתה רוצה שהעניין הזה ייפול, הדרך הישרה וההגונה היא לא לנסות לשכנע פה בפגם פרוצדורלי, אלא פשוט לגייס רוב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

תן לי עוד משפט, ואתה תוכל להשיב.

כשאתה ביקשת אי-אמון בסוף כנס החורף, הייתי בטוח שאתם מנצלים את פסק הזמן הזה כדי לגייס רוב נגד החוק, ובסוף אני בא בפתיחת כנס הקיץ ומגלה, שאני ועוד שניים, איזה שני תימהונים נוספים, אנחנו היחידים שמתנגדים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר הערה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הרכב ועדת הכלכלה – – – תקרא בפרוטוקול.

חיים אורון (מרצ):

אין לכם רוב.

היו"ר ד' תיכון:

אם אין לו רוב, אז גם ב-19 באוקטובר לא יהיה לו רוב, ואז יאושר החוק הזה בלאו הכי. הוא לא יאושר דקה אחת לפני ה-19 באוקטובר. אם אני מתחיל, אני גומז במו ידי את האפשרות להידבר בנושא הזה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, סעיף 124 משאיר הכול פתוח. אם תתגבש פשרה חדשה, יחזרו לוועדה. יש סמכות לחזור לדיון.

היו"ר ד' תיכון:

לא. לא. כל עוד לא התחילה הקריאה השנייה. זה בדיוק העניין של סעיף 124. לכן אני לא מתחיל. כי ברגע שאתחיל חיסלתי את הסיכוי להידברות. אני מאמין שצריך להידבר. אמר לך חבר הכנסת פורז, אתה מכיר את עמדתי, אני הייתי נגד חוק-גל. זה התחיל כבדיחה והפך אחר כך למעשה שאני לא רוצה לומר מה הוא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מישהו הציע לחוק הזה מהדורה חדשה.

היו"ר ד' תיכון:

כבר יש כמה מהדורות של חוק-גל. ראו שחוק-גל עובד, והתחילו ללכת בשטחים רבים. אני לא רוצה לעשות את הטעות הזאת. אני רוצה לאפשר הידברות הגיונית.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר משהו לחבר הכנסת מאיר שטרית.

חיים אורון (מרצ):

127.

היו"ר ד' תיכון:

127, אני יודע.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אנחנו כולנו יודעים את העוצמה האדירה שיש ליושב-ראש ועדה, ובאמת קשה מאוד להילחם כנגד דעתו של היושב-ראש, אבל אין מה לעשות. יש קרבות בלימה, וקרבות בלימה מחייבים, למשל, את הקואליציה להתייצב בכל ישיבה של ועדת הכלכלה ובכל סעיף שהיושב-ראש מעלה תצביע נגדו.

ואני רוצה לומר עוד משהו. אם היתה טענה שהתוצאות זויפו, שנניח שישה התנגדו והוא אומר שהמיעוט זכה – אפשר לפסול. אבל השאלה היא פה, האם היועצים המשפטיים פוסלים את ההחלטה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, אתה לא שומע – גיליתי באמצע, אמרתי לך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא היית צריך לנטוש.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אענה לך.

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

היא בשלה. כאילו שלא דיברתי כאן. מייד, חברת הכנסת גוז'נסקי, ידברו כולם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

--- מי שניסח את החוקים --- נצביע ומה שיעבור יעבור. לא הסכימו.

אברהם פורז (מרצ - רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת שטרית, אני רוצה לומר לך, שמאחר שהצהרתי את עמדותי לגבי החוק, אני לא יכול לרדת למניעך, אבל יש לי תחושה שרצית למנוע את המעמד של היום - שהוועדה לא תגמור את זה עד היום.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ניסיתי.

אברהם פורז (מרצ - רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל מה לעשות, הוועדה גמרה, בין שזה נראה לשנינו טוב ובין שזה נראה לשנינו רע.

אני פונה אליך, אדוני היושב-ראש, האיש היחיד שמסוגל כרגע לבקש את דחיית הדיון הוא יושב-ראש הוועדה או מי שבא בשמה. אם חבר הכנסת אבי יחזקאל כבא-כוח הוועדה יאמר לך, שהוא מבקש שהדיון כולו יידחה לאחר הפגרה - זה האיש היחיד שאתה יכול להישמע לו. אם הוא לא יאמר לך את הדבר זה, אתה צריך, לדעתי, להמשיך בדיון. יש הפנייה של ישראל בעלייה לאי-אמון, עם סיום הדיון ההצבעה עצמה תידחה למועד אחר. אגב, אפשר לדעתי גם בתום הדיון עצמו, אם רוצים בכל זאת להחזיר לוועדה קטעי הידברות, יש דרך לפני הקריאה השלישית. לפני הקריאה השלישית עדיין אפשר לעשות את הדבר הזה. אבל לא הייתי מציע לך בשום פנים ואופן לנסות לקבל טענה של הכרעה משפטית שאומרת שאתה עכשיו קובע שמה שהיה בוועדה היה לא חוקי או פסול או פגום.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא קובע. אני יכול להעביר זאת לוועדת הפירושים, והיא תחליט.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני קראתי את הסעיף של ועדת הפירושים.

אדוני היושב-ראש, מה שטוענים כאן הוא לא בעיה של פירוש; לא בעיה של תקנון. טוענים טענה פשוטה. טוענים לאי-סדרים בוועדה, לניהול לקוי, בניגוד לתקנות. אין כאן שום פירוש. אם למשל היושב-ראש לא קיים התייעצות סיעתית, אין מה לפרש. זה או עשה או לא עשה. אם היתה הצבעה והוא זייף את התוצאה, נניח היו חמישה נגד, והוא אמר שהיו חמישה בעד – זה ברור. אי-סדרים בוועדה הם לא עניין של פירוש אלא עובדה. את העובדה הזאת רק גורם אחד יכול לומר לך – היועץ המשפטי של הוועדה והיועץ המשפטי של הכנסת. הם יודעים את הפרוצדורה. אם הם ייתנו לך חוות דעת, שהיו הליכים פסולים – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה כבר חוזר על עצמך שלוש פעמים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מה לעשות, זה הדבר הכי טוב שאני יכול להגיד.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהן, אני מעוניין בהצעות פשרה ולא בפלפוליסטיקה. את המצב אני יודע היטב. חבר הכנסת מקסים לוי, אבל באמת לא להסביר לי את התקנון.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להציע הצעה. אני מקווה שחבר הכנסת רן כהן ישמע אותה. אני גם מציע החוק, אתם יודעים. מדברים רק על רן כהן, אבל יש עוד כמה שגם הם מציעי החוק.

ח כהן (מרצ):

אני כל הזמן מדבר – – –

היו"ר ד' תיכון:

שלא תשכח את חבר הכנסת שבח וייס.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

כן. כל הזמן מדברים: נשב עם רן כהן, נשב עם רן כהן. נשב עם המציעים. מה שאני מציע כך הוא.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, זה מה שרצית לשמוע?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע הצעה. אני רוצה לשמוע גם את מאיר וגם את המציעים. בלאו-הכי היום לא תהיה הצבעה בפרוצדורה, ואנחנו יודעים. הדבר השני, אנחנו לא רוצים להחזיר את ההצעה לוועדה, כי התקיימו כל ההליכים בוועדה. מה שאני מציע הוא, שנקבל את הדחייה הזאת להתחלת המושב הבא. במושב הבא יבטיח מאיר שטרית שאין הוא חוזר בו מהצעת האי-אמון בממשלה. במשך התקופה הזאת ננהל משא-ומתן. אולי נמצא, בסופו של דבר, תהליך לקבלת הצעת פשרה מסוימת. בלאו הכי במושב הבא מייד נתחיל בדיון במליאה בהצעת הוועדה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אני רוצה לתרום איזו תרומה. בלאו הכי החוק לא יאושר עד ה-19 באוקטובר. אתה מסכים אתי, חבר הכנסת רן כהן?

ח כהן (מרצ):

בצער רב.

היו"ר ד' תיכון:

אני מתחייב, שב-19 באוקטובר תחל הקריאה השנייה ותסתיים הקריאה השלישית. אתה משיג אותה מטרה. בינתיים תשבו יחד ותנסו לגבש – – – יכול להיות שלא תצליחו, אבל התוצאה תהיה אותה תוצאה. באותו יום יאושר החוק בקריאה שנייה ושלישית, גם אם לשיטתך אסור לוותר. אתה מבין מה אני אומר?

ח כהן (מרצ):

אני מבין מצוין.

אדוני היושב-ראש, מאוד בקצרה. א. לא שאלתי את כל המציעים. אני מתחייב לקבל את עצתך, שבינתיים נשב עם חבר הכנסת מאיר שטרית ועם מי שיציע. ב. מאחר שאני יודע את עמדתם של חברי הכנסת שבח וייס, ענת מאור ושלי – אנחנו מבקשים מאוד תיקון קטן למה שאמר היוזם חבר הכנסת מקסים לוי, שהפתיחה – ולו חלקית – של הדיון, תהיה הערב על-ידי יושב-ראש הוועדה, תיפסק על-פי החלטתך, וכל מה שאמרת על המשך הדיון וההצבעה יהיה ב-19 באוקטובר. תאמין לי, זה למגינת לבי, זה עושה לי רע – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע.

ח כהן (מרצ):

אני חושב שזה רע מאוד לדיירי הדיור הציבורי. אני חושב שזו כניעה לברוטליות – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא.

ח כהן (מרצ):

כך אני מרגיש.

היו"ר ד' תיכון:

התוצאה היא אותה תוצאה.

ח כהן (מרצ):

מאחר שאתה מציע ומאחר שאני אנוס על-פי הדרכוניות הזאת, אני מקבל זאת, אבל אי-אפשר שלא להתחיל – בתמצית, לפחות – את הצגת החוק. תודה.

יוסי שריד (מרצ):

שיושב-ראש הוועדה יציג את החוק.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, הרי הצעתך הגיונית, אבל יש בעיה אחת. ברגע שאני מתחיל, הצדדים לא ישבו.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

למה? ישבו.

היו"ר ד' תיכון:

הצדדים לא ישבו. אתה יודע, על-פי סעיף 124 יש חשיבות לאקט – – –

חיים אורון (מרצ):

סעיף 127 פותר את הבעיה.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 127 הוא משהו אחר לגמרי.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, היתה פעם שהבטחתי לך שאני אשב ולא ישבתי? היתה פעם שהבטחתי לחבר הכנסת שטרית ולא ישבתי?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, תלכו אתם לחמש דקות – –

רן כהן (מרצ):

אבל בוא נתחיל.

היו"ר ד' תיכון:

– – ויכול להיות שתגיעו למסקנה שההצעה הזאת מקובלת. אני לא צד בעניין. אתה קח את הצד השני ושב אתו.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

כיושב-ראש הוועדה אפשר להציע הצעה?

היו"ר ד' תיכון:

כן, בוודאי.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

רבותי המציעים, הצעתי היא כזו: אני מבקש להתחיל בקריאת החוק עכשיו, בזמן מוקצב ומוגבל שנקבע אותו, דקות מספר, קריאת לב-לב של החוק, ודווקא ביום זה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה תוכל להפעיל את סעיף 127 בכל סעיף.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

כן.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שטרית, הוא ידבר חמש דקות – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אתה לא צריך לשכנע אותי. אני לא צד בעניין. חבר הכנסת אורון, תשבו יחד ותסביר לו.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

תן לי רגע להציע את ההצעה. תן לי להסביר אותה. אני מציע שנתחיל היום – – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

גמרנו, כן.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אתה מוכן רגע, בבקשה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אבל יש הצעה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אז אני מציע אותה. מקסים, מה קרה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

דבר חמש דקות ונגמור.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

תקשיב רגע. הבעיה היא לא חמש דקות ולא שתי שניות. תקשיב.

אני מציע כך, שאנחנו נתחיל היום, כבוד היושב-ראש, בקריאת החוק – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא בקריאה, בדיון בקריאה שנייה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

בדיון בקריאה שנייה, כמה סעיפים החוק הזה, ועל-פי הסעיף המתאים שיימצא, כנראה 127, יימשך הדיון בו עם פתיחת המושב הבא. אני מבקש רק להתחיל את הדיון. חבר הכנסת שטרית, זו הצעתי. יתחיל הדיון היום – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא. תסלח לי, מה שאתה מציע הוא לא מה שמציע חבר הכנסת רן כהן ולא מה שמציע חבר הכנסת חיים אורון. הם מציעים כך, חבר הכנסת שטרית – שהדיון יחל בהרצאה של חמש דקות.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

מה זה בהרצאה?

היו"ר ד' תיכון:

שלך. אתה תציג את החוק. זו הרצאה, מה לעשות? הדיון ייפסק. עד ה-19 באוקטובר תנסו להגיע לעמק השווה. היה ותגיעו לעמק השווה, תמיד תוכלו לשנות, ויש כמה דרכים לשנות. אם לא תסכימו, אתה תוכל להפעיל את סעיף 127 באותו יום לגבי כל סעיף וסעיף. אם יהיה לך כאן רוב, תוכל להוריד את ההצעה לוועדה. הם הלכו לקראתך כברת דרך ענקית, אני מוכרח לומר לך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אם מוסכם עליך – – –

היו"ר ד' תיכון:

עלי לא, אני לא צד בעניין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

על יושב-ראש הוועדה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

לא, לא, המציעים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם מוסכם עליך שהוא רוצה להציג את החוק במשך חמש דקות, אנחנו לא מגישים אי-אמון היום.

ח' כהן (מרצ):

הוגש אי-אמון.

היו"ר ד' תיכון:

הוא צריך לדבר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אנחנו לא עושים פה שום תרגילים. הוא רוצה לדבר חמש דקות ואחר כך מפסיקים את הדיון, לא מגישים אי-אמון. לפני שמתחיל דיון לא מגישים אי-אמון.

יוסי שריד (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אני מבטיח רק דבר אחד. תרומתי תהיה אחת – אני קובע את סדר-היום ואומר: החוק הזה, בין שתגיעו ובין שלא תגיעו להסכמה, אני מנסה להגיע לכלל גמר ב-19 באוקטובר בכל מקרה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מקובל עלי.

היו"ר ד' תיכון:

לא יהיה לך רוב, לא תפסיד את 127.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מקובל עלי.

היו"ר ד' תיכון:

תשובו אתם ותגמרו כדי שלא יהיו אי-הבנות לאחר מכן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, מקובל עלי.

היו"ר ד' תיכון:

תשבו יחד ותסכמו את העניין. כי הוא כבר רוצה להתחיל בסעיפים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לכן אני אומר לך שאני לא מסכים להתחיל – – –

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אבל אני מתחיל את הדיון. מה אתה רוצה? אני לא מבין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם הוא רוצה להציג את החוק בחמש דקות, בבקשה. אני לא אגיש אי-אמון.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני מתחיל את הדיון בהצעת החוק.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אבל אז לא תוכל להגיש אי-אמון.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

ולדחות זאת בשבוע. הרי אז תבוא ותגיד: אני מגיש אי-אמון. זה לא יהיה צודק והוגן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני לא אגיש אי-אמון ב-19 באוקטובר.

היו"ר ד' תיכון:

אבל מישוהו אחר יגיש.

ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אני מנסה לחלץ את העגלה הזאת. לא בטוח שאני מצליח.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ב-19 באוקטובר אני לא אגיש אי-אמון. יעבור החוק לדיון ולא נגיע להסכמה – הקואליציה לא תגיש אי-אמון. האופוזיציה תגיש – דבר אחר. אם נגיע להסכמה עם חבר הכנסת רן כהן, אין בעיה. אם לא נגיע להסכמה, יתקיים דיון והכנסת תחליט. אני מודיע, שאני לא אעשה שום תרגיל.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

on וחלילה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שום תרגיל לעכב את הדיון ב-19 באוקטובר.

אדוני היושב-ראש – – – למנוע אי-הבנה. אם מקובל על כולם שהוא ידבר כחמש דקות ואנחנו מפסיקים את הדיון – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, הוא מקבל את כל התנאים. התוצאה היא אותה תוצאה. יש כאן כבר ויכוח על כבוד.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

הבעיה היא התהליך.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כל הדיון הזה כרגע נערך בידיעה שהוגש אי-אמון על-ידי סיעת בעלייה שאותו קראת.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, בסדר, אבל אז מגיעים להסכם.

רן כהן (מרצ):

אני מייד מנסה להועיל. תאמין לי, זה עולה לי בדמים, אבל אני מנסה להועיל. אנחנו לא יכולים לשבש את העבודה החוקית והתקנונית של הכנסת. כלומר, אנחנו נקיים הידברות כפי שהבטחתי לך לפני שלוש דקות, לא במקום תהליך החקיקה. אם נגיע להסכמים, נמצא את הדרך איך להגיע להבאת העניין לחקיקה. זה לא בא לומר שהעניין ביטל את עבודת הוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא. החוק הונח.

ח כהן (מרצ):

יפה. מאחר שדבר זה מוסכם, אני מציע את ההצעה הבאה: אני מציע שמאיר שטרית והמציעים – אם מאיר ירצה להוסיף מישהו, בבקשה – נצא החוצה, שאבי יחזקאל יתחיל להציג את החוק בחמש דקות, נחזור לכאן ונגיד מה אנחנו מסכמים.

היו"ר ד' תיכון:

לפני שהוא מתחיל אני רוצה שהעניין יהיה ברור. אני מוכן לעשות חמש דקות הפסקה.

ח כהן (מרצ):

אז ההצעה שלי היא ההצעה שהצעת קודם.

היו"ר ד' תיכון:

אני מציע, שתשבו שניים מהאופוזיציה, שניים מהקואליציה – – –

ח כהן (מרצ):

סיכמנו את העניין.

היו"ר ד' תיכון:

לא מעניין אותי מה אתם מסכימים, רק תגידו לי: הסכמנו.

ח כהן (מרצ):

סיכמנו את העניין.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

להתחיל את החוק אני מבקש. זה תפקידי לבקש ממך.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אתה תתחיל.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חכה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

בפרוטוקול כתוב שאמרת לי: אתה תתחיל.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא. אתה אמרת לי: אני רוצה להתחיל.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

מי אמר למי, נחשו נחשו עמי.

ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, סיכמנו את העניין, תאמין לי.

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה שתשבו בניחותא חמש דקות. חבר הכנסת מקסים לוי, אתה לוקח אותם?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אבל יש סיכום.

ח כהן (מרצ):

אבל סיכמו.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מסכמים כך – חבר הכנסת שטרית, תגיד לי אם אני מסכם כהלכה – חבר הכנסת אבי יחזקאל פותח בהרצאה, מציג את החוק בקריאה שנייה. כעבור חמש דקות הוא מפסיק. אתם יושבים במרוצת הפגרה, מגיעים להסכמה – טוב. לא מגיעים להסכמה – הדיון, בכל מקרה, נפתח ב-19 בחודש וממשיך מן הנקודה שהפסקנו כאן, והוא יוכרע באותו יום בשתי קריאות.

סיעת ישראל בעלייה מושכת את הצעת האי-אמון עכשיו.

ח כהן (מרצ):

היא לא מושכת. כל זאת כפוף להגשת האי-אמון על-ידי ישראל בעלייה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

כי אז יש בעיה פרוצדורלית. שמע לי, אתה מתעקש על לא כלום, רן. אני אומר שיש התחייבות לגמור זאת ב-19 באוקטובר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני אומר יותר מזה. ב-19 בחודש שום סיעה מסיעות הקואליציה לא תשתמש בזכותה להגיש אי-אמון.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

זה בסדר גמור. גמרנו.

רן כהן (מרצ):

אני לא מבין. נדמה לי שאני נמצא פה כל הערב. כל הדיון הזה מתקיים בגין פתיחה של יושב-ראש הכנסת, שאמר בה שמאחר שיש הודעה – – –

היו"ר ד' תיכון:

זה אותו דבר, חבר הכנסת רן כהן. אתה מתעקש על סמנטיקה, לא על תוכן. התוצאה היא, שב-19 באוקטובר יהיה חוק בכל מקרה, אלא אם כן הוא ייפול על-פי סעיף 127.

רן כהן (מרצ):

בסדר. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

מוסכם?

קריאות:

כן.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מאיר שטרית, הסכמתם?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

עכשיו יחליף אותי חבר הכנסת שבח וייס, וחבר הכנסת אבי יחזקאל יתחיל בהצגת החוק בקריאה שנייה, חמש דקות.

רבתי, אני מודה לכולם. חופשה נעימה לכל העובדים, דרך צלחה ונתראה בעוד שבוע-שבועיים. שנה טובה.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, אנחנו ממשיכים בישיבה. אני ממליץ שנישאר יחד עם חבר הכנסת אבי יחזקאל. בילינו כל כך הרבה בצוותא בוועדה.

רבתי, אנחנו מתחילים בדיון על הצעת חוק הדיור הציבורי (זכויות רכישה), התשנ"ח-1998. יפתח את הדיון בקריאה שנייה יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת אבי יחזקאל. בבקשה.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

ראשית, אני מבקש להודות למר אהרן בנט, שבא מארצות-הברית ובשם העם היהודי תרם לכך שלא מעט דיירים ודיירי "עמיגור" ישוכנו בדיור הציבורי. על כך תודתנו נתונה לכם, שליוויתם את עבודת הוועדה.

שנית, לי היה חשוב שביום זה – יום זה היה אמור להיות יום חגיגי, אך הוא התחיל מבחינתי בשבר חברתי אמיתי, כאשר חבר מפלגתי דיבר סרה באנשים רבים והטיל כתם ומום באוכלוסיות שלמות. דווקא החוק הזה, חוק הדיור הציבורי, בא לתקן את העוול שנגרם לאותו ציבור.

הבוקר התחיל בהכתמה מלאה של אותו ציבור. הבוקר התחיל בהשחרת פניו של הציבור הזה, של עולים חדשים, בני עדות המזרח, בני אירופה, ניצולי שואה שבאו לשכונות ולעיריות הפיתוח וקיבלו דיור ציבורי, דיור לעולה.

חשוב היה לי שהיום יתחיל הדין הזה דווקא כשאני נמצא פה, כי לי חשוב לתקן עול חברתי. מתברר שיש עשבים שוטים בכל מפלגה, והיום זה היה במפלגתי שלי. אני רוצה לתקן את העול הקטן הזה, ולו במעט, בכך שהיום הזה מסתיים בחצות הליל כאשר אנחנו, כל העם היהודי, בתפוצות, בשכונות, בעיריות הפיתוח באים ואומרים: רבותי, נגרם עוול, אנחנו רוצים לתקן אותו. רק בתיקון העול הזה תולבן אותה השחרה של היום בבוקר – קמתי היום והיה לי יום קשה מאוד אחרי שקראתי מה אומרים על בני עדות המזרח.

מי גר בדיור הציבורי? ניצולי שואה, נכון, אדוני היושב-ראש?

הי"ר ש' וייס:

בין היתר, או בניהם ובנותיהם.

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

אנשי שכונות בדרום, בצפון, עולים חדשים שבאו בתקווה גדולה לגור, לבנות ולהיבנות בארץ הזו.

עד עכשיו, 50 שנה אמרו להם: תשלמו שכר דירה, אתם אורחים לרגע. 50 שנה, והם אורחים לרגע.

לכן, כיושב-ראש הוועדה, יחד עם הצוות הנפלא שלי בוועדת הכלכלה, אני לא מתבייש להודות בכך, שדבר זה היה בשבילי מטרה. החוק לא על שמי, החוק הוא על שמותיהם של חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס, מקסים לוי, וגם חברים בליכוד תמכו בו.

החוק הזה נועד לתקן עול למי שאין לו. בישיבה הראשונה, לקראת הקריאה השנייה והשלישית, באו מארצות-הברית אנשים ואמרו: רבותי, אנחנו רצינו לסייע לכם לגור ולהתגורר בדיור ציבורי. אנחנו ראינו שותפות הגורל בעניין הזה. לכן, היה לי חשוב להתחיל את הדין הזה היום.

מה שאני מבקש ממך, אדוני יושב-ראש הישיבה, הוא להגיע למצב, שעם פתיחת המושב הבא נביא את החוק הזה, נעביר אותו, ועל דעת כולם נתקן את העול הנורא, כי אתה אמרת, בצדק, שהיו מגזרים רבים, חלקם מזוהים עם תנועת העבודה וחלקם עם ציבורים אחרים, שתיקנו עול למענם. אז לא מגיע לאותם אנשים שיתקנו למענם את העול? מגיע.

לכן אני מבקש, ברשותך, לסיים את הישיבה הזו, בתקווה שתינתן ל-120,000 משפחות – ואני מתגאה בכך, שבמשך שנה הייתי שותף להכנתו של חוק, שאני חושב שהוא בין החשובים במדינה הזו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אבי יחזקאל.

רבותי, לסיכום הישיבה, אני חוזר בתמצית על מה שהוסכם באופן מלא בין כל הצדדים. התחלנו את הדיון היום בקריאה שנייה ושלישית כחוק. לאחר שהיתה הסכמה גורפת, יושב-ראש הכנסת סיכם ואמר, וזאת מלה של יושב-ראש הכנסת, שיום אחרי התכנסות הכנסת למושב הבא, לכנס החורף, זאת אומרת, כנראה ב-18 באוקטובר –

קריאה:

19 באוקטובר.

היו"ר ש' וייס:

– 19 באוקטובר, יימשך הדיון בקריאה שנייה ושלישית. חבר הכנסת מאיר שטרית התחייב בשם הקואליציה, שלא תהיינה אז הצעות אי-אמון, והרוב יכריע. עד אז, בוודאי תתקיימנה הרבה פגישות, או פגישות אחדות לנסות ולמצוא דרך להידברות, אם תהיה. נדמה לי שזה הסיכום. חבר הכנסת רן כהן, זה הסיכום? חברי הכנסת ענת מאור, מקסים לוי, רומן ברונפמן – אינם כאן. אני מודה ליזמים, מודה לכל החברים, גם מהקואליציה, לחברת הכנסת נעמי בלומנטל, כמובן ליושב-ראש הוועדה, שהנהיג את העסק בעיקשות ובמסירות נפש. תודה רבה.

רבותי, סיימנו את מושב הקיץ, את המושב כולו, את כנס הקיץ, אנחנו נתראה בוודאי בפגרה, ואם לא – אז בפתיחת המושב הבא.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חייבים לומר דבר אחד דווקא היום – תודה גדולה וענקית לכל צוות ועדת הכלכלה, שעשה מאמץ אדיר.

היו"ר ש' וייס:

אני אעשה זאת. אני באמת רוצה לומר, אף שנחזור ונאמר זאת עוד פעמים אחדות – יושב-ראש
הוועדה, היועצת המשפטית, העוזרת ליועצת המשפטית, מנהלת הוועדה – –

אברהם יחזקאל (יו"ר ועדת הכלכלה):

והעוזר שלהם.

היו"ר ש' וייס:

– – והעוזר שלהם, אבי יחזקאל, ברכה חמה ותודה מקרב לב.

אני רוצה להודות לכל עובדי הכנסת, כולם – לא אתחיל למנות את כולם כי כשהייתי יושב-ראש, מדי
פעם הייתי שוכח, לכן אני אומר תודה לכולם, כל עובדי הכנסת, 350 עובדי הכנסת, בכל מקום, אלה
שאתנו מבליים בלילות ואלה שהלכו הביתה ובילו אתנו בלילות אחרים ועבדו אתנו כאן, כולם, כל
עובדי הכנסת, בלי לקפח איש, לרבות משמר הכנסת. אני רוצה להודות, כמובן, לסגני המזכיר,
למזכיר, וכמובן לאנשי ערוץ-33, שמלווים אותנו כאן יום ולילה, ולאנשי "קול ישראל" שיושבים אתנו,
לפעמים, כל מי שנמצא כאן אתנו ועוקב אחרי עבודת הכנסת גם בשעות הקטנות וגם בנושאים
השוטפים, שהם לא נושאים שמעוררים תמיד סערה ציבורית, והם חשובים מאוד. לילה טוב
ולהתראות בפגרה או בפתיחת המושב הבא. לילה טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 23:23.